

2.3. DE L'ESCOLA A LA SOCIETAT

2.3.1. LA VIVÈNCIA CONFLICTIVA DE L'ESCOLARITZACIÓ.

En el nostre món, en la dècada dels 80, no és possible parlar de conflicte, de dificultat social, en els adolescents i joves sense parlar de l'escola. Aquesta institució de la societat està en l'origen de molts dels conflictes al mateix cop que rep un conjunt d'individus conflictualitzats pel seu propi mitjà, en els quals té la possibilitat d'influir per reduir o agravar el conflicte.

Com en altres textos hem assenyalat (J.Funes 1982), pocs dels problemes de caire psicològic que afecten el nen, l'adolescent o el jove, poden estudiar-se avui dia, sense analitzar igualment l'escola. Una institució que, d'una manera o altra, ha passat a ésser la clau, no sols d'instrucció, evolució de la intel·ligència i educació, sinó que incideix directament en qualsevol element de la vida evolutiva. En el cas de la delinqüència i la dissociabilitat juvenil podríem fins i tot dir que, normalment, no apareixen subjectes amb aquesta problemàtica sense un rerafons d'història escolar difícil.

Hom pot argumentar que són les dificultats intrínseques del propi individu les que el condueixen a una història escolar amb dificultats, i que aquestes haurien existit independentment del caràcter de l'escola. Tot amb tot, la realitat que hem trobat és una de diferent: no existeix institució escolar neutra. Tot i acceptant que en alguns casos existeix, bàsicament, conflicte escolar a partir d'un conflicte individual, és normalment a partir de la interrelació individu-condicions escolars que es desenvolupa un important procés de marginació.

L'exemple més senzill constitueix l'agressió contra l'escola que acostuma a constituir un dels elements de la conducta del nen o del preadolescent dissocial o marginal d'allò que dèiem al principi. Roba, destrueix i desmunta la classe o les instal·lacions escolars. I, tot amb tot, aquesta agressió no és igual, ni del mateix nivell, en escoles d'un mateix barri, però amb unes estructures i pedagogia diferents.

Sintèticament podem dir que:

1. L'escola és un element important i decisiu en l'evolució dels processos de dissociabilitat i marginalitat.
2. L'escola actua, a més, com a catalitzador i parallamps d'innombrables conflictes del noi o la noia socialment problemàtics.

Conflicte amb els aprenentatges. Conflicte amb l'escola

En la mida que la criminalització és quelcom estretament lligada a la classe social, han aparegut, òbviament, en totes les estadístiques la baixa "cultura", els nivells baixos d'aprenentatges i els nivells baixos de cultura que posseïen els joves delinqüents.

Així, en l'estudi d'Obinso sobre L'Hospitalet (L.Ventosa, L.Recolons, 1982), per esmentar el més proper, apareix recollit com tan sols un 40% dels joves amb els quals van treballar (de 1976 al 1981) sabien quelcom més que la lectura i escriptura mecàniques.

No obstant, l'evolució de l'escolarització, -tant en majors conflictes com en més dotacions, en assentament i lenta millora de les actituds i pedagogia seguits pels educadors-, així com la diferent relació que es va establint entre l'escola i la societat, han introduït canvis en aquest programa.

D'entrada ha de recordar-se que estem parlant de les relacions amb l'escola d'un col·lectiu que s'inscriu, en un altre més ampli, que ja és conflictiu escolarment. És a dir, l'adolescent amb dificultat social és tan sols un subgrup d'un col·lectiu més ampli -els adolescents i joves de determinats barris- que pateixen determinats tipus d'escolarització. La dissociabilitat o el conflicte social es produeix sobretot en el si dels grups que acaben malament l'EGB, que després no fan res o se'n van a FP. Poblacions que quan se'n van al carrer, o al primer curs de FP només en un 3'37% (A.Estevez, J.Funes, 198) pot ser considerat com ben escolaritzat i, com a màxim, un 17'85% acceptablement escolaritzat.

Poblacions que, encara quan siguin de les acceptablement escolaritzades i prosegueixin estudiant BUP, revertiran en gran nombre, als 15 o 16, al carrer per incompatibilitat amb el sistema educatiu.

Com dades de referència, hem cregut convenient reflectir aquí, encara que es refereixin a una altra població, les dades aportades pel document "Situació cultural i educativa dels preadolescents que inicien la seva vida marginal" (10.11), en el qual es concreten dades escolars referides a un grup de preadolescents, identificats indirectament com dissocials però no sotmesos a cap tractament, i sense provenir les seves dades d'alguna instància de control. L'esmentat document (10.11) compara, a més, aquest grup amb un altre del mateix mitjà i condició social i escolar.

Malgrat la tendència predominant en els darrers anys a passar a l'alumne de curs -més que la repetició de curs predominant al final dels anys 70- sense considerar excessivament el seu nivell d'aprenentatges, un gran nombre de preadolescents dissocials de 13-14 acaben la seva EGB en un curs diferent del 8è.

QUADRE NÚM. 1

DARRER CURS D'EGB REALITZAT PER UN GRUP DE PREADOLESCENTS (13-14 anys)
QUE INICIAVEN LA SEVA VIDA DISSOCIAL (10.11)

8è. EGB	64'6%
7è. o altre	18'75%
N.C.	16'7%

En realitat el criteri del curs en el qual administrativament s'estava inscrit, es va anar demostrant com un criteri aleatori depenent del moment que vivia l'escola i la seva postura davant les repeticions. El que sí es va poder comprovar en l'esmentat treball era que els coneixements reals de l'alumne amb dificultat social no es diferenciava especialment dels dels companys que se'n anaven a FP (per a tots el nivell de coneixements similar a 8è. no arriba el 33%); però que no era el nivell de coneixements el factor principal per a posar a un alumne en un curs. El subjecte que acaba tenint conducta dissocial presenta un tipus de conflictes en l'entorn de les dificultats d'aprenentatge, de forma que provoquen la seva col·locació en cursos diferents dels quals li tocava estar.

El balanç de l'educació bàsica

Al nostre entendre, en l'actualitat, en un context com el de Barcelona, la relació escola-conflicte/dificultat social ha de plantejar-se en els següents termes:

- a) nuclis marginats (com el Districte I) en els que l'absentisme total a l'escola d'EGB és encara alt i els conflictes d'aprenentatge són extrems.
- b) escolarització quasi plena fins als 14 anys en la majoria de barris però amb incidència de l'absentisme parcial (la "campana") i del conflicte amb la institució en determinats barris.
- c) per a l'anàlisi del conflicte ha de considerar-se:
 - que les relacions amb els aprenentatges no són necessàriament ni més ni menys conflictives que les de subjectes similars sense dificultat social manifesta.
 - que allò veritablement conflictiu és la distància generada entre el món escolar i la vida del preadolescent.

- d) les altes taxes d'escolarització bàsica incompleta són importants, sobretot, per la impossibilitat que generen de seguir, en l'adolescència, altres nivells d'educació. Encara que l'òptim seria avaluar l'actitud amb la qual acaben l'escola, el resultat escolar final (Graduat/Certificat) pot ser un indicador provisional.
- e) el conflicte amb l'escola bàsica, o en els primers anys de la secundària, es tradueix fonamentalment en l'abandonament posterior i en el pes predominant de la socialització a partir del carrer.

Per a emfatitzar la dificultat en els nuclis molt marginals poden indicar que, per exemple, entre els menors a càrrec del Delegat d'Assistència al Menor del Districte I, el 56'5% té absentisme escolar total. Igualment, podem considerar les dades escolars dels preadolescents de 14 anys que van passar per les Juntes de Protecció de Menors de Catalunya el 1983 (1.5). (8).

QUADRE NÚM. 2

NIVELL ESCOLAR DELS PREADOLESCENTS DE 14 ANYS ATEOS EN LES JUNTES DE PROTECCIÓ

	N.	%
5è. EGB o menys	13	21'7
6è. EGB	13	21'7
7è. EGB	5	8'3
8è. EGB	0	0
NO CONSTA	29	48'3
TOTAL	60	100

(8) L'alt % de "NO CONSTA" limita bastant la utilització de dades d'aquest document.

En la línia de l'apartat b) s'ha d'assenyalar que, per exemple, encara que els subjectes dissocials analitzats (10.11) estaven escolaritzats, l'assistència regular només es produïa en un 50'94%, mentre que en els seus companys de classe eren d'un 88'54%.

Amb l'entrada a la segona etapa, en el cicle superior de l'EGB, comença en molts alumnes un enfrontament sord amb l'escola, no sempre traduït en conflictes greus d'aprenentatge. La tolera a desgana sense trencar encara definitivament amb ella, però la viu cada vegada més llunyana, sobretot si no troba adults dialogants, si aquesta no li proposa tasques mínimament properes al seu nou món de vivències i interessos.

El balanç, el record dels seu pas per l'escola d'EGB es constitueix així en un bon indicador de en quines condicions abordarà alguns aspectes, de les seves noves etapes vitals. Record que és significativament diferent en els grups dissocials (10.11).

QUADRE NÚM. 3

RECORD DE L'EGB

	Grup Control		Grup Dissocial	
	N.	%	N.	%
Bo	92	70'22	24	45'28
Regular	30	22'90	14	26'41
Dolent	4	3'05	10	18'86
N.C.	5	3'81	5	9'43
TOTAL	131	99'9	53	99'9

Com pot apreciar-se, en els dissocials el record bo és sensiblement inferior i el dolent és sis vegades superior.

Justícia i Escola

Si un preadolescent, un adolescent o un jove acaba, finalment, tenint alguna relació amb la Justícia, serà dels que van entrar en conflicte i han quedat fora del sistema escolar. És en aquest sector i no en un altre en el que la Justícia actua, perquè com ja hem assenyalat, intenta disciplinar-los, suplint la família i l'escola per a què a sumeixin el paper social degut.

Resulten demostratius d'aquesta afirmació les dades escolars dels preadolescents sotmesos a la tutela dels Delegats d'Assistència al Menor (1.1).

QUADRE NÚM. 4

ASSISTENCIA A L'ESCOLA EN PREADOLESCENTS ATEOS PELS D.A.M. (sobre 427 casos)

EDAT	% QUE ASSISTEIX	% NO ASSISTEIX
13-15	48'1	51'9
16	21'6	78'4

Més de la meitat, quan s'està a punt d'acabar o ja s'ha acabat l'EGB, quasi tots, un any després, ja res tenen a veure amb la institució escolar. Els pocs que encara estan són els de 13 anys o aquells en els que el treball del Delegat, o d'algun altre servei d'atenció del barri, ha consistit en aconseguir que fossin a un centre educatiu.

Es inútil buscar adolescents o joves amb dificultats socials entre la població que continua unida a l'escola. En el seu si ha nascut una part de la dificultat, en el seu àmbit no són acceptables determinades maneres de ser, d'actuar, de comportar-se.

2.3.2. L'ESTADÍSTICA DEL FINAL D'EGB A BARCELONA.

Index de referència

Ja hem assenyalat que no necessàriament el suspendre al final de l'EGB, o en els cursos anteriors, ha d'entendre's mecànicament com "fracàs escolar", com conflicte generador de processos de marginació. No es tracta res més que d'un indicador parcial, a partir del qual hauria d'entrar-se en les relacions preadolescents -escola en cada zona, en cada centre escolar.

Per a poder situar el valor relatiu d'algunes dades parcials, referides a la ciutat de Barcelona, hem cregut oportú reflectir amb anterioritat algunes dades globals del conjunt de Catalunya, de la província i d'algunes zones del cinturó metropolità. (Veure quadres núm. 5 i 6).

QUADRE NÚM. 5

DADES GLOBALES DE CATALUNYA D'ALUMNES DE SEGONA ETAPA APROVATS ENTRE JUNY

I SETEMBRE. Curs 1982-83) (7.1)

		Nombre d'alumnes	Aprovats juny	Aprovats setembre	TOTAL	% Exit
vuitè Graduat Escolar	Barcelona	73.612	36.409	13.981	50.492	65%
	Girona	6.821	3.358	1.363	4.721	69,2%
	Tarragona	7.383	3.466	1.674	5.140	69,81%
	Lleida	4.888	2.740	850	3.590	73,4%
	TOTAL	92.704	% total aprovats 49,59%	% total aprovats 19,27%	63.943	68,9%
setè	Barcelona	78.497	37.333	12.025	49.358	62,8%
	Girona	7.609	3.499	1.223	4.722	62%
	Tarragona	8.517	3.508	1.330	4.838	56,8%
	Lleida	5.167	3.172	715	3.887	75,2%
	TOTAL	99.790			62.805	62,9%
sisè	Barcelona	83.024	43.454	12.437	55.891	67,3%
	Girona	7.965	4.150	1.465	5.615	70,4%
	Tarragona	9.344	4.231	1.383	5.614	60,08%
	Lleida	5.257	3.213	1.042	4.255	80,9%
	TOTAL	105.590			71.375	67,5%

Com és obvi, ni tan sols les fonts oficials que es reflecteixen (7.1) poden considerar com acceptable que un 31'1% dels alumnes que acaben 8è. ho facin sense èxit acadèmic. Aquesta xifra encara s'amplia fins a més d'una tercera part (el 35%) en el cas dels alumnes conjunt de la província de Barcelona.

Referint-nos només a ella, pot observar-se com els resultats de l'EGB no eren uniformes en totes les zones, sinó que es donaven fortes diferències d'unes poblacions a les altres, entre l'extrem més negatiu situat a Sant Boi amb 40% d'alumnes sense arribar al Graduat, i Terrassa com a més positiu amb només un 26%.

QUADRE NÚM. 6

ESTADÍSTICA DEL GRADUAT ESCOLAR EN ALGUNA POBLACIÓ DE LA PROVÍNCIA DE BARCELONA CURS 1982-83 (7.1)

LOCALITAT I ZONES	GRADUAT ESCOLAR		
	Nºalum.8è.	Total	%Aprovats
Badalona Zones 2,3,4 i 5	3.813	2.394	62
Cornellà Zones 8 i 9	1.476	1.086	73
L'Hospitalet Zones 14,15,16,17 i 18	4.898	3.192	65
Manresa Zones 21 i 22	1.463	976	66
Mataró Zones 25 i 26	1.965	1.221	62
Sabadell Zones 31,32,33,34 i 44	3.225	2.136	66
Sant Boi Zones 37 i 49	1.284	780	60
Sta. Coloma Zones 5,42 i 43	2.417	1.592	65
Terrassa Zones 45,46 i 47	2.876	2.133	74

D'aquestes dades pot extreure's clarament la conclusió que les xifres mitjanes d'èxit o fracàs han d'entendre's com punt de referència entre extrems amb el qual analitzar cada centre escolar, en cada zona en con-
cret en la qual es treballi.

El Graduat Escolar

Si ens circumscribim ja a Barcelona capital, que és l'objecte d'el nos-
tre estudi, no hem de quedar bocabadats pel seu major índex d'èxit
(un 73%) en comparació amb la província o amb Catalunya.

Com pot observar-se en el següent quadre l'índex mitjà sorgeix de punts
tan dispars com el 53% i el 89%.

QUADRE NÚM. 7

ESTADÍSTICA DE GRADUAT ESCOLAR A BARCELONA CAPITAL, XIFRES EXTREMES

CURSOS 1982-83 i 83-84 (7.2, 7.3)

	1982 - 83	1983 - 84
% MITJANA	73'4%	73%
% més alt	87% (S.Gervasi A)	89% (Sarrià A)
% més baix	53% (Torre Baró)	54% (Baró de Viver)

Aquestes diferències encara serien més marcades si comparaessim escoles
concretes d'una zona o altra. En una zona, òbviament, també es donen
les corresponents diferències entre escoles.

Aquesta diferència entre centres, en el que afecta al conjunt de Barce-
lona província passa -així es reconeix oficialment (7.1)- per dues grans
variables, a més de les concretes i particulars de cada zona i centre:

La primera és que l'escola sigui pública o privada. "Resulta constant amb anys anteriors el fet que el percentatge de resultats positius sigui superior en els centres privats i amb diferències significatives" (7.1).

La segona és el tamany del centre. Significativament, els centres amb menor nombre d'unitats, els més petits, atorguen major percentatge de qualificacions positives que els de menor tamany.

QUADRE NÚM. 8

% D'APROVATS A 8è. SEGONS EL TAMANY DE L'ESCOLA (Conjunt de la província de Barcelona, curs 1982-83) (7.1)

Tamany	% d'Aprovats
1 a 7 unitats	79'39
8 a 15 unitat	71'75
16 o més unit	66'28

Justament, a la ciutat de Barcelona es dóna una alta taxa d'ensenyament privat () concentrat en determinats districtes, a la mateixa vegada que es produeix una gran disparitat en els tamany de les escoles. D'aquesta manera es fa absolutament imprescindible un estudi detallat del tipus i característiques d'escola dominant en cada una de les unitats administratives amb les quals es treballi.

Per altra banda, les dades de l'escola, distribuïdes geogràficament, no són exactament representatives d'una zona, ja que en la ciutat de Barcelona les taxes de desplaçament d'alumnes a una escola (principalment privada) situada en un altre districte són altes. Com pot observar-se en els quadres següents, es produeix una concentració d'alumnes en alguns districtes fins a quasi el doble de la seva població. Vegi's per exemple el Districte V.

DISTRICTE	ZONA INSPECCIO	% GRADUATS (Juny + Set.)
IV	Diagonal A	73
	Diagonal B	78
	Nº alum. 8è. 1.114	75'6
V	S. Gervasi A	87
	S. Gervasi B	84
	Sarrià A	86
	Sarrià B	79
	Sarrià C	82
	Via Augusta A	83
	Via Augusta B	84
	Nº alum. 8è. 4.416	84'2
VI	Gràcia A	68
	Gràcia B	79
	Vallcarca A	75
	Vallcarca B	81
	Vallcarca C	71
	Nº alum. 8è. 2.268	75'1
VII	Guinardó A	67
	Guinardó B	73
	Guinardó C	67
	Guinardó D	67
	Guinardó E	75
	Sda. Família	70
	St. Pau	78
	Nº alum. 8è. 3.612	72'1

DISTRICTE	ZONA INSPECCIO	% GRADUATS (Juny + Set.)
VIII-IX ☒	B.Pastor-Viver	57
	Clot-Meridiana	74
	Congrés	74
	Guineueta	65
	Maragall	81
	Sagrera	67
	St. Andreu	76
	Sta. Eulàlia	61
	Torre Baró	53
	Trinitat	55
	Túró de la P.	74
	Via Júlia	72
	Nº alum. 8è. 5.821	68'75
X	Besós A	65
	Besós B	56
	Poble Nou	70
	Rda. St.Martí	67
	St. Martí A	67
	St. Martí B	70
	Nº alum. 8è. 2.681	66'9

(☒) No és possible reconvertir els antics districtes sobre els quals es distribuïen les Zones que coneixem.

QUADRE NÚM. 10

ESTADÍSTICA DE GRADUAT ESCOLAR PER DISTRICTES (Curs 1983-84) (7.3)

DISTRICTE	ZONA INSPECCIÓ	% GRADUATS (Juny + Set.)
I	Barri Gòtic	67
	Paral.lel	65
	Nº alum. 8è. 1.131	66'3
II	Art Triomf	78
	Concepció	76
	(Sense nom)	76
	Nº alum. 8è. 2.471	76'8
	Poble Sec A	67
	Poble Sec B	75
	Port Franc	61
	Magoria	83
	Sants A	71
	Sants B	66
	Nº alum. 8è.	71'8
IV	Diagonal A	74
	Diagonal B	78
	Nº alum. 8è. 1.135	76'5

DISTRICTE	ZONA INSPECCIO	% GRADUATS (Juny + Set.)
V	S. Gervasi A	86
	S. Gervasi B	79
	Sarrià A	89
	Sarrià B	81
	Sarrià C	86
	Via Augusta A	87
	Via Augusta B	69
	Nº alum. 8è. 4.793	82'5
VI	Gràcia A	71
	Gràcia B	71
	Vallcarca A	78
	Vallcarca B	73
	Vallcarca C	70
	Nº alum. 8è. 2.327	72'5
VII	Guinardó A	70
	Guinardó B	71
	Guinardó C	65
	Guinardó D	58
	Guinardó E	75
	Sant Pau	68
	Sda. Família	74
	Nº alum. 8è. 3.591	70'34

DISTRICTE	ZONA INSPECCIO	% GRADUATS (Juny + Set.)
	✕ Baró Viver	54
	Clot-Meridiana	71
	Congrés	80
	Guineueta	76
	Maragall	78
	Sagrera	69
	St. Andreu	75
	Sta. Eulàlia	66
	✕ Torre Baró	55
	✕ Trinitat Roquetes	59
	Turó de la Peira	72
	Via Júlia	71
VIII-IX *	Nº alum. 8è. 5.983	69'3
	Besós A	65
	✕ Besós B	58
	Poble Nou	68
	Ronda St. Martí	72
	Sant Martí A	74
	Sant Martí B	71
	Nº alum. 8è. 5.097	68'9

(*) No és possible reconvertir els antics districtes sobre els quals es distribuïen les Zones que coneixen.

Pot apreciar-se ja quelcom que serà una constant en tota l'anàlisi que fem d'indicadors en funció del territori de la ciutat: tan sols els Districtes II, IV, V i VI posseeixen mitjanes d'èxit escolar que permetin pensar en la inexistència de grups d'alt risc o altes necessitats socials.

Junt al Districte I, la zona compresa pel Districtes VII, VIII, IX i X és altament conflictiva des del punt de vista de l'educació escolar. En aquesta última àrea estan situades, a més, zones -i per tant escoles- amb índex de conflicte o dificultat final proper al 50%, molt superior a la mitjana de la província i de zones molt degradades del cinturó industrial (el més alt és del 40% a Sant Boi).

Apareixen a B. Pastor, B. Viver, Torre Baró, Trinitat, Besós, etc. bosses molt esteses de preadolescents que, en la seva majoria, aniran directament de l'EGB al carrer i que constituïran els nuclis importants en els quals es generen els col·lectius amb conductes socialment problemàtiques. Tot això, sense tenir en compte altres factors, atenent simplement a les dades que la pròpia administració escolar facilita. Pot apreciar-se que no es tracta de petits matissos, sinó d'abismals diferències: justament quan tantegen l'entrada en la joventut, Barcelona té a més de la meitat de la seva població preadolescent en condicions radicalment diferents per a abordar les tasques d'incorporació a la societat adulta. Per a confirmar-los encara més, vegem les dades que poden obtenir-se a través de l'explotació del cens.

2.3.3. NIVELLS D'INSTRUCCIÓ.

Els quadres i gràfiques que segueixen no necessiten excessius comentaris. Hem elaborat la informació del cens de 1981 comprimint-la a aquells apartats més significatius, de forma que ha de revisar-se columna per columna, ja que cada una d'elles té una especial interpretació. És la nostra opinió, a més, que les dades proporcionades pel cens, en molts dels apartats, són "optimistes", ja que expressen autovaloracions positives o qualifiquen com estudiant d'un nivell a molts que tan sols estan matriculats.

Els que queden ja fora de l'escola

Connectant amb el que explicavem en les pàgines precedents, volíem analitzar, en primer lloc, la població jove que ja no estudiava, que havia quedat ja fora de la institució escolar (vegi's quadre núm. 11 i gràfic núm. 1). En perfecta correlació amb les dades sobre resultats escolars, els Districtes I, VIII, IX i X tenen ja, just en acabar l'EGB, al menys un 20% (27% en el I) d'adolescents sense fer res. Proporció que s'aproparà o superarà el 50% un o dos anys després.

Si atribuïm a l'escola, també en la preadolescència i l'adolescència, una important funció socialitzadora, és patent que en una part important de Barcelona no pot realitzar aquesta funció perquè no suposa una alternativa acceptable, mínimament atractiva i incorporadora.

No entrarem en valoracions sobre el caràcter de l'influx de l'escola de secundària sobre l'adolescent. El que sí és cert que el resultat evolutiu no és el mateix si als catorze anys es passa a no fer res, a deambular pels carrers, o es continua en un procés -al menys hipotètic- de formació. Encara que no existissin condicions socio-econòmiques diferenciades, no pot acabar sent el mateix tipus de jove el del Districte V que el del IX. En aquell, tan sols entre un 5 i un 10% s'escapa de l'acció de l'escola. En aquest entre un de cada quatre i un de cada dos estarà al carrer des dels 14 anys.

Conforme es va pujant en l'escala d'edat sembla que les xifres de no-estudiants s'apropen entre districtes; és pur miratge: com després veurem,

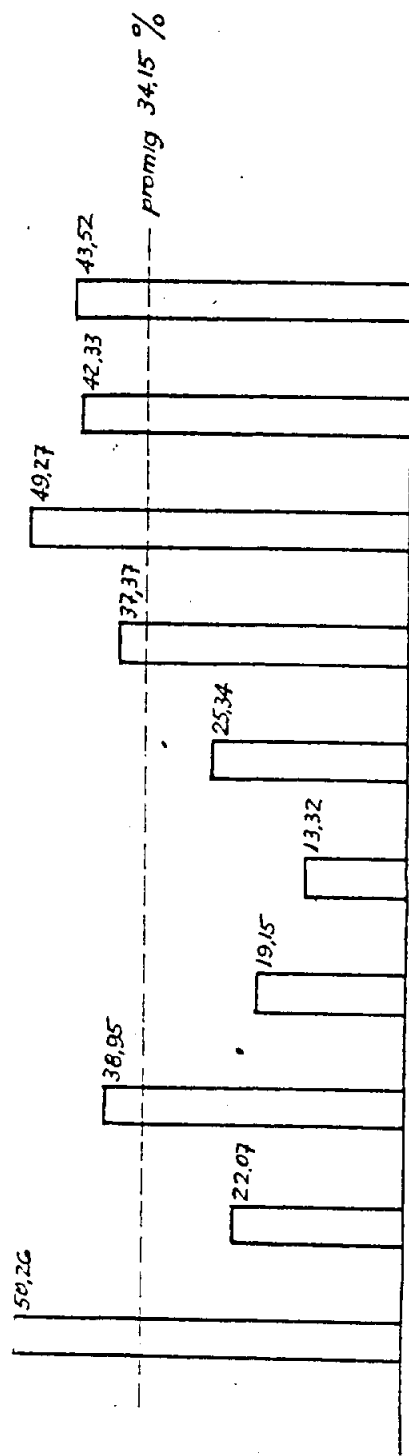
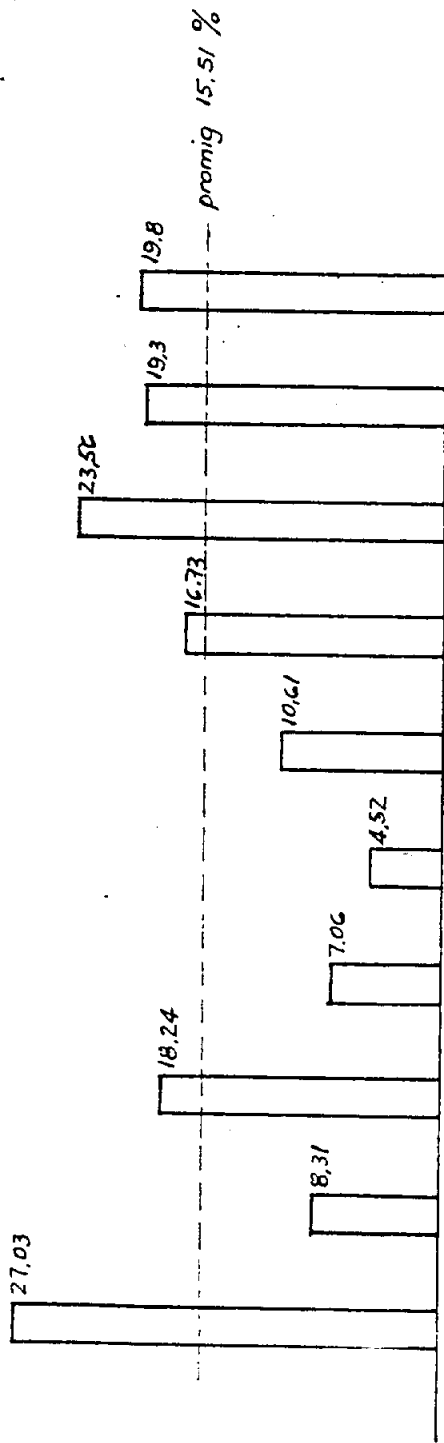
QUADRE NCM. 11

JOVES BARCELONENSES QUE NO ESTUDIEN

	DISTRICTE I	DISTRICTE II	DISTRICTE III	DISTRICTE IV	DISTRICTE V	DISTRICTE VI	DISTRICTE VII	DISTRICTE VIII	DISTRICTE IX	DISTRICTE X
15 - 16	N 889 % 27,03	733 8,31	1.004 18,24	200 7,06	263 4,52	442 10,61	1.178 16,73	1.783 23,56	887 19,3	1.410 19,8
17 - 18	N 1.649 % 50,26	1.891 22,07	2.112 38,95	511 19,15	718 13,32	969 25,34	2.387 37,37	3.460 49,27	1.873 42,33	3.084 43,52
19 - 21	N 3.506 % 68,29	5.287 42,06	5.198 64,28	1.350 38,14	2.020 25,25	2.898 50,66	5.417 61,76	7.188 71,88	4.294 64,38	6.790 67,04
22 - 24	N 3.570 % 78,31	7.603 62,59	6.343 77,95	2.088 62,61	3.321 49,63	3.915 67,84	6.104 76,60	7.605 83,45	5.599 79,34	7.905 81,38
TOTAL 15 - 24	N 9.614 % 59,12	15.514 36,84	14.657 53,99	4.149 33,52	6.322 24	8.224 42,22	15.086 50,04	20.036 59,37	12.653 55,62	19.189 56,36

% Joves barcelonesos que no estudien

GRAFIC NÚM. 1

DISTRICTES I II III IV V VI VII VIII IX X

en els districtes amb alta proporció de joves escolaritzats es deixa l'institut o la universitat per treballar. En els altres districtes es segueix deixant l'escola per a engrandir l'atur.

Com a síntesis, quedin clares les diferències i les proporcions per a saber en cada districte de la ciutat on trobar el jove, en quina institució o en quin àmbit està per a què arribi a ell l'oferta dels programes d'actuació.

Escolarització insuficient

Encara que, com hem assenyalat, el conflicte amb la institució escolar no sempre es tradueix en una agudització dels conflictes d'aprenentatge, no és excessivament abusiu assenyalar que una alta escolarització insuficient suposa una gran probabilitat d'alts percentatges de conflicte. D'acord amb les dades disponibles aquesta era quasi l'única via per a apropar-se (junt als % de Graduat escolar que ja hem comentat) a un cert índex de potencial conflicte social derivat.

Agrupant les dades (quadre núm. 12 i Gràfic núm. 2) hem obtingut els índex de "escolarització insuficient" (2ª etapa d'EGB incompleta) i "escolarització mínima" (2ª etapa d'EGB completa, sense especificar titul·lació final), partint dels nivells d'instrucció "més alt aconseguit" que s'assenyalava en el Padró.

Novament, el nombre d'adolescents i joves que van tenir dificultat escolar d'uns districtes duplica o triplica al dels altres. El I, el III, el VII, el VIII, el IX i el X tenen un de cada tres joves (del 34% al 26%) amb escolarització insuficient, mentre que la resta es situa entre el 8'9% (V) i el 16'4(VI).

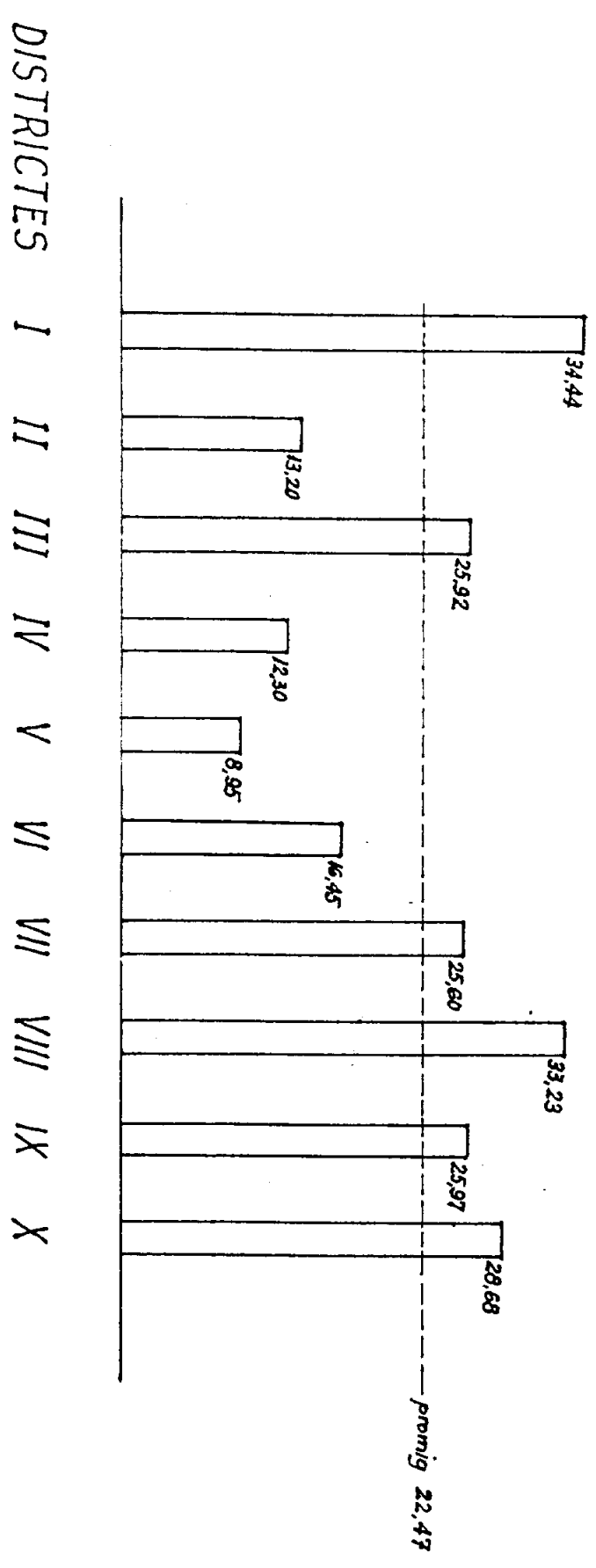
L'índex d'"escolarització mínima" no ha de mirar-se en el TOTAL ja que, en ser una informació d'estudis acabats, les dades dels que tenen menys de 17 anys i no han pogut, materialment, acabar un altre cicle d'escolarització modifiquen les diferències. La columna (horitzontal) significativa és la de 19-21 anys i, sobretot, la de 22-24 anys. Així tenim un índex d'absència de qualsevol altra escolarització mínimament completa des

QUADRE N° 12

POBLACIÓ JOVE AMB ESCOLARITZACIÓ INSUFICIENT I ESCOLARITZACIÓ MÍNIMA

	DISTRICTE I		DISTRICTE II		DISTRICTE III		DISTRICTE IV		DISTRICTE V		DISTRICTE VI		DISTRICTE VII		DISTRICTE VIII		DISTRICTE IX		DISTRICTE X	
	Escol. Insuf. H20 Incomp.	Escol. Mín. H20 Comp.	Escol. Insuf. H20 Incomp.	Escol. Mín. H20 Comp.	Escol. Insuf. H20 Incomp.	Escol. Mín. H20 Comp.	Escol. Insuf. H20 Incomp.	Escol. Mín. H20 Comp.	Escol. Insuf. H20 Incomp.	Escol. Mín. H20 Comp.	Escol. Insuf. H20 Incomp.	Escol. Mín. H20 Comp.	Escol. Insuf. H20 Incomp.	Escol. Mín. H20 Comp.	Escol. Insuf. H20 Incomp.	Escol. Mín. H20 Comp.	Escol. Insuf. H20 Incomp.	Escol. Mín. H20 Comp.	Escol. Insuf. H20 Incomp.	
1	1.036	1.139	1.266	1.265	1.898	1.898	1.117	1.117	666	2.736	693	1.798	1.617	3.062	2.063	3.993	1.041	1.751	2.762	
2	31.02	36.53	14.12	62.59	36.42	36.42	40.06	40.06	10.37	46.94	10.61	43.04	2.21	43.28	27.21	47.41	42.61	24.41	36.22	
3	11.016	875	1.026	1.965	1.221	1.221	555	555	508	1.217	326	805	1.382	1.611	2.002	1.980	993	1.702	1.680	
4	12.41	26.85	11.92	22.63	22.58	22.58	9.93	20.72	8.59	21.14	11.72	23.45	21.57	25.48	28.44	27.27	22.38	25.82	23.66	
5	1.272	1.118	1.569	2.046	1.703	1.703	416	325	631	837	954	1.179	3.568	1.951	3.455	2.429	1.655	1.604	2.799	
6	16.11	21.60	12.41	16.13	20.85	20.85	11.69	14.76	8.09	10.66	10.36	20.47	25.72	22.13	36.31	24.12	26.71	23.25	21.80	
7	1.789	998	1.725	2.125	1.912	1.912	595	563	614	603	1.038	1.110	2.683	1.840	3.726	2.236	2.251	1.708	2.348	
8	18.73	21.3	16.13	10.27	13.29	13.29	16.69	16.76	9.07	9.48	18.02	30.17	30.96	22.68	40.72	26.44	31.59	26.40	23.93	
9	5.668	4.016	5.784	9.901	6.720	6.720	1.311	2.782	2.372	5.493	3.71	5.062	7.750	8.465	11.240	10.208	5.900	9.806	8.999	
10	36.46	26.76	11.20	31.41	24.01	24.01	1.30	27.36	8.95	20.73	16.53	25.27	25.60	22.88	33.23	30.17	25.97	29.48	29.23	

% Joves amb escolarització insuficient (E.G.B. incompleta)

prés de l'EGB, malgrat haver tingut edat per cursar nous estudis.

En aquests intervals d'edats reapareixen les diferències entre districtes repetidament assenyalades. El grup de districtes "complexos" no només tenen una gran proporció d'escolaritzats insuficients, sinó que, a més, un altre gran sector dels seus joves no passa mai de l'EGB.

Com a nota potser optimista hem d'assenyalar que en aquests "districtes complexos" sembla produir-se una disminució de la dificultat en els darrers anys. Encara que segueixen sent xifres altes, són alguns menys els adolescents que actualment deixen l'escola d'una manera incompleta (del 38'71% al 31'02% en el Districte I, del 40'72% al 27'21% en el Districte VIII, etc.).

Tipologia de joves a partir de la instrucció

Freqüentment s'estableixen discussions sobre el tipus d'adolescent i jove dominant en una ciutat com Barcelona. Si haguéssim d'establir alguna tipologia, els criteris serien múltiples, entrelligats i covariables, però serviria d'alguna cosa analitzar el conjunt del panorama instructiu i el conjunt de subgrups resultants en cada zona humana, en cada grup socialment diferenciable. Per aquesta raó hem elaborat el quadre desglossat de nivells d'instrucció per edats i per districtes. (Vegi's quadres del núm. 13 al núm. 22 i gràfic núm. 3).

Els dos grans blocs de districtes que componen Barcelona es perfilen així amb una composició en la qual les influències educatives estan repartides de la següent manera:

- a) Bloc amb "bona" situació socio-cultural (II, IV, V, VI), en el que l'extrem superior prototípic seria el Districte V (Sarrià-Sant Gervasi), i l'inferior en el VI (Gràcia). Caracteritzat per:
1. Alt percentatge de joves que supera el BUP, el COU, la titulació universitària, mitja o superior (entre el 50 y el 75% entre els 19 i els 24 anys).
 2. Escassa representació de la dificultat escolar en l'EGB (pràcticament mai supera al 15%).

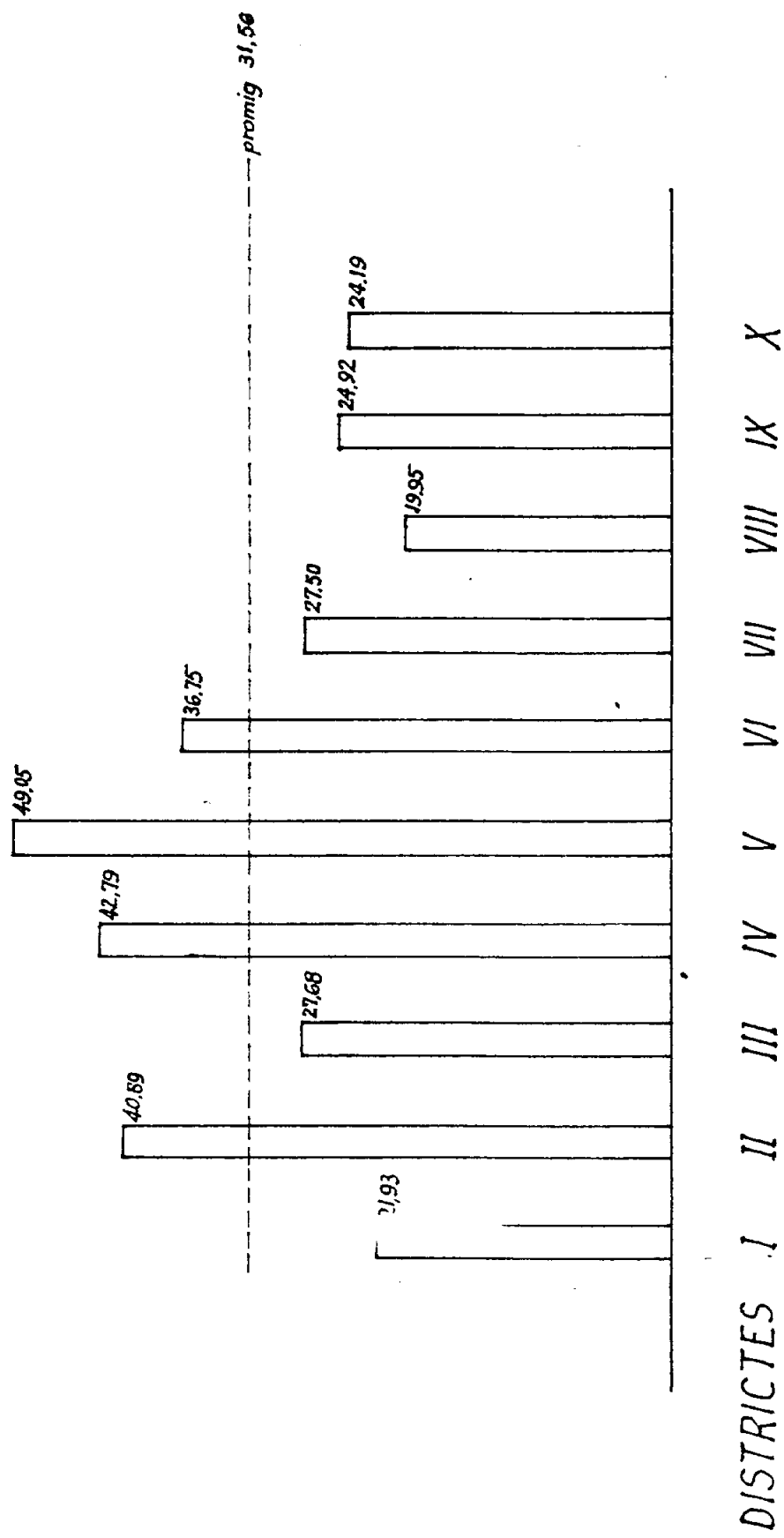
3. Escolarització només elemental, en taxes inferiors al 20%.
4. Petita incidència de la Formació Professional.

Obviament el col·lectiu juvenil dominant està marcat per nivells alts de competència cultural, associat als avatars de l'ensenyament i accessible a missatges socialitzadors, a actuacions i programes de tot tipus de nivell..

- b) Bloc de "districtes complexos" (I, III, VII, VIII, IX i X), en el que el Districte I suposa un cas especial i els quatre darrers (Horta, Nord, Sant Andreu, Sant Martí) la realitat amb més necessitats i riscos. Està caracteritzat per:-

1. Baix nivell d'estudiants que complementen el BUP, la FP-2, el COU o els estudis universitaris (entre el 30 i el 35% entre els 19 i els 24 anys).
2. Presència de nivells conflictius d'escolarització fins i tot abans d'arribar al cicle superior de l'EGB (al voltant del 10%).
3. Alt nivell d'escolarització incompleta, finalitzant l'EGB en 6è. o 7è. (entre el 20 i el 25%).
4. Col·lectiu ampli, (supera el 50%) que als 17-18 anys ha abandonat tot tipus d'estudis reglats.
5. Presència, més significativa que en l'altre grup, de la Formació Professional de Primer Grau, encara que sense superar quasi el nivell del 15%.

% Joves amb nivell d'instrucció equivalent a B.U.P., F.P.-2, C.O.U.

DISTRICTE I	NC		N sap	PRIMARIA INCOMPLETA	E.G.B. INCOMPLETA	BAT. EL. C EGB COMPLETA	F.P.-1	BAT. SUP. BUP/FP-2/COU	T. MITJA	T. SUPER.
15 - 16	N	13	36	246	780	1.139	494	597	2	1
	%	0,39	1,09	7,44	23,58	34,43	14,93	1,80	0,06	0,03
17 - 18	N	18	35	302	774	825	460	864	42	-
	%	0,54	1,05	9,10	23,31	24,85	13,86	26,02	1,27	-
19 - 21	N	22	82	556	1.221	1.118	542	1.263	283	122
	%	0,42	1,57	10,67	23,44	21,46	10,41	24,25	5,43	2,34
22 - 24	N	13	69	677	1.112	994	226	885	318	328
	%	0,28	1,49	14,65	24,06	21,5	4,89	19,15	6,88	7,1
TOTAL	N	66	222	1.781	3.887	4.076	1.722	3.609	645	451
	%	0,40	1,35	10,82	23,62	24,76	10,46	21,93	3,92	2,74

DISTRICTE 11	NC		N sap	PRIMARIA INCOMPLETA	F.C.B. INCOMPLETA	BAT. EL. o EGB COMPLETA	F.P.-1	BAT. SUP. BUP/FP-2/COU	T. MITJA	T. SUPER.
15 - 16	N	17	46	195	1.071	3.765	1.043	2.702	1	-
	%	0,19	0,52	2,2	12,12	42,59	11,80	30,57	0,01	-
17 - 18	N	16	39	195	829	1.945	996	4.405	168	2
	%	0,19	0,45	2,27	9,65	22,63	11,59	51,25	1,95	0,02
19 - 21	N	25	92	402	1.167	2.066	1.113	6.113	1.125	545
	%	0,2	0,73	3,18	9,23	16,33	8,8	48,33	8,89	4,31
22 - 24	N	29	68	471	1.254	2.125	641	4.077	1.519	2.032
	%	0,24	0,55	3,86	10,27	17,40	5,25	33,37	12,43	16,03
TOTAL	N	37	245	1.263	4.321	9.901	3.901	3.793	17.297	2.579
	%	0,2	0,58	2,99	10,21	23,41	8,97	40,89	6,65	6,10

DISTRICTE III	NC	N sap	PRIMARIA INCOMPLETA	E.G.B. INCOMPLETA	BAT. EL. O EGB COMPLETA	F.P.-1	BAT. SUP. BUP/FP-2/COU	T. MITJA	T. SUPER.
15 - 16	N 14	49	274	1.002	1.898	989	1.287	2	-
	% 0,25	0,89	4,97	18,17	34,42	17,93	23,33	0,04	-
17 - 18	N 13	43	272	952	1.227	971	1.897	78	-
	% 0,24	0,79	4,99	17,46	22,5	17,8	34,79	1,43	-
19 - 21	N 14	104	495	1.644	1.703	1.033	2.464	474	238
	% 0,17	1,27	6,06	20,12	20,85	12,65	30,16	5,8	2,91
22 - 24	N 16	73	697	1.754	1.912	607	1.922	635	587
	% 0,19	0,95	8,49	21,37	23,29	7,4	23,40	7,74	7,15
TOTAL	N 57	274	1.738	5.352	6.740	3.600	7.570	1.189	325
	% 0,21	1	6,35	19,57	24,65	13,17	27,68	4,35	3,02

DISTRICTE IV	NC		N sap	PRIMARIA INCOMPLETA	E.G.B. INCOMPLETA	BAT. EL. EGB COMPLETA	F.P.-1	BAT. SUP. BUP/FP-2/COU	T. NITJA	T. SUPER.
15 - 16	N	5	12	59	295	1.137	350	980	-	-
	%	0,18	0,42	2,08	10,39	40,06	12,32	34,53	-	-
17 - 18	N	9	8	60	206	555	349	1.425	67	-
	%	0,34	0,3	2,24	7,69	20,72	13,03	53,18	2,5	-
19 - 21	N	10	21	101	315	525	242	1.830	344	170
	%	0,28	0,59	2,84	8,85	14,76	6,8	51,43	9,67	4,78
22 - 24	N	14	10	150	345	565	153	1.089	428	614
	%	0,42	0,3	4,45	10,24	16,78	4,54	32,33	12,71	18,23
TOTAL	N	38	51	370	1.161	2.782	1.094	5.324	839	784
	%	0,31	0,41	2,97	9,33	22,36	8,79	42,79	6,74	6,3

DISTRICTE V	NC		N sap	PRIMARIA INCOMPLETA	E.G.B. INCOMPLETA	BAT. EL. o FGB COMPLETA	F.P.-1	BAT. SUP. BUP/FP-2/COU	T. MITJA	T. SUPER.
15 - 16	N	16	28	93	511	2.736	400	2.043	2	0
	%	8,27	0,48	1,6	8,77	46,94	6,86	35,05	0,03	-
17 - 18	N	8	25	103	400	1.237	383	3.568	123	3
	%	0,14	0,43	1,76	6,83	21,14	6,55	61	2,1	0,05
19 - 21	N	28	35	206	445	857	435	4.758	866	422
	%	0,35	0,43	2,56	5,53	10,64	5,4	59,09	10,76	5,24
22 - 24	N	26	32	223	391	663	245	2.629	984	1.574
	%	0,38	0,47	3,29	5,78	9,8	3,62	38,85	14,54	23,26
TOTAL	N	78	120	625	1.747	5.493	1.463	12.998	1.975	1.999
	%	0,29	0,45	2,36	6,59	20,73	5,52	49,05	7,45	7,54

DISTRICTE VI	NC		N sap	PRIMARIA INCOMPLETA	E.G.B. INCOMPLETA	BAT. EL. q EGB COMPLETA	F.P.-1	BAT. SUP. BUP/FP-2/COU	T. MITJA	T. SUPER.
15 - 16	N	12	34	123	570	1.798	450	1.184	3	0
	%	0,29	0,81	2,95	13,66	43,08	10,78	28,37	0,07	-
17 - 18	N	10	22	111	415	895	497	1.818	63	1
	%	0,26	0,56	2,89	10,83	23,35	13	47,44	1,64	0,03
19 - 21	N	11	57	208	746	1.179	501	2.384	449	224
	%	0,19	0,99	3,61	12,95	20,47	8,7	41,4	7,8	3,89
22 - 24	N	11	46	268	780	1.170	274	1.809	606	852
	%	0,19	0,79	4,61	13,41	20,12	4,71	31,10	10,42	14,65
TOTAL	N	44	159	710	2.511	5.042	1.722	7.195	1.121	1.077
	%	0,22	0,81	3,63	12,82	25,75	8,79	36,75	5,73	5,5

DISTRICTE VII	NC		N sap	PRIMARIA INCOMPLETA	E.G.B. INCOMPLETA	BAT. EL. C ECB COMPLETA	F.P.-1	BAT. SUP. BIIP/FP-2/COU	T. MITJA	T. SUPER.
15 - 16	N	9	37	280	1.337	3.042	899	1.421	4	1
	%	0,13	0,53	3,98	19,02	43,28	12,79	20,21	0,05	0,01
17 - 18	N	8	50	291	1.091	1.631	924	2.330	78	0
	%	0,12	0,78	4,54	17,03	25,48	14,43	36,39	1,22	-
19 - 21	N	13	82	588	1.680	1.951	956	2.801	529	218
	%	0,15	0,93	6,67	19,05	22,13	10,84	31,76	6	2,47
22 - 24	N	4	63	745	1.738	1.820	535	1.773	687	659
	%	0,05	0,79	9,28	21,66	22,68	6,67	22,10	22,10	8,21
TOTAL	N	34	232	1.904	5.846	8.444	3.314	8.325	1.298	878
	%	0,11	0,77	6,29	19,31	27,88	10,95	27,5	4,29	2,9

DISTRICTE VIII	NC		N sap	PRIMARIA INCOMPLETA	E.G.B. INCOMPLETA	BAT. EL. c EGB COMPLETA	F.P.-1	BAT. SUP. RUP/FP-2/COU	T. METJA	T. SUPER.
15 - 16	N	1	60	429	1.634	3.593	948	907	3	-
	%	0,07	0,79	5,66	21,55	47,41	12,51	11,97	0,04	-
17 - 18	N	4	57	483	1.519	1.950	1.085	1.899	42	-
	%	0,06	0,81	6,86	21,58	27,7	15,41	26,98	0,6	-
19 - 21	N	4	117	918	2.537	2.429	1.113	2.400	431	121
	%	0,04	1,16	9,12	25,19	24,12	11,05	23,83	4,29	1,2
22 - 24	N	2	107	1.146	2.580	2.236	592	1.544	539	404
	%	0,02	1,17	12,52	28,2	24,44	6,47	16,87	5,89	4,42
TOTAL	N	15	341	2.976	8.270	10.208	3.738	6.750	1.015	525
	%	0,04	1,01	8,79	24,44	30,17	11,05	19,95	3	1,55

DISTRICTE IX	NC		N sap	PRIMARIA INCOMPLETA	E.G.B. INCOMPLETA	BAT. EL. o EGB COMPLETA	F.P.-1	BAT. SUP. RUP/FP-2/COU	T. MITJA	T. SUPER.
15 - 16	N	4	112	202	839	2.220	526	700	1	-
	%	0,09	2,43	4,39	18,22	48,22	11,42	15,2	0,02	-
17 - 18	N	4	95	220	773	1.146	698	1.464	38	-
	%	0,09	2,14	4,96	17,42	25,82	15,73	32,99	0,85	-
19 - 21	N	3	158	420	1.235	1.604	712	2.043	395	126
	%	0,04	2,36	6,27	18,44	23,95	10,63	30,51	5,9	1,88
22 - 24	N	3	135	585	1.656	1.738	466	1.483	564	465
	%	0,04	1,9	8,25	23,34	24,5	6,57	20,9	7,95	6,55
TOTAL	N	14	500	1.427	4.503	6.708	2.400	5.690	998	591
	%	0,06	2,19	6,25	19,72	29,38	10,52	24,92	4,37	2,59

DISTRICTE X	NC		N sap	PRIMARIA INCOMPLETA	E.G.B. INCOMPLETA	BAT. EL. C EGB COMPLETA	F.P.-1	BAT. SUP. BUP/FP-2/COU	T. MITJA	T. SUPER.
15 - 16	N	13	68	345	1.396	2.762	1.216	1.331	1	1
	%	0,18	0,95	4,84	19,57	38,72	17,05	18,66	0,01	0,01
17 - 18	N	8	68	413	1.379	1.680	1.228	2.188	97	-
	%	0,11	0,96	6,38	19,42	23,66	17,29	30,81	1,37	-
19 - 21	N	43	129	735	2.216	2.299	1.356	2.742	518	220
	%	0,42	1,27	7,22	21,77	21,8	13,32	26,94	5,09	2,16
22 - 24	N	9	108	953	2.329	2.338	779	2.009	684	562
	%	0,09	1,11	9,75	23,84	23,93	7,97	20,56	7	5,75
TOTAL	N	73	373	2.486	7.320	8.999	4.579	8.270	1.300	783
	%	0,21	1,09	7,27	21,41	26,33	13,4	24,19	3,8	2,29

2.4. EL CONSUM DE DROGUES

2.4.1. DIMENSIONS CONEGUDES DE LA REALITAT DE LES TOXICOMANIES.

Però, ... Quants són?

S'ha demostrat com profundament inútil és l'intent de conèixer, a través de l'enquesta o del sondeig directe, la xifra exacta de consumidors de drogues (1). L'ambició en els plantejaments, els defectes metodològics i els comportaments especials (ocultament, vanaglòria, imitació, etc.) que observen els enquestadors, redueixen dràsticament el valor de les xifres obtingudes.

Resulta molt més productiu apropar-se, a algunes de les dimensions de les toxicomanies, a través d'indicadors indirectes, mitjançant l'estudi de grups de població específics, estudiar no tant la xifra exacta com el significat i el pes de determinades conductes en la vida quotidiana, en el conjunt de vivències d'un jove, etc.

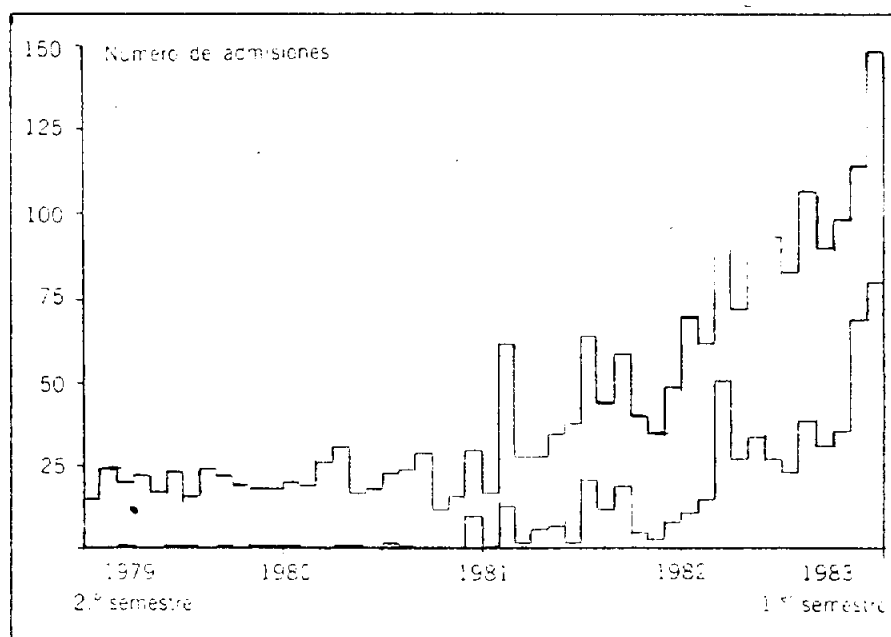
En aquesta última línia hem investigat en una altra part d'aquest P.J. Aquí, en el marc de les conductes socialment problemàtiques, anem a abordar els aspectes especialment problemàtics de determinades toxicomanies, o les dades de les toxicomanies en els grups especialment problemàtics; sense oblidar que no tot en les toxicomanies és socialment problemàtic.

En el cas concret de l'heroïna no existeix cap indicador fiable que demostri el nombre, ni exacte ni aproximat, de joves barcelonesos consumidors d'aquesta droga. Existeix l'acord en tots els documents consultats que es tracta d'un fenomen d'incidència significativa, multiplicat geomètricament en els darrers tres anys. Així, de 1980 a 1983, el percentatge d'urgències hospitalàries motivat per heroïnomanies va passar de ser 1'1,23% del total al 2,94% (Hospital del Mar. 6.3., 6.7.). Mentre qualsevol altre tipus d'intoxicacions va créixer al mateix ritme que el conjunt d'admissió d'urgències de l'hospital, es va passar, en canvi, de 68 admis-

(1) En aquesta inutilitat cauen els estudis que s'esmenten com documents 2.1., 2.2., 2.3., i 3.19. Els primers tenen, a més, el defecte d'haver-se divulgat als quatre vents com certs.

sions per heroïna a 1982 a 278 a 1983. (Vegi's quadre núm. 1).

QUADRE NÚM. 1

QUADRE núm. 1. Registre mensual durant els últims quatre anys del nombre d'admissions per urgències toxicològiques (en blanc) i del nombre d'admissions per problemes relacionats amb l'heroïna (en negre).

Quant a les consultes ambulatories, el mateix centre, els nous casos que va haver d'atendre el dispensari van passar de 369 casos a 1982 a 538 a 1983.

Hi ha un cert consens en acceptar que, a 1982, la xifra de joves (15-25) heroinòmans era, a Barcelona i la seva Àrea Metropolitana, superior als 10.000. És a dir, no es podia precisar quants més, però es podia deduir que amb certa seguretat, aquesta era la xifra mínima. Dada no llunyana del 2% dels joves metropolitans (16-25) que aporta la discutible "Enquesta Epidemiològica de la Generalitat" (2.1, 2.2, 2.3) (2).

(2) Segons aquesta enquesta, a Barcelona província existien entre 9.246 i 10.270 (SIC) heroinòmans de totes les edats.

Malgrat això, les xifres absolutes o els percentatges referits a tota una població no tenen cap sentit, ja que -sobretot en les toxicomanies- la seva distribució no té res d'uniforme. Encara existint joves heroinòmans en tots els estrats socials i en tots els barris, determinades condicions socio-econòmiques i d'hàbitat, generen major predisposició, major risc per a què es produeixin aquestes conductes. Al seu torn, els col·lectius que ja tenen altres dificultats socials poden tenir, com veurem més endavant, proporcions d'heroinòmans dues o tres vegades superiors a les d'altres col·lectius més normalitzats.

Per a matisar també els indicadors indirectes, ha de fer-se constar que els joves barcelonesos heroinòmans són toxicòmans relativament moderns. És a dir, l'heroinomania com conducta jove de caràcter massiu té pocs anys (des de finals dels 70 fins ara), encara que ja faci uns 10 anys que té una presència significativa. Els indicadors indirectes (demandes d'atenció, urgències, problemes de salut derivats, etc.) es manifesten quan ja ha transcorregut un llarg període de consum (vegi's, per exemple, el període d'hàbit toxicòman en el capítol dedicat als serveis d'atenció). Deduir la magnitud de la qüestió per aquests indicadors suposa una aproximació escassa, només apareix la punta de l'iceberg. El simple realisme fa pensar que, en els propers cinc anys, s'aguditzaran els conflictes encara que la població globalment afectada no augmentés. En els anys que ens queda de la dècada dels 80, emergiran les veritables dimensions del problema.

Barcelona i la perifèria

Com en moltes altres conductes col·lectives, el flux Barcelona ciutat-Àrea Metropolitana i viceversa, és molt important. Tan important que difícilment poden aïllar-se. Com indicador, pot pendre's el domicili dels heroinòmans atesos per alguns dels serveis actualment en funcionament. Encara existint restriccions administratives cap els de fora de Barcelona i malgrat l'influx sobre la zona pròxima que tot servei genera, a 1982 i 83 es va produir la següent composició:

QUADRE NÚM. 2

DOMICILI DELS HEROINOMANS TRACTATS AMBULATORIAMENT

	(4,9)	(4,19)	(3,15a)	(3,15b)	(3,16)	(6,4)
BARCELONA	49,5%	50,2%	84,7%	78,1%	56%	56,8%
AREA METROPOL.	50,5%	29,2%	15,2%	19,3%	44%	28,6%
RESTA CATALUNYA		17,8%				14,6%

Dels "canutos" i altres problemes menors ... i majors

No és la nostra pretensió, com hem assenyalat, aboradar tot el conjunt de consums i de drogues, ni tan sols en el món dels joves. En aquest àmbit s'entremesclen factors institucionalitzadors de la societat cap a determinades drogues, factors "juvenilitzadors" cap a altres, usos i abusos, consums en contextos normalitzadors i en contextos problemàtics, etc.

Des del nostre punt de vista, en l'àmbit en el qual se'ns ha encarregat aquest treball, la reflexió clau ha de situar-se en el paper que juga el consum de drogues en les cosmovisions, en els comportaments generals, dels diferents grups de joves. Per aquesta raó hem realitzat una investigació complementària (Annex I) sobre "Les drogues i la vida quotidiana dels joves barcelonins".

Aquí, malgrat tot, complementant l'àmbit socialment problemàtic, voldríem resumir algunes dades referides a altres drogues diferents de l'heroïna, que també aporten els seus "plus" de problematicitat.

Quant a la "cannabis" i els seus derivats, tenim la impressió pràcticament confirmada que les xifres de consum fa temps que van arribar a un nivell proper al màxim que permet la quantitat de producte disponible i el nombre de subjectes que una societat com la de Barcelona i la seva àrea d'influència té com fàcilment incorporables. Ja fa temps que (J.Casal 1981, J.Funes, N.Lorite, 1981) es va comprovar que els consums no habituals ni sistemàtics no es diferenciaven excessivament en la societat catalana, fora aquesta agrària, de petita ciutat o metropolitàna.

La problemàtica dels consums de cannabis, des d'un punt de vista estrictament sanitari, està bàsicament en funció del context, individual i el grup, en el qual són consumits. Constitueixen un company de viatge de signe molt diferent en funció dels conflictes de l'edat, el mitjà social, la problemàtica personal i la presència d'altres toxicomanies. Si es vol partir d'alguna xifra d'aproximació al número dels joves que han consumit o consumeixen "cannabis" a Barcelona pot acceptar-se una xifra entre el 40% i el 50% (J.Casal 1981, Àrea de Joventut 1983). Després en aquest percentatge, poden situar-se els referits a consum sistemàtic i conflictiu, molt diferents en cada zona i circumstàncies. (Així, com després comentarem en un grup d'adolescents dissocials amb els que treballen els educadors de carrer, el consum sistemàtic pot ser fins i tot superior al 60%). El 1984, a Barcelona, no només els "porros" poden ser una moneda de canvi corrent entre els preadolescents, sinó que també existeix ja una important població adulta que els consumeix.

Com a dades d'importància general per al disseny d'actuacions, és important recalcar alguns dels apartats en el document "El consum de drogues en els escolars de Cicle Superior de l'EGB a Barcelona" (10.5), vàlids tant per a l'alcohol com per al cannabis:

- . S'aprecia una tendència clara a l'increment dels consums des de 6è. a 8è. d'EGB.
- . Aquest increment es produeix tant en els consums inicials de tanteig, com en els que ja són excessius.
- . El 8è. d'EGB suposa un salt en el consum, sensiblement diferent dels cursos anteriors.

- . Els consums són majors als 15 anys (subjectes que segueixen en l'EGB fora de promoció).
- . Hi ha diferències importants entre nois i noies.

Respecte al consum d'altres drogues, a més de les que comentarem posteriorment, la dispersió i contradicció de les dades no permeten apuntar xifres mínimament sòlides. Recorrent als contradictoris documents 2.1., 2.2, 2.3 i 3.19 ens permetem apuntar -només apuntar- algunes petites informacions entorn a l'alcohol:

- 1) De ser aproximadament properes a la realitata les xifres de consum d'alcohol dels documents: 2.1, 2.2 i 2.3, els joves de 16 a 24 de Barcelona i tota la gran Àrea Metropolitana consumeixen més alcohol que el conjunt de la població (16-65 anys). Així, en la mostra de joves el "consum mig setmanal d'alcohol pur en centímetre cúbics" és de 157'90, mentre que en la mostra total és de 116'81.
- 2) En el document 3.19 s'afirma que: "els percentatges més alts de bebedors que s'inicien abans dels 16 anys es troben entre les persones que han estudiat F.P. i entre les que no tenen estudis".

Igualment en el document 3.14 es constata: "El consum d'alcohol durant l'adolescència assoleix proporcions creixents en reduir-se el nivell de vida del barri", amb alguna excepció.

Respecte a altres drogues res podem comentar ja que els nivells de contradicció entre dades i entre aquestes i la informació qualitativa són tan alts que és impossible el seu ús. Ens agradaria, no obstant, cridar l'atenció entorn a la cocaïna, ja que s'està observant una rapidíssima pujada entre població adulta de bona extracció social i cultural que ràpidament tindrà el seu influx sobre la població jove.

L'edat per muntar "el cavall"

Qualsevol tasca de prevenció de les toxicomanies ha d'analitzar el moment evolutiu en el qual s'inicia el consum. Sovintment la dependència anirà lligada al món emocional i social en el qual l'individu vivia i es desenvolupa.

Atès que les dades que facilita un heroinòman consolidat indiquen com era la iniciació, fa, al menys un parell d'anys, les dades conegudes assenyalen clarament a l'adolescència consolidada a la joventut inicial (16, 17 i 18 anys), com el grup d'edat en què majoritàriament es produïa el "enganxe" amb el cavall en els primers anys 80.

Els professionals insisteixen en què l'edat inicial dominant es va reduint i argumenten per a això amb la presència ja de preadolescents i adolescents inicials en els serveis d'atenció.

QUADRE NCM. 4

EDAT INICIAL DE CONSUM DE L'HEROÏNA MANIFESTADA PER HEROINÒMANS CONSOLIDATS

	(3,16)	(4,9)	(4,19)	(6,4)
Fins els 15 anys	2,6%	6%	7,90%	58,5%
" " 16 "	30,7%	46%	36,7%	
" " 17 "				
" " 18 "	41%			
" " 19 "				
" " 20 "	18%	29,5%	34,39%	("més de 20 anys")
" " 21 "				
" " 22 "	7,7%	10,4%		41,5%
" " 23 "				
" " 24 "				

Probablement, el contacte inicial molt esporàdic, es va produir encara algun any abans, amb l'heroïna i amb altres drogues no institucionalitzades, sense comptar el cannabis.

Els més joves estan incorporant, a més, nous patrons de consum, s'impregnen directament dels processos més problemàtics i superen amb la seva excitabilitat i el seu impuls més adolescent les prevencions o dubtes dels més grans. Així, per exemple, sembla que es va començar a demostrar que els més joves s'incorporen més directament a la via endovenosa, mentre que els més adults comencen, en major nombre, per esnifar-la.

QUADRE NÚM. 5

VIA D'INICI EN EL CONSUM D'HEROÏNA SEGONS D'EDAT (6.4.)

		% QUE COMENCEN PICANT-SE
EDAT DELS PACIENTS	Menys de 20 anys	41'2%
	Més de 20 anys	23'5%

Una heroïna també entre les joves

En la majoria de les conductes i comportaments juvenils existeixen diferències importants entre els i les joves. Igual succeeix amb les toxicomanies. Si es realitzen distribucions segons el sexe, s'incrementa sensiblement el percentatge dels barons i disminueix el de les dones amb respecte al consum mitjà.

Amb l'heroïna la realitat és globalment, només globalment, similar. L'anàlisi de la població heroinomana (en més d'un 85% de menys de 25 anys) que arriba als serveis d'atenció de Barcelona proporciona les següents dades:

QUADRE NCM. 6

DISTRIBUCIÓ SEGONS EL SEXE DE LA POBLACIÓ HEROINOMANA ATESA

	(4,19)	(3,16)	(3,15)	(6,6)	(10,10) Catalunya
% de barons	74,7	64	75,6	72,3	71,7
% de dones	25,3	36	24,3	27,6	28,8

Malgrat que la proporció nois/noies afectats per l'heroïna està, encara, a favor dels primers, no ha de magnificar-se aquesta diferència. Aquestes dades són obtingudes de la població que és atesa, que ha sol·licitat ajuda. Però els propis serveis (4,9) consideren que les noies tarden més en sol·licitar aquesta ajuda ja que, per exemple, poden superar millor la necessitat de recursos econòmics recorrent a la prostitució.

En conjunt, sembla poder afirmar-se que, probablement, és amb l'heroïna amb la droga no institucionalitzada que menys diferències de sexe es produeixen. Està afectant a les noies amb més rapidesa que el que ha ocor-

regut amb altres tòxics, de tal forma que en determinats col·lectius (1.1.) pot arribar a tenir proporcions similars a les dels joves masculins.

Per altra part, les dades del conjunt d'Espanya, (10.10) indiquen que la proporció nois/noies atesos en els serveis ambulatoris és de 4 a 1 (simil·lar a l'assenyalada en el quadre precedent), però que el factor edat sembla ser diferenciador: en les edats més primerenques (12-15 anys) es dona un 33,3% de noies com a mitjana.

Amb dades de Barcelona (6.4) s'observa la mateixa tendència.

Com pot veure's en el quadre següent, la combinació de les dades d'edat d'inici i sexe de 419 pacients atesos en règim ambulatori semblen assenyalar sensibles diferències en el comportament masculí i femení.

QUADRE NÚM. 7

EDAT D'INICI EN L'HEROINOMANIA SEGONS EL SEXE (6.4)

	ABANS DELS 20 ANYS	DESPRES DELS 20 ANYS
Barons	53,6	46,4
Dones	70,9	29,1

Seria necessari investigar a fons els mecanismes diferenciadors (si és que existeixen) de la incorporació de les joves al consum d'heroïna. Probablement no són de descartar, entre altres: la inducció masculina, que en altres drogues no es dona per un cert component masculista; el component vivencial a compartir per la parella quan els dos són heroïnòmans o només ho és un d'ells; la solitud heroïnòmana, la necessitat que els altres que l'envolten visquin en el mateix cercle tancat de problemes, etc.

En aquesta mateixa línia semblen anar les dades relacionades amb l'edat que ja hem comentat, i les relacionades amb la via a través de la qual s'inicia el consum. L'"enganche" de les noies amb el cavall sembla entrar molt més directament en els contextos més problemàtics. Acudeixen directament a l'agulla, a picar-se, sense passar per la inspiració nasal, en una proporció major que els nois.

Els components socials (de relació) que hem assenyalat podrien ser una de les explicacions a aquest fenomen.

QUADRE NÚM. 8

PERCENTATGE D'HEROINOMANS ATEOSOS QUE VAN COMENÇAR EL SEU CONSUM DIRECTAMENT AMB L'AGULLA (6.4)

	PER A TOTES LES EDATS	EN ELS QUE ES VAN INICIAR ABANS DELS 20 ANYS
Barons	31% ■	38,8% ■
Dones	41% ■	45,8% ■

■ La resta, fins el 100% es va iniciar a través de la inspiració nasal, o es desconeix la via.

La classe social

Ja s'ha esmentat que no en tots els grups socials -i per tant, en tots els tipus de joves- afecta d'igual manera l'heroïnomania. És absolutament inadequat, a dits efectes, el concepte clàssic de classe social sense precisar l'entramat de subdivisions en les quals hauria de parcel·lar-se cadascuna d'elles. Hi ha una sèrie de toxicomanies lligades de manera molt específica a la condició socio-econòmica límit i existeix, a més, una tendència a l'agreujament d'altres quan el context social és difícil. Ningú no pot discutir que els barris de Barcelona en què els joves tenen més dificultats socials, tenen encara més la dificultat de l'heroïna.

Sense donar-li excessiu valor, ja que no es precisa el criteri de classificació, i coneguent que no tots els grups socials tenen la mateixa capacitat d'accés als serveis, aportem les següents dades:

QUADRE NCM. 9

CLASSE / ESTATUS SOCIAL FAMILIAR DE LA POBLACIÓ ATESA *

(4.19)	(3.16)	(10.10)
MOLT ELEVAT 0,39%	ALTA 0,00%	4,5%
ELEVAT 6,72%		
MITJA 45,45%	MITJA ALTA 20%	12,3%
	MITJA 24%	22,8%
	MITJA BAIXA 16%	28,6%
BAIX 40,32%	BAIXA 40%	31,8%
MOLT BAIX 3,56%		

* Classificacions literals en els documents. Criteri no explicat o "segons apreciació subjectiva de l'entrevistador".

Sense res a fer

La realitat ocupacional del propi heroinòman determina la seva realitat econòmica i la seqüència d'actes i hàbits quotidians en la qual viu. Sabem, a través d'algunes dades, que escassament una tercera part dels heroinòmans amb més d'un any d'addicció posseeix un treball o activitat remunerada relativament estable, a temps parcial o complet. Aquesta xifra és inferior en els més joves i ha de completar-se amb la dada que alguns dels de més edat van tenir un treball que van perdre com a conseqüència de la seva addicció.

QUADRE NUM. 10

L'OCUPACIÓ EN HEROINOMANS ATEOS

	(4.9)	(4.19)
Realitzen algun treball o ocupació	36%	31,6%

Matitzant aquest "treball", s'usen les següents classificacions:

Tenen treball "ESTABLE" = 14,7%

Tenen treball a
"TEMPS COMPLET" = 23,31%

No fa falta forçar l'estadística per a assenyalar que entre el col·lectiu sense accés al treball hi ha les condicions més excel·lents per a desenvolupar i estabilitzar una toxicomania. De totes formes, ha de matitzar-se, sempre, que no és aquesta ni la causa ni la condició exclusives de l'heroinomania.

Aquestes dades, també permeten la lectura segons la qual alguns joves amb treball i conducta estable i normalitzada poden ser heroinòmans. Són el que s'acostuma anomenar "toxicòmans normatius".

Poc més enllà de la primària

Un altre indicador clar de la condició socio-econòmica és el que brinda el nivell d'estudis. Altre cop hem de recórrer a les dades de la població heroinòmana atesa (repetim que en més d'un 80% amb edat inferior a 25 anys), per conèixer amb aquesta aproximació el nivell de formació -i per tant quelcom de la seva relació educativa amb l'escola- dels joves heroinòmans.

El consum habitual d'heroïna és majoritària entre aquells joves que acaben amb dificultat l'E.G.B. i entre aquells que ja no estudien res després dels 14 anys.

També, per què no, és favorable pensar que en una part dels joves hagin estat les toxicomanies una de les causes de l'abandó dels estudis.

QUADRE NÚM. 11

NIVELL D'ESTUDIS EN JOVES HEROINOMANS

	(3.16)	(4.9)	(4.19)
ANALFABETISME, PRIMÀRIA INCOMPLETA ESTUDIS PRIMARIS (Certif. i similars)	32%	27,7%	38,76%
E.G.B. (Graduat i similars)	40%	49,5%	32,01%
TOTAL ESCOLA OBLIG.	72%	77,2%	70,77%
F.P.-1 , B.U.P. (Compleat i Incorp.)	24%	10,4%	10,67%
F.P.-2 , C.O.U.	-	7,8%	7,51%
ESTUDIS UNIVERSITAR.	-	3,4%	3,95%
LLICENCIAT	1%	0,8%	0,40%
TOTAL UNIVERSITAT	1%	4,2%	4,35%

Els diners de l'heroïna

Ens hem resistit fins a l'últim moment a incloure aquest apartat. La raó és simple: la inconsistència que sembla tenir qualsevol xifra obtinguda a través de dos elements molt consistents: les regles matemàtiques i la despesa real, absolutament real, que es detecta en la població atesa.

Res no ens autoritza a pensar que les dades de la població atesa puguin extrapol·lar-se al conjunt, al col·lectiu d'heroinòmans. És cert, a més, que l'estructura de despesa que es dona en els diferents nivells d'heroinomania no té per què semblar-se. De veritat: no sabem quants subjectes de la població mínima estimada com heroinòmana a Barcelona i el seu cinturó, tenen despeses/consums diaris de $\pm 20.000,-\text{pts}/\pm 1$ gram i quants de $\pm 1.000,-\text{pts}/\pm 1/16$ de gram.

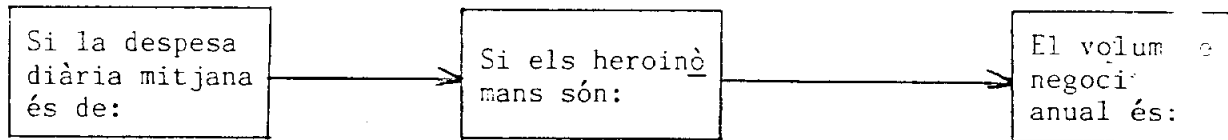
Hem confeccionat un quadre d'elucubracions per a què cadascú pugui fer-se la seva composició. No podem ser més clars. De totes formes, sí que es pot afirmar que és pràcticament impossible que la xifra real sigui inferior a les mínimes assenyalades: 3.650.000.000 milions de pessetes any.

D'on surten, on van, en quins bancs, amb quins senyors respectables, a través de quins delictes?

No és un problema dels joves!

QUADRE NCM. 11 bis

ELUCUBRACIONS AL VOLTANT DE LA XIFRA DE NEGOCI AMB L'HEROÏNA

<u>Segons (4.9)</u>		
a) 1.000,- ptes.	10.000	3.650.000.000,- ptes
b) 5.000,- ptes.	10.000	18.250.000.000,- ptes
c) 1.000,- ptes.	5.380	1.963.700.000,- ptes
o	(53,80% dels	o
5.000,- ptes.	heroïnòmans)	9.818.500.000,- ptes
+		+
6.000,- ptes.	1.470	3.219.300.000,- ptes
o	(14,7% dels	o
?	heroïnòmans)	5.365.500.000,- ptes
	3.150	?
	(31% d'heroi. quin consum es coneix)	
		5.183.000.000,- o 15.184.000.000,- ptes
		(+ 31,5% restant i toxicòmans no consoli- dats)

<u>Segons (2.1)</u>		
a) 8.000,- ptes.	10.000	29.200.000.000,- ptes
b) 12.000,- ptes.	10.000	43.800.000.000,- ptes

<u>Segons (3.16)</u>		
a) 15.000,- ptes.	10.000	54.750.000.000,- ptes
(0,81 gr. de mitjana)		

2.4.2. POBLACIÓ JUVENIL SOCIALMENT PROBLEMÀTICA I CONSUM DE DROGUES.

Ja hem assenyalat que les toxicomanies, encara quan en la seva fase final puguin reduir-se a una única situació de destrucció i conflicte, no deixen de ser el resultat de la trobada amb diverses drogues de joves profundament diferents, en circumstàncies socials diferenciades. Aquí resideix la raó fonamental per la qual és necessari endinsar-se en el pes, en les circumstàncies i en la raó de ser que en cada grup juvenil juga cada una de les drogues.

En aquest text, en el que ens ocupem fonamentalment dels adolescents i joves socialment problemàtics, volem entrar en l'anàlisi del pes que el consum no institucionalitzat de drogues té en el repertori de conductes dels que ja mostren altres dificultats socials. Al seu torn, i malgrat les escasses dades existents, quins conflictes normatius -bàsicament legals- presenten els que són depenents d'algunes drogues com l'heroïna.

En altres treballs hem mantingut que "continua mancant de sentit la identificació unívoca entre consum de drogues i delinqüència, i igualment entre drogues i inadaptació social. En primer lloc perquè cada droga pot tenir el seu món diferent i complex i, en segon lloc, perquè com ja s'ha assenyalat, existeixen consums absolutament diferenciats, molts dels quals no tenen res a veure amb la delinqüència o la marginació.

Això no obstant, avui se sap perfectament que des dels darrers anys l'ús de drogues és una conducta sempre present en el grup dissocial molt més present en el grup delinqüencial, sense que d'això calgui deduir-ne cap concatenació, sinó, simplement, que en el seu repertori de conductes són presents, d'una forma intensa, les relacions amb el consum de substàncies capaces de "col·locar", de dur a un estat anòmal de consciència.

No es pot afirmar que totes les drogues marginin per definició, tot i que en els barris de què parlem el consum sol ser senyal de connexió marginal i factor de pressió de conformitat del grup, element que possibilita ser col·lega, ser com els col·legues" (J. Funes, C. González, 1983).

En aquesta línia hem tingut especial interès en analitzar les dades de consum de drogues en la pre-adolescència i adolescència clarament etiquetada com generadora o sofridora de dificultats socials: la població que passa per la justícia de menors (per a la seva "protecció" del seu mitjà proper, o per a "reformat-la" abans que arribi a ser "culpable"). Igualment, hem recollit les dades toxicòmanes dels adolescents i joves amb els quals van establir relació els diversos equips d'educadors de carrer existents a Barcelona el 1982 (3.11, 5.3, 5.4). L'anàlisi dels 558 casos entre 11 i 18 anys dels que van fer càrrec els Delegats d'Assistència al Menor (1.1) del Departament de Justícia de la Generalitat i dels 350 amb els que connectaven els educadors pot ser perfectament il·lustratiu del lloc ocupat pel consum de determinades drogues en un sector de l'adolescent dissocial, en procés o no de convertir-se en delinqüent (8).

Anteriors estudis de joventut havien demostrat que, inclús quan els consums de drogues il·legals com el hachis tenien una difusió tan escampada que passaven a estar seminormalitzats i universalitzables entre els joves, els consum intensos i sistemàtics eren sensiblement diferents, sobretot en aquells barris o en aquelles ciutats que l'adolescència o joventut vivien situacions de major dificultat social o de marginació (J. Casal 1981, J. Funes i N. Lorite 1981, Ajuntament de Barcelona, 1983).

(8) Recordi's, no obstant, el comentari fet en el primer capítol sobre el sentit i significat que té la caracterització de la població que arriba als Tribunals de Menors: només determinats tipus de vida donen origen a la intervenció de la Justícia.

"Col.locar-se" amb canutos

Tractant-se del hachis la proporció de consumidors habituals és sensible-
ment superior a la que qualsevol dels estudis existents assenyala per a
aquestes edats. El consum intens i sistemàtic -no l'espòràdic o l'ocasio-
nal- és significativament més important en els adolescents en situació dis-
social. Encara s'incrementa més el nombre de consumidors si es té en compte
només als subjectes que han infringit alguna llei i el Tribunal els va impo-
sar la mida de llibertat vigilada.

QUADRE NÚM. 12

CONSUM HABITUAL I SISTEMÀTIC DE HACHIS EN PRE-ADOLESCENTS, ADOLESCENTS I
JOVES (11-18 anys) EN SITUACIÓ DISSOCIAL (1.1)

	CONSUMIDORS
CONJUNT DE LA MOSTRA (558 subjectes)	18,6%
MENORS EN LLIBERTAT VIGILADA (292 subjectes)	28,1%

QUADRE NÚM. 13

CONSUM HABITUAL I SISTEMÀTIC DE HACHIS EN PRE-ADOLESCENTS, ADOLESCENTS I
JOVES (12-23 anys) EN SITUACIÓ DISSOCIAL (3.11, 5.3)

	(3.11) ¹	(5.3) ²
% DE CONSUMI- DORS	51,2%	66,42%

1: Adolescents i joves entre 14 i 19 anys. El grup més nombrós dels consumidors estava
en els 17 anys.

2: Adolescents i joves entre 12 i 23 anys. El percentatge de consum seria major (fins el
90%) de no considerar els de 12 anys que estan menys iniciats.

Junt a la quotidianitat que el porro ha aconseguit en els grups juvenils i no tan joves en la nostra societat, poden afegir-se factors d'increment del consum derivats de la seva major accessibilitat a les xarxes il.legals de distribució i, a la vegada, tendències molt més intenses de recerca del "col.loque", de l'estat anòmal com estat òptim en el que viure i "ofegar" la disfunció social.

De la mateixa manera que en la resta de joves, el consum augmenta amb l'e dat. No obstant, sembla aconseguir la xifra crucial en els 16 anys, que és quan pràcticament un de cada tres individus -probablement al menys un de cada dos i és baró i ha tingut conflictes amb la llei- és consumidor habitual.

QUADRE NÚM. 14

CONSUM HABITUAL I SISTEMÀTIC DE HACHIS EN PRE-ADOLESCENTS, ADOLESCENTS I JOVES (11-18 anys) EN SITUACIÓ DISSOCIAL SEGONS L'EDAT (1.1)

	E D A T				
	11-12	13-15	16	17-18	TOTAL
% DE CONSUMIDORS (558 subjectes)	3,03	14,6	30,5	20	18,63

A partir dels 16 anys el descens que sembla iniciar-se no és real. En aquesta mostra -en contradicció amb 3.11 i 5.3- pot ser conseqüència de múltiples causes: resolució dels conflictes socials, pas a altres drogues, esbiaixat de la mostra (per sobre dels 16 anys només en comptades ocasions el Tribunal de Menors estén la seva funció de tutel.la o vigilància, o només ho fa en casos positius i els altres se'n van a la presó, etc.).

El sexe condicionant important de determinades conductes manifestes de conflicte social, com hem assenyalat en capítols anteriors, és també element diferenciador. No obstant, de disposar de la xifra de consumidores femenines entre les joves sotmeses a llibertat vigilada, (aquestes darreres són només el 6,8% del total del grup) potser es comportaria alguna reducció de la distància. Només les noies en greu situació de dificultat o conflicte

social participen en grau significatiu de la conducta de "emporrar-se" quotidianament.

QUADRE NCM. 15

CONSUM HABITUAL I SISTEMÀTIC DE HACHIS EN PRE-ADOLESCENTS, ADOLESCENTS I JOVES (11-18 anys) EN SITUACIÓ DISSOCIAL SEGONS SEXE (1.1)

	HOMES	DONES
% DE CONSUMIDORS	23,37	5,80

■ Xifres estimades.

Pastilles i "coles"

El consum de determinades pastilles (TORINAL, PADILLAN, ROHIPNOL, etc.) així com d'inhalables (coles d'impacte, dissolvents, benzines, etc.) han constituït quelcom específic de determinats col·lectius dins mateix dels que ja estan en situació de dissociabilitat.

Les "toxicomanies de la misèria", com en altres documents les hem anomenat, han constituït, darrerament, una problemàtica endèmica en els barris amb més aguditzades condicions de marginació. El prototipus de "enganxat" ha estat i continua estant en els carrers de l'antic Districte V (D.I).

No obstant, les característiques del consumidor d'inhalables estan canviant, ha sortit dels barris ghetto per a passar a formar part, a ser una part de les conductes de "col.loque" habitual d'altres grups adolescents en barris no tan destruïts.

Igualment, el consum de "rodes", de pastilles d'una manera absolutament diferenciada del toxicòman estandaritzat d'anfetamines o barbitúrics, ha passat a tenir unes certes connotacions específiques i a presentar-se de forma prou concomitant amb les coles. En general, "pastillosos" i "encolats" es donen junts, encara que en aquest moment, els segons semblen superar als primers. Com dits fenòmens són, en el primer tipus, quasi exclusius dels adolescents amb cert grau de dificultat social; en el segon (els inhalables) ho són pràcticament específics dels que tenen dificultat socials i amb freqüència, a més, estructures de personalitat més problemàtiques.

QUADRE NÚM. 16

TOXICOMANIES DE LA MISÈRIA EN PRE-ADOLESCENTS, ADOLESCENTS I JOVES

(11-18 anys) EN SITUACIÓ DISSOCIAL

	PASTILLES	COLES
% DE CONSUMIDORS (sobre 558 subjectes)	7,70%	13,79%

Percentatges d'aquest tamany han de considerar-se significativament alts i de fort impacte entre els subjectes i sobre l'opinió pública. Més enllà de la dependència física d'aquests productes (no sol donar-se com problema bàsic) el seu consum sempre presenta una intoxicació aguda profundament desestructurant en els individus i molt aparatosa davant la població general.

Aquestes quantitats han d'incrementar-se sensiblement, quan el grup té conflictes socials més aguditzats com passa amb el hachis i amb altres tòxics. (Així passa en l'antic Districte V, en el que el % d'adolescents i joves amb problemes de cola entre els que actuen els educadors del 34,1%).

Una part important de la socialització i "delinqüent", vindrà condicionada per la reacció social davant els "desordres públics" en els quals es veuen immersos. Tal com hem vist en el capítol sobre l'atenció en mitjà obert determinades toxicomanies acaben convertint-se en la qüestió nuclear en torn a la que gira tota la patologia social.

Els dos consums estan extraordinàriament lligats a l'edat. Tendeixen a començar molt aviat (més que les altres drogues, excepte el hachis) i cedeixen, o es limiten a determinades pastilles, amb el pas dels anys. Específicament en el cas dels inhalables és condició quasi exclusiva el ser nen o pre-adolescent. Difícilment es troben adolescents consolidats o joves (més de 17 anys) afeccionats a la cola, a no ser que posseeixin un alt grau de patologia de la personalitat.

QUADRE NÚM. 17

TOXICOMANIES DE LA MISÈRIA EN PRE-ADOLESCENTS, ADOLESCENTS I JOVES (11-18 anys) EN SITUACIÓ DISSOCIAL SEGONS L'EDAT (1.1)

	11-12	13-15	16	17-18	TOTAL
% DE CONSUMIDORS DE PASTILLES (sobre 558 sub.)	0,0	5,77	13,77	7,69	7,7
% DE CONSUMIDORS DE COLES (sobre 558 sub.)	12,12	19,23	10,18	3,07	13,79

En relació amb el sexe, les desproporcions es mantenen, amb matissos, aguditzant-se més que l'assenyalada per al hachis. Són conductes molt més importants entre els nois que entre les noies, encara que entre aquestes darreres tenen ja una presència suficientment significativa.

QUADRE NÚM. 18

TOXICOMANIES DE LA MISÈRIA EN PRE-ADOLESCENTS, ADOLESCENTS I JOVES 1-18 anys) EN SITUACIÓ DISSOCIAL.SEGONS SEXE (1.1)

		HOMES	DONES
% DE [■] CONSUMIDORS (sobre 558 sub.)	PASTILLES	9,43	3,22
	COLES	17,12	5,16

■ Xifres estimades.

Heroïna i conflicte

Potser sigui en el sector de l'adolescència dissocial on es manifesta amb major cruesa la problemàtica del consum d'heroïna. S'inicia en una edat molt més primerenca (heroinòmans pre-adolescents), es dóna en una proporció sensiblement més alta que en altres grups juvenils.

Si en la població general juvenil (16-25 anys) acceptéssim com a bona la xifra de 2% d'heroinòmans (2.1, 2.2, 2.3) malgrat la relativitat que ja hem assenyalat, sols en els tres primers anys d'aquest període d'edat la xifra podria estar més que duplicada en els adolescents i joves en situació de dificultat social. Si acceptéssim també la xifra de 0,1% de consumidors d'heroïna entre 12 i 15 anys -cosa més discutible encara- hem de multiplicar per més de trenta per a obtenir el consum en el mitjà problemàtic.

QUADRE NÚM. 19

CONSUMIDORS D'HEROÏNA ☒ ENTRE PRE-ADOLESCENTS, ADOLESCENTS I JOVES (11-18 anys) EN SITUACIÓ DISSOCIAL (1.1.)

	POBLACIÓ TOTAL (558 sub.)	POBLACIÓ EN LLIBER. VIGILADA (292 sub.)
% DE CONSUMIDORS	3,76	4,45

☒ Depenents més iniciats amb cert hàbit.

Si recorrem a les dades facilitades pels educadors de carrer obtenim xifres encara més altes: 4,8% de consumidors habituals (3.11) o el 23,6% com consumidors de tots els graus (5,3). Poques dades poden tenir-se clares en torn a l'heroïna, però una d'elles és la seva nova i problemàtica presència entre els joves amb dificultats socials.

Existeix un procés d'increment del nombre de consumidors segons l'edat, però no posseïm dades per a pensar que aquest sigui el més determinant.

Faria falta l'estudi d'una població més àmplia per a saber si el factor de més pes causal és l'edat o la dificultat social. No obstant, si els més grans de 16 anys que contempléssim fossin de la justícia ordinària i no de la de menors, el percentatge seria sensiblement més alt. Com indicadors podem servir altres dades: Entre una mostra qualitativa de la població d'inquient activa masculina de 16 a 25 anys de la ciutat de l'Hospitalet de Llobregat, (Obinso, 1982) es trobava una proporció d'un 15% d'heroïnòmans; entre els presos joves de la Presó Modelo, un 33% "es droga" encara desconecim exactament amb què (Doñate, 1984) o si justament han començat a drogar-se allà.

QUADRE NÚM. 20

CONSUMIDORS D'HEROÏNA ■ ENTRE PRE-ADOLESCENTS, ADOLESCENTS I JOVES

(11-18 anys) EN SITUACIÓ DISSOCIAL SEGONS EDAT (1.1)

	11-12	13-15	16	17-18	TOTAL
% DE CONSUMIDORS (sobre 558 sub.)	3,03	3,07	4,79	4,61	3,76

■ Depenents més iniciats amb cert hàbit.

Ja hem assenyalat algunes diferències respecte a altres drogues que semblen observar-se en les relacions entre les noies i l'heroïna. La inicialment perceptible menor diferència de sexes que sembla donar-se en la població general, sembla reduir-se a la menor expressió en el cas de tractar-se d'adolescents dissocials. Si en una població més àmplia (en les fonts consultades es tracta de 403 nois i 155 noies) es complís aquesta tendència estariem davant un fenomen significatiu: no només els mecanismes personals o socials en contra del consum semblen estar disminuïts entre les noies quan es tracta de l'heroïna, sinó que podria afirmar-se que l'adolescent o la jove que entra en el circuit dissocial (■) acaba sent heroïnòmana en si-

■ No necessàriament delinqüencial, ja que com hem assenyalat les noies que arriben a la justícia de menors ho fan per problemes de conducta i no per delictes.

milar proporció a la dels adolescents o joves masculins.

QUADRE NÚM. 21

CONSUMIDORS D'HEROÏNA ^a ENTRE PRE-ADOLESCENTS, ADOLESCENTS I JOVES
(11-18 anys) EN SITUACIÓ DISSOCIAL SEGONS SEXE (1.1)

	HOMES	DONES
% DE CONSUMIDORS (sobre 558 sub.)	3,97	3,22

^a Depenents més iniciats amb cert hàbit.

De la delinqüència i la droga

"La introducció de l'heroïna al món dissocial i marginal del qual parlem comporta un nombre molt més elevat de problemes sobreafegits. L'heroïna apareix lligada als grups profundament delinqüencials, que són els que tenen més accessos a determinats canals de comercialització, i tendeix a estendre's als altres grups de menor problemàtica.

A la vida del delinqüencial actiu, la introducció de l'heroïna suposa un element més d'enduriment de la seva conducta habitual. En els grups més intermedis, l'heroïna planteja com a mínim tres grans problemes: a) agudització del procés de conflicte social; b) aparició dels problemes psicofisiològics lligats a aquesta droga; c) increment de l'activitat delictiva". (J. Funes, C. González, 1983).

Des de l'altra cara de la moneda, la relació entre heroïna i delinqüència vista des dels que tracten a heroinòmans, l'anàlisi també planteja dificultats. Posseim les dades de "antecedents" en tres grups d'heroinòmans tractats en diferents serveis, però ens és difícil calibrar el seu valor indicatiu.

QUADRE NÚM. 22

ANTECEDENTS D'ATENCIÓ, ARREST O PRISIÓ D'HEROINÒMANS ATEOS

	(4.9)	(3.16)	(4.12) ■
TENIEN ANTECEDENTS	56,5%	25,6%	26,5%
NO EN TENIEN	43,5%	74,4%	73,5%

■ Aquest estudi de seguiment assenyalava que un 11% dels casos tractat ambulatoriament amb els que va ser possible connectar després de sis mesos, es trobaven a la presó.

No és possible extrapolar una xifra universal ja que l'enclavament del servei en un determinat barri, pot ser determinant, per exemple, per a què acodeixi una població més marginal (veure p.e. (4.9)). També, s'ha de tenir en compte que la detenció, estància a la presó o amenaça de sofrir-la, acostumen a ser esdeveniments que provoquen, inciten a acudir a la recerca d'un servei. Pot acceptar-se, simplement, que una part molt im-

portant dels joves heroinòmans, quan l'hàbit està fortament instaurat, té complicacions legals sobreafegides.

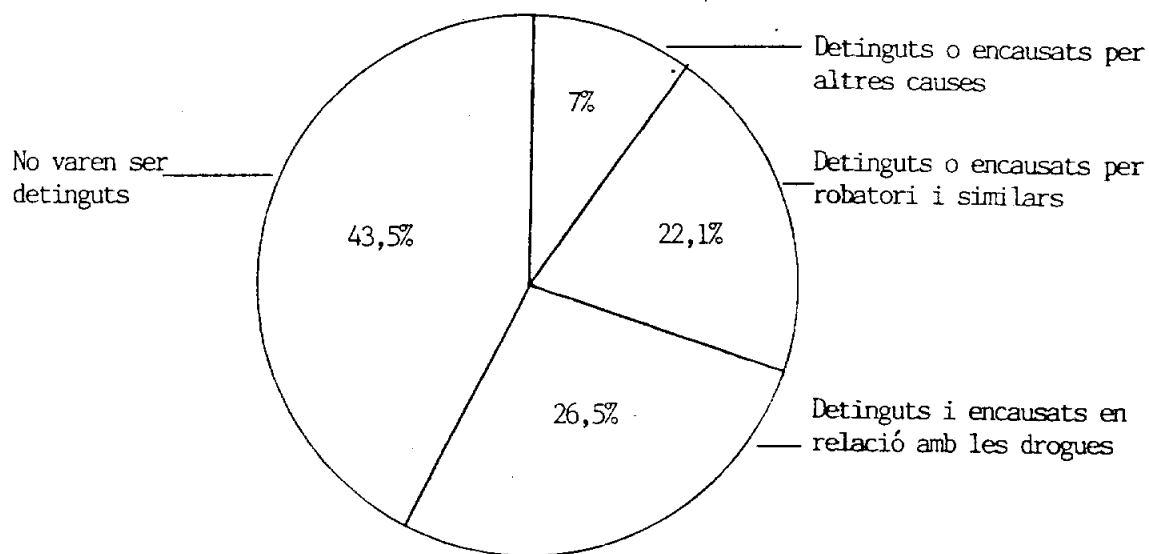
La xifra sobre antecedents penals, depén a més, d'altres criteris. Així, per exemple, si prenem dades de comunitats terapèutiques als quals els jutges envien heroinòmans condemnats, tenen altes taxes de subjectes amb complicacions legals. A la inversa, la mateixa comunitat esmentada en el quadre (3.16), no té a l'any següent cap individu amb antecedents (10.9) degut, sembla ser, a què s'elimina l'admissió d'aquests subjectes per "mal pronòstic".

Curiosament, revisant la xifra de conflicte legal d'altres comunitats, hem trobat que les comunitats de pagament, amb una població de classe social mitja-alta, tenen percentatges molt baixos de "delinqüents" (7,14% i 27,3%), mentre que altres místico-religioses, amb subjectes de molt baixa extracció social, tenen la majoria de subjectes amb complicacions amb la llei.

No ha d'oblidar-se, tanmateix, que inclús prenent una xifra del 50% o més d'heroinòmans amb conflictes legals, una bona part d'ells ho és per problemàtiques policials o judicials derivades del marc legal en el que l'heroïna està considerada. És a dir, ho són no per robatori, atracament, etc., si no per tràfic, tinència de quantitats altes, petit comerç, relacions amb traficants, etc. És a dir, la meitat o més de la criminalitat que l'heroïna genera està relacionada amb ella mateixa i no amb altres delictes.

QUADRE NÚM. 23

DISTRIBUCIÓ DELS HEROINÒMANS AMB ANTECEDENTS SEGONS EL TIPUS DE CONFLICTE AMB LA LLEI (4.9)

Treball en medi obert i drogues

La presència massiva de determinades drogues ha modificat les condicions i el caràcter de l'actuació en el carrer que realitzen Educadors i Delegats. Com síntesi de les seves memòries de treball, es dedueix:

- a) La majoria dels professionals coincideixen en confirmar l'augment del consum de certes substàncies, també en sectors juvenils conflictius. El consum d'heroïna afecta un important nombre de joves i els professionals del treball en medi obert es veuen afectats per la problemàtica.
- b) Gairebé tots els joves connectats que eren consumidors d'hachis, eren al mateix temps, petits venedors. També succeeix el mateix amb l'heroïna.
- c) Es dona un fenomen generalitzat de politoxicomania; els joves passen ràpidament d'un producte a l'altre i en moltes ocasions barregen productes.
- d) La majoria de professionals coincideixen en afirmar la correlació -adicció- manca total de projectes i aspiracions de futurs. Aquesta situació s'agreuja quan s'agreuja la dependència i per tant és més amb els nois que consumeixen heroïna que en els altres.
- e) La relació dels professionals amb els joves que prenen certes drogues es veu greument afectada (no hi ha possibilitat de diàleg o raonament).
- f) El "Junkies" esdevenen una nova classe dins el "món subcultural delinqüent". Se'l mira amb un cert "despreci" per haver-se quedat penjat i amb una certa pena.
- g) L'heroïna produeix una individualització de les necessitats i també de les conductes. El jove ha de lluitar per trobar el remei a la seva "bogeria" a la seva pròpia dèria i per tant no pot compartir gairebé res. L'interiorització del desig li impedeix compartir.

- h) Alguns sectors plantegen que fins i tot canvi a l'objectiu: no s'ataca la societat sinó que s'evadeix d'ella mitjançant la droga.
- i) Canvia el sentit del delictes. Si en un primer moment podia tenir un cert sentit de gratuïtat ara esdevé necessària -imprescindible- i segons els nois, utilitària.
- j) Una part de l'augment de consum també pot venir donada per la quantitat de joves que dels furts i robatoris han passat a ser petits traficants, "professió" menys perillosa que l'anterior.

2.4.3. REALITAT I INCIDÈNCIA DELS SERVEIS D'ATENCIÓ.

Fins aquí hem utilitzat els serveis d'atenció ambulatoria, i les comunitats terapèutiques, com font de dades sobre la realitat toxicòmana, hem d'intentar ara l'anàlisi de la seva pròpia realitat. Una part de les propostes del "P.J." hauran d'anar encaminades, forçosament, al disseny d'uns serveis d'atenció coherents; s'imposa per tant conèixer les circumstàncies i el pes real de la seva incidència a la joventut de la ciutat de Barcelona.

Una oferta ambulatoria tercermundista

Començarem pels serveis de tipus ambulatori, pels que passa una gran majoria dels subjectes que inicien un procés de sortida de la toxicomania i que, en alguns casos, continua després en serveis del tipus de les comunitats terapèutiques.

La primera dada que ha de comentar-se és la de l'oferta real de serveis que existeix: L'oferta "pública" d'atenció a toxicòmans no alcohòlics a la ciutat de Barcelonés es va situar, a 1983, en aproximadament 1000 persones noves ateses; l'oferta ambulatoria total no va superar els 1.300 nous pacients. (Recordi's, a més, que un alt percentatge d'aquesta assistència ho és a subjectes de l'Àrea Metropolitana). (4.19, 6.7, 3.15, 6.6). En tot Catalunya, 8 centres -dels 12 serveis ambulatoris existents- havien atès, en els nou primers mesos de l'any 1983, un total de 729 nous pacients (10.10).

Al marge de les consideracions sobre si l'oferta és poca, suficient o molta (ja entrarem en el seu moment), ha de destacar-se com està estructurada aquesta oferta: Existeixen set xarxes diferenciades d'atenció a les toxicomanies no alcohòliques no interconnectades entre si i entre les que, a més, es produeix una rotació de pacients.

En el tractament ambulatori de les toxicomanies no alcohòliques estan, en l'actualitat, intervenint: dues xarxes diferents de l'Ajuntament, una de la Diputació, una de la Creu Roja, una altra d'entitats benèfiques i una darrera -indefinida- de la Generalitat. A aquestes hauria d'afegir-se, la xarxa de El Patriarca, que amb el seu apartament urbà actua de semiambulatori, i hi ha consultes i serveis privats. (6.5, 10.10).

En la majoria d'aquests serveis primaris d'atenció es donen una sèrie de fenòmens comuns:

- . Atenció en horari limitat.
- . Creixement, des de 1980, de les toxicomanies per heroïna fins a ser el grup més important de pacients (si és que s'atèn a altres).
- . Saturació del nombre de primeres visites durant 1982 i estancament o disminució del nombre de nous pacients atesos durant 1983.
- . Condicions organitzatives, contractuals, econòmiques i terapèutiques disperses d'un servei a altre, i deficitàries en el seu conjunt.
- . Absència de correlació entre el nombre de professionals i el nombre de primeres visites. Dadeixen serveis amb una relació de 48 nous pacients per any i tècnic terapèutic que treballa, i serveis amb una relació de 269 per any i tècnic, sense comptar els treballadors socials) i sense que es donin diferències d'èxit terapèutic perceptibles.

Les Comunitats Terapèutiques

L'atenció a nivell de Comunitats Terapèutiques no pot ser literalment considerada com un recurs lligat específicament a la ciutat de Barcelona, ja que, per definició, les que actualment existeixen es situen en un ambient agrícola, fora de la ciutat. No obstant, podem acceptar, amb limitacions, que l'oferta de la província de Barcelona hauria de ser l'oferta bàsica per a la ciutat, encara que no només per a ella.

En l'actualitat existeixen en la província de Barcelona 224 places teòriques en 7 centres de característiques, composició i tamany molt diferenciats. Hem assenyalat que són "teòriques" ja que l'ocupació real no superava, a 1983, les 175 persones en tractament, i difícilment pot ser augmentada fins a la seva xifra prevista en les condicions en les quals es troben la majoria d'aquests serveis.

El 62% d'aquesta oferta assistencial pertany al tipus de comunitats portades totalment per ex-toxicòmans, sense intervenció de tècnics (la majoria en mans de l'Associació El Patriarca, encara que una petita part -25 places teòriques i 6 reals- estan en mans de la confessió Evangèlica).

El 33,5% està en mans de grups professionals i el 4,5% restant pertany a Narconon que és una barreja fraudulenta de tot. El 33,5% de places en comunitats professionals es distribueix en parts relativament similars entre privades, associacions benèfiques i municipi de Barcelona (10,2% de l'oferta teòrica, menys del 5% de l'oferta real).

Per a completar les dades, ha de tenir-se en compte que una part important, fonamentalment de les Comunitats no professionals estan ocupades (en alguns casos fins el 88%) per joves de fora de Catalunya. Desconeixem en quina proporció els joves de Barcelona estan internats en un altre àmbit geogràfic).

Al servei dels joves

Els serveis d'atenció, tant ambulatoris com en comunitat, poden ser considerats com serveis juvenils. Tal com pot observar-se en el quadre següent. Incideixen fonamentalment per sobre dels 16 anys i per sota dels 25 (entre el 70 i el 90%).

QUADRE NÚM. 24

EDAT DELS PACIENTS QUE ACUDEIXEN ALS SERVEIS

	(4.9)	(4.19)	(10.10) CATALUNYA
MENYS DE 15 ANYS	0,0	0,0	2,4
15		1,18	
16-17	29,3	8,69	5,6
18-19		16,20	15,3
20	33,0	37,95	7,5
21			20,1
22			
23	26,9	16,99	18,4
24			30,7
25			
MÉS DE 25 ANYS	10,5	18,94	

Les dades sobre l'edat dels pacients atesos són importants per a dis-
senyar com han de ser, a quines característiques derivades de l'edat
han de respondre. Però, a més, no ha d'oblidar-se -com expressament
reconeix algun dels responsables (4.9)- que existeix una gran dificul-
tat de tractar amb els adolescents de menys de 16 anys. El si tema de
relació i de tractament sembla presentar-se com quelcom específic, que
ha de respondre a paràmetres no usuals en la pràctica ambulatoria o de
les institucions comunitàries. És, en definitiva un servei pe inven-
tar.

A més, els adolescent adolescent van als centres perquè
creuen que no necessiten ajuda, no la demanen, en tot cas l'accepten
per imposició adulta. En conseqüència, el que no acudeixin es deu
també a què estan a l'inici de la dependència, en plena "lluna de mel"
amb l'heroïna.

Ja fa temps que es "piquen"

El toxicòman no alcohòlic, fonamentalment l'heroinòman, quan acudeix
a un servei d'atenció (ambulatori, hospitalari, de Comunitat Terapèu-
tica) ha passat ja un llarg període de relació amb la droga, a no ser
que un esdeveniment traumàtic o una pressió externa l'hi obligui. És
així com la majoria dels joves atesos a Barcelona (més del 60%) tenen
darrera d'ells una història de consum d'heroïna superior als dos anys
(en el cas concret de la font (6.7) la mitjana d'història toxicològi-
ca és de 3,4 anys).

QUADRE NÚM. 25

ANYS DE CONSUM HABITUAL D'HEROÏNA EN EL MOMENT EN QUE ACUDEIXEN A UN
SERVEI D'ATENCIÓ

	(3.16)	(4.19)
1 any o menys	2,6	24,9
més d'1 i fins a 2 anys	33,3	28,85
Més de 2 i fins 3 anys	30,7	27,65
Més de 3 anys	23,3 ☐	17,4 ☐

☐ La resta fins 100% es desconeix.

Una aproximació als resultats

Ja hem plantejat la difícil estimació que suposa establir el criteri d'èxit o de curació en el camp del consum d'heroïna. Dificultat que ve imposada per la pròpia definició de "curació" i per l'escassa avaluació que existeix en l'actualitat en els centres que presten el servei. Del conjunt de documents analitzats podem suggerir com dades orientatives les següents:

QUADRE NÚM. 26

PERCENTATGE DE SUBJECTES EN SITUACIÓ FAVORABLE, DESPRÉS D'UN PERÍODE D'ATENCIÓ

		SITUACIÓ FAVORABLE	
		AVALUACIÓ BENEVOLE	AVALUACIÓ MÉS ESTRICTA
TRACTAMENT AMBULATORI ☒	(4.12)	37%	19,3%
	(10.10)		25%

☒ S'ha de tenir en compte que entre un 10 i un 20% del tractament ambulatori desemboca en una Comunitat Terapèutica, en la qual si el subjecte es manté un cert temps és considerat com favorable.

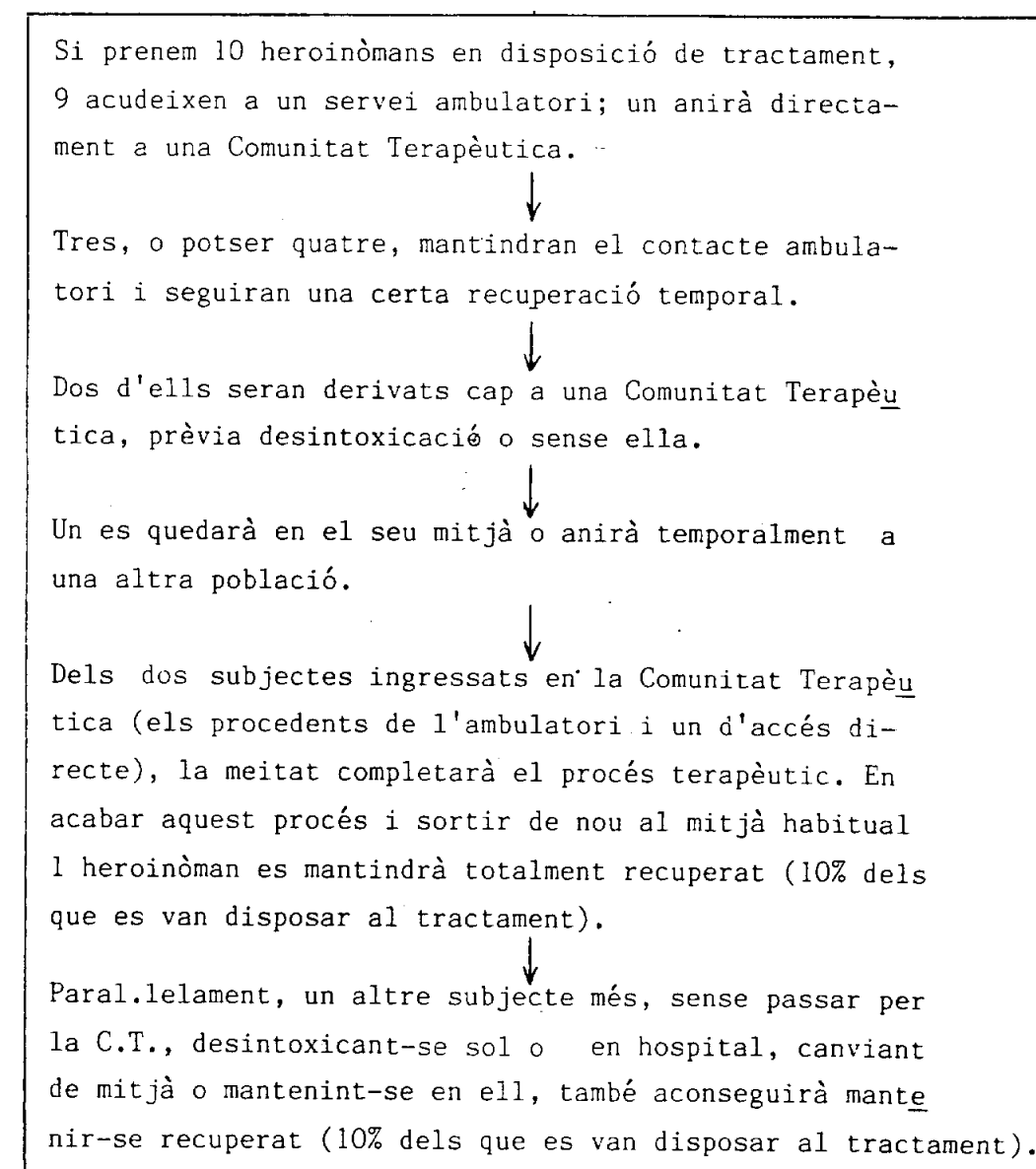
	INGRESSEN EN COMUN. TERAP.	TORNA AL MITJA	CANVIA DE POBLACIÓ	ABANDONA
DESINTOXICACIÓ HOSPITALÀRIA (6.5, 6.6) ☒	40,5%	28,3%	12,2%	19%

☒ Són subjectes que, en la seva majoria, han passat positivament per la situació ambulatoria.

	% EN SITUACIÓ FAVORABLE	
	(10.9)	(3.16)
COMUNITATS TERAPEUTI.	40 - 45%	50%

Per "situació favorable" entenem aquí el fet simple de mantenir el temps previst en cada un dels serveis, millorar el conjunt en la situació personal i reduir el consum. La "situació favorable" només en una part desemboca en l'abstinència i la recuperació totals. No ha d'entendre's, per exemple, que l'èxit de les Comunitats Terapèutiques és del 50%, o del 40% sinó que la meitat o un 60% abandona o és expulsat del sistema i que la resta es manté millorant les probabilitats de què en sortir millori.

Com visió global podem escriure una simplificació, que no ha d'entendre's més que com imatge gràfica:

Les necessitats terapèutiques de l'heroïnòman

No ens hem d'enganyar, el tractament és només una variable en un complex camp de forces. Només té eficàcia si es veu complementat per altres canvis en la vida de la persona. Encara que la realitat social de la qual prové el jove heroïnòman que busca sortir-se del seu conflicte amb el cavall pot ser molt diferent -normativa, dissocial, culturalment rica, misèria econòmica, etc.-, no pot oblidar-se que la majoria prové de mitjans sotmesos a profundes crisis socials, en els que, a més, s'han afegit les dificultats generades per les toxicomanies greus.

Està per establir el significat exacte de les paraules "curació". La simple abstinència total no ho és. L'arrelament social, la reducció dels conflictes, per exemple, malgrat una seqüència de recaigudes poden ser millors símptomes de solució de la dificultat. Probablement, fins i tot, la meta realista és una recuperació intermitent: llargs períodes d'abstinència amb recaigudes temporals que poden superar-se (com si es tractés de les crisis de qualsevol altra malaltia semiincurable).

Però, a més, difícilment podrem dissenyar la "solució" en termes sanitaris. L'avaluació haurà de considerar el conjunt de consums de substàncies alteradores de l'estat de consciència, les relacions amb la justícia, les relacions amb el grup social específic d'edat, les relacions amb la comunitat, les activitats estabilitzadores de la conducta (situació laboral, educativa, etc.), les relacions familiars, etc.

Es admès com doctrina quasi comú entre els professionals que treballen a Barcelona que qualsevol dels mètodes de tractament (ambulatori, comunitat, desintoxicació, etc.), sols o combinats, aplicats de forma sèria i professional segueixen generant similars i escassos resultats. S'està lluny de tenir una solució per a un conflicte que és la suma d'altres molts i que genera persones i situacions molt diferenciades.

El que avui veiem se sap perfectament que té un èxit limitat, associat al nivell socio-econòmic, a la motivació per tractar-se a la maduresa i a la socialització, entre altres factors. Però, també sabem que quant més es tarda en brindar un recurs d'ajuda més difícil serà la solució, o que quant més criminalitzat estigui el subjecte més impossible resulta l'arribar a bon lloc.

Passem per on passem al jove heroinòman, els interrogants remetent a com treballem el context social del qual la toxicomania greu era el símptoma o l'ocasió circumstancial. Remeten a l'abans i al després. El que Jordi Vila-Abadal relata la seva experiència en la comunitat de Vidrà (4.2) ser veix per a tots els serveis: "Malgrat els bons indicis no ens fem il.lu-sions ingènues. Ells i tots sabem que si es tornen a donar circumstàncies com les d'abans fàcilment es recorreria el camí al revés. Existeix una an goixa compartida per tots: és el temor del retorn a la societat".

QUADRE NÚM. 27

LES NECESSITATS "TERAPÈUTIQUES" DE L'HEROINOMAN

1. ATENCIÓ EN L'EMERGÈNCIA (24 HORES AL DIA):

- . Per a la intoxicació aguda.
- . En el síndrome d'abstinència.
- . Per a complicacions sanitàries sobreafegides.
- . Per a la simple necessitat d'ajuda momentàniament viscuda.

2. DESINTOXICACIÓ FÍSICA:

- . A través d'unitats hospitalàries.
- . Ambulatòriament sota prescripció mèdica.
- . Personalment amb orientació i recolzament a distància.

3. RECUPERACIÓ PSICOLÒGICA I SOCIAL:

- . Teràpia ambulatoria.
- . Associacions de recolzament.
- . Recolzament terapèutic en el propi barri.
- . Comunitat Terapèutica:
 - Rural
 - Urbana
- . Família Acolidora/substituta.
- . Tractament amb metadona
(En el futur, potser, amb agonistes).

4. SERVEIS A MIG CAMÍ:

- . Residències amb control intermedi.
- . Recolzament terapèutic de reforçament.
- . Interlocutors socials per a la incorporació al propi barri.
- . Activitats "protegides".

5. REINSERCIÓ:

(Necessitats similars a la de la majoria de joves en un mitjà social desfavorable, des del treball a la consolidació de la independència).

2.5. EL MEDI SOCIAL

2.5.1. ELS ESQUERS DE LA DIFICULTAT

D'acord amb els criteris globals que presideixen aquest treball (vegi's Introducció i Capítol 3) hi ha un conjunt de variables generals que es converteixen en indicadors a considerar quan es vol posar en marxa una política d'actuació sobre la necessitat i la dificultat social. Així sabem que un conjunt de coordenades i factors socials solen ser els trets definitoris d'aquells llocs en els quals les dificultats socials adolescents i joves seran més altes. Només mancarà com hem reiterat i reiterarem, que es produeixin determinades reaccions i respostes socials per a què es produeixi el conflicte.

No tots aquests factors estaven a l'abast de la nostra investigació (recordi's que hem treballat sempre sobre documents existents), i per tant els que comentem no són els únics sinó els únics disponibles. Com aquí, el nostre treball partia, substancialment, de l'explotació del Padró Municipal del 81, tan sols hem treballat un conjunt de dades derivades d'ell.

Així, concretament, comentem els referents (x) a l'estructura de la població, els factors migratoris dels joves i dels adults, la condició socio-econòmica i la situació laboral dels dos grups. També ho vem intentar amb el "tamany de la unitat familiar" sense massa èxit, i afegim algunes dades ja conegudes sobre l'índex de renda.

És molt probable que cap d'elles sigui una variable independent de les altres, però no disposàvem dels mitjans, ni del temps, per a establir les correlacions corresponents. També sabem que cap d'elles sola és determinant, però desconeixem el grau de presència de les altres necessari perquè es doni la circumstància de dificultat social juvenil.

Tan sols sabem que els adolescents i joves que es desenvolupen en condicions crítiques respecte a aquests factors semblen tenir major probabilitat d'incorporar a la seva persona la dificultat social, al mateix temps que tenen major risc que la resposta social que obtinguin generi el conflicte.

(x) Els referits a aspectes educatius ja han estat comentats en el capítol 2.3: "De l'escola a la societat".

Com a dada constant de tots els càlculs i variables controlades es dibuixa una geografia molt clara de la necessitat i la dificultat. Així, si un responsable d'actuar sobre "les conductes socialment problemàtiques" volgués girar una visita d'inspecció la seva ruta hauria de seguir les següents coordenades: Sortir de l'Ajuntament per la porta principal, salvar el Districte II (Eixample) i anar tan sols uns graus cap a la muntanya com cap al nord (direcció Nord-nord-oest). Qualsevol combinació d'aquestes coordenades li situaria als Districtes 7, 8, 9 i 10. Després hauria de retornar al centre, al Districte I, per a poder observar la direcció de la ciutat i programar algun petit passeig a determinats reductes del Districte III.

2.5.2. ESTRUCTURA DEMOGRÀFICA

En una comunitat una part de les relacions socials ve condicionada per la composició, per l'estructura d'edats que presenta la seva població. Qualsevol conflicte no és viscut de la mateixa manera si afecta a un grup majoritari que si està implicada només una petita part dels individus. La flexibilitat, l'adaptabilitat, que estan en la base de la tolerància, també depenen de l'edat dels seus membres.

Els conflictes socials del tipus dels que estem describint tenen més probabilitat de produir-se en aquelles zones on la població adolescent i jove sigui una part important dels seus habitants. (Encara que això, com altres aspectes -per si sol- no serà condició ni suficient ni imprescindible).

Encara que el districte és una unitat excessivament ampla per a trobar els matissos diferencials, alguns d'ells presenten, de forma clara, diferències quant a la proporció de població jove. Així passa (vegi's quadre núm. 1) en la zona nord de la ciutat i el Districte V (Sarrià - Sant Gervasi).

No obstant, en aquest últim, el tipus d'hàbitat, la inexistència de polígons, el núm. d'habitants per metre quadrat, o per metre quadrat de vivenda, a més dels factors que després comentarem no provoca una situació demogràfica comparable.

A la Ciutat Vella (Districte I), malgrat tot, res sembla tenir de veure aquest factor. En el seu si s'allotja la proporció més baixa de població juvenil de tot Barcelona.

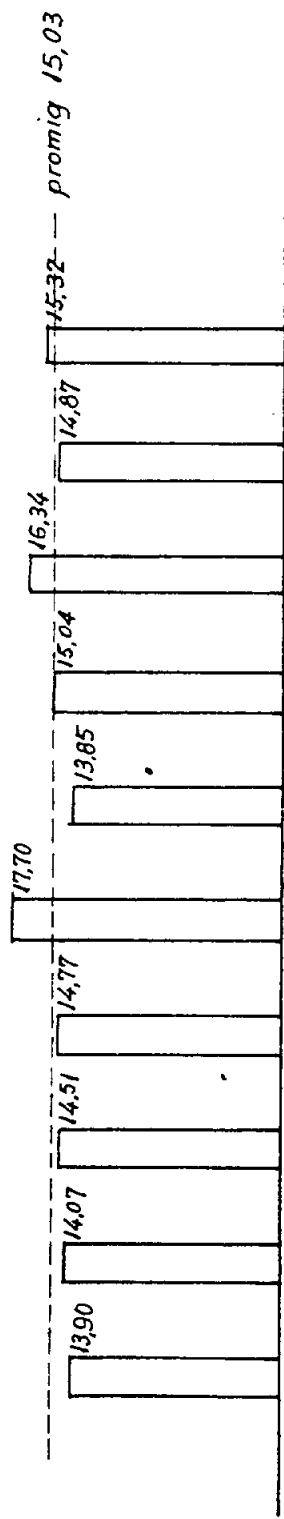
Aquest indicador ha de matitzar-se establint en relació a quants adults, a quantes persones de més edat que el jove es dona. No és el mateix que hi hagi molts joves i a més molts nens, que molts joves i molts adults. No hem establert l'anàlisi de la piràmide

d'edats detallada per a cada districte, però hem calculat, com a aproximació, el percentatge, la proporció que suposen els joves en el conjunt de la població, sense tenir en compte els nens (Proporció 15-24/15-100).

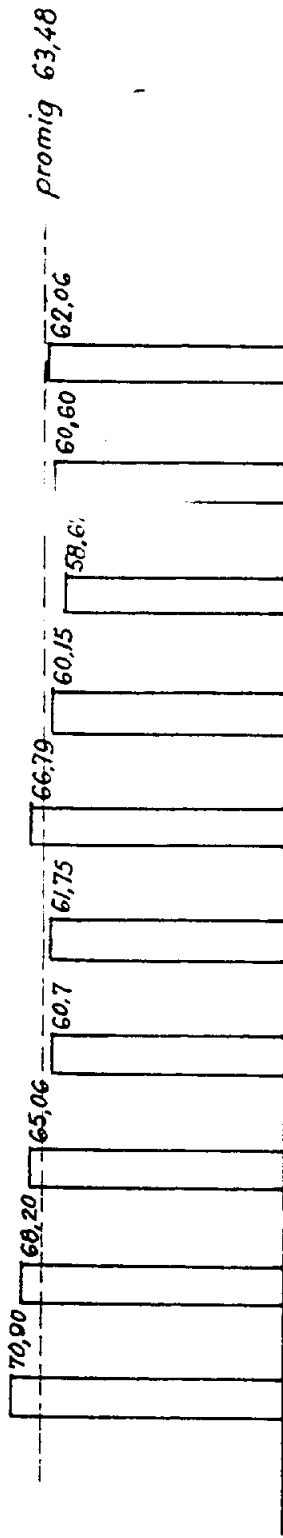
En aquest índex de "zona jove" destaca definitivament al Districte Nord (VIII) (21,78%), es manté al Districte V, i es confirmen els districtes d'Horta i Sant Andreu (20 i 19,7%). (Vegi's quadre núm. 1 i gràfic núm. 1).

De totes formes les dades mitjanes que conformen aquesta estadística al no ser diametralment diferents i ser el resultat de condicions, a vegades oposades en els barris o barriades que formen els districtes, obliguen a una anàlisi més pormenoritzada -a nivell de secció censal- que permeti majors matissos.

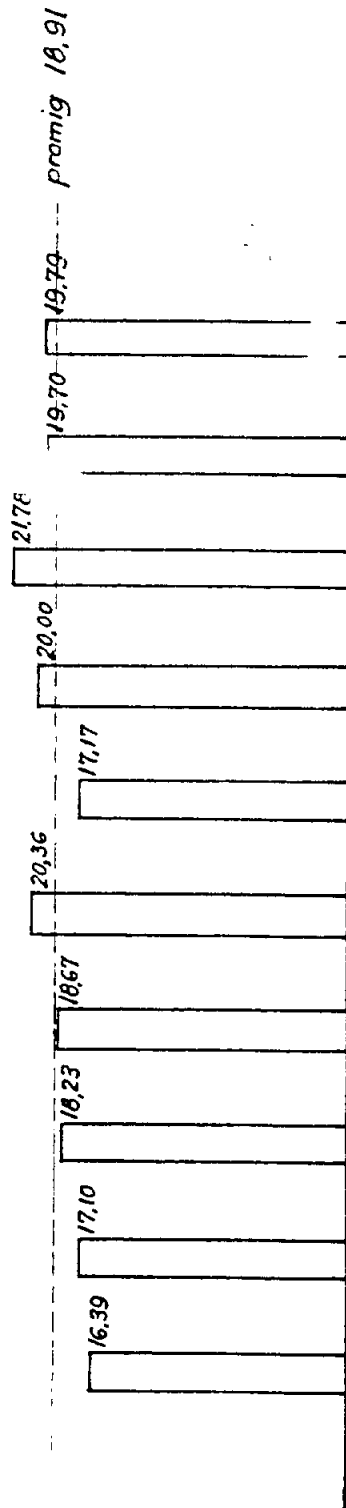
% Població jove i adulta de Barcelona

De 15-24 anys

De 25-100 anys

Proporció
15-24 / 15-100

DISTRICTES I II III IV V VI VII VIII IX X

	DISTRICTE I	DISTRICTE II	DISTRICTE III	DISTRICTE IV	DISTRICTE V	DISTRICTE VI	DISTRICTE VII	DISTRICTE VIII	DISTRICTE IX	DISTRICTE X
15 - 16	N 3.308	8.840	5.515	2.838	5.829	4.174	7.030	7.579	4.604	7.133
	% 2,79	2,94	2,93	3,37	3,89	2,95	3,49	3,66	3,00	3,2
17 - 18	N 3.320	8.595	5.453	2.679	5.850	3.832	6.403	7.039	4.438	7.101
	% 2,80	2,86	2,89	3,18	3,91	2,71	3,18	3,4	2,89	3,13
19 - 21	N 5.209	12.648	8.169	3.558	8.052	5.759	8.818	10.070	6.696	10.178
	% 4,40	4,21	4,33	4,22	5,38	4,07	4,38	4,86	4,36	4,56
22 - 24	N 4.622	12.216	8.208	3.368	6.767	5.816	8.024	9.150	7.095	9.771
	% 3,90	4,06	4,35	4	4,52	4,11	3,98	4,42	4,62	4,38
Total Població Jove	N 16.459	42.299	27.345	12.443	26.498	19.581	30.275	33.838	22.833	34.183
	% 13,90	14,07	14,51	14,77	17,7	13,85	15,04	16,34	14,87	15,32
Població Adulta (25 - 100)	N 83.956	205.112	122.644	51.146	92.457	94.437	121.101	121.506	93.058	138.503
	% 70,90	68,2	65,06	60,70	61,75	66,79	60,15	58,67	60,6	62,06
Proporció 15-24 / 15-100	% 16,39	17,10	18,23	18,67	20,36	17,17	20	21,78	19,7	19,79
Població pre-ado- lescent de 13 i 14	N 3.142	8.264	5.452	2.803	5.523	4.085	7.061	7.565	4.833	7.175
	% 2,65	2,75	2,89	3,33	3,69	2,88	3,51	3,65	3,15	3,21

2.5.3. CANVIS MIGRATORIS

Suposem que la variable emigració no ha de contemplar-se com una qüestió d'ètnia ("els catalans autèntics no tenen aquests problemes") sinó com una condició que predisposa a què es donin altres condicions. L'emigració, com hem dit en altres textos "sobretot de l'ambient agrícola a l'ambient altament industrialitzat i a ciutats i barriades totalment deshumanitzades produeix, com ja he dit, una forta crisi existencial. Una crisi lligada als mitjans dels quals hom disposa per a l'adaptació: nivell cultural, edat, nivell econòmic, dificultats subjectives i objectives per a establir noves relacions... Crisi migratòria que, atenció, no és per tant exclusiva dels no catalans d'origen sinó de qualsevol persona en aquestes circumstàncies, sigui de l'Alt Urgell o bé de la Mancha." (J.Funes, 1982).

El lloc d'origen és simplement un esquer que detecta diferències de classe, oportunitats existencials, patiment de la crisi econòmica o de la desaparició de determinats valors.

Els joves de Barcelona són majoritàriament nascuts a Catalunya, (sempre en percentatges superiors al 70%). Són el producte d'aquí i al igual que els joves d'altres poblacions (vegi's J.Funes, N.Lorite, 1981) es senten d'aquí. El que passa és que són el producte dels barris en els quals han nascut i crescut, de les condicions socials en les quals han hagut de viure els seus pares, dels buits educatius als quals han estat sotmesos. I aquests aspectes afecten de forma negativa sobretot a les famílies que van viure un procés de migració.

Novament els barris dels districtes VII al X, també són els que tenen taxes més altes d'adults sotmesos a emigració. (Vegi's quadre núm. 2 i Gràfic núm. 2). Perquè les dades resultessin comparatives vem creure oportú calcular el nombre de nascuts fora entre aquells que per edat podrien ser pares dels actuals joves. (Hem calculat el % d'adults nascuts fora de Catalunya, entre els que el 1981 tenien més de 35 anys).

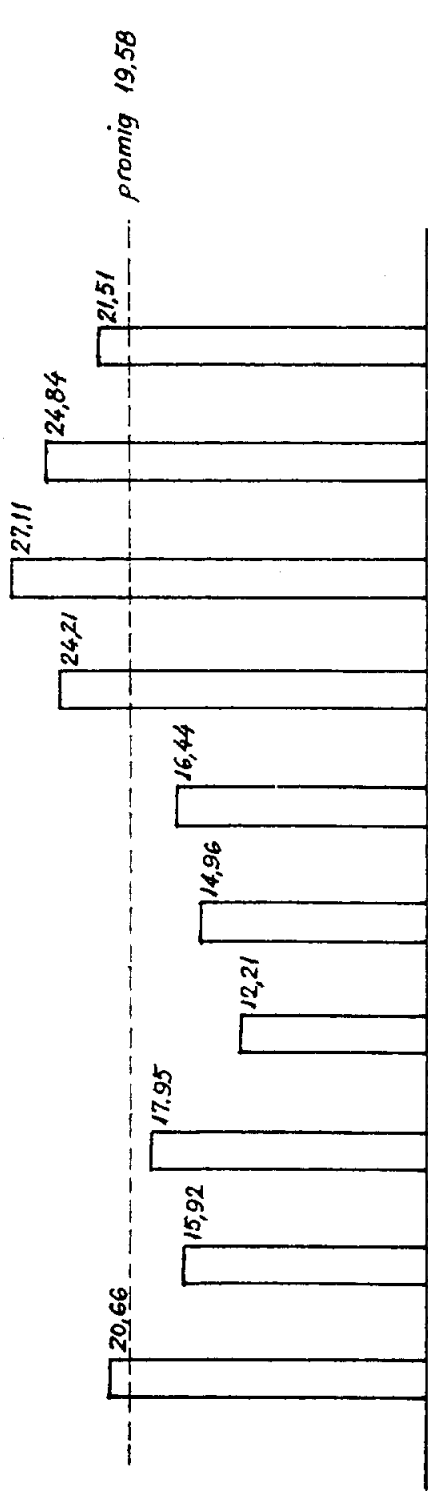
Aquest índex, encara que reflecti taxes importants d'emigració en tota la ciutat, assenvala clarament els espais urbans en els que va ser allotjada. Destaca de forma especial el Districte VIII (Nord) que, amb el seu 73,70 d'adults de més de 35 anys nascuts fora, revela una composició en el que tot són barris d'al.luvió, amb diferent antiguitat, però de difícil història social (Guineueta, Canyelles, Turó de la Peira, Roquetes, Verdum, Trinitat Nova, Torre Baró, Ciutat Meridiana, Vallbona ...).

Entre els joves, conforme disminueixen les edats, les taxes migratòries -cap a Barcelona- baixen any a any (per exemple: en el Districte Nord des del 38,81 als 22-24 anys al 10,35 als 13-14 anys) de forma que, finalment, gairebé no puguin establir-se diferències entre districtes.

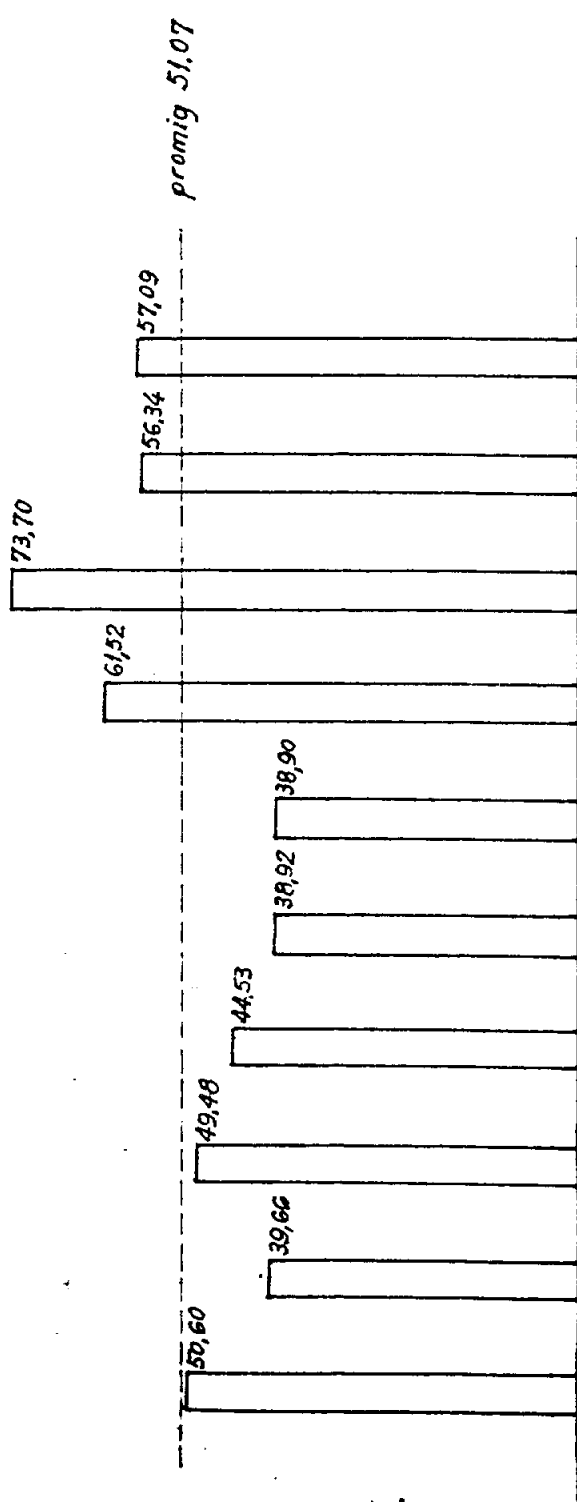
Complementàriament, hem elaborat un índex d'"emigracions recents" (emigracions posteriors a l'any 1976) entre adults de més de 35 anys.

Consideràvem que l'emigració al mig de la crisi econòmica és una circumstància agravant de les necessitats per a determinats col·lectius. Els resultats no semblen indicar res especial. Són molt poques persones (a no ser que es produís de forma més important entre persoens més joves, entre 25 i 35 anys) i en valors absoluts i relatius s'encamina majoritàriament a l'Eixample i a Sarrià-Sant Gervasi. (Vegi's quadre núm. 3).

% Nascuts fora de Catalunya

De 15 - 24 anys

De 35 - 100 anys

DISTRICTES I II III IV V VI VII VIII IX X

	DISTRICTE I	DISTRICTE II	DISTRICTE III	DISTRICTE IV	DISTRICTE V	DISTRICTE VI	DISTRICTE VII	DISTRICTE VIII	DISTRICTE IX	DISTRICTE X
15 - 16	N 446 % 12,46	908 10,28	563 10,23	366 12,96	571 9,81	378 9,08	925 13,17	1.148 15,12	674 14,65	859 12,06
17 - 18	N 551 % 16,70	1.124 13,10	744 13,68	488 16,33	774 13,28	445 11,64	1.176 3,39	1.472 20,94	858 19,35	1.099 15,52
19 - 21	N 1.079 % 20,91	2.101 16,65	1.492 18,32	676 19,16	1.333 16,64	1.025 17,87	388 7,12	3.000 29,85	1.731 25,88	2.302 22,77
22 - 24	N 1.301 % 28,36	2.585 21,24	2.094 25,64	759 22,74	1.269 18,87	1.360 23,48	832 35,32	3.544 38,81	2.399 33,92	3.056 31,51
Total Població Jove	N 3.377 % 20,66	6.718 15,92	4.893 17,95	2.249 12,21	3.947 14,96	3.208 16,44	7.321 24,21	9.164 27,11	5.662 24,84	7.316 21,51
Població de 35 a 100 anys	N 36.341 % 50,60	66.242 39,66	47.544 49,48	17.057 44,53	28.720 38,92	28.983 38,90	290 1,52	69.811 73,7	38.521 56,34	61.064 57,09
Població Pre- adol. 13 i 14	N 403 % 12,88	732 8,86	421 7,74	333 11,92	470 8,53	276 6,67	636 9,01	783 10,35	464 9,6	617 8,61

1.º ANY 1976 i POSTERIOR

	DISTRICTE I	DISTRICTE II	DISTRICTE III	DISTRICTE IV	DISTRICTE V	DISTRICTE VI	DISTRICTE VII	DISTRICTE VIII	DISTRICTE IX	DISTRICTE X
N.	938	2.190	1.337	886	1.416	840	1.211	1.333	950	1.390
% sobre el total d'adults de 35-100	1,31	1,31	1,39	2,31	1,92	1,127	1,30	1,407	1,39	1,30
% sobre adults de 35-100 no nascuts a Catalunya	2,58	3,31	2,81	5,19	4,93	2,90	2,11	1,909	2,47	2,28

Es difícil interpretar el significat del percentatge de nascuts fora de Barcelona. (Vegi's quadres núm. 4 i 5 i gràfic núm. 3). Ho calculem amb l'afany d'acumular dades de mobilitat que, sumades, complementaran els aspectes migratoris. El resultat sembla ser que si considerem emigració l'haver nascut a Catalunya però fora de Barcelona (encara que sigui a les rodalies) i venir-se a viure a la capital, aquesta emigració va a parar als districtes de millor nivell condició social.

De les diferències c. resulta en els quadres núm. 2 i 4, sorgeixen els possibles percentatges d'emigració de la resta de Catalunya a Barcelona: (Percentatges sobre la població de més de 35 anys de cada Districte).

Districte	I	:	11,75%
"	II	:	18,31%
"	III	:	12,20%
"	IV	:	17,27%
"	V	:	19,90%
"	VI	:	16,38%
"	VII	:	10,93%
"	VIII	:	1,25%
"	IX	:	7,49%
"	X	:	4,94%

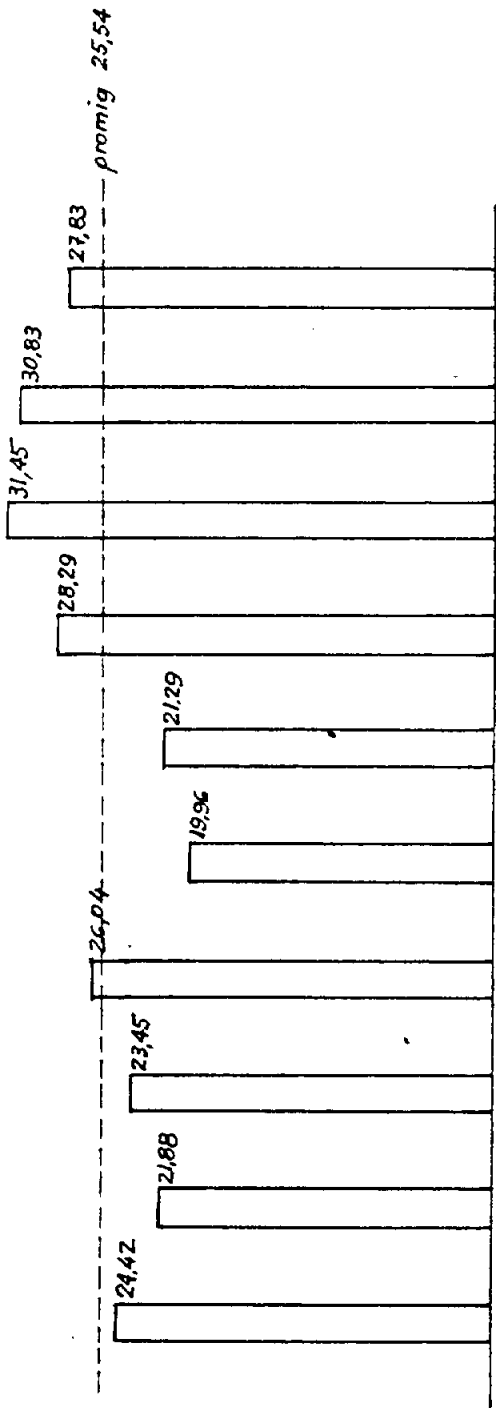
¿Què significa el que l'emigració cap a Barcelona dels adults de més de 35 anys nascuts en la resta de Catalunya ho fos i ho sigui sent cap als barris amb menor dificultat social?

Potser l'anàlisi sigui òbvia. De qualsevol manera aguditza encara més les condicions socials dels barris amb emigració de les altres zones.

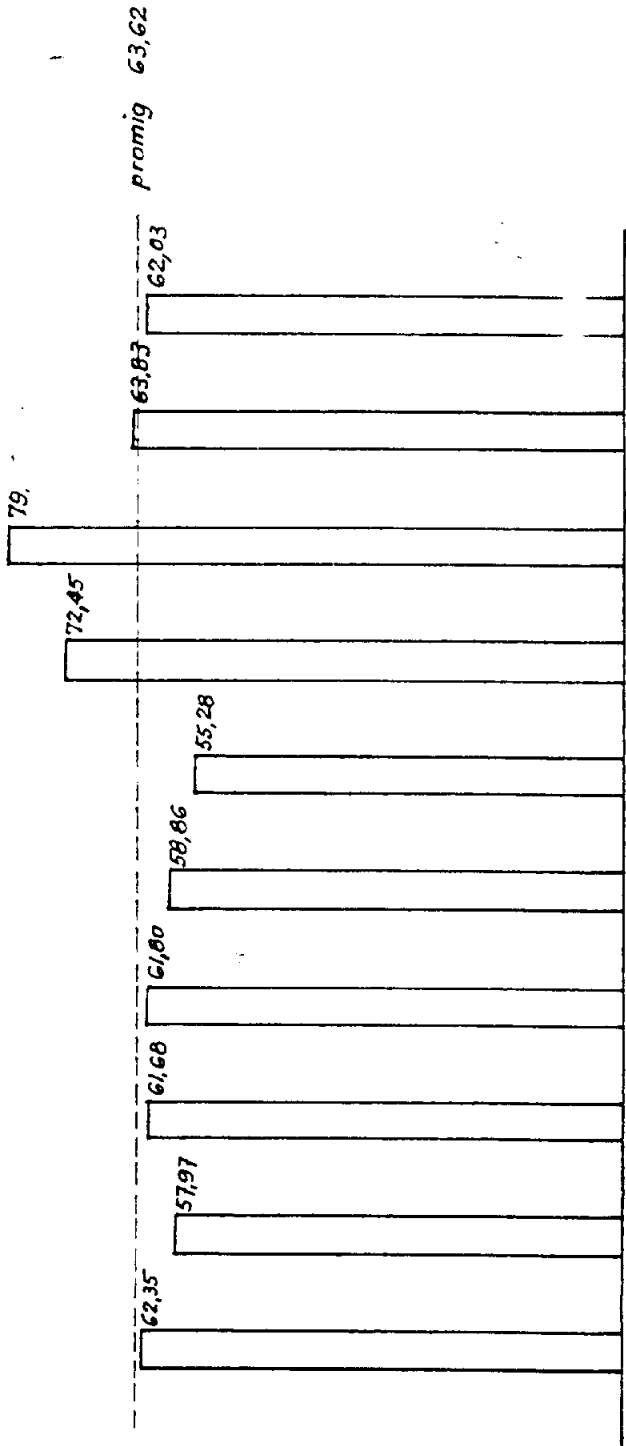
% Nascuts fora de Barcelona

GRAFIC NUM. 3

De 15 - 24 anys

De 35 - 100 anys

DISTRICTES I II III IV V VI VII VIII IX X

	DISTRICTE I	DISTRICTE II	DISTRICTE III	DISTRICTE IV	DISTRICTE V	DISTRICTE VI	DISTRICTE VII	DISTRICTE VIII	DISTRICTE IX	DISTRICTE X
15 - 16	N 538 % 16,32	1.257 14,24	774 14,05	540 19,1	782 13,46	493 11,85	1.104 17,71	1.383 18,26	892 19,4	1.219 17,12
17 - 18	N 669 % 20,25	1.530 17,84	979 18	613 23	1.048 17,99	558 14,61	1.376 21,51	1.771 25,18	1.083 24,43	1.506 21,25
19 - 21	N 1.274 % 24,69	2.882 22,83	1.959 24,03	952 26,91	1.755 21,93	1.320 23,04	2.795 31,74	3.486 34,69	2.143 32,06	2.974 29,39
22 - 24	N 1.513 % 32,95	3.566 29,29	2.682 32,82	1.115 33,43	1.678 24,96	1.782 30,76	3.275 40,95	3.987 43,65	2.907 41,11	3.776 38,86
Total Població Jove	N 3.994 % 24,42	9.235 21,88	6.394 23,45	3.220 26,04	5.263 19,96	4.153 21,29	8.550 28,29	10.627 31,45	7.025 30,83	9.475 27,83
Població de 35 a 100 anys	N 44.740 % 62,35	96.691 57,97	59.312 61,68	23.642 61,8	39.590 58,86	41.118 55,28	67.521 72,45	76.663 79,95	46.354 67,83	66.362 62,03
Població Pre-adol. 13 i 14	N 509 % 16,25	997 12,08	636 11,69	464 16,6	636 11,54	393 6,95	822 11,65	1.006 13,3	663 13,72	898 12,53

L'ANY 1976 i POSTERIOR

	DISTRICTE I	DISTRICTE II	DISTRICTE III	DISTRICTE IV	DISTRICTE V	DISTRICTE VI	DISTRICTE VII	DISTRICTE VIII	DISTRICTE IX	DISTRICTE X
N.	1.384	3.873	2.500	1.824	2.483	1.491	2.071	1.712	1.677	2.516
% sobre el total d'adults de 35-100	1,93	2,32	2,6	4,76	3,38	2	2,2	1,81	2,45	2,35
% sobre adults de 35-100 no nascuts a Barcelona	3,02	4,01	4,21	7,71	6,27	3,63	3,07	2,23	3,65	3,79

2.5.4. CONDICIO SOCIO-ECONOMICA

La situació econòmica també ha empitjorat per als joves des del 1981, any en què es va fer el cens, pel que les dades d'aquest capítol també tindran la corresponent part de visió més optimista que la realitat. No obstant, les dades que aquestes estadístiques proporcionen són útils per a detectar les diferents realitats en les quals es mouen els joves de cada districte.

En primer lloc hem calculat les dades sobre la "condició socio-econòmica" de la població jove, seguint les categories que el propi Padró proporcionava. (Vegi's quadre núm. 6 al 15).

Per al conjunt, els districtes es segueixen diferenciant de la mateixa forma que quan teniem en compte altres variables: II, IV, V i VI per un costat, la resta per l'altre, amb el VI i el III com situació pont i el I com situació especial.

Quatre de les columnes dels quadres representen la principal informació diferenciadora d'un districte a l'altre:

- 1.- Els no actius. En aquest cas els que són classificats com estudiants.
- 2.- L'índex de joves amb treball fix.
- 3.- Les noies que s'han convertit en mestresses de casa.
- 4.- Els "altres actius": els que es consideren com cercadors d'ofici, més els que estan en el Servei Militar.

Finalment, té, a més, interès la comparació evolutiva de cadascuna d'elles segons l'edat.

D'aquesta manera, es perfilen dos tipus de gran composició del grup jove, en funció del qual és el bloc, el subgrup, de més pes, amb més quantitat de subjectes.

Per al conjunt de totes les edats (15-24 anys), els districtes amb bones condicions socials (II, IV, V i parcialment el VI) tenen una estructura dominada pels "joves no actius", és a dir, pels estudiants

que són sempre, al menys, el 50% i que poden arribar a ser fins al 69,77% (Districte V).

El pes dels ocupats, en treballs fixos o eventuais, és reduït (en torn al 20-25%) i el dels que cerquen treball més encara (entre el 10 i el 15%).

Si l'"estil", la forma de ser i d'actuar del jove és marcat pel grup de tamany major, en aquests districtes la majoria dels comportaments seran els d'encara i en forces hores del dia a l'estudi, a activitats intel·lectuals i culturals. Gairebé no hi pot haver conformació de la conducta pel treball ni percepció difícil de la vida per la recerca infructuosa.

Al contrari, en la resta de districtes, el grup jove està fragmentat en tres grans blocs de pes similar encara que variable. La presència de l'activitat laboral és molt més significativa, de forma que, els dos blocs relacionats amb l'ocupació, (els que treballen i els que cerquen treball) sumen entre un 55% i un 60%, intercanviant-se els subjectes segons el moment econòmic. El bloc dels considerats "estudiants" sol estar en torn al 35% (excepte el Districte VII), encara que, després del comentat sobre l'escolarització, pot suposar-se que, només una part d'ells acudeixen realment a l'escola.

En aquests districtes el panorama queda així conformat per la dominància de les conductes lligades al treball o a la seva absència, a l'activitat productiva i la funció que se li atribueix o a la problemàtica de no tenir treball i dedicar-se a buscar-lo. Com resultat, l'important nombre dels que havien d'estar en el sistema productiu i no ho estan i dels que segueixen adscrits al sistema educatiu però no acudeixen, es genera el gran grup -probablement dominant de veritat- dels que estan abocats al carrer i a la inactivitat.

No ha estat possible obtenir aquestes dades que comentem en funció del sexe, exclusivament per a la població jove. En el proper padró hauria de fer-se aquesta explotació, ja que els comportaments de

noies i noies quant a incorporació a l'estudi i al treball segueixen sent diferents. En absència d'aquestes dades tenen especial interès les xifres de les joves que ja es classifiquen com "mestresses de casa" i que suposem que agrupen a les casades sense una altra professió i a algunes de les quals es queden simplement a casa.

Les diferències entre els dos tipus de districte tornen a ser palpables: en uns hi ha entre el 1% i el 2% de noies "mestresses de casa", en els altres hi ha entre un 5% i un 6%.

Si totes les dades anteriors s'analitzen tenint en compte els diferents grups d'edats, pot observar-se a més una realitat específica per a cada etapa d'aquest gran conjunt que hem anomenat joventut. Prenem com estereotipus per a l'anàlisi els districtes V de primer grup i VIII dels districtes més complexos.

Al començament de l'adolescència, just quan s'ha acabat l'E.G.B., en els dos districtes la majoria segueix assignada a l'escola (el 95,8% en un cas, el 75,6% en altre), encara que no acudeixen de la mateixa manera. Malgrat no tenir pràcticament edat de treballar en el Districte VIII ja hi ha, al menys, un 17,8% que busca treball; en el Districte V es pot dir que aquesta figura no existeix.

Però les diferències més importants van a venir un any o dos després (17-18 anys). En el Districte VIII l'escola s'ha acabat ja per a la majoria i agafa el pes més important la vida relacionada amb el treball (51% contra 43%), encara que la majoria no ho tindran i es dedicaran a buscar-ho. Mentre, en el Districte V tot segueix igual: gairebé un 10% ha deixat l'escola i s'encamina cap el món productiu. Ni tan sols dos anys després (als 19-21 anys) s'apropen les diferències (66% / 19% d'"estudiants") i tan sols en el darrer tram de la joventut (22-24 anys) apareixeran algunes similituds.

DISTRICTE I	NC	PATRO	EMP.	M. COOP.	T. FIXE	T. EVEN.	NO R.	ALT. AC.	M. LLAR	NO ACT.
15 - 16	N 8	-	5	-	126	58	22	594	72	2,423
	% 0,24		0,15		3,81	1,75	0,66	17,96	2,18	73,25
17 - 18	N 11	6	21	5	666	152	25	870	116	1,448
	% 0,33	0,18	0,63	0,15	20,06	4,58	0,75	26,2	3,49	43,61
19 - 21	N 29	21	43	9	1.756	226	72	1.516	342	1.195
	% 0,56	0,4	0,83	0,17	33,71	4,34	1,38	29,10	6,57	22,94
22 - 24	N 16	20	85	9	2.227	279	72	871	513	530
	% 0,35	0,43	1,84	0,19	48,18	6,04	1,56	13,84	11,1	11,47
TOTAL	N 64	47	154	23	4.775	715	191	3.851	1.043	5.596
	% 0,39	0,28	0,94	0,14	29,01	4,34	1,16	23,4	6,34	34

1. Patró, empresari o professional que dóna feina a personal.
2. Empresari o professional que no dóna feina a personal o treballador per compte propi.
3. Membre de cooperativa de producció o comerç, a la qual treballa.
4. Persona que treballa amb CARACTER FIX, a sou, jornal, comissió o una altra classe qualsevol de remuneració.
5. Persona que treballa amb CARACTER EVENTUAL o INTERÍ, a sou, jornal, comissió o una altra classe qualsevol de remuneració.
6. Persona que treballa sense remuneració reglamentada (a l'empresa o negoci d'un familiar, amb qui conviu, etc.).
7. Altres actius, busca feina, compleix el servei militar.
8. Mestressa de casa.
9. No actius: estudiant, escolar, menor, jubilat, readista, incapacitat laboral, etc.

DISTRICTE II	NC	PATRO	EMP.	M. COOP.	T. FIXE	T. EVEN.	NO R.	ALT. AC.	M. LLAR	NO ACT.
15 - 16	N 11	6	14	2	135	49	42	445	32	8,104
	% 0,12	0,07	0,16	0,02	1,53	0,55	0,43	5,03	0,36	91,67
17 - 18	N 21	10	30	11	794	187	101	1.133	109	6,194
	% 0,24	0,11	0,35	0,13	9,24	2,18	1,13	13,24	1,27	72,06
19 - 21	N 25	36	75	18	2.888	387	180	2.776	337	5,926
	% 0,2	0,28	0,59	0,14	22,83	3,06	1,42	21,95	2,66	46,85
22 - 24	N 26	71	240	26	5.300	665	247	2.145	725	2,771
	% 0,21	0,58	1,96	0,21	43,39	5,44	2,02	17,56	5,93	22,68
TOTAL	N 83	123	359	57	9.117	1.288	570	6.504	1.203	22.995
	% 0,2	0,29	0,85	0,13	21,55	3,04	1,35	15,38	2,84	54,36

1. Patró, empresari o professional que dona feina a personal.
2. Empresari o professional que no dona feina a personal o treballador per compte propi.
3. Membre de cooperativa de producció o comerç, a la qual treballa.
4. Persona que treballa amb CARACTER FIX, a sou, jornal, comissió o una altra classe qualsevol de remuneració.
5. Persona que treballa amb CARACTER EVENTUAL o INIPRI, a sou, jornal, comissió o una altra classe qualsevol de remuneració.
6. Persona que treballa sense remuneració reglamentada (a l'empresa o negoci d'un familiar, amb qui conviu, etc.).
7. Altres actius, busca feina, compleix el servei militar.
8. Mestressa de casa.
9. No actius: estudiant, escolar, menor, jubilat, rendista, incapacitat laboral, etc.

DISTRICTE III	NC	PATRO 1	EMP. 2	M. COOP. 3	T. FIXE 4	T. EVEN. 5	NO R. 6	ALT. AC. 7	M. LLAR 8	NO ACT. 9
15 - 16	N 10	3	8	6	137	46	25	767	65	4.448
	% 0,18	0,05	0,15	0,11	2,48	0,83	0,45	13,91	1,18	80,65
17 - 18	N 14	9	24	8	791	163	71	1.352	145	2.876
	% 0,25	0,17	0,44	0,15	14,51	2,99	1,3	24,79	2,66	52,74
19 - 21	N 23	31	57	20	2.710	297	107	2.496	446	1.982
	% 0,28	0,38	0,7	0,24	33,17	3,64	1,31	30,55	5,46	24,26
22 - 24	N 19	35	140	24	4.545	380	1.196	1.346	808	792
	% 0,23	0,43	1,71	0,29	55,37	4,63	1,45	16,40	9,84	9,65
TOTAL	N 66	78	229	58	8.183	886	322	5.961	1.464	10.098
	% 0,24	0,28	0,84	0,21	29,93	3,24	1,18	21,80	5,35	36,93

1. Patró, empresari o professional que dóna feina a personal.
2. Empresari o professional que no dóna feina a personal o treballador per compte propi.
3. Membre de cooperativa de producció o comerç, a la qual treballa.
4. Persona que treballa amb CARACTER FIX, a sou, jornal, comissió o una altra classe qualsevol de remuneració.
5. Persona que treballa amb CARACTER EVENTUAL o IMIERI, a sou, jornal, comissió o una altra classe qualsevol de remuneració.
6. Persona que treballa sense remuneració reglamentada (a l'empresa o negoci d'un familiar, amb qui conviu, etc.).
7. Altres actius, busca feina, compleix el servei militar.
8. Mestressa de casa.
9. No actius: estudiant, escolar, menor, jubilat, rendista, incapacitat laboral, etc.

DISTRICTE IV	NC	PATRO	EMP.	M. COOP.	T. FIXE	T. EVEN.	NO R.	ALT. AC.	M. LLAR	NO ACT.
15 - 16	N 22	-	6	1	29	15	11	116	13	2.625
	% 0,78	-	0,21	0,04	1,02	0,53	0,39	4,09	0,46	92,48
17 - 18	N 18	2	8	5	220	54	31	293	20	2.028
	% 0,67	0,07	0,3	0,19	8,21	2,02	1,16	10,95	0,75	75,70
19 - 21	N 32	8	19	5	687	106	6	682	112	1.844
	% 0,9	0,22	0,53	0,14	19,31	2,98	1,7	19,17	3,15	51,83
22 - 24	N 29	23	58	11	1.398	164	7	551	264	791
	% 0,86	0,63	1,72	0,33	41,51	4,87	2,3	16,36	7,84	23,48
TOTAL	N 101	33	91	22	2.334	339	184	1.642	409	7.288
	% 0,81	0,27	0,73	0,18	18,76	2,72	1,48	13,19	3,29	58,57

- 1. Patró, empresari o professional que dona feina a personal.
- 2. Empresari o professional que no dona feina a personal o treballador per compte propi.
- 3. Membre de cooperativa de producció o consum, a la qual treballa.
- 4. Persona que treballa amb CARÀCTER FIX, a sou, jornal, comissió o una altra classe qualsevol de remuneració.
- 5. Persona que treballa amb CARÀCTER EVENTUAL o INTERI, a sou, jornal, comissió o una altra classe qualsevol de remuneració.
- 6. Persona que treballa sense remuneració reglamentada (a l'empresa o negoci d'un familiar, amb qui conviu, etc.).
- 7. Altres actius, busca feina, compleix el servei militar.
- 8. Mestressa de casa.
- 9. No actius: estudiant, escolar, menor, jubilat, rendista, incapacitat laboral, etc.

DISTRICTE V	NC	PATRO 1	EMP. 2	M. COOP. 3	T. FIXE 4	T. EVEN. 5	NO R. 6	ALT. AC. 7	M. LLAR 8	NO ACT. 9
15 - 16	N 21	-	4	1	75	19	15	107	15	5,572
	% 0,36		0,07	0,02	1,28	0,33	0,26	1,83	0,26	95,8
17 - 18	N 26	4	5	4	335	82	47	334	47	4,966
	% 0,44	0,07	0,09	0,07	5,73	1,4	0,3	5,71	0,8	84,8
19 - 21	N 36	13	47	17	1.070	184	129	1.062	141	5,353
	% 0,45	0,16	0,58	0,21	13,29	2,29	1,6	13,19	1,75	66,42
22 - 24	N 54	44	139	22	2.028	341	141	1.098	304	2,596
	% 0,8	0,65	2,05	0,33	29,98	5,04	2,08	16,22	4,49	38,36
TOTAL	N 137	61	195	44	3.508	626	332	2.601	507	18,487
	% 0,51	0,23	0,74	0,17	13,24	2,36	1,25	9,82	1,91	69,77

1. Patró, empresari o professional que dona feina a personal.
2. Empresari o professional que no dona feina a personal o treballador per compte propi.
3. Membre de cooperativa de producció o comerç, a la qual treballa.
4. Persona que treballa amb CARACTER FIX, a sou, jornal, comissió o una altra classe qualsevol de remuneració.
5. Persona que treballa amb CARACTER EVENTUAL o INTERI, a sou, jornal, comissió o una altra classe qualsevol de remuneració.
6. Persona que treballa sense remuneració reglamentada (a l'empresa o negoci d'un familiar, amb qui conviu, etc.).
7. Altres actius, busca feina, compleix el servei militar.
8. Mestressa de casa.
9. No actius: estudiant, excolat, orfí, jubilat, rentista, incapacitat laboral, etc.

DISTRICTE VI	NC	PATRO	EMP.	M. COOP.	T. FIXE	T. EVEN.	NO R.	ALT. AC.	M. LLAR	NO ACT.
15 - 16	N 7	1	4	3	80	19	27	255	24	3.754
	% 0,16	0,02	0,1	0,07	1,91	0,45	0,65	6,11	0,57	89,94
17 - 18	N 4	4	10	3	445	95	40	613	42	2.576
	% 0,1	0,1	0,26	0,08	11,61	2,48	1,04	16	1,1	67,22
19 - 21	N 14	20	37	9	1.631	198	110	1.404	187	2.149
	% 0,24	0,35	0,64	0,16	28,33	3,44	1,91	24,37	3,25	37,32
22 - 24	N 8	36	109	25	2.899	381	105	878	402	973
	% 0,14	0,62	1,87	0,43	49,85	6,55	1,8	15,1	6,91	16,73
TOTAL	N 33	61	160	40	5.055	693	282	3.150	655	9.452
	% 0,17	0,31	0,81	0,2	25,82	3,54	1,44	16,09	3,35	48,27

1. Patró, empresari o professional que dóna feina a personal.
2. Empresari o professional que no dóna feina a personal o treballador per compte propi.
3. Membre de cooperativa de producció o comerç, a la qual treballa.
4. Persona que treballa amb CARACTER FIX, a sou, jornal, comissió o una altra classe qualsevol de remuneració.
5. Persona que treballa amb CARACTER EVENTUAL o INTERI, a sou, jornal, comissió o una altra classe qualsevol de remuneració.
6. Persona que treballa sense remuneració reglamentada (a l'empresa o negoci d'un familiar, amb qui conviu, etc.).
7. Altres actius, busca feina, compleix el servei militar.
8. Mestressa de casa.
9. No actius: estudiant, escolar, menor, jubilat, rendista, incapacitat laboral, etc.

DISTRICTE VII	NC	PATRO 1	EMP. 2	M. COOP. 3	T. FIXE 4	T. EVEN. 5	NO R. 6	ALT. AC. 7	M. LLAR 8	NO ACT. 9
15 - 16	N 3	2	19	1	191	58	37	816	59	5.844
	% 0,04	0,03	0,27	0,01	2,72	0,83	0,53	11,61	0,84	83,12
17 - 18	N 11	7	18	11	919	224	81	1.411	109	3.612
	% 0,17	0,11	0,28	0,17	14,35	3,5	1,27	22,04	1,7	56,41
19 - 21	N 14	13	60	18	2.679	324	12	2.704	390	2.494
	% 0,16	0,15	0,68	0,2	30,38	3,67	1,3	30,66	4,42	28,28
22 - 24	N 10	34	140	29	4.140	392	11	1.455	825	882
	% 0,12	0,42	1,74	0,36	51,6	4,89	1,4	18,13	10,28	11
TOTAL	N 38	56	237	59	7.929	998	357	6.386	1.383	12.832
	% 0,13	0,18	0,78	0,19	26,19	3,3	1,18	21,09	4,57	42,38

1. Patrió, empresari o professional que dón feina a personal.
2. Empresari o professional que no dón feina a personal o treballador per compte propi.
3. Membre de cooperativa de producció o comerç, a la qual treballa.
4. Persona que treballa amb CARACTER FIX, a sou, jornal, comissió o una altra classe qualsevol de remuneració.
5. Persona que treballa amb CARACTER EVENTUAL o INTERI, a sou, jornal, comissió o una altra classe qualsevol de remuneració.
6. Persona que treballa sense remuneració reglamentada (a l'empresa o negoci d'un familiar, amb qui conviu, etc.).
7. Altres actius, busca feina, compleix el servei militar.
8. Mes fressa de casa.
9. No actius: estudiant, escolar, menor, jubilat, rendista, incapacitat laboral, etc.

DISTRICTE VIII	NC	PATRO	EMP.	M. COOP.	T. FIXE	T. EVEN.	NO R.	ALT. AC.	M. LLAR	NO ACT.
		1	2	3	4	5	6	7	8	9
15 - 16	N 8	1	13	2	212	97	41	1,353	124	5,728
	% 0,10	0,01	0,17	0,02	2,79	1,28	0,54	17,85	1,63	75,57
17 - 18	N 7	8	29	16	1.211	285	83	2.130	174	3.096
	% 0,1	0,11	0,41	0,22	17,2	4,04	1,18	30,26	2,47	43,98
19 - 21	N 5	19	66	19	3.449	372	102	3.560	549	1.929
	% 0,05	0,19	0,65	0,19	34,25	3,69	1,01	35,35	5,45	19,15
22 - 24	N 5	39	166	21	4.919	382	105	1.794	1.078	641
	% 0,05	0,42	1,81	0,23	53,76	4,17	1,14	19,6	11,78	7
TOTAL	N 25	67	274	58	9.791	1.136	331	8.837	1.925	11.394
	% 0,07	0,19	0,81	0,17	28,93	3,35	0,98	26,11	5,69	33,67

1. Patró, empresari o professional que dóna feina a personal.
2. Empresari o professional que no dóna feina a personal o treballador per compte propi.
3. Membre de cooperativa de producció o comerç, a la qual treballa.
4. Persona que treballa amb CHARACTER FIX, a sou, jornal, comissió o una altra classe qualsevol de remuneració.
5. Persona que treballa amb CHARACTER EVENTUAL o INDEP, a sou, jornal, comissió o una altra classe qualsevol de remuneració.
6. Persona que treballa sense remuneració reglamentada (a l'empresa o negoci d'un familiar, amb qui conviu, etc.).
7. Altres actius, busca feina, compleix el servei militar.
8. Mestressa de casa.
9. No actius: estudiant, escolar, menor, jubilat, rendista, incapacitat laboral, etc.

DISTRICTE IX	NC	PATRO 1	EMP. 2	M. COOP. 3	T. FIXE 4	T. EVEN. 5	NO R. 6	ALT. AC. 7	M. LLAR 8	NO ACT. 9
15 - 16	N 2	-	10	1	93	49	22	638	72	3.717
	% 0,04	-	0,22	0,02	2,02	1,06	0,48	13,86	1,56	80,73
17 - 18	N 2	-	20	6	631	143	55	1.159	106	2.316
	% 0,05	-	0,45	0,14	14,22	3,22	1,24	26,11	2,39	52,18
19 - 21	N 6	14	52	12	2.135	238	6	2.078	385	1.712
	% 0,09	0,21	0,78	0,18	31,88	3,55	0,90	31,03	5,75	25,57
22 - 24	N 5	22	105	27	3.817	334	7	1.252	813	645
	% 0,07	0,31	1,48	0,38	53,8	4,7	1,00	17,65	11,46	9,09
TOTAL	N 15	36	187	46	6.676	764	216	5.127	1.376	8.390
	% 0,07	0,16	0,82	0,2	29,24	3,35	0,95	22,45	6,02	36,74

1. Patró, empresari o professional que dóna feina a personal.
2. Empresari o professional que no dóna feina a personal o treballador per compte propi.
3. Membre de cooperativa de producció o consum, a la qual treballa.
4. Persona que treballa amb CARACTER FIX, a sou, jornal, comissió o una altra classe qualsevol de remuneració.
5. Persona que treballa amb CARACTER EVENTUAL o INTER, a sou, jornal, comissió o una altra classe qualsevol de remuneració.
6. Persona que treballa sense remuneració reglamentada (a l'empresa o negoci d'un familiar, amb qui conviu, etc.).
7. Altres actius, busca feina, compleix el servei militar.
8. Mestressa de casa.
9. No actius: estudiant, escolar, menor, jubilat, rendista, incapacitat laboral, etc.).

DISTRICTE X	NC	PATRO	EMP.	M. COOP.	T. FIXE	T. EVEN.	NO R.	ALT. AC.	M. LLAR	NO ACT.
15 - 16	N 4	1	13	3	201	38	32	1.018	129	5.644
	% 0,06	0,01	0,18	0,04	2,82	1,23	0,45	14,27	1,81	79,13
17 - 18	N 6	5	31	9	1.164	297	87	1.930	132	3.390
	% 0,03	0,07	0,44	0,13	16,39	4,18	1,23	27,13	2,56	47,74
19 - 21	N 6	23	68	21	3.432	352	109	3.294	547	2.326
	% 0,06	0,23	0,67	0,21	33,72	3,46	1,07	32,36	5,37	22,85
22 - 24	N 15	44	163	39	5.366	431	127	1.801	1.084	761
	% 0,15	0,45	1,67	0,4	54,3	4,41	1,3	18,43	11,09	7,79
TOTAL	N 31	73	275	72	10.103	1.136	355	8.043	1.942	12.121
	% 0,09	0,21	0,8	0,21	29,5	3,42	1,04	23,53	5,68	35,46

1. Patró, empresari o professional que dóna feina a personal.
2. Empresari o professional que no dóna feina a personal o treballador per compte propi.
3. Membre de cooperativa de producció o comerç, a la qual treballa.
4. Persona que treballa amb CARACTER FIX, a sou, jornal, comissió o una altra classe qualsevol de remuneració.
5. Persona que treballa amb CARACTER EVENTUAL o INTERI, a sou, jornal, comissió o una altra classe qualsevol de remuneració.
6. Persona que treballa sense remuneració reglamentada (a l'empresa o negoci d'un familiar, amb qui conviu, etc.).
7. Altres actius, busca feina, compleix el servei militar.
8. Mestressa de casa.
9. No actius: estudiant, escolar, menor, jubilat, rendista, incapacitat laboral, etc.

2.5.5. SITUACIÓ LABORAL

El propi Padró Municipal ofereix també, en una altra de les seves columnes, una informació complementària des del punt de vista específic no tant de la professió sinó en referència exclusiva a la situació laboral que s'ha viscut o es viu.

Amb petits matissos, la informació és similar a la qual proporcionen els quadres anteriors. Es coneix així, agrupades les dades de tots els que tenen algun tipus de treball i els d'aquells que busquen la situació ocupacional. Com novetat ara tenim una breu indicació sobre els joves que van tenir algun treball i el van perdre (condició d'"aturat" en el cens) (vegi's quadres núm. 16 al 25).

Res no varia de tot l'anterior dit i la suma de les columnes "busca feina", "aturat" i "Servei militar", coincideix aproximadament amb la d'"altres actius" que abans comentàvem. A la columna "escola", se li han de fer els comentaris corresponents sobre la seva irrealitat, al menys en algun districte a la qual ja se li han fet referències.

Potser la dada més diferent d'aquests quadres sigui justament l'orientació que proporcionen sobre el petit grup que ja s'ha incorporat d'alguna manera a l'activitat productiva i ha passat després a l'atur. Així, en els districtes "complexos", el percentatge dels que "busquen feina" i dels que ja estan "aturats" és sempre similar, en el període d'edat dels 19-21 anys. Es pot així intuir, per exemple, el tipus de "treball" que els joves d'aquests districtes (I, VII, VIII, IX, X) han conseguit als seus 17 o 18 anys: provisional, en sectors en crisi, amb poca necessitat de formació, etc.

Les diferències entre districtes també apareixen patents quan es considera la proporció d'"aturats" en funció del conjunt dels que ja han aconseguit algun treball. En els districtes amb millor nivell socio-econòmic ja hem assenyalat que el pes dels que s'incorporen a les activitats productives és sensiblement menor que el dels que es mantenen en l'àmbit escolar.

No obstant, el percentatge dels que es queden aturats després d'accedir a un ofici és sensiblement menor que en els "districtes complexos".

Així, si prenem els Districtes V i VIII com prototipus, ens trobem amb què, als 22-24 anys, el percentatge de joves que van perdre l'ocupació aconseguït és del 12,8% en el primer d'ells, mentre que en el segon és del 21,7% (sempre sobre el total dels que van tenir o tene algun ofici).

Hem pres aquesta edat com aquella en la que té un pes el treball o l'atur en tots els districtes, però, en realitat, la comparació també serveix per a tota l'etapa jove i s'obté una proporció similar (12%-22%). És a dir, que sembla poder-se completar la radiografia dient: en els "districtes complexos" no només té escassa incidència l'escola, no només té entre els seus joves els majors percentatges dels que volen accedir a aconseguir el treball, sinó que, a més, quan els seus joves aconseguixen un treball tenen el doble de risc que els d'altres districtes a perdre'l.

DISTRICTE I	SERVEI MILITAR 1	TE FEINA 2	BUSCA FEINA 3	ATURAT 4	ESCOLA 5	M. LIAR 6
15 - 16	N -	204	619	47	2,316	71
	% -	6,17	18,71	1,42	70,01	2,15
17 - 18	N 35	853	701	222	1,361	110
	% 1,05	25,69	21,11	6,69	40,99	3,31
19 - 21	N 695	2.017	583	531	993	321
	% 13,34	38,72	11,19	10,19	19,06	6,16
22 - 24	N. 90	2.608	240	710	407	505
	% 1,95	56,42	5,19	15,36	8,81	10,93
TOTAL	N 820	5:682	2.143	1.510	5.077	1.007
	% 4,98	34,52	13,02	9,17	30,85	6,12

- 1. Compleix el servei militar.
- 2. Està treballant en: - un ofici, professió o lloc de treball remunerat. - l'empresa familiar 15 o més hores setmanals no remunerades.
- 3. Busca ocupació per primera vegada.
- 4. Està aturat i busca ocupació latent treballat alguns.
- 5. Assisteix regularment a un centre d'ensenyament.
- 6. Es dedica exclusivament a les feines de la llar.

DISTRICTE II	SERVEI MILITAR 1	TE FEINA 2	BUSCA FEINA 3	ATURAT 4	ESCOLA 5	M. LLAR 6
15 - 16	N 3	247	465	42	7.995	25
	% 0,03	2,79	5,26	0,48	90,44	0,28
17 - 18	N 74	1.112	996	222	6.036	93
	% 0,86	12,94	11,59	2,58	70,23	1,08
19 - 21	N 1.348	3.380	1.219	756	5.525	314
	% 10,66	26,72	9,64	5,98	43,68	2,48
22 - 24	N 362	6.354	959	1.186	2.556	694
	% 2,96	52,01	7,85	9,71	20,92	5,68
TOTAL	N 1.787	11.093	3.639	2.206	22.112	1.126
	% 4,22	26,23	8,6	5,22	52,28	2,66

- 1. Compleix el servei militar.
- 2. Està treballant en: - un ofici, professió o lloc de treball remunerat. - Empresa familiar 15 o més hores setmanals no remunerades.
- 3. Busca ocupació per primera vegada.
- 4. Està aturat i busca ocupació llevant treballat altres.
- 5. Assisteix regularment a un centre d'ensenyament.
- 6. Es dedica exclusivament a les feines de la llar.

DISTRICTE III	SERVEI MILITAR 1	TE FEINA 2	BUSCA FEINA 3	ATURAT 4	ESCOLA 5	N. LLAR 6
15 - 16	N 1	221	787	40	4.353	63
	% 0,02	4,01	14,27	0,73	78,93	1,14
17 - 18	N 44	1.037	1.153	269	2.771	132
	% 0,31	19,02	21,14	4,93	50,81	2,42
19 - 21	N 1.203	3.024	950	757	1.733	439
	% 14,73	37,02	11,63	9,27	21,21	5,37
22 - 24	N 118	5.090	377	1.096	652	802
	% 1,44	62,01	4,59	13,35	7,94	9,77
TOTAL	N 1.366	9.372	3.267	2.162	9.509	1.436
	% 5	34,27	11,95	7,91	34,77	5,25

1. Compleix el servei militar.
2. Està treballant en: - un ofici, professió o lloc de treball remunerat, - Empresa familiar, 15 o més hores setmanals no remunerades.
3. Busca ocupació per primera vegada.
4. Està aturat i busca ocupació llevant treballat alguns.
5. Assisteix regularment a un centre d'ensenyament.
6. Es dedica exclusivament a les feines de la llar.

DISTRICTE V	SERVEI MILITAR 1	TE FEINA 2	BUSCA FEINA 3	ATURAT 4	ESCOLA 5	M. LLAR 6
15 - 16	N -	108	107	15	5.530	11
	% -	1,85	1,84	0,26	94,87	0,19
17 - 18	N 33	446	300	67	4.912	41
	% 0,56	7,62	5,13	1,15	83,97	0,7
19 - 21	N 563	1.373	525	230	5.145	141
	% 6,99	17,05	6,52	2,86	63,9	1,75
22 - 24	N 271	2.627	659	387	2.427	293
	% 4	38,82	9,74	5,72	35,87	4,33
TOTAL	N 867	4.554	1.591	699	18.014	486
	% 3,27	17,19	6	2,64	67,98	1,83

1. Compleix el servei militar.
2. Està treballant en: - un ofici, professió o lloc de treball remunerat. - Empresa familiar 15 o més hores setmanals no remunerades.
3. Busca ocupació per primera vegada.
4. Està aturat i busca ocupació llevant treballat alguns.
5. Assisteix regularment a un centre d'ensenyament.
6. Es dedica exclusivament a les feines de la llar.

DISTRICTE IV	SERVEI MILITAR 1	TE FEINA 2	BUSCA FEINA 3	ATURAT 4	ESCOLA 5	M. LLAR 6
15 - 16	N -	57	129	7	2.602	11
	% -	2,01	4,54	0,25	91,68	0,39
17 - 18	N 20	309	260	53	1.994	23
	% 0,75	11,53	9,70	1,98	74,43	0,86
19 - 21	N 304	842	298	161	1.770	106
	% 9,56	23,66	8,38	4,52	49,75	2,98
22 - 24	N 84	1.706	233	318	732	261
	% 2,49	50,65	6,92	9,44	21,73	7,75
TOTAL	N 444	2.914	920	539	7.098	401
	% 3,57	23,42	7,39	4,33	57,04	3,22

1. Compleix el servei militar.
2. Està treballant en: - un ofici, professió o lloc de treball remunerat. - Empresa familiar, 15 o més hores setmanals no remunerades.
3. Busca ocupació per primera vegada.
4. Està aturat i busca ocupació havent treballat abans.
5. Assisteix regularment a un centre d'ensenyament.
6. Es dedica exclusivament a les feines de la llar.

DISTRICTE VI	SERVEL MILITAR 1	TE FEINA 2	BUSCA FEINA 3	ATURAT 4	ESCOLA 5	M. LLAR 6
15 - 16	N 1	129	281	12	3.689	26
	% 0,02	3,09	6,73	0,29	88,38	0,62
17 - 18	N 34	584	525	106	2.525	34
	% 0,89	15,24	13,7	2,77	65,89	0,89
19 - 21	N 675	1.904	550	423	1.982	165
	% 11,72	33,06	9,55	7,34	34,42	2,87
22 - 24	N 126	3.452	375	562	850	392
	% 2,17	59,35	6,45	9,66	14,61	6,74
TOTAL	N 836	6.069	1.731	1.103	9.046	617
	% 4,27	30,99	8,84	5,63	46,2	3,15

1. Compleix el servei militar.
2. Està treballant en: - un ofici, professió o lloc de treball remunerat. - l'empresa familiar 15 o més hores setmanals no remunerades.
3. Busca ocupació per primera vegada.
4. Està aturat i busca ocupació havent treballat abans.
5. Assisteix regularment a un centre d'ensenyament.
6. Es dedica exclusivament a les feines de la llar.

DISTRICTE VII	SERVEI MILITAR 1	TE FEINA 2	BUSCA FEINA 3	ATURAT 4	ESCOLA 5	M. LLAR 6
15 - 16	N 2	292	832	65	5.752	49
	% 0,03	4,15	11,83	0,92	81,82	0,7
17 - 18	N 53	1.229	1.214	286	3.477	100
	% 0,83	19,19	18,96	4,47	54,3	1,56
19 - 21	N 1.314	3.027	940	888	2.203	377
	% 14,9	34,33	10,66	10,07	24,98	4,28
22 - 24	N 127	4.725	380	1.178	736	800
	% 1,58	58,89	4,74	14,68	9,17	9,97
TOTAL	N 1.496	9.273	3.366	2.417	12.168	1.326
	% 4,94	30,63	11,12	7,98	40,19	4,38

- 1. Compleix el servei militar.
- 2. Està treballant en: - un ofici, professió o lloc de treball remunerat. - Empresa familiar. 15 o més hores setmanals no remunerades.
- 3. Busca ocupació per primera vegada.
- 4. Està aturat i busca ocupació havent treballat abans.
- 5. Assisteix regularment a un centre d'ensenyament.
- 6. Es dedica exclusivament a les feines de la llar.

DISTRICTE VIII	SERVEI MILITAR 1	TE FEINA 2	BUSCA FEINA 3	ATURAT 4	ESCOLA 5	M. LAR 6
15 - 16	N -	367	1.346	88	5.622	104
	% -	4,84	17,76	1,16	74,18	1,37
17 - 18	N 57	1.598	1.732	467	2.990	156
	% 0,81	22,7	24,61	6,63	42,48	2,22
19 - 21	N 1.575	3.853	1.167	1.216	1.650	533
	% 15,64	38,26	11,59	12,08	16,38	5,29
22 - 24	N 119	5.499	362	1.528	486	1.069
	% 1,30	60,1	3,96	16,7	5,31	11,68
TOTAL	N 1.751	11.317	4.607	3.299	10.748	1.862
	% 5,17	33,44	13,61	9,75	31,76	5,5

- 1. Compleix el servei militar.
- 2. Està treballant en: - un ofici, professió o lloc de treball remunerat. - Empresa familiar, 15 o més hores setmanals no remunerades.
- 3. Busca ocupació per primera vegada.
- 4. Està aturat i busca ocupació havent treballat abans.
- 5. Assisteix regularment a un centre d'ensenyament.
- 6. Es dedica exclusivament a les feines de la llar.

DISTRICTE IX	SERVEI MILITAR 1	TE FEINA 2	BUSCA FEINA 3	ATURAT 4	ESCOLA 5	M. LLAR 6
15 - 16	N 2	166	689	27	3.605	68
	% 0,04	3,61	14,97	0,59	78,30	1,47
17 - 18	N 53	818	995	247	2.197	100
	% 1,19	18,43	22,42	5,57	49,5	2,25
19 - 21	N 1.019	2.376	748	666	1.466	370
	% 15,22	35,48	11,17	9,95	21,89	5,53
22 - 24	N 107	4.265	359	975	529	803
	% 1,51	60,11	5,06	13,74	7,46	11,32
TOTAL	N 1.181	7.625	2.791	1.915	7.797	1.341
	% 5,17	33,39	12,22	8,39	34,15	5,87

1. Compleix el servei militar.
2. Està treballant en: - un ofici, professió o lloc de treball remunerat. - Empresa familiar 15 o més hores setmanals no remunerades.
3. Busca ocupació per primera vegada.
4. Està aturat i busca ocupació i/avent treballat alens.
5. Assisteix regularment a un centre d'ensenyament.
6. Es dedica exclusivament a les feines de la llar.

DISTRICTE X	SERVEI MILITAR 1	TE FEINA 2	BUSCA FEINA 3	ATURAT 4	ESCOLA 5	N. LLAR 6
15 - 16	N 3	338	1.007	74	5.532	126
	% 0,04	4,74	14,12	1,04	77,56	1,77
17 - 18	N 57	1.555	1.320	472	3.280	174
	% 0,8	21,90	21,41	6,64	46,19	2,45
19 - 21	N 1.547	3.788	1.090	1.151	2.020	517
	% 15,2	37,22	10,71	11,30	19,85	5,08
22 - 24	N 135	6.008	387	1.489	608	1.066
	% 1,38	61,46	3,96	15,24	6,22	10,91
TOTAL	N 1.742	11.689	4.004	3.186	11.440	1.883
	% 5,09	34,19	11,71	9,32	33,46	5,51

- 1. Compleix el servei militar.
- 2. Està treballant en: - un ofici, professió o lloc de treball remunerat, - l'ajuda familiar 15 o més hores setmanals no remunerades.
- 3. Busca ocupació per primera vegada.
- 4. Està aturat i busca ocupació havent treballat abans.
- 5. Assisteix regularment a un centre d'ensenyament.
- 6. Es dedica exclusivament a les feines de la llar.

Com a referència i recordant que no és el Padró l'eina idònia ni per a mesurar l'atur ni per a obtenir variables de caràcter econòmic, transcribim també el quadre d'índexs d'atur sobre població activa en sentit estricte.

No tenim una altra intenció que la de remarcar el fet que les dificultats no són estrictament joves, sinó de tot el col·lectiu en el qual es desenvolupen. Un cop més, el grup de "districtes complexos" presenta taxes d'atur superiors a les de la resta de districtes, encara que no sempre amb la mateixa proporció.

QUADRE NÚM. 26

ÍNDEXS D'ATUR EN EL CONJUNT DE LA POBLACIÓ SEGONS PADRÓ 1981, PER DISTRICTES

	Població act.en sen- tit estricte 1	Té feina	Busca feina	Aturat 2	% Atur 3
Districte I	44.785	35.246	2.566	6.973	21,3
" II	114.597	99.314	4.607	10.676	13,3
" III	73.530	61.210	3.752	8.568	16,7
" IV	31.882	28.118	1.148	2.616	11,8
" V	54.598	48.375	2.288	3.935	11,4
" VI	55.142	47.724	2.153	5.265	13,4
" VII	76.994	63.589	3.818	9.587	17,4
" VIII	78.634	62.235	5.129	11.270	20,8
" IX	70.229	49.942	3.193	7.094	17,1
" X	86.652	71.408	4.507	10.737	17,6

(1) Total dels que tenen, van tenir o busquen treball.

(2) Nombre dels que van tenir un treball i l'han perdut.

(3) Percentatge de persones que no tenen treball i el busquen.

Junt a la situació d'ocupat o no del cap de família hauríem d'afegir (sumar en aquest cas), les condicions de jubilat per endavant, llarga malaltia, invalidesa i similars, per a obtenir una imatge global de la condició adulta en aquests barris. (Així, per exemple, estudis actuals de barris dels Districtes VIII i IX (10.14) indiquen com el % de pares que no treballen arriba fins el 31,9%, encara que la taxa d'atur sigui de 20% o similars).

En relació directa amb el grup de joves és interessant comparar també, les taxes d'atur dels 15-24 anys amb la de la població. D'aquesta forma s'observa que en els districtes que habitualment comentem (I, III, VII, VIII, IX, X), la dificultat laboral és major en els joves que en el conjunt de la població, mentre que en la resta és igual i amb freqüència menor. Es a dir, en els barris ja difícils i problemàtics la situació juvenil és a més especialment pitjor, mentre que aquells en què les condicions socials són millors, els joves -encara que sigui deguat a la "protecció" del sistema educatiu- viuen, fins als 24 anys condicions millors que les dels adults amb els quals conviuen.

QUADRE NÚM. 27

COMPARACIÓ ENTRE ATUR JOVE I ATUR EN EL CONJUNT DE LA POBLACIÓ ACTIVA, PER DISTRICTES

Districtes	% d'atur entre 15-24 anys 1	% d'atur en el conjunt de la pob. 2
Districte I	22,19	21,3
Districte II	13,82	13,3
Districte III	19,86	16,7
Districte IV	11,72	11,8
Districte V	8,64	11,4
Districte VI	14,47	13,4
Districte VII	19,10	17,4
Districte VIII	23,36	20,8
Districte IX	21,61	17,1
Districte X	21,03	17,6

(1) Vegi's quadre núm. 16 al núm. 25.

(2) Vegi's quadre anterior (núm. 26).

Hem d'afegir, finalment, que l'"índex" de renda que el C.O.M. municipal havia calculat el 1980, amb dades de 1975 i 78, segons l'anterior distribució en 12 districtes, també sortien diferències apreciables entre diverses zones.

Encara que la reconversió als 10 districtes ens ha estat impossible i encara quan el seu valor major és per seccions censals o per petits barris, poden apreciar-se diferències en el status econòmic de diferents zones.

Així, mentre en la zona dels actuals districtes VII al X l'"índex de renda" oscilava entre el 80,4 i el 96 (sobre 100 com a mitjana), l'"índex" de la zona dels actuals Districtes VI i V oscilava entre 136,8 i 140,8.

3. EL PERFIL DEL JOVÉ "PROBLEMATITZAT"

3.1. INTRODUCCIO: UN PRODUCTE DE TRES VARIABLES

Al llarg d'aquest treball les fonts d'informació, les dades disponibles, ens han anat conduïnt a comentar, a reinterpretar, només alguns aspectes de les conductes socialment problemàtiques i dels joves "problemàtics" i "problematitzats". El risc -l'assenyalàvem a la introducció- consisteix en que finalment s'identifiqui necessitats socials amb conflicte, necessitats socials amb delinqüència.

¿De quins joves estem parlant?

Quan assenyallem unes condicions socials, una situació cultural, una problemàtica econòmica, demogràfica o de vivenda, ¿estem dient que els joves que es donen en aquest medi són els socialment problemàtics, els delinqüents, els drogadictes,...?

Una altra pregunta: ¿Aquest text és una espècie de memorial que ha d'acabar en un programa "per a la prevenció de la delinqüència juvenil"? ¿o bé ha de servir per elaborar l'aplicació específica del programa d'actuació en l'àmbit juvenil que serà el Projecte Jove? Anem per parts.

En primer lloc hem d'assenyalar quin és el marc en el qual ens movem. Esquemàticament és:

1. El conjunt de la societat té dificultats per incorporar al conjunt, al col·lectiu dels seus adolescents i joves.
2. Determinats subgrups d'aquest col·lectiu tenen, a més a més, especials dificultats per poder incorporar-se. Determinats grups d'aquesta societat tenen encara majors dificultats per incorporar als seus joves.
3. Justament per que tenen més dificultats i per que en aquests sectors de la societat, tenen més risc per un costat d'arribar a ser conflictius, per altre tenen més risc d'arribar a ser identificats com a delinqüents, drogadictes, etc...

En segon lloc, ha de quedar clar que els conflictes socials, globalment, no venen derivats de les condicions intrínseques i extrínseques de determinats col·lectius de joves, sino que es donen en aquestes determinades condicions. I es donen en aquestes condicions i no en altres també per que

a aquests col·lectius se'ls aplica com a resposta a les necessitats un simple codi que sanciona les conductes desviades.

El que estem dient és que hi ha extensos grups de la població de la ciutat que maduren, que evolucionen en condicions problemàtiques: que han viscut en barris desestructurats, que han tingut una escolarització difícil, que no poden identificar-se amb res per que només tenen a la seva disposició les llambordes del carrer, etc,... ¿On i com acabaran aquests adolescents i joves? Depèn de la resposta social que rebin. Si només hi ha codi només hi haurà delinqüència, més drogues i determinades actituds davant d'elles drogadictes.

Necessitem trencar l'estereotip de que els "joves socialment problemàtics" són un col·lectiu reduït, quantificable i etiquetable. Ha de quedar clar que es tracta d'un extens col·lectiu producte de la intervenció de tres variables intrínsecament problemàtiques:

1. El ser "jove" en aquesta dècada dels 80.
2. El viure i créixer en determinades condicions socioeconòmiques, escolars, culturals, de barri, demogràfiques, etc.
3. El rebre determinades respostes socials.

S'arriba a ser jove socialment problemàtic per que SE'S JOVE en aquest moment històric, EN UNES CONDICIONS com les que conformen, per exemple, amplis núclis del Districte VIII i per que LA RESPOSTA a la dificultat viscuda no va més enllà de la seguretat ciutadana i el seu rebuig com a subjectes negatius. Finalment, l'adolescent que creix així, a més a més, incorpora a la seva manera de ser la manera de comportar-se conflictivament.

Així, arribem al caràcter i al per què de la resposta de l'Administració, en aquest cas municipal ¿s'ha d'ocupar d'ells per que són socialment problemàtics?, ¿per a prevenir aquesta problemàtica que ja hem dit d'on venia en part?. S'ha d'ocupar simplement, per que si no extensos grups d'adolescents no arribaran mai a ser persones o ser ciutadans, alguns d'ells per que es consolidaran en delinqüents.

La primera fita/dels poders públics, la primera preocupació d'un Departament de Joventut és aconseguir/que els joves s'integrin/ harmònicament a la societat, dissenyant si és precís mesures específiques pels col·lectius que tenen dificultats específiques. Si s'elaboren programes ha de ser per reduir les dificultats, els riscos de destrucció, no per prevenir una categoria anomenada delinqüència. ("Els poders públics reman els obstacles que impedeixin l'efectiva igualtat i llibertat" Constitució, art. 9.2).

Si analitzem pormencritzadament dades obtingudes a través de la Justícia o dels Serveis Socials que creiem amb més implicacions amb aquestes instàncies és cóna una major problemàtica. Ja hem dit d'on sorgia la necessitat i la dificultat. Es no obstant obligació dels professionals analitzar, matitzar diferències, confrontar dades i proposar mètodes d'actuació per a un conjunt de necessitats diverses, en el si de programes globals, sense rebutjar col·lectius "deteriorats" ni oblidar-se dels grups d'origen..

3.2. "JO TENIA UNA BANDA..."

LA DIFICULTAT SOCIAL 20 ANYS DESPRES

Quan en els límits ja de 1984 estem discutint aquest penúltim capítol del treball se'ns planteja un altre gran interrogant: ¿no ens ester potser referint a un conjunt de subjectes estables, a una realitat invariable? Per a nosaltres la resposta és totalment negativa.

Successivament, en l'àmbit que estudiem, s'han produït, s'han anat generant canvis importants i això que hem anat anomenant joves socialment problemàtics i la seva realitat va sent diferent. Són un conjunt de canvis inevitables derivats de les variacions en els múltiples aspectes que hem analitzat. Aquesta realitat juvenil canvia per que canvian

- la resposta social, la comprensió i la incomprensió dels fenòmens joves pels adults, la crispació i els conflictes que finalment es descarreguen o vehiculitzen cap als joves, ...
- - el marc general, les condicions socials generals (ocupació, dificultats econòmiques, tensions, misèria, cultura, etc.)
- el medi concret, el barri, la muntanya de vivendes, que poc a poc té una història, viu moments diferents, acumula existència, etc.

Estem parlant d'una disfunció entre unes persones que estan evolucionant (té una edat en la qual quasi tot és evolució) tractant d'entendre una societat, de comprendre com canvia, de jugar un paper en ella, ... una societat que, al mateix temps, està sotmesa a ràpids canvis.

Conclusió: parlem d'una realitat que ha de ser considerada com absolutament evolutiva i canviant. Evoluciona l'entorn, evolucionen els joves (la seva manera d'agrupar-se, la seva manera d'actuar davant de l'aparell social, ...)

Si com a fenomen global haguéssim de plantejar un esquematisme que reflectís l'evolució d'alguns aspectes de la dificultat social entre els adolescents i joves de Barcelona en els darrers 20 anys, plantejaríem tres eixos d'evolució: la dinàmica dels propis grups adolescents i joves al territori i l'estil del conflicte dominant.

D'aquesta manera sense oblidar que l'evolució dels fenòmens socials no és uniforme en tots els mateixos medis a la vegada, podríem establir la següent classificació:

a) Anys 65-75:

- relació grupal determinada per la banda o la "pandilla" estructurada,
- arrelament i estructuració estretament lligat a un barri o a una zona d'un barri,
- conflictivitat estretament lligada a la resposta penal i les connexions amb el pas per la policia, els Tribunals i la presó,

b) Anys 75-80:

- fragmentació dels grups. Desaparició de les bandes. Pervivència d'alguns aspectes de la "pandilla",
- metropolització, pèrdua de l'arrelament específic a un barri, tot i mantenint vivències específiques lligades al medi concret,
- difusió dels diferents tipus de conflictes, deixant de ser molts d'ells específics d'un barri o d'una zona.

c) Anys 80-85:

- es dilueixen determinades relacions socials, per entrar en un procés de pràctica individualització,
- el territori es converteix en un simple lloc on ser-hi o bé en tot cas al qual pertànyer, però sense que proporcioni trets específics d'identitat,
- els conflictes específicament delictius afecten a un ventall molt més divers d'objectes i de maneres d'actuar. La part més visible, es vesteix a més a més, de les diverses problemàtiques generades per la drogadicció.

Els anys són només orientatius. El procés pot considerar-se com a vàlid per a tota la ciutat (amb l'excepció parcial del Districte I), però el ritme ha estat i és molt diferent en cada Districte, en cada barri, en cada polígon.

A Barcelona, en aquests darreres 20 anys, han aparegut un conjunt de barris nous, s'han reomplert i alterat substancialment barris més antics. S'han creat -inclús tardanament- determinats polígons. A ells, com hem comentat, van anar a parar, com a primer o segon assentament, les persones procedents de la immigració de fora de Catalunya.

Quan es produeixen els fenòmens de la fase "a)" aquests barris tenen els seus primers adolescents -barreja de nascuts aquí i d'emigrats a la primera infància- i quasi bé no compten amb altres medis socialitzadors que les relacions familiars. Entren a l'adolescència en un context problemàtic des de tots els punts de vista, inclús físicament. Ha d'apèixer algú un mecanisme específic de relació entre ells. ¿Per què és la "banda" o la banda? Probablement una simple fotografia del suburbi en el qual viuen ens facilitaria suficients raons.

No hi ha cap altra resposta que suggerir que la reactiva i l'alternativa es troba en el propi grup. En aquell moment la urgència primera -desarrelats del seu origen, segregats de la ciutat establerta- era disposar d'un medi social, un barri, un grup en el qual "arribar a ser".

El desarrelament començava aviat. Eren molts els que poc després dels 10 anys deixaven l'escola -una escola que a vegades ni tan sols existia- i iniciaven el procés de la socialització entre iguals amb els mateixos problemes, reforçant els vincles i les maneres de ser que permetessin la pervivència. El treball arribaria aviat i, si els conflictes no eren excessivament greus, es produiria la incorporació a la societat d'una manera o d'una altra.

Fins prop dels anys 80, la conflictivitat era fàcilment identificable i etiquetable. El núcli problemàtic era senzillament diferent de la resta i apareixia davant de la societat com a més visible. Les seves "pandillas" ("Los correas", "los cañones",...) s'oferien més clarament inclús a l'explicació del fenomen a través dels mitjans de comunicació. L'etiqueta s'enganxava millor.

El nomadisme, el traspàs d'un barri a un altre es produïa, inicialment, a través de l'increment de la conflictivitat. L'estada a la presó, en els centres de Reforma, suprimia la possibilitat de trencar amb el grup específic del territori i passar a la banda com a organització delictiva de barris interconnectats.

¿Per què poc a poc es produeix una progressiva metropolització? Potser per un conjunt de factors. Alguns tan elementals com la complexificació de les xarxes de transport metropolità que faciliten les connexions entre barris i que es converteixen inclús -en el cas de metro- en nou territori d'activitats i de passar l'estona.

Altres factors són més complexes. No es pot deixar de considerar, per exemple, que pel barri també ha passat el temps. La "urbanització" (!!) dels espais intermitjos que connecten la barriada amb la resta, la seva integració -moltes vegades forçada per la juxtaposició amb vies de comunicació- al conjunt de Barcelona i a l'acabament de la pròpia edificabilitat de la barriada, esborren els trets d'identitat, negatius i problemàtics però d'identificació, que el barri-suburbi tenia inicialment.

La introducció massiva de la T.V. i la influència d'altres mass-mèdia, així com el paper específic i important de les naixents discoteques -i els seus confins- universalitzen determinades conductes, apropen la manera de ser i estar dels adolescents complexes de diferents barris.

La pròpia conflictivitat com a font de connexió amb l'exterior altera les relacions i traspassa totalment les fronteres dels barris. Les noves bandes, específicament delictives, no tindran res a veure amb un barri específic.

Quan parlem d'individualització no volem dir que no existeixin relacions socials, volem dir que no tenen el caràcter de dominants dins de la dificultat. Abans la majoria de la dificultat passava pel grup, ara, en canvi, la dificultat, el conflicte personal és més gran. Són al carrer en companyia d'altres, junts fan coses, però quasi no hi ha res d'organització o d'estabilitat en les seves relacions. Si, a més a més, s'afegeixen factors externs com, per exemple, l'heroïna, es pot arribar a l'extrem màxim de la vivència individualitzada del conflicte.

3.3. SENSE MODELS DE REALITZACIO

Contrastant, ¿en què es diferencia aquesta realitat d'aquella de fa 15, 10, cinc anys?, potser no tingui excessiva importància la comparació. La farem només en funció de descriure els elements que conformen avui, al nostre entendre, la dificultat social entre els adolescents i els joves.

Anteriorment els joves conflictius eren, com ja hem assenyalat, fàcilment identificables, ho eren a més a més per que es distingien diametralment dels "altres", els normals: els que feien l'escola i s'incorporaven als seus catorze anys al treball sense problemes especials.

No és que ara els predominantment conflictius siguin molts més, el que passa és que s'inserten en un col·lectiu molt més ampli, subjecte de múltiples necessitats i dificultats.

El nucli inicial ja no el formen aquells nens abandonats del sistema escolar, sinó aquells preadolescents en relació difícil amb la seva E.G.B. que finalment acaba als seus 14 anys però després de la qual ja només hi ha el carrer. Aquest col·lectiu, amb noves necessitats, sí que és més ampli, ja que, per primera vegada en la història del seu medi social, estan condemnats a ser adolescents i, al mateix temps, sense accés al sistema productiu no tenen res a fer.

Inevitablement, el que si augmenta és el nombre d'adolescents que, enmig de les dificultats, no podran superar-les. El fet que entrin en conflicte no dependrà d'ells.

En el terreny estrictament monetari, la pressió cap el consum probablement és similar, o potser més alta. Però, abans, es donaven en contexte de més abundància -injusta, però abundància- que permetia disposar de diner, de "guita", per una via o una altra, no sempre conflictiva. Actualment, no obstant, la disfunció entre el que se li ha estimulat a desitjar i els mitjans al seu abast per poder aconseguir-ho és abismal.

No es pot negar que en altres períodes la pressió de les normes socials va ser més forta. No obstant, el problema de fons és que aquelles normes es converteixen cada dia en més ineficaces per que la DISTANCIA ENTRE FITES I MITJANS és cada vegada més gran. Els adolescents i els joves, so-

bre tot els dels barris amb pitjor nivell socio-econòmic, cada dia tenen menys inclinació a resignar-se davant del fet de que mai aconseguiran les fites que se'ls hi han proposat. Per que no és que no es resignin a acceptar uns mitjans "honrats", és que no tenen ni aquests mitjans.

La conformitat social, la presió de les normes,... ¿són menors? Sí, d'acord. Però, ... ¿qui conformarà, qui socialitzarà d'acord amb la norma? ¿El pare que està a l'atur, podrà ensenyar que el que s'ha de fer és estudiar i posar-se a treballa per a poder ser algú?

El conflicte, per tant, no es situa en el terreny de l'ús de mitjans inadequats, sinó inclús en el de la possibilitat de socialització per l'absència de models possibles. Difícilment podem proposar-li a l'adolescent de molts barris que el seu model de realització és una persona adulta, amb formació, ocupada, que crea una família i disposa d'alguns recursos econòmics.

Avui, a finals de 1984, les persones que representen aquest senzill model, són minoritàries -com ja hem vist- en molts barris. El problema dels barris amb molt atur no és simplement el de la misèria, sinó el de quin serà el sistema de modelatge a través del qual es realitzaran els seus adolescents i joves.

No es tracta doncs només de que hi hagi crisi de valors, crisi de patrons, sinó de que molts no tenen accés a aquells mínims que permeten la progressiva acceptació dels valors imperants.

En el conjunt de planes precedents creiem haver aportat un allau de dades i números que permeten un acceptable apropament a un conjunt d'aspectes de la dificultat social entre els joves de Barcelona. Coneixem la seva estructura en torn a l'edat, les característiques d'algunes famílies, les necessitats més destacades, el procés de criminalització, la incidència de l'ús de drogues, el panorama socio-econòmic, etc.,... Totes elles al final, ens situen en el terreny de les opcions socio-polítiques: ¿cap on caminar o fem caminar a la societat? Només hi ha -en el marc en el qual ens movem- dues opcions:

- a) La progressiva reconstrucció de la societat que posseïem abans de la crisi. Aquesta opció imposa paliar provisionalment els problemes i recuperar el lloc de treball, l'ocupació com a mitjans fonamentals d'arribar a les fites.
- b) Acceptar que hi ha crisi per estona i que el resultat final sigui una situació profundament diferent. La tasca fonamental consisteix, aleshores, en facilitar recurs per a la subsistència però generant noves maneres de comportar-se i de ser. noves maneres d'arribar a ser ciutadà.

Al subjecte que s'està construint, en ple procés d'evolució, alguna cosa li haurem de suggerir, de proposar, cap a algún lloc haurà d'anar,... amb alguna cosa l'haurem d'estimular.

El risc actual és que cremarem pràcticament una generació, que tota la seva vida serà socialment conflictiva. Per que, finalment ¿què seran...? Alguns, els dels barris amb més recursos econòmics, socials i culturals, potser generaran els seu "rollet" particular, la seva "història" que els ajudarà a estructurar-se en torn a algunes coses. ¿Els altres? Quasi bé no depèn d'ells. De l'adolescència passaran a la desocupació, que si al menys es paga no serà tan conflictiva.

3.4. "BUSCAR-SE LA VIDA"

Globalment, l'aproximació a cóm és el "jove socialment problemàtic" és l'aproximació a intentar saber cóm viu tota aquesta realitat el propi jove.

Freqüentment s'assenyala l'apatia com a característica dominant. Però ens hem de preguntar si no està generada per la percepció vital (quasi mai reflexionada) de la distància entre fites i mitjans que abans assenyàvem. En gran mesura és una aclimatització de supervivència davant de l'agudització de les frustracions que l'actitud activa o d'anàlisi podia provocar. A més a més, els adults que l'envolten, ¿no esperen el subsidi d'atur com qui espera pacientment la caiguda del manà? Moltes vegades sembla haver desaparegut inclús aquella il·lusió per planejar el "pal", el cop "guai" que solucionaria definitivament la vida i on en la seva planificació il·lusòria passaran hores altres molts adolescents. Es tracta d'anar vivint el millor possible per anar tirant com sigui.

També s'assenyala l'immediatisme, la vida i la vivència al dia, com una altra de les característiques. La realitat és que el panorama que hem assenyalat ha trastocat totalment la relació de l'adolescent amb el futur, amb el seu futur. No s'està preocupant, preparant, per a "GUANYAR-SE LA VIDA", sinó que actua cada dia per "BUSCAR-SE LA VIDA".

En la primera situació l'adolescent hauria d'estar en un procés actiu per arribar a estructurar-se com a persona, en funció del futur que es volgui aconseguir. Situació que actualment no només és il·lusòria i impossible, sinó que la pròpia realitat no condueix ni a plantejar-se-la.

Es "busca la vida" com a inevitable solució als seus problemes vitals d'anar tirant 24 hores rera 24 hores, sense dilacions i sense perspectives. El fet de "buscar-se la vida" és "trobar-se a gust" (aquí podran tenir el seu pes específic les activitats conduents a "colocar-se"); és disposar d'alguns diners que possibilitin, entre d'altres coses mínimes, també el seu "coloque"; és evitar els conflictes amb la família i l'excessiva dependència econòmica (haurà d'anar-se'n encara que sigui a vendre bosses de la brossa); és soportar les mínimes normes buscant un medi, un entorn, un grup que tingui un cert "rotllo"; etc....

L'adolescent i el jove del medi social en el qual s'aguditzen les contradiccions que hem assenyalat passa a convertir-se en una espècie de subjec-

te similar al que Merton assenyalava (R. K. MERTON 1964) com a subjecte d'adaptació per "retraïment", que supera el conflicte entre fites i medis tot sortint de la competició. De manera relativament similar, només relativament similar, l'adolescent i el jove del medi social tant difícil "passa" de fites (signifiquen dissenyar un futur) i de medis qualsevol d'ells pot servir per l'activitat de "buscar-se la vida"). (I, contra del plantejament de Merton resta per discutir, sobre tot, el personalisme, al marge del fenomen col·lectiu, que ell atribueix a aquesta categoria).

Però, a nivell de cadascun d'ells, ¿existeix una patologia psíquica? No voldríem caure en un cert angelisme sociològic segons el qual n'hi hauria prou amb canviar la realitat del medi per que tot tornés a ser correcte.

→ El fet sociològic s'acaba convertint en psicològic i la persona, sobre tot la persona en evolució, s'estructura i organitza d'acord amb la situació en la qual viu.

S'ha d'entendre que no es tracta de considerar que en els subjectes amb dificultats i conflictes socials existeix una patologia psíquica prèvia, sinó que les seves formes d'adaptació comporten estructures psicològiques finalment diferents, maneres de patir, pensar i viure diferents. Així, per exemple, quan un adolescent d'aquest medi arriba a l'heroïnomania justament per que viu en aquestes circumstàncies socials, associarà a més a més a la toxicomania un conjunt de conflictes psíquics que la seva maduració en aquell medi li ha provocat.

El jove acaba essent com diàriament obra i actúa, com diàriament passa les seves hores. La suma d'actes genera conductes, les conductes comportaments, els comportaments identifications. Al mateix temps, aquella identificació es reforça amb la imatge d'ell mateix que els demás li transmeten i ja hem vist com la resposta social davant dels conflictes és clarament estigmatitzadora.

Com ja assenyalarem després a la qüestió de les tipologies, el fet d'analitzar com són, com viuen la dificultat i el conflicte social, ha de servir fonamentalment pel professional que actúa entre ells, de cap manera per justificar indirectament els factors que massivament generen aquella dificultat, aquell conflicte.

3.5. SOBRE LES TIPOLOGIES DE JOVES EN CONFLICTE

Hem descrit un conjunt complex format per nombrosos joves que, al mateix temps, no són necessàriament iguals pel que fa a la dificultat i el conflicte social. Dins de la gran categoria de la dificultat social hi caben molts estereotips, moltes classificacions, moltes maneres de realitzar l'anàlisi parcial.

Probablement, cap de les categories resultants està equivocada i quasi totes les que estan en ús -les que s'utilitzen en els documents consultats- tenen la seva utilitat en funció de determinades actuacions. Només resulten nocives quan es pretenen convertir en taxonomia universal, en manera de classificar a tot l'extens col·lectiu de joves que envolta el món de la marginació.

Com a afegidura s'ha d'entendre que inclús les classificacions aparentment més tècniques són sistemes d'anàlisi a partir de la realitat d'un moment concret. Aquesta realitat, que hem definit com canviant, pot inutilitzar periòdicament qualsevol sistema de classificació. (*)

Les diferències entre sistemes de classificació, entre tipologies semblen estar derivades del criteri central a partir del qual s'estableixen. D'aquesta manera ens trobem amb:

- a) Classificacions històriques en les quals s'estableix el tipus de grup dominant sobre la base del conflicte que sembla presidir la conducta. Per exemple les que utilitza OBINSO per L'Hospitalet de Llobregat:
 - "nois de bandes"
 - "nois desarrelats"
 - "drogadictes".
- b) Classificacions en torn al conflicte i la seva resposta social i l'assumció de la subcultura delinqüencial. Per exemple les usades per alguns equips d'educadors de carrer:

(*) Això passa amb algunes usades per nosaltres. Veieu, per exemple, el poc útil de la categoria "dissocial paraviolent" (J. FUNES 1982) després de les modificacions en el paper de les discoteques i les "pandillas".

- "joves molt endinsats al món delinqüencial"
- "joves que esporàdicament s'hi relacionen"
- "joves que passen, tot i que es relacionen amb els demés".

c) Classificacions en funció del contexte problemàtic al qual estan sotmesos. Per exemple, la que s'utilitza en documents de l'Àrea de Serveis Socials:

- "en perill"
- "en conflicte"
- "en explotació"
- "en drogadicció".

Mentre les classificacions no tinguin una altra finalitat que la de ser utilitzades per actuar en cada àmbit específic i com a orientadores del projecte d'acció, no hi ha cap problema en usar-les. La dificultat principal rau en que fàcilment poden considerar la dificultat, el "risc", la probabilitat del conflicte en un factor, en una variable individual. Tipologitzem, caracteritzem a l'individu que arriba o arribarà a la situació de conflicte i el diferenciem del que no hi arriba, apareixent ell com a element clau del procés.

Sense ànim de defensar cap classificació, creiem que, com a orientació al conjunt de variables que hem comentat, pot resultar útil enmarcar l'anàlisi fonamentalment en torn als processos i maneres de quedar socialment "al marge". Així, proposem utilitzar, com a marc global, el que ja vam fer servir en algun text anterior (J. FUNES, C. GONZALEZ, 1983) i que en part hem recollit ja en altres planes:

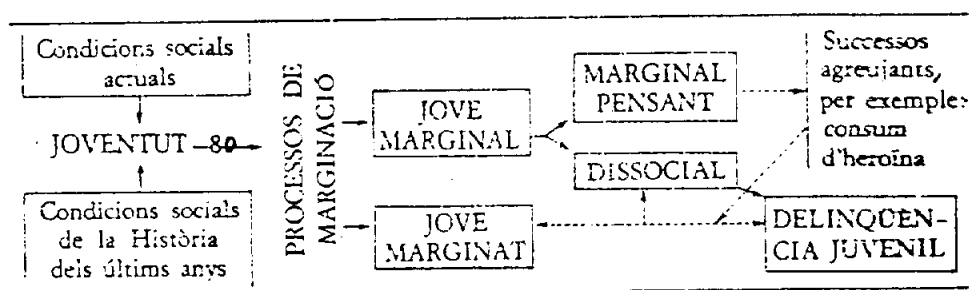
→ "El terme marginació adquireix variacions quantitatives i qualitatives de gran importància. Aquests canvis qualitatius porten a distingir, a favor de l'anàlisi, entre "joventut marginal" i "joventut marginada", amb l'assignació -una mica artificialment- de continguts diferents. Com a "marginal" s'hauria de designar el qui manté maneres de ser i d'actuar, en gran part "al marge de la societat". "Marginat" seria el que és rebutjat pel grup social en funció dels seus conflictes i la seva manca de recursos i té una vivència profunda, una interiorització profunda del rebuig de la societat.

En funció d'aquestes categories, les condicions actuals de la nostra societat generen més joves marginats (hi ha un cert empobriment -amb ribets dramàtics, al costat de l'agudització- dels desequilibris psíquics i personals), però, sobretot, deixa una gran majoria "al marge de" i mateixa, margina importants sectors de la joventut.

Es en aquestes maneres de ser, d'actuar, de pensar i de comportar-se on actuaran les diferències que abans assenyalàvem quan a recursos econòmics i culturals, condicions d'hàbitat i història familiar. Així sorgirà l'adolescent/marginal "pensant" que serà el que té recursos de formació -recursos d'organització mental, d'educació- per poder elaborar la seva pròpia situació d'estar al marge de la societat, per racionalitzar i expressar -o passar d'expressar-la- la seva crítica al sistema social, per elaborar d'alguna manera la dissidència a la qual arriba o l'hi porten (contraculturals, radicals, alternatius, cert sector passota, àcrates, cert sector ecologista, etc.).

Amb tot, les condicions d'habitatge, de barri, la seva pròpia evolució psicològica, una història familiar de balanç positiu i sense traumatismes en excés, li permetran d'abordar la segregació marginal amb un bagatge que altres no tenen i -tret de la concatenació de successos agreujants com, per exemple, el consum d'opiacis o la delinqüència política- potser acabarà superant-la o integrant-la sense una destrucció personal greu.

Als barris proletaris, profundament suburbialitzats, aquestes condicions no existeixen i la marginació s'aguditza. Condemnats a ser adolescents i joves, ajornada "sine die" la seva incorporació al món adult. Viuen aquesta situació en un entorn urbà destructor, al si de famílies amb dificultats d'adaptació de la seva cultura educativa escassa, de signe rural, a la societat industrial avançada i caòtica. La seva marginalitat no pot ser elaborada, es viurà com un enfrontament i conflicte, es converteix, al capdavant, en "dissociabilitat". Dissociabilitat que vol dir conducta social al marge de l'establerta, conductes socials en les quals no estan integrats els comportaments que la societat que els envolta tolera com a normals, o necessita que es produeixin per persistir com a tal societat."

A la situació de marginació com a estat final s'hi arriba per múltiples camins. És un estat al qual són abocats directament alguns, al qual arriben progressivament altres en funció de la seva edat, del seu medi social, de les seves possibilitats de futur, de la reacció social, etc.

"Jove dissocial" és el que queda al marge del procés d'incorporació a la societat per raons diverses:

- . perquè la societat li nega l'entrada,
- . perquè no posseeix els recursos econòmics, familiars, etc. que li permetin accedir-hi,
- . perquè ha tingut una escolarització difícil,
- . perquè no té determinats recursos culturals,
- etc... a vegades, simplement perquè viu en determinat barri.

Dins del gran calaix dels "dissocials", i sense oblidar que aquest és el procés principal fracassat, hi caben totes les classificacions descriptives que es volguin: en funció del tipus de conducta, de les relacions de grup, de les relacions amb la llei, de la vivència i organització personal del conflicte, etc.

Finalment, tot el procés dissocial consolidat comporta una situació de marginació, de fet, amb graus que no depenen de la voluntat de l'individu. No podem classificar als grans grups de l'adolescència i la joventut com a "MARGINATS", però sí que estan en situació marginal i que -a no ser que canviï el panorama- arribaran a ser-ho. D'aquesta manera es convertiran en subjectes al marge de la societat, consolidats com a tals, amb sentiments, amb vivències i tendències de rebuig.

4. COM A SINTESI: DIFICULTAT SOCIAL JUVENIL I
INTERVENCIO MUNICIPAL

Aquest capítol és tan sols un resum fet en funció d'unes suggerències programàtiques. Són les primeres deduccions, les primeres connexions entre anàlisi tècnica i programa polític. No tenen cap altre valor que el de suggerències inconcretes per a la confecció de programes concrets. Per altra banda, som conscients de que ni suggerim totes les línies d'acció possibles ni probablement són possibles totes les que suggerim. Com a música de fons creiem que s'ha de mantenir la filosofia de que l'actuació en l'àmbit adolescent i jove sotmès a dificultats socials s'han de respectar els següents criteris:

- a) ser integrada, és a dir utilitzant els canals normals i habituals d'incidència en el medi;
- b) ser globalitzadora, entenent que l'individu pertany a una comunitat, a un conjunt de grups i que és un i no un conjunt d'aspectes separables;
- c) ser preventiva, dirigida fonamentalment a evitar el conflicte abans de que aquest es produeixi;
- d) trobar-se lligada a un territori, és a dir, adequar-se a l'especificitat, a la història, d'un barri d'una manera específica;
- e) ser compensadora, al menys en part, d'altres déficits generats en cada medi.

No volem ser reiteratius sobre les condicions generals en les quals s'ha d'enmarcar l'anàlisi i per tant l'actuació municipal en l'àmbit de les dificultats i conflictes socials dels joves. Com a síntesi cal recordar:

- 1- La distribució de la població jove no és uniforme a tota la ciutat de Barcelona.
- 2- Els barris que acumulen les més grans dificultats socials tenen, a més a més, altes proporcions de joves (amb l'excepció del Districte I).
- 3- La dificultat social i el conflicte afecta especialment als Districtes I, VII, VIII, IX, X i en part al III.
- 4- En aquests districtes es dona un "estil" de vida jove dominat per la presència massiva del jove sense res a fer tret

del sistema escolar i del productiu (al menys una tercera part). El treball, per les condicions en que es produeix o bé per la seva total absència, segueix sent una qüestió nuclear en el seu desenvolupament.

- 5- Les condicions socials dels adults d'aquests districtes també són diferents. Són els grups humans de la ciutat més marcats per l'emigració, la crisi econòmica actual i la història i condicions urbanístiques dels barris.
- 6- Els joves d'aquests districtes pateixen incús pitjors condicions econòmiques que els seus pares.
- 7- La realitat juvenil és especialment canviant en l'àmbit de la dificultat social.

✓ D'aquesta manera, l'actuació municipal dirigida a aquests joves ha de tendir a ser:

- a) Més intensa i amb majors recursos en un conjunt de barris.
- b) S'ha de plantejar el tema de l'"ocupació" del temps i per tant dels substitutius, o succedanis, de l'activitat laboral.
- c) Ha de dedicar esforços a replantejar els objectius i el sentit dels projectes i programes que ofereix, doncs continua essent vital intentar contestar-se cap a quin futur treballlem entre els joves.
- d) No es pot deslligar de les actuacions amb els adults de la mateixa zona.
- e) Ha de considerar com a capital, amb les revisions que siguin necessàries, l'actuació en el medi obert (educadors, animadors, dinamitzadors, etc...) per fer possible una acció en el medi dominant (el carrer), per mantenir la informació sobre aquesta realitat i per poder connectar els grups d'adolescents i joves amb altres serveis (casals, esplais, clubs, centres oberts, etc...).
- f) Ha de prioritzar de manera específica l'atenció al grup d'edats entre els 13 i els 15 anys.
- g) Ha de partir de que va dirigida a una part important dels adolescents i joves i no només a petites minories.

Hem considerat la interrelació entre els joves i la justícia en els primers apartats d'aquest treball i alguns podrien arribar a la conclusió que els conflictes derivats de la trobada es deuen, simplement, al mal funcionament de l'esmentada institució, i a res més. Es a dir, elaborar l'argument de que la Justícia és quelcom aïllat de la societat i els seus poders.

El fet de que haguem afirmat que les dades que s'obtenen a través de les instàncies de control informen, sobre tot, sobre el seu funcionament, no significa que les considerem com quelcom autònom, sobre el qual, a més a més, no es pot influir des del govern municipal. Tot el contrari. En gran mesura, si la Justícia de menors o d'adults, actua així és per que la societat -la societat barcelonina en aquest cas- així li condueix a actuar. Canviar la Justícia suposa canviar els papers que la societat li està assignant. Canviar la Justícia des del municipi suposa treballar per que políticament se li dissenyin altres objectius, treballar per que algunes reformes legals no es retrassin, treballar per que la pressió social s'ençamini cap a altres objectius que els de determinat ordre públic.

Inclús un mal lector, pot deduir de les dades exposades que si a alguna àrea d'intervenció afecta la Justícia és al de la joventut i que, per tant, si alguna àrea ha d'estar alerta a aquesta instància de control social és aquella o aquelles que s'ocupin dels joves. Recapitulem algunes dades en torn a la Justícia ordinària:

1. Afecta fonamentalment als joves (el 47'5% dels condemnats i el 41'9% dels reincidents tenen menys de 25 anys).
2. Està obsessivament centrada en la persecució dels delictes contra la propietat (pràcticament el 50% dels delictes perseguits).
3. Les condicions de la presó són profundament degradants, de manera que aquesta institució no aconsegueix cap de les finalitats legalment previstes.

4. Aquestes condicions són especialment dramàtiques a les presons de Barcelona, inclòs el centre de joves de la Trinitat, la meitat (51'8%) dels reclusos d'aquesta són joves ciutadans residents a Barcelona.
5. La majoria d'aquests joves barcelonins estan empresonats preventivament, sense haver estat jutjats, o bé estan condemnats a penes que en un termini curt els faran tornar a la societat. No es pot amagar que amb el tractament que reben només s'està ajornant i agreujant el problema.

Com a capítol anterior, però no separable, està l'àmbit de la Justícia de Menors. Recordem que les seves dades bàsiques eren:

1. Disminució progressiva de la seva incidència (1.947 expedients l'any 1981, 1.615 l'any 1983 a la província de Barcelona) mentre la pressió social es basa en un augment, real o fictici, de la problemàtica.
2. Desplaçament de la resposta penal cap als majors de 16 anys en l'àmbit de la Justícia ordinària.
3. Conflictivitat especialment àlgida en la preadolescència (el 83'3% dels casos tenen entre 13 i 16 anys).
4. Discriminació i marginació específiques en l'actuació amb noies (el 58% van ser sotmeses per "conductes irregulars" i majoritàriament van ser internades).
5. Similar obsessió amb el control dels delictes contra la propietat (el 62'8% de les transgressions enjudiciades).

6. Inadequació absoluta de la mesura aplicada (l'amonestació pels més conflictius, l'internament pels problemes de conducta. Desús de la "llibertat vigilada", o reir l'antació remissa a partir de 1983 amb una aplicació al 8% dels casos enjudiciats).
7. Comprovació de que el tractament no institucional no és mesura lleu i inútil sinó tot el contrari (només un 15'3% torna a reincidir).

Davant d'aquesta realitat, ¿quines poden ser les línies per actuar des de l'Ajuntament de Barcelona? Les mesures de govern, creiem que haurien d'anar en les següents direccions:

- a) Pressionar per que es torni a plantejar el tema de la majoria d'edat penal als 18 anys.
- b) Opinar i pressionar pel disseny coherent d'una Llei Penal Juvenil específica entre els 13 i 18 anys (amb variacions complementàries fins els 21) i amb la supressió de les penes de presó com a mesura a aplicar.
- c) Revisió a les instàncies de seguretat ciutadana de l'ús que es fa del Tribunal de Menors. Orientacions específiques per una actuació diferent de les policies que intervenen a la ciutat. Pressió per l'actuació diferent del Tribunal.
- d) Polítiques de coordinació racional entre Juventut, Serveis Socials i Justícia de l'administració local i autonòmica, establint els marcs lògics d'actuació que en aquest moment són possibles.
- e) Esforç específic des de l'àmbit de juventut per contrarrestar les actituds adultes i altres polítiques municipals o supramunicipals que han endurit i segueixen endurint la resposta social a la "delictivitat" juvenil. Programes sistemàtics d'explicació de l'injust, inútil i destructor de futur a curt termini que suposa l'amuntegament massiu dels joves barcelonins a les presons.
- f) Programes de l'àmbit de juventut específics pels joves de Barcelona que estan a la presó, per incorporar la vida de la ciutat a la presó i la de la presó a la ciutat.

- g) Preocupació intensiva, amb disseny de programes -normals- específics pels 13-16 anys, com a moment més difícil d'incorporació a la societat.
- h) Atenció també específica al període en torn als 18 anys com a punt clau del pas definitiu al món productiu (si hi hagués feina) i a majors necessitats socials i econòmiques (considerant especialment en la política de recursos, d'informació, d'ocupació, etc...).

Hem vist quins són els colors del quadre de les necessitats més perentòries i com afectaven als adolescents i joves de Barcelona. En síntesi era:

- 1- Hi ha una realitat de dificultat socio-econòmica familiar profundament diferenciada entre els districtes de Barcelona (taxes de desocupació, nivell de renda, etc... als districtes I, part del III, VII, VIII, IX i X).
- 2- La dificultat econòmica angoixosa es produeix, sobre tot, a les famílies nascudes fora de Catalunya que ja fa molts anys van emigrar a Barcelona. (Famílies dels districtes amb més del 60% d'adults nascuts fora de Catalunya. A les Juntes de Protecció arriba un 80% de pares nascuts fora, etc...).
- 3- Es consoliden i augmenten nuclis de marginació social amb grans necessitats que afecten, també, a la població jove.
- 4- La dificultat econòmica es tradueix en pressió, en demanda d'internament d'adolescents i joves (L'any 1981-82 el 69'4% dels que estaven als "col·lectius" municipals tenia entre 11 i 16 anys).
- 5- Hi ha una especial dificultat per abordar les necessitats de "llar" substituïda de la familiar en els adolescents i els joves.

↓ Pel que fa a la línia de respostes, d'actuacions de l'administració municipal suggerim:

- a) Política raonada i racionalitzada de tot l'Ajuntament, inclosa l'Àrea de Joventut, en torn a les necessitats socio-econòmiques greus.
- b) Atenció prioritzada a determinades zones.
- c) Racionalització i renovació de les polítiques de "benestar social", en negociació amb les altres administracions (des de la Comunitat de l'Estat); plantejant l'angle de visió des de la consideració de la població jove.
- d) Estudis i planificació de les necessitats de "llars", "fondes", "residències" o com es vulgui anomenar, que s'estan presentant entre grups importants d'adolescents i joves.

L'escola, com a àmbit quasi universal fins els 14 anys i com a nova institució fins els 16, presenta una incidència específica en la problemàtica analitzada. Aquests eren alguns dels trets essencials:

- 1. Altes taxes d'acabament conflictiu de l'E.G.B. (45-47% a Torre Baró, Baró de Viver, Trinitat, Besós, per exemple), molt superiors a bastants zones als promitjos de la ciutat o província.
- 2. Conflictes relacionats, sobre tot, amb la vivència que el preadolescent té de l'escola i la relació que estableix amb els seus professors (el recors escolar negatiu és tres vegades superior en els adolescents amb conflictes socials).
- 3. Prop d'un terç de la població de 13-14 anys no farà cap a l'ensenyament secundari o bé ho farà amb dificultat o conflicte. (Especialment als districtes I, VII, VIII, IX i X).
- 4. Situació cultural i educativa abismalment diferent entre els dos grups de districtes que s'assenyalen en el treball. (Escolarització insuficient tres vegades superior i escassament una tercera part del total de joves dins del sistema educatiu en els "districtes complexos", etc.).

↓ Des de la perspectiva d'un departament de joventut al si d'una política municipal global, s'han de plantejar línies d'actuació en la següent direcció:

- a) Investigació i actualització coordinada que permeti conèixer al dia el balanç de l'escolarització al Cicle Superior a les escoles de la ciutat (repeticions, alumnes fora de nivell, ... final, ...).
- b) Planificació específica per zones d'actuació tendents a situar a l'ensenyament secundari a tots els que acaben l'E.G.B.
- c) Programes d'activitats no acadèmiques al si de l'escola (post-escola o no) per vitalitzar la vida de la institució escolar que acull als alumnes entre 13 i 16 anys. Resituar en el context escolar part de les activitats de joventut per aconseguir que les activitats acadèmiques quedin també enmarcades en la vida de la joventut.
- d) Impuls d'experiències diverses d'educació entre els 13-16 a les escoles de competència municipal que acullen preadolescents amb especial situació de dificultat.
- e) Incorporació d'aspectes educatiu/instructiu en els programes d'"ocupació del temps" que es planifiquin des dels serveis de joventut.

Davant de la realitat de determinades toxicomanies semblen adaptar-se un conjunt d'actituds contraposades, culpables en part de la inoperància que avui en dia es produeix en aquest àmbit. Algunes d'elles tendeixen a minimitzar la qüestió ("en definitiva només es tracta d'una minúscula part dels joves"); altres, es sumen al carro de l'alarma social i maximalitzen les drogues com "la" dificultat dels joves; algunes altres consideren el tema com a inabordable i intractable, al menys en alguns dels seus aspectes ("no es pot fer res", "el tractament és inútil, només serveix la prevenció", ... etc.); moltes altres sanitaritzen o crimina-

litzen la qüestió i rebutgen que les dificultats relacionades amb les toxicomanies caiguin en l'àmbit dels serveis normalitzats d'atenció als joves.

Per elaborar un plantejament coherent, recordem que les dades bàsiques eren:

- 1- Al marge de la guerra de xifres, els heroïnòmans constitueixen un grup important entre els joves de Barcelona.
- 2- Vivim un moment en el qual estan sorgint les necessitats i els conflictes derivats de la forta expansió d'algunes drogues com l'heroïna, produïda en els tres darrers anys.
- 3- Resulta impossible separar la realitat de Barcelona ciutat de la dels barris i municipis que l'envolten.
- 4- La preadolescència (13-15 anys), es perfila com a etapa clau en la incorporació al consum i l'adolescència o joventut inicial (16-18 anys) com el període de l'estabilització d'hàbits i dependències (En els heroïnòmans tractats, més del 40% va arribar al consum sistemàtic abans dels 18 anys).
- 5- Els preadolescents actuals semblen incorporar-se directament de la manera més problemàtica i els sistemes per a la seva recuperació no s'acaben de conèixer.
- 6- En el cas de l'heroïna, la realitat de les noies té unes característiques especialment marginadores i problemàtiques.
- 7- L'origen social, el medi socio-econòmic baix o conflictiu no és una característica exclusiva de les toxicomanies, però sí és una condició diferenciadora pel que fa al nombre de joves implicats, el sentit i explicació de les relacions amb les drogues, el pronòstic en el tractament.
- 8- Els joves amb dificultats i conflictes socials incorporen al seu comportament habitual les conductes relacionades amb el consum de drogues i ho fan en proporcions molt altes. D'aquesta manera, actualment, a Barcelona, és impossible abordar la dificultat o el conflicte social entre els joves sense considerar el paper -moltes vegades nuclear- que desenvolupa l'activitat de "colocar-se".

- 9- No obstant, almenys en aquest sector dels adolescents i joves, les conductes toxicòmanes no poden deslligar-se de cap manera del contexte quotidià generat per: l'absència de les institucions escolars (entre el 70 i el 80% d'heroïnòmans atesos no van passar de la primària), la inactivitat laboral (en els atesos, escassament un terç té alguna activitat), la socialització al carrer, etc.
- 10- Les "toxicomanies de la misèria" (coles i determinats consums de pastilles) tenen una incidència acotada en l'edat (nens i preadolescents) i en el tipus de subjectes (amb especials dificultats).
- 11- Sense negar la inevitable connexió entre delictes contra la propietat i consum d'heroïna, s'ha de tenir en compte que la xifra de negoci anual que pot estimar-se implica inevitablement a sectors de la societat que ni són joves ni se'ls acostuma a considerar delinqüents. Al mateix temps, una part de la criminalització està generada pel tractament policial i penal que es dona a les drogues en els seus nivells baixos.
- 12- Els serveis d'atenció a Barcelona estan canalitzats per: una oferta mínima (aproximadament 1.300 persones ateses en un any), un autèntic embolic i parcel·lació pel que fa a organisme (set xarxes diferents), precàries condicions d'atenció, inexistència d'un Pla rector o coordinador, etc.
- 13- El concepte de "curació" o d'èxit ha de ser revisat. L'expectativa s'ha de situar, avui per avui, en el terreny de limitar el patiment, reduir els costos socials, aconseguir la recuperació final sobre etapes successives de recaigudes.
- 14- El panorama de necessitats terapèutiques del jove toxicòman del tipus del dependent de l'heroïna, és ampli, complexe i no reduïble a un únic tipus de servei i d'abordatge (veure quadre nº 27 del capítol 2.4).

L'atenció a les dificultats derivades de les toxicomanies entre els joves, també ha de mantenir criteris de globalització, integració, prevenció, etc. que ha de presidir tota política de joventut. A partir d'ells, les línies d'actuació podrien ser:

- a) Integració dels programes i projectes municipals en l'àmbit de les toxicomanies.
- b) Negociació política per a la consecució d'uns criteris rectors per a totes les xarxes i per a la seva integració o coordinació a les xarxes d'assistència primària públiques.
- c) Prioritat en la creació d'una xarxa d'atenció mínima -considerada com a un dret que les joves tenen- en la qual existeixin al menys, elements com els següents:
 - . centre de crisi 24 hores al dia,
 - . pla integrat d'urgències hospitalàries,
 - . ampliació de les unitats de desintoxicació,
 - . ampliació racional de l'oferta ambulatoria (integrada i no necessàriament amb exclusius criteris sanitaris,
 - . consideració de l'aspecte "toxicomania" en tots els programes d'actuació social amb joves (revisió de la seva incidència, formació de personal que habitualment intervé, etc.),
 - . incorporació de l'àmbit preventiu (indirecte i inespecífic amb promoció de la salut), el el conjunt d'activitats dirigides a adolescents i joves.
- d) Revisió seriosa de les polítiques d'ordre públic en relació a les drogues (nivells d'actuació policial, criteris utilitzats a les juntes de seguretat, actuacions de la Guàrdia Urbana en l'àmbit para-escolar, etc....
- e) Inversió d'esforços en la creació d'elements culturals, assumibles pels adolescents i joves, en els quals es renunciï a determinats usos de les drogues, malgrat la disponibilitat i la pressió de conformitat de determinats grups.

- f) Inversió d'esforços en l'anàlisi sistemàtic del món, del contexte en el qual es produeix la relació entre joves i drogues per que les actuacions sigueixin mínimament els ràpids canvis que en ell es produeixen.

5. DOCUMENTS UTILITZATS

- 1.1. "Estudi Activitats dels Delegats d'Assistència al Menor".
(1 de novembre de 1982 al 30 de setembre de 1983).
Direcció General de Protecció i Tutel.la de Menors.
Generalitat de Catalunya.
- 1.2. Dades dels Tribunals Tutel.lars de Menors de Catalunya.
1979, 80, 81.
Direcció General de Protecció i Tutel.la de Menors. 1982.
Generalitat de Catalunya.
- 1.3. Informe sobre el moviment de la població reclusa.
Juny 1984.
Centres de detenció d'homes, dones i joves de
Barcelona.
- 1.4. "Estadístiques Judicials". Publicacions del I.N.E.
Madrid, 1982.
- 1.5. Memòria de la Direcció General de Protecció i Tutel.la
de Menors. 1983.
Conselleria de Justícia. Generalitat de Catalunya.
- 2.1. "Resum resultats de l'enquesta socio-epidemiològica sobre
tabac, alcohol, ús no terapèutic de medicaments i altres
drogues".
Grup de treball sobre drogodependències.
Direcció General de Promoció de la Salut.
Generalitat de Catalunya. (Sense data).

- 2.2. "Aspectes socio-sanitaris de la drogodependència per heroïna".
F.Freixa i altres.
Medicina Clínica JOC 82.
Núm. 1 - 1984.
- 2.3. "Epidemiologia actual de la drogodependència per opiacis a Catalunya".
Grup de Treball sobre drogodependències.
Direcció General de Promoció de la Salut.
Generalitat de Catalunya. (Abril de 1983).
- 2.4. Informe de l'actual normativa, estructura i recomanació sobre l'àmbit de la infància i adolescència, orientat a la confecció del mapa de serveis socials de Catalunya.
Direcció General de Serveis Socials.
Generalitat de Catalunya.
- 3.1. Dades del Tribunal Tutel.lar de Menors de Barcelona. 1976, '78 i 80.
P. Negre. Àrea de Serveis Socials. Ajuntament de Barcelona.
Incorporat al llibre "Per què delinqueixen?" 1984.
- 3.2. "L'altra cara de la delinqüència".
Diversos. Serveis Socials. Ajuntament de Barcelona. 1980.
- 3.3. Informe sociològic del Districte V.
J. Pascual. Àrea de Serveis Socials. Ajuntament de Barcelona. 1981.

- 3.4. Documents diversos. "Fer ciutat".
Núm. 3. 1982.
Area de Serveis Socials.
Ajuntament de Barcelona.
- 3.5. i 3.6. Estudi dels menors atesos als Col·lectius Infants
i Redidències Pre-juvenil i Juvenil. 1981.
Recollits posteriorment en el llibre "Els Centres Mu-
nicipals d'Infància".
Area de Serveis Socials. Ajuntament de Barcelona.
1983.
- 3.7. Estudi sociològic del Barri de la Trinitat.
P. Negre. Area de Serveis Socials de l'Ajuntament de
Barcelona. 1982.
- 3.8. "El Polígon de Canyelles".
P. Negre. Area de Serveis Socials de l'Ajuntament de
Barcelona. 1981.
- 3.9. Memòria de l'equip d'educadors de carrer de la Zona
Franca.
Anònim. 1982.
- 3.10. Memòria de l'equip d'educadors de carrer del Bon Pas-
tor.
Anònim. 1982.
- 3.11. Memòria de l'equip d'educadors de carrer del Distric-
te V.
- 3.12. Enfoc biogràfic de la delinqüència juvenil.
Diversos. Sense data. Recollit posteriorment en el
llibre "Per què delinqueixen?".
Area de Serveis Socials. Ajuntament de Barcelona. 1984.

- 3.13. Els successos a la premsa.
Anònim. Sense data. Recollit posteriorment en el
llibre "Per què delinqueixen?".
- 3.14. "Alcoholisme i Toxicomania".
en la revista "Fer Ciutat". núm. 8. 1983.
- 3.15. Memòria dels centres d'atenció a l'alcoholisme i
altres toxicomanies.
"Garbivent" i "Sans". 1981, 82 i 83.
Area de Serveis Socials. Ajuntament de Barcelona.
- 3.16. Memòria de la casa terapèutica per a toxicòmans
"La Granja". 1984
Area de Serveis Socials. Ajuntament de Barcelona.
- 3.17.
- 3.18. Programa Municipal d'atenció al camp de les drogode-
pendències. 1984.
Comissió Municipal de Drogodependències.
Ajuntament de Barcelona.
- 3.19. Enquesta sobre drogodependències.
Area de Serveis Socials. Ajuntament de Barcelona. 1983.

- 4.1. "Aspectes del "rotllo"; cultura i contracultura".
Apunt de J. Vila-Abadal per a una lliçó de "Clínica Psico-social del drogadicte". Octubre 1981.
- 4.2. "Jornades catalanes sobre problemàtica de l'heroïna".
Comunicació de J. Vila-Abadal sobre tractament i rehabilitació. Desembre 1981.
- 4.3. "Comunitat terapèutica de Vidrà".
J. Vila-Abadal. Revista de treball social. 1982.
- 4.4. "Sobre la toxicomania juvenil".
J. Vila-Abadal. Diputació de Barcelona. 1980.
- 4.5. "Comunitat terapèutica de Vidrà: una experiència de Comunitat professional per a toxicòmans".
Diversos. SPOTT. 1982.
- 4.6. "Comunitat terapèutica de La Fàbrega".
Plantejament. Anònim.
- 4.7. Notes sobre "Atencions especialitzades".
Diversos. SPOTT. 1983.
- 4.8. "Consideracions sobre les toxicomanies actuals".
J. Vila-Abadal. Març 1983.
- 4.9. "Aspectes psicopatològics de 115 heroinòmans visitats a SPOTT".
Diversos. SPOTT. Abril 1983.

- 4.10. "Comunitat terapèutica de La Fàbrega".
Projecte.
SPOTT. 1983.

- 4.11. "Comunitat terapèutica de La Fàbrega".
Sistema de funcionament.
Equip de treball.

- 4.12. "Estudi de seguiment a l'any d'heroinòmans visitats
per l'equip del Dr. Guardia."
S. González. SPOTT. Gener 1983.

- 4.13. Estudi de seguiment (un any) d'adictes a l'heroïna.
J. Guardia, S. González. Revista del Departament de
Psiquiatria. Barcelona. Desembre 1983.

- 4.14. Memòria del SPOTT. Any 1982.

- 4.15. Objectius generals del programa del SPOTT per a 1983.

- 4.16. La tècnica del sociodrama, dins d'un programa de pre-
venció de les drogodependències a les escoles.
G. Alemany, L. Fernández. 1982.

- 4.17. El sociodrama com mètode de prevenció de les farmaco-
dependències.
Diversos. IX Jornada de Sociodrogalcohol. 1981.

- 4.18. Estudi clínic d'adictes a l'heroïna.
J. Guardia, M. Mateos. Revista de Departament de
Psiquiatria. 1983.

- 4.19. Memòria del SPOTT. Any 1983.
- 5.1. Memòria dels educadors de carrer del Barri
de Canyelles. 1979-80.
Ires.
- 5.2. Memòria dels educadors de carrer del Barri
de Canyelles. 1981-82.
Ires.
- 5.3. Memòria dels educadors de carrer del Barri
de Canyelles. 1982-83.
- 5.4. Memòria dels educadors de carrer del Barri
de Besós. 1982.
- 6.1. Pautes i criteris amb l'ingrés d'heroinòmans
en l'Hospital General.
Diversos. Servei de Farmacologia Clínica. Hospi-
tal del Mar.
Revista de Medicina Clínica. Vol. 82. Núm. 7. 1984.
- 6.2. Estudi dels processos patològics en 176 ingressos
d'heroinòmans en un hospital general.
Diversos. Servei de Farmacologia Clínica. Hospi-
tal del Mar.
Revista de Medicina Clínica. Vol. 82. Núm. 1. 1984.

- 6.3. Heroïna: nova causa d'urgències toxicològiques.
Diversos. Servei de Farmacologia Clínica. Hospital del Mar.
Revista de Medicina Clínica. Vol. 82. Núm. 1. 1984.
- 6.4. Estadístiques diverses derivades de la fitxa de primera visita en consultori ambulatori.
Unitat de toxicomania. Hospital del Mar.
Setembre 1984.
- 6.5. L'assistència als toxicòmans per heroïna en l'Hospital del Mar de Barcelona.
S. de Torres. 1984.
- 6.6. Memòria del Servei de Farmacologia, any 1983.
Hospital del Mar.
- 6.7. Informe sobre el problema de l'heroïna i les possibilitats assistencials en el Districte V de Barcelona.
Diversos. Hospital del Mar. Febrer 1984.
- 7.1. "Resum de dades sobre resultats escolars".
Direcció General d'Ensenyament Primari.
Generalitat de Catalunya. 1984.
- 7.2. Estadística 82-83 de Barcelona capital.
Direcció General d'Ensenyament Primari.
Generalitat de Catalunya. 1984.
- 7.3. Estadística 83-84 de Barcelona capital.
Direcció General d'Ensenyament Primari.
Generalitat de Catalunya. 1984.

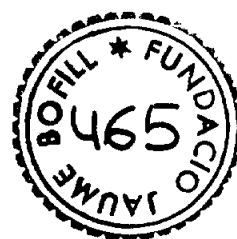
- 8.1. "La delinqüència juvenil, avui. El cas de Mataró".
R. Bonal. J. Costa. Fundació Jaume Bofill. 1979.
- 8.2. El problema de la delinqüència al barri de Sant Cosme.
J. Costa. R. Bonal. Fundació Jaume Bofill. 1981.
- 8.3. Atur i delinqüència. Aproximació sociològica al la Conca de l'Anoia.
R. Bonal, J. Costa. Fundació Jaume Bofill. 1981.
- 8.4. La joventut de les comarques gironines.
(Capítol sobre les drogues).
R. Bonal. Servei Gironí de Pedagogia Social. 1984.
- 10.1. Diaris d'educadors de carrer (fonts diverses).
- 10.2. L'educador especialitzat.
Ponència a Jornades GREDJ. 1980.
- 10.3. Històries de vida de menors tractats per educadors de carrer.
- 10.4. "Informe memòria de les redidències de les Llars Mundet" 1982.
- 10.5. El consum de drogues en escolars del cicle superior d'EGB de la ciutat de Barcelona.
R. Mendoza, i altres ICE de la U. de B. 1982.

- 10.6. Factors generadors de risc en l'ambient del món:
vessant ramiliat.
F. Casas. Informe pel Consell de Seguretat Ciutadana. Juliol 1984.
- 10.7. "Problemàtiques socio-familiars que originen
demandes d'internament de nois i noies de Catalunya".
F. Casas. 1984.
- 10.8. "Les noies acollides en equipaments residencials
a Catalunya".
F. Casas. 1983.
- 10.9. Estudio Comunidades para toxicómanos existentes
en España. 1983.
LL. Polo, M. Zelaya.
Dirección General de Acción Social. Madrid.
- 10.10. Informe sobre servicios de tratamiento ambulatorio
existentes en España. 1983.
S. Quijano y otros.
Dirección General de Acción Social. Madrid.
- 10.11. Situació cultural i educativa dels pre-adolescents
que inicien la vida marginal.
A. Estevez, J. Funes, M. Roig.
Diputació de Barcelona. 1983.
- 10.12. Dos anys de treball pedagògic a la Residència Juvenil
de col·lectiu d'educadors de les Llars Mundet.
Octubre 1984.

- 10.13. Informe sobre la situació de la Presó La Modelo.
Jutjat de Vigilància Penitenciària.
(Resúmenes de prensa).
- 10.14. Investigació incompleta sobre la població reclusa;
en el Centre d'Atenció de Joves de Barcelona.
1984.
- 10.15. "De l'escola a ..."
Estudi sobre Bon Pastor i Baró de Viver.
Diversos. 1984.
- 10.16. Informe enquesta sobre seguretat ciutadana.
Comissió de Seguretat Ciutadana.
Barcelona. 1984.

BIBLIOGRAFIA CITADA EN EL TEXTE

- CASAL, J. La joventut a Catalunya. Direcció General de la Joventut, Generalitat de Catalunya, Barcelona 1981.
- ESTEVEZ, A. i FUNES, J. Características psico-pedagógicas del alumno que accede a formación profesional. Investigació per l' I.C.E. de la U.P.B. Barcelona 1981.
- FERNANDEZ, L., FUNES, J., PELLICER, A. Psicologia del preadolescent. Edicions 62. Barcelona 1980.
- FUNES, J. La nova delinqüència infantil i juvenil. Edicions 62. Barcelona 1982.
- FUNES, J. i LORITE, N. Adolescencia y juventud en Cornellà. 1980-1981. Investigació per la Fundació Bofill. Barcelona 1981.
- FUNES, J. i GONZALEZ, C. La joventut a la Catalunya dels 80. Diputació de Barcelona. Barcelona 1983.
- GIMENEZ-SALINAS, E. Delincuencia juvenil y control social. Círculo Editor Universo. Barcelona 1981.
- GONZALEZ ZORRILLA, C. "Jóvenes, desviación y reacción social: hacia un nuevo Derecho Penal de Menores" en Poder Judicial, nº 11, junio 1984.
- MIRALLES, T. "El control informal" en El pensamiento criminológico II. Estado y control. Editorial Península, Barcelona 1984.
- PLATT, A. Los "salvadores del niño" o la invención de la delincuencia. Siglo XXI. México 1982.
- VENTOSA - RECOLLONS. La delinqüència juvenil a L'Hospitalet de Llobregat. 1976-1981. Ajuntament de L'Hospitalet de Llobregat. Barcelona 1982.

P R O J E C T E J O V E

E L S J O V E S I L ' E N S E N Y A M E N T

AJUNTAMENT DE BARCELONA

ÀREA DE JOVENTUT I ESPORTS

GENER 1.985

Joaquím Casal

Teresa Climent

Nicolàs Lorite

I N D E X

Iª PART: JOVENTUT I ESCOLA (pàg. 1-27)

1. Els joves en el temps i en l'espai 1
2. Els joves i l'ensenyament 13

IIª PART: L'ESCOLARITZACIÓ MITJA I SUPERIOR (pàg. 28-90)

3. Els joves estudiants de Barcelona 28
4. L'ensenyament no-reglat..... 47
5. L'Ensenyament Mitjà 49
6. L'Ensenyament Superior..... 69

IIIª PART: CONSULTA A JOVES ESTUDIANTS DE F.P. i B.U.P. (Pàg.91 ss.)

7. Enquesta als joves estudiants de F.P. i B.U.P. 91
8. Grups de discussió110

IVª PART: EL "PROJECTE JOVE" A LES ESCOLES

1. Les fronteres socials del "ser jove"(rev'sió).129
2. Els Centres d'Ensenyança com a espais.....132
3. La desescolarització avançada.....133
4. L'escolarització diferenciada.....136
5. L'Escola som a sistema d'inputs i outputs.....137
6. L'Escola com a lloc de socialització138
7. Escola, Reforma i Canvi.....140
8. Municipi i xarxa escolar.....141
9. L'Escola com a punt d'informació.....143

10.	<u>El perfil del professor a l'Escola Secundària</u> ..	147
11.	<u>La dinamització socio-cultural dels Centres</u>	150
12.	<u>Universitat i Àrea de Joventut</u>	153
13.	<u>Cinc àmbits d'actuació</u>	154

1.- Els joves en el temps i en l'espai

En les activitats de recerca i debats sobre qüestions de joventut a Catalunya en els darrers cinc anys hi ha present una preocupació constant en l'ús del terme JOVENTUT. Aquesta inseguretat en l'ús del terme no és característica nova d'ara; els esforços en acotar el concepte ja venen de lluny.

La temptació de referir-se a la JOVENTUT de forma global es troba en els escrits que giren entorn els temes del conflicte generacional, de la revolta juvenil, de la contracultura i de la cultura juvenil. Aquest tractament més aviat magnàtic també es troba en el mateix acotament estadístic de la joventut com a cohort d'edats; la discussió entorn si la joventut s'inicia als 14 o 16 anys o si s'acaba als 21, 25 o 30 anys és tant llarga com estèril.

En ambdós casos es corre el risc de perdre la noció del SER JOVE com a TRANSICIÓ i de presentar el concepte com a agregació trabada d'individus tallats pel mateix patró.

Per a desbloquejar aquest problema proposem tres elements o aspectes a tenir en consideració per a aprofundir en el debat sobre la joventut i per a tenir en compte en la confecció del PROJECTE JOVE:

- a) La nupcialitat i la primera fecunditat com a frontera social del SER JOVE.
- b) El temps de SER JOVE com a temps de TRANSICIÓ a la vida del món dels adults.
- c) La radicació TERRITORIAL de la transició al món de la "societat adulta".

a) Sobre les fronteres socials del SER JOVE

Mantenir a ultrança un criteri d'edats per a definir i acotar el terme joventut implica distorsionar la realitat social forçant-la vanament, en part per ser un planteig mecanicista i en part per la seva atemporalitat.

La utilització d'indicadors de caracter psicològic, però, tampoc ha donat els seus fruits: la psicologia evolutiva, tant abasada en permenoritzar la infància, globalitza el seu discurs en parlar de l'adolescència i molt més encara quan tracta d'enfocar la qüestió del pas a la societat dels adults; el llenguatge es fa inconcret i lax: equilibri psíquic, maduresa afectiva, identitat personal, etc. Si en base a aquets criteris cal destruir

las fronteras socials del SER JOVE hom es troba amb un embollic: còm mensurar estadísticament aquets indicadors? còm destriar joves "madurs" i joves "inmadurs"? què fer amb adults amb problemes d'identitat personal? etc.

La utilització d'indicadors de caracter sociologic tampoc està exempta de problemes... s'ha plantejat davant els problemes actuals de la inserció professional del jove (atur de primera ocupació) i l'allargament de l'escolarització la construcció del concepte "adolescència forçosa". El pas a la vida activa, però, no és indicador prou vàlid i discriminatori. Les dificultats en el pas a la vida activa estan provocant un eixamplament en l'edat de SER JOVE, però no tant per les dificultats d'inserció professional en sí sinó per l'allargament que comporta quan a la dependència de la família paterna.

Millor resultat promet, aquest és el nostre parer, la utilització de les taxes de nupcialitat i primera fecunditat com a indicadors discriminators del SER JOVE. El que conceptualitza el SER JOVE no és un plec de valors, atributs, característiques, estils de vida i maneres de fer que atribuïm comuntment a un grup poblacional concret; el que conceptualitza el SER JOVE és el pas de la pubertat a la vida adulta. I el que determina el SER ADULT

no passa per l'assumpció de determinats estadis o qualitats mentals o psíquiques, sinó per l'assumpció de nous rols socials específics encomenats socialment. Aquets rols socials específics encomenats es concreten o conflueixen en la institucionalització (oficial o no) dels nous nuclis familiars i en les relacions paterno-filials noves.

Mitjançant la nupcialitat i la fecunditat primera la societat realitza un veritable etiquetatge d'"adultesa", etiquetatge que a la llarga (a la curta moltes vegades) implica un canvi conductual i relacional. A curt termini la nupcialitat altera l'antic posicionament social de l'individu respecte la pròpia família paterna i respecte el grup d'iguals; aquest canvi ja iniciat en la fase prèvia de concentració de l'activitat al voltant de la parella, és reforçat definitivament quan es configura un nou espai privat.

Tant o més significatiu és, però, el pas a la fecunditat primera, on la transformació de relacions i actituds s'accelera de forma definitiva; les característiques que conformen al jove respecte la família paterna s'alteren significativament: es passa a una situació nova de dependència familiar en detriment de les relacions

de caracter grupal, hi ha una certa reactivitat familiar respecte la família paterna, es transforma el mateix consum del temps lliure cada cop més abocat a un consum de tipus familiar-relacional; en definitiva, hi ha una aproximació afectiva al món dels adults tant pel que fa a relacions personals com a actituds de responsabilitat laboral i familiar (1)

D'ésser acceptable aquesta hipòtesis caldria variar el criteri d'identificar la població juvenil tal com s'ha vingut fent darrerament com a grup poblacional comprès en les edats de 15 i 24 anys inclussius, i això no tant per la variació numèrica que comporta (més aviat poc significativa) sinó per a la precisió conceptual del mot JOVE.

Prenent com a dades les enregistrades en el Padró 81 any per any, destriant població segons estat civil tenim els següents resultats per a Barcelona-Ciutat:

<u>Edats</u>	<u>Total</u>	<u>Solters</u>	<u>Casats</u>	<u>% Casats</u>
15 a.	28.127	28.045	82	0,2
16 a.	28.323	28.186	137	0,4
17 a.	27.652	27.402	250	0,9
18 a.	26.758	26.410	348	1,3
19 a.	26.481	25.173	1.308	4,9
20 a.	26.386	23.942	2.444	9,2
21 a.	26.296	22.346	3.950	15,0

(1) J.Casal, La juventut a la Catalunya dels 80, Barna 1983

<u>Edats</u>	<u>Total</u>	<u>Solters</u>	<u>Casats</u>	<u>% Casats</u>
22 a.	25.894	20.067	5.827	22,5
23 a.	25.209	16.824	8.385	33,2
24 a.	23.936	14.536	9.400	39,3
25-29 a.	<u>107.731</u>	<u>39.849</u>	<u>67.882</u>	<u>63,0</u>
total edats 15-24 anys:	265.062	232.931	32.129	
total edats 15-29 anys:	372.793	272.780	100.011	

Segons el criteri establert fins avui d'identificar els 25 com edat excluint la població juvenil de la Ciutat ratlla els 270.000 joves; segons el criteri apuntat (deduint per tant la població casada i extenent el grup d'edats fins als 29 anys) la població es manté en les idèntiques proporcions.

El canvi de criteri, doncs, no implica grans variacions demogràfiques i en canvi incorpora i exclou alhora quantitat d'individus. Creiem que aquesta consideració incorpora poca no poques aventatges. Ultra les raons exposades en les pàgines anteriors s'en subratllen les següents:

a) El concepte és més flexible a la realitat social i

permet la consideració del tema de l'"adolescència forçada" tant comentat darrerament. El problema de la inserció professional del jove, i per tant el retardament de la nupcialitat que comporta, obliga a deixar de racó la consideració estricta del grup d'edats, ja que estem davant d'un procés d'allargament del període juvenil.

- b) El pas a la nupcialitat és tanmateix desigual segons sexe i segons pertinença social. És conegut que la nupcialitat femenina és avançada en edat respecte els nois; d'altra banda, la inserció professional dels joves també és desigual segons sigui el grup social de pertinença, donat que l'atur de primera ocupació no afecta de la mateixa manera a la població juvenil, és a dir, que mentre uns grups socials es veuen afectats de ple en la seva inserció i per tant també abocats a desplaçar en el temps la nupcialitat, d'altres joves, menys afectats laboralment, mantenen una nupcialitat avançada.
- c) Restringir la política juvenil als 24 anys desd'u de la realitat social i econòmica dels anys 80. La política juvenil és bàsicament política de transició al món dels adults; per a uns aquesta transició ha tingut lloc als 20 o 22 anys, per a altres la inserció al món dels grans no té lloc fins als 28 o 29. És aquest sentit, doncs, val la pena deslligar les Àrees de Joven-tut dels Municipis del concepte tancat de grup d'edats i configurar-les com a veritables "Àrees de transició de la pubertat al món dels adults".

b) El temps de SER JOVE com a temps de TRANSICIÓ

Conceptuar JOVENTUT com a TRANSICIÓ des de la pubertat al món dels adults permet posar de relleu el fenomen de la diferenciació interna de la població juvenil evitant plantejaments de caràcter global: evita el perill d'atribuir o etiquetar a la JOVENTUT allò que només és atribuïble sectorialment.

Al emprar el terme TRANSICIÓ estem incorporant al discurs els conceptes de procés, transformació, temporalitat. Es vol significar, així, que la realitat juvenil està determinada per processos de transició tanmateix desiguals (d'aquí que comparar realitats juvenils de països diferents sigui poc fàcil i gratificador): no tots es sotmeten als mateixos mecanismes de pas en forma unidireccional. Es vol significar, també, que l'element biogràfic compleix un paper clau: durant el trànsit hi ha moments i estadis diversos que impliquen vivències socials diferents (tanmateix és prou clar que els "moments de transició" no són els mateixos als 14 - 15 anys i als 20 o 24 anys).

El temps de transició de la pubertat a la vida adulta en la biografia del jove pot definir-se com a procés, però mai com a procés lineal. No es tracta de que el jove disposi d'uns vuit o deu anys de canvi gradual i continuat,

d'una metamorfosi lenta i progressiva. Hi ha uns moments claus que són determinants i significatius en tant que la resolució d'aquets moments, el tipus de resolució, implica un canvi de posicionament social en la seua realitat.

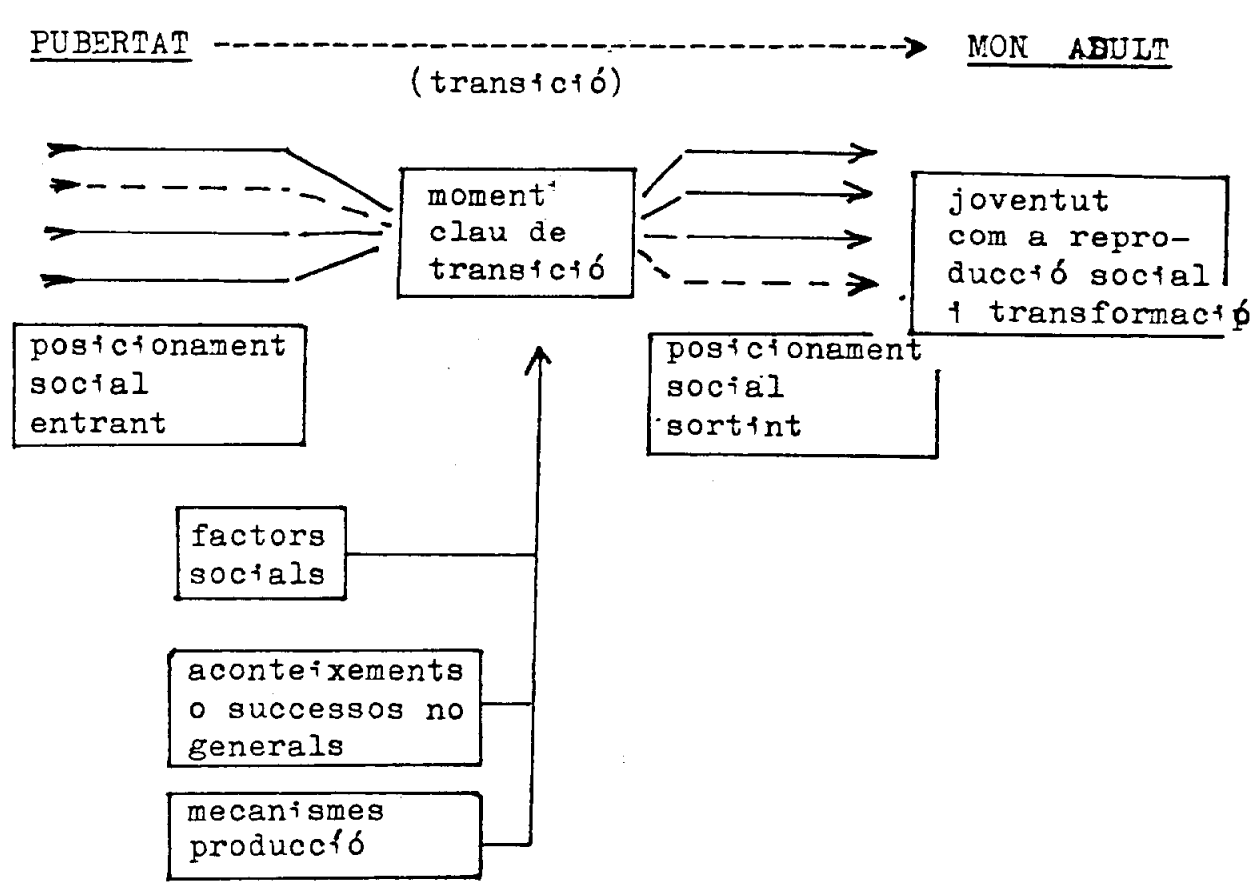
Els moments cabdals en el procés cap a la vida adulta no són pas numèricament molts. Els més rellevants pot ser són els següents:

- a) El pas de l'escola primària a l'ensenyament mitjà (o a la no-escola).
- b) La presa de decisió en la fi dels cicles educatius.
- c) El procés d'inserció laboral o el pas a la vida activa.
- d) L'adquisició d'estatus de llibertat familiar en l'ús del temps lliure i en les relacions amb el grups d'iguals.
- e) La dependència afectiva en les relacions de parella.
- f) L'accés a l'habitatge propi i la nupcialitat.
- g) La fecunditat primera.

Paral·lelament als moments de transició hi ha un plec d'aconteixements que no afecten a la població juvenil en el seu conjunt sinó a un sector o sectors determinats o bé a individus molt aïlladament; són aconteixements igualment significants en el procés de transició de l'individu. Es aquest cas el llistat és més inabastable: el servei militar, el pas al consum habitual d'estimulants o drogues,

l'atur de segona ocupació, l'inici d'activitats delictives o paradèlctives, abandó prematur de l'escola, etc.

Aquets moments-clau en la transició i aquest plec d'aconteixements o successos atenyen al conjunt de la població juvenil però a temps desigual, desigualment i amb resultats finals també desiguals. l'anàlisi d'aquets moments-clau i dels aconteixements o successos significants és una de les tasques bàsiques de la sociologia de la joventut. L'esquema, no per simple, no deixa de ser complex: a) posicionaments socials de la població entrant; b) mecanismes i factors que intervenen en el moment-clau de la transició i/o en successos o aconteixements significants; c) posicionaments socials de la població sortint:

c) La radicació TERRITORIAL de la TRANSICIÓ

Els moments-clau de transició i els successos significants als que es fa esment en l'esquema anterior donen un sentit de temporalitat i procés de canvi en el pas a la societat dels adults. Aquets moments-clau tenen, però, una concreció espacial. Tota acció juvenil té lloc, es realitza, es espais o àmbits espacials definits: l'espai familiar, l'espai escolar, l'espai laboral, l'espai d'acció col·lectivo-institucional, i l'espai de consum d'oci. Cada un d'aquets àmbits defineixen el lloc de la pràctica juvenil, el lloc de la xarxa múltiple de relacions socials que exerceixen paper intervinent en els moments de transició.

Aquest plantejament ens permet enfocar la nostre reflexió no tant des del punt de vista del jove com a estudiant, sinó de l'ESCOLA com a LLOC de TRANSICIÓ. És cert que els joves estudiants es revesteixen d'unes peculiaritats que els fan força diferents d'altres joves treballadors o no treballadors (p.e. l'estructuració del temps quotidià i l'estructuració anual dels cicles) així com també es revesteixen d'expectatives diferenciades. Creiem, però, que és més fructífer una reflexió que centri com a temes bàsics els següents:

- a) L'Escola com a lloc de pas en el procés d'inserció professional del jove defineix un temps d'escolarització amb uns outputs finals diferenciats i diferenciadors.
- b) L'Escola com a espai defineix un espectre d'expectatives educacionals i professionals també diferenciades.
- c) L'Escola com a territori defineix un lloc d'intercanvi i interacció entre la població juvenil
- d) L'Escola com a Institució defineix un camp d'intervenció del món dels adults sobre el món juvenil.
- e) L'Escola com a Centre defineix una dinàmica pròpia a partir dels seus propis agents: les característiques socials i culturals del seu alumnat i l'exercici professional del professorat.

1ª PART

J O V E N T U T I E S C O L A

2.- Els joves i l'Ensenyament

A meitat dels anys 80 l'Escola s'ha convertit en diàna per a la crítica d'uns i altres: l'Escola està es crisi. Actualment els joves vinculats a l'Escola defineixen un grup poblacional afectat en dues dimensions:

- a) la inserció professional de l'estudiant a la vida activa en la recerca d'un treball i la inadequació entre nivell d'estudis assolit i ocupació.
- b) la separació entre vida escolar i vida quotidiana, entre continguts de l'educació escolar i la vida ciutadana en la comunitat local.

Ambdós aspectes contribueixen conjuntament a maliciar-se de l'Escola i de les seves possibilitats: entre els anys 60 i 80 es marquen les diferències.

1. L'Escola i l'òptica de la Gran Promesa als anys 60:

Una de les característiques bàsiques de la població dels països del capitalisme avançat un cop superada la crisi bèlica i econòmica dels anys 30 i 40 ha estat l'increment de les expectatives educacionals en relació a l'ensenyament formal. Acomplerta la generalització de l'ensenyança primària, en aquets països s'endega una gran demanda educativa en ensenyament mitjà i universitari.

En el rerafons d'aquesta demanda educativa hi ha la Gran Promesa que formula el capitalisme avançat respecte el creixement il·limitat i el benestar social.

Si la població demanda cada vegada més educació, els Estats d'aquets països tampoc es fan l'orni: als anys 60 entrem a l'influxe de la teoria del capital humà. La teoria emergeix dintre les Universitats nordamericanes, però ben ràpidament s'extenen dintre els Departaments de planificació educativa dels governs. La Gran Promesa del capitalisme avançat en concreta, en el camp de l'Educació, en les següents preposicions:

- L'Educació formal (sistema d'ensenyança reglada) es conceptua com a instrument fonamental per a assegurar el creixement econòmic i la innovació tecnològica dels països en la seva fase de creixement accelerat.
- L'Escola és definida cada vegada més en funció del mercat de treball accentuant el seu valor de canvi: el sistema d'ensenyança es configura com a sistema productor de força de treball qualificada per a un sistema productiu que exigeix amb profusió tècnics mitjos i superiors.
- L'Escola mitja i superior és presentada com a l'instrument idoni per a la mobilitat social/familiar, com a vehicle de promoció individual, en tant que insereix professionalment en el món del treball qualificat i ben retribuit.

- L'Escola és definida-com a instrument de redistribució econòmica en la mida que els Estats assegurin el principi d'igualtat d'oportunitats.

La teoria del capital humà un cop degudament fosa defineix dos objectius bàsics quan a l'Educació: Un objectiu econòmic centrat en la necessitat de l'increment de les inversions en ensenyament en els nivells primari, mitjà i superior en tant que l'Educació vindrà definida com a inversió productiva; Un objectiu social centrat en configurar l'Escola com a vehicle d'igualació de les disparitats socials.

La transformació econòmica dels països avançats durant els anys 50 i 60 porta, doncs, paral·lela una forta demanda social d'educació. Aquesta demanda social d'educació no és, però, magnàtica i unívoca pel conjunt de la població sinó que porta inherent les mateixes arrels de la diferenciació social:

- a) Demanda d'escoles d'el·lite tant en l'ensenyament mitjà com superior com a recurs de diferenciació de la burgesia industrial i financera.
- b) Demanda de places en batxillerat per part de les velles i noves classes mitges.
- c) Demanda de formació professional tècnica de part de l'enomenada aristocràcia obrera.
- d) Demanda d'ensenyament primari de part de les classes populars.

2. Les contradiccions en la dècada dels 70

Els forts increments en les inversions educatives en els països avançats i les expectatives educacionals i de promoció social de la població es veuen ràpidament afectats entrant a la dècada dels 70. El nus de la qüestió pels economistes de l'educació als 60 radicava en la teoria dels desequilibris entre escola i mercat de treball; als anys 70 el nus de la qüestió pels mateixos economistes segueix radicant també en la teoria del desequilibri entre escola i mercat de treball però amb una inversió substancial dels termes.

Als anys 60 davant un sistema productiu en expansió i amb un fort canvi tecnològic el quid de la qüestió es centra en la necessitat d'impulsar i adequar l'Escola a les noves necessitats de ma d'obra qualificada i de tècnics d'empresa. Als anys 70 davant un sistema productiu en recessió i amb un fort excedent de ma d'obra qualificada i no qualificada el quid de la qüestió es centra en la necessitat de reconvertir les inversions en educació i en readequar de nou el lligam entre Escola i mercat de treball. La teoria del capital humà entra, doncs, en una fase de forta revisió de presupòsits.

Les constatacions bàsiques del problema són les següents:

- a) Els ritmes de creixement econòmic i educatiu en els països avançats no són concordants i s'incrementa progressivament el desfase davant el "boom" en l'en senyament mitjà i superior. La crisi econòmica, els excedents de força de treball, l'alt nivell d'automatisme i la segmentació del mercat de treball no corresponen en absolut amb els outputs del sistema educatiu.
- b) Hi ha una inadequació quantitativa entre noves titulacions i necessitats d'ocupació de força de treball qualificada, produint-se un excés de tècnics mitjos i superiors.
- c) Hi ha una inadequació qualitativa entre les titulacions acadèmiques i la necessitat de tècnics (pocs) altament qualificats i abasats en les noves tecnologies i les noves formes d'organització del treball.
- d) L'Educació, entesa en el seu sentit ampli i social, no pot conceptuar-se com a una inversió econòmica i productiva sinó com a despesa social sense contrapartida econòmica. En aquest sentit el valor econòmic de l'educació queda devaluat.

- e) Davant les dificultats d'inserció professional dels joves estudiants titulats en ocupacions equiparables al seu nivell d'estudis i, per tant, amb l'increment de la subocupació o inadequació entre professió aconseguida i nivell d'estudis, l'educació perd el seu valor de canvi en el mercat de treball. La titulació acadèmica superior que s'havia conceputat anteriorment com a condició suficient per a inserir-se com a tècnic al sistema productiu, ara s'ha convertit simplement en condició necessària, però no suficient.
- f) Si l'Escola no pot prometre al·l'estudiant una inserció professional adequada, l'Escola es devalua com a vehicle de promoció individual. A igualtat de títol, davant un mercat de treball advers, variables no educatives agafen un fort protagonisme en els mecanismes de colocació (adscripció a status familiar, relació amb grup d'iguals, etc.).
- g) Si l'Escola no pot conceptuar-se com a inversió de l'Estat amb contrapartida, les despeses en educació tendran a frenar-se, sobretot en el nivell superior, i només s'incrementaran a partir de la pressió de la demanda social d'educació.
- f) La pèrdua del valor públic de l'Educació pot revertir en un increment de la segmentació del sistema escolar incrementant-se les escoles altament selectives.

3. Demanda educativa i crisi econòmica

El desfase entre creixement educatiu i creixement econòmic, entre inversions en educació i demanda educativa social al nostre país s'han aguditzat molt més i molt més depressa que en altres Estats. No és lloc aquí per analitzar aquest tret peculiar del nostre sistema educatiu (la literatura sobre el tema es abundosa); val la pena, però, tenir en compte el retràs amb què arribà la Reforma del Sistema Escolar amb la L.G.E. al 1970; reforma inspirada segons model dels anys 60 i duta a terme precisament en els moments en que s'esfonsa el model de creixement. La L.G.E., impregnada com estava de tecnocràticisme d'importació i a l'ensem de despotisme franquista pròpi, arribà amb uns quinze anys de retràs i en el pitjor dels moments tant des del punt de vista econòmic com polític.

En l'aplicació de la Reforma del sistema d'ensenyança espanyol als anys 70 aflora ja el que serà contradicció inherent al sistema fins avui dia: el xoc d'interessos entre els poders públics i la societat civil. El desenvolupar una Llei aixecada en bona part a partir dels criteris esmentats més amunt respecte la teoria del capital humà precisament en el moment en que aquets criteris s'ensorren comporta per l'Estat poca credibilitat en el seu

mateix desenvolupament i una gens amagada reticència a l'explosió educativa. D'altre costat la societat civil en el seu conjunt es dispara respecte les seves expectatives davant l'Escola, i hom pot recordar l'efervescència dels moviments socials arran de la demanda d'escoles en tota la primera meitat dels anys 70.

Tanmateix no és del tot cert que el "boom" de la demanda d'escolarització tingui lloc en aquesta conjuntura. Els antecedents de l'explosió de la demanda d'educació cal cercar-los ja en la reforma del batxillerat als anys 50 i en la gran demanda que es generà respecte el batxillerat elemental com a via d'accés a estudis de grau mig no universitaris i com a via d'accés a la branca de l'administració (Estatat o privada). Poc després, als anys 60, el batxillerat superior adquireix gran prestigi com a via per a treball d'it de "mans blanques" i sobretot com a via d'accés a la Universitat. La mateixa Universitat experimenta índex de creixement més que notable: al curs 1963-64 la taxa d'escolarització universitària és d'un migrat 3,5 i a mitat dels 70 d'un 13,3.

Al curs 75-76 la població estudiantil espanyola era de 1.600.000 individus; al curs 81-82 el volum demogràfic dels estudiants ratlla els 2.400.000 amb un increment

absolut de prop de 800.000 estudiants, creixement evidentment molt superior al creixement demogràfic. La distribució interna d'aquesta escolarització està, però, marcada per un gran desequilibri intern: al 81-82 Espanya escolaritza 1.124.000 alumnes a BUP-COU i només 620.000 alumnes a la branca de Formació Professional. No obstant, l'evolució de l'escolarització és marcadament desigual: comparant aquest curs amb el 75-76 l'increment d'alumnes a Formació Professional ha estat del 103 per cent, mentre que l'increment d'alumnat a BUP-COU ha estat del 37 per cent i a la Universitat del 30 per cent.

Aquesta expansió educativa i el seu desequilibri intern és explicada en el darrer Informe FOESSA en els següents termes:

- a) L'explosió de les expectatives a finals dels seixanta i principis dels setenta, quan "tothom aspirava a arribar a la Universitat", en part per l'impuls econòmic de l'època que "semblava" prometre llocs superiors per a tots. Quan es va imposar la dura realitat de la crisi econòmica al 1974 es va produir un efecte paradoxal: "una part creixent de l'estudiantat en el Batxillerat, davant les deficientes condicions d'ocupació, decideix continuar estudiant, donat que la taxa de

matrícula universitària és relativament barata (una dècima part del cost).

- b) La creença popular, estimulada a vegades políticament, en una alta capacitat del sistema educatiu per a impulsar la mobilitat social i reduir les desigualtats.
- c) La rigidesa del sistema educatiu que obliga a un terç dels alumnes d'EGB en l'edat crítica dels 13 o 14 anys a seguir estudis de Formació Professional: un 38 per cent dels que varen acabar EGB en el curs 81-82.

No pertoca aquí abundar en les raons i els efectes de l'evolució del sistema educatiu en la seva estructura interna. En tot cas sí que convé deixar en clar que els canvis en l'escolarització en aquets darrers vint anys ha fet acostar les taxes d'escolarització del país a les dels països avançats talment que permeten parlar ja de "escola de masses".

Quan apareix la contradicció entre els presupòsits de la teoria del capital humà (l'educació com a inversió econòmica en desenvolupament) i la crisi estructural del model de creixement, quan apareix -d'altra banda- la contradicció entre els pressupòsits de la teoria de l'Estat Benefactor (l'Escola com a eina de redistribució) i la persistència de la demanda social d'educació, es configuren els primers i grans interrogants:

- C m pot l'Estat restringir les despeses en inversions educatives sense traïr la seva "voluntat social" tant abastament difosa (sobretot entre governs socials democr tes)? Quines legitimacions es crear n entorn l'Escola per ajustar el sistema educatiu (p.e. la difus  d'ideologies entorn el fracàs escolar, la selectivitat, etc)?
- C m la societat civil, davant d'un sistema escolar ampliament devaluat en la seva funció econòmica (pèrdua del valor de canvi) mantindrà com a principi bàsic la demanda social d'educació? C m la segmentació dintre el sistema d'enseny ncia pot alterar substantivament aquesta demanda d'educació? Un cop difosa la desconfiança respecte l'Escola com a eina d'igualació social, de quina manera la demanda social d'educació reflexer  amb més força la defensa d'interessos socials?

En qualsevol cas, a meitat dels anys 80, quan els efectes socials de la crisi (atur de primera ocupació i subocupació en primer lloc) aconseguïen cotes insospitades uns anys abans, i quan persisteix una demanda social d'educació, podem copsar ja les primeres conseqüències de l'explosió educativa enguany:

- L'assumpció generalitzada de l'escolarització obligatòria fins als 16 anys, sigui o bé mitjançant la permanència en la Bàsica (repetició de cursos últims) o bé mitjançant el pas a l'escola secundària. D'aquesta escolarització fins als 16 anys n'estan manllevats, però, part de dos grups socials diferenciats i per raons molt diferents: part dels fills de pagesos en àrees rurals de poblament rural dispers que s'incorporen a l'explotació familiar agrària o com a ma d'obra no qualificada en el ram de la construcció o serveix. Part dels fills de la població urbana segregada ètnicament (gitanos) o segregada socialment (zones d'hàbitat urbà subintegrat).
- La generalització dels estudis secundaris és pauta assumida sobretot entre la classe obrera i les classes mitjanes que conceptuen un sostre intel·lectual per a il·lurs fills per sota del qual qualsevol sortida és conceptuada com a fracàs escolar. D'aquí que la no assumpció de determinats nivells sigui per a uns sectors viva expressió d'haver fracassat, mentre que per altres tals nivells no han entrat ni en consideració.
- La persistència de la demanda educativa en els darrers anys ha fet variar sensiblement els nivells educatius de la població: la distància entre els nivells dels pa-

tes i dels fills és prou significativa. En aquest sentit es pot parlar d'un millorament dels nivells culturals de la població. Val a dir, però, que també es dona una correspondència entre nivells educatius familiars baixos i adscripció dels fills a la formació Professional i entre nivells educatius mitjos i superiors dels pares i adscripció dels fills al Batxillerat (predominantment dintre l'escola privada).

- La generalització de la demanda educativa tant pel que fa a l'ensenyament primari com en batxillerat durant els anys 60 i el manteniment del principi de subsidiarietat de l'Estat en favor de la iniciativa privada ha cristallitzat en una doble xarxa (escola pública-escola privada) arreu del país i sobretot en les zones urbanes de Catalunya. L'expansió de la iniciativa privada ha fet, més a més, que aquest sector no fos gens uniforme sinó clarament desigual internament, donant resposta a diferents demandes d'educació (zones obreres amb grans dèficits educatius, zones urbanes altament qualificades, etc).
- Un cop extesa la demanda d'educació afloren clarament els primers símptomes de desconfiança amb l'Escola; desconfiança que té els seus arrels en dos indrets: en primer lloc en el desfase entre titulació i necessitats del mercat de treball, provocant una caiguda en el va-

lor de canvi al que s'ha fet referència més amunt. En segon lloc, en el desfase entre les necessitats i les exigències marcades per l'Escola des d'un prisma acadèmic (o academicista) i les necessitats i exigències per a esdevenir un ciutadà. Un i altre aspectes hipotequen el sentit que anteriorment havia gaudit l'Escola i que ara impulsa als joves a preguntar-se sobre el sentit i la utilitat dels estudis.

- Paral·lelament a la demanda social d'educació ha fet fortuna un nou concepte: el fracàs escolar. La literatura sobre el tema és francament abundosa; tant abundosa com legitimadora i ideològica. En el fons l'objectiu a assolir és triple: convèncer a una bona fracció de la demanda d'educació que no tothom està fet per als estudis, restringir la pressió escolar en els estudis d'orientació superior, defensar les arrels academicistes de l'Escola evitant el planteig del fracàs escolar com a fracàs de l'Escola.
- Lligat al punt anterior un dels altes aspectes dominants a l'Escola avui és la tendència al reduccionisme dels continguts acadèmics com a necessitat defensiva de l'Escola, accentuant els valors de selectivitat i avaluació interna.

- Malgrat la difusió de la desconfiança respecte l'Escola i els seus atributs econòmics i socials, permaneceix la demanda social de l'educació: la titulació i el valor dels estudis acabats manté un valor defensiu: el títol com a condició necessària per a concòrrer amb millor posicionament al mercat de treball. Aquest valor defensiu, ampliament difós entre els pares dels estudiants, ha estat assumit també pels mateixos alumnes, com veurem més avall.

II^a PART

L' ESCOLARITZACIÓ

MITJA I SUPERIOR

A BARCELONA - CIUTAT

3.- Els joves estudiants de Barcelona

Hí ha tres formes d'acostament a la realitat escolar complementaries totes tres: en primer lloc abordar la qüestió des del punt de vista de la magnitud de la població estudiantil, de la seva distribució dintre el sistema educatiu. En segon lloc abordar la qüestió des de la perspectiva de l'Escola com fluxe d'inputs i outputs, d'entrades i sortides. En tercer lloc prendre la qüestió de l'Escola com a lloc de socialització en el temps de transició de la pubertat a la societat d'adults. Els tres aspectes aporten cada un pel seu cantó un seguit de qüestions peculiars.

Des del punt de vista de la magnitud podem considerar la població juvenil estudiantil com un stock, i interrogar-nos sobre aquesta població com a subsector de la joventut en general, interrogar-nos sobre el volum de la població escolaritzada, sobre els nivells educatius als que aquesta població està adscrita i sobre la seva radicació urbana dintre la ciutat de Barcelona.

Les primeres dades bàsiques són les que ens destriuen la població estudiant de la població no estudiant per edats. Les dades últimes disponibles pertanyen al Cens del 1981 i, per tant, ofereixen un decalaix en el temps que cal tenir present.

Joves estudiants i no estudiants
de Barcelona-Ciutat (1981)

<u>Edats</u>	<u>Total</u>	<u>Estudiants</u>	<u>No Estudiants</u>	<u>Taxa escolaritz.</u>
15 a.	28.127	24.977	3.140	8,8
16 a.	28.323	22.973	5.350	81,1
17 a.	27.652	20.550	8.100	70,5
18 a.	26.758	16.353	10.405	61,1
19 a.	26.481	13.673	12.808	51,6
20 a.	26.386	11.238	15.148	42,6
21 a.	26.296	9.218	17.078	35,0
22 a.	25.894	8.368	17.526	32,3
23 a.	25.209	6.820	18.389	27,0
24 a.	23.936	5.253	18.683	21,9

Aquestes dades expressen comparativament els joves que estant realitzant alguna activitat estudiantil dels que estan fora de l'Escola. Aquesta taula incorpora, però, en el paquet de joves estudiants qualsevulla activitat escolar independentment de si es tracta d'ensenyament reglat o no reglat i de si l'estudiant combina la seva activitat amb activitats laborals.

- 1) El primer tret a fer sobresortir d'aquestes xifres rau en l'escolarització als 15 anys amb una taxa molt allunyada de la teòrica plena escolarització en l'edat obligatòria. D'aquest fet en diem desescolarització avançada o prematura.

Durant el curs 80-81 un 14 per cent de l'alumnat espanyol que acaba els estudis de primària no segueix els estudis. Aquest 14 per cent dels alumnes que no s'integren a l'ensenyament mitjà (al menys fins als

16 anys) dibuixen una borsa específicament problemàtica i radicada efusivament en els barris urbanísticament segregats. A Barcelona al voltant de 4.000 adolescents abandonen cada any l'escola primària sense integrar-se a l'ensenyament.

Aquest fenomen posa de relleu una primera qüestió a debatre en el PROJECTE JOVE: la finalització de l'escola primària precisa una especial atenció i dedicació a la qual l'Àrea de Joventut -directament o indirectament- no es pot sotstreure.

- 2) La desescolarització avançada o prematura té una distribució desigual dintre la Ciutat; els barris més segregats socialment són els que precisen una sobrededicació. Aquesta diferència interna no s'amaga tampoc en els tractament més macrosocial i agregat dels Districtes Municipals. Així, tenim com la deserció prematura de l'Escola Bàsica és molt més accentuada en Ciutat Vella, Sants-Montjuich, Ciutat Nord, Sant Andreu i Sant Martí.
- 3) La distribució desigual de l'educació queda ratificada en considerar l'escolarització als 24 anys; en aquest cas les distàncies encara venen més accentuades: mentre zones com Ciutat Nord i Sant Martí tenen taxes entorn del 15 per cent, Sarrià i Sant Gervasi ultrapassa el llistó del 37 per cent.
- 4) Si es compara la taula on es destrien els joves estudiants dels joves no estudiants amb la taula on s'expressa la categoria específica d'"escolar" les taxes d'escolarització varien sensiblement.

out.

	TORAL	CURRER VALIA	EXAMPLE	SANTS MONTZIC	LES COAST	SORES ST GREGORY	GRACIA	HORTA GUMARDO	CITAT MORO	ST ANDREW	ST MARY
207	24977	1288	4092	2304	1413	2749	1912	3107	3122	1982	3003
16	22973	1112	3995	2195	1221	2805	1812	2737	2662	1727	2707
17	19510	938	3461	1822	1147	2690	1557	2279	2026	1368	2222
18	16353	694	3216	1489	1011	2422	1298	1722	1537	1184	1780
19	13673	665	2779	1171	839	2155	1105	1378	1213	967	1398
20	11238	505	2365	893	734	2005	931	1052	904	772	1074
21	9218	452	2139	824	617	1739	786	924	734	637	366
22	8366	395	1860	684	538	1454	747	750	636	561	743
23	6820	337	1556	604	407	1114	577	644	468	400	607
24	5253	257	1128	506	302	803	522	471	400	201	459

cut

	TOTAL	CURRENT VELLA	EXAMPLE	SANTS MONTAINE	LET COURT	SARREID ST. GERRARD	GRÖCINO	HORNO GUINARD	CUMAT NORD	ST. ANDREW	ST. MARK
107											
5											
6		65.8	193	76.8	89.3	94.0	86.3	77.8	69.3	75.5	75.1
7		55.3	81.4	66.4	85.6	89.2	79.4	66.4	56.4	62.4	62.8
8		42.8	74.0	55.0	75.5	85.0	69.4	56.1	44.6	52.7	50.0
9		38.0	66.8	44.0	70.0	80.0	56.9	45.5	35.3	44.7	40.9
20		29.2	56.7	32.9	60.6	74.0	48.8	35.9	27.0	34.1	31.7
21		28.4	49.6	29.5	53.7	65.6	41.2	32.3	22.5	28.1	25.7
22		24.8	44.6	24.9	45.5	60.2	38.0	27.4	19.5	23.8	21.7
3		21.0	37.7	21.6	36.0	50.2	30.4	24.0	15.2	21.2	18.4
24		18.3	28.8	19.0	28.7	37.7	27.2	18.1	14.4	10.8	-

009 JINACID LABORAR

JINACID (1)

EDOT	VC	JERUZI MILMAE	TEI FEINA	BURCA FEINA	ADUROT	SUBROT	RENDIA	USCOCO	MEHRISSIA LWAR	ATREJ
15	0.3		2.0	14.3	0.9			79.2	2.1	1.4
16	0.2		10.2	22.9	2.0			61.2	2.2	1.3
17	0.3	0.4	21.4	21.3	4.5			48.4	2.9	0.9
18	0.2	1.7	30.2	20.9	9.0			33.3	3.8	0.9
19	0.4	2.9	39.5	15.4	9.9			26.6	4.4	0.9
20	0.2	19.0	36.3	10.8	10.0		0.1	16.9	5.6	1.2
21	0.3	18.3	40.4	7.3	10.7			13.5	8.5	0.9
22		2.5	52.3	6.6	15.6			11.7	9.5	1.2
23	0.2	1.4	60.2	5.0	14.6	0.2		7.6	9.9	n.s
24	0.2	1.6	56.9	3.8	15.9	0.1	0.1	6.9		

EDAT	NC	JEUVE MILITAR	TÈ FEINA	BUSCA FEINA	ATRAET	SUBVINT	RANDA	EUOLA	METRELLA LLOR	ATREI
15	0.1		1.3	3.1	0.2			94.4	0.2	0.2
16		0.1	4.3	7.4	0.2			96.6	0.4	0.6
17	0.1	0.3	9.7	10.7	1.8			75.9	0.8	0.6
18	0.2	1.4	16.1	12.4	3.3			64.6	1.4	0.5
19	0.1	3.1	22.5	12.3	5.1			54.5	1.7	0.6
20		14.7	25.0	9.0	5.9			42.3	2.5	0.6
21	0.2	14.0	32.6	7.7	6.5	0.1		34.6	3.2	0.6
22	0.1	3.8	44.4	8.6	9.6			28.2	4.4	0.8
23	0.1	2.9	53.1	7.2	9.6			20.5	5.4	0.5
24	0.1	2.1	58.9	7.7	9.9			13.3	1	

EDAT	NC	SEVEI MILITARE	TE FENIA	BUCIA FENIA	APURAT	SUBILOT	REMAN	ESCOLA	MATHEMA CLAR	AKRES
15	0.2		1.2	10.1	0.5			86.1	0.5	0.5
16	0.1		6.6	18.2	0.5			72.2	1.4	0.5
17	0.2	0.3	14.4	21.0	3.4			58.2	1.8	0.7
18	0.1	1.3	23.7	21.3	6.5			43.4	3.1	0.6
19		3.8	34.6	17.5	9.1			30.0	4.0	0.7
20	0.1	20.9	35.0	10.5	8.0	0.1		18.7	5.6	0.7
21		19.2	41.2	6.6	10.7	0.1	0.1	15.3	6.5	0.4
22	0.1	2.1	58.3	5.9	13.7	0.1		11.0	8.0	0.7
23	0.1	1.3	62.11	4.9	12.8	0.2		7.4	10.4	0.5
24		0.9	65.4	2.9	13.5	0.3		5.3		

009 FIVACIO LABORAL

LITIGANT

(4)

COAT	NCC	STELAI MILITARE	TE FEMIN.	BUSCA FEMIN.	ATUADOR	TRUBIZO	RENOVA	ESCOLA	METRICULA CLARE	ALMEIS
15	0.2		0.4	2.4	0.1		0.1	95.2	0.3	0.8
16	0.4		3.7	6.9	0.4			87.3	0.4	0.8
17	0.2	0.2	7.5	8.9	1.3		0.1	80.3	0.8	0.6
18	0.1	1.3	15.5	10.5	2.6			68.6	0.9	0.4
19	0.5	3.2	16.1	10.4	5.0			59.2	2.1	1.0
20	0.1	13.0	23.6	7.9	3.2		0.1	48.5	2.2	0.3
21	0.4	12.5	29.5	6.2	4.9	0.2	0.2	40.2	4.2	0.2
22		2.5	41.5	3.0	10.8			31.8	5.2	0.6
23	0.4	2.5	52.4	7.2	9.0		0.1	19.1	7.8	1.1
24	0.3	2.2	57.7	6.0	8.4	0.1	0.1	13.3		

009 EITWAGB' LABORATORY

JOREN ST GEMINI, (5)

EDAT	N.C	JEVER MILMER	TE FEINA	BULCA FEINA	ATURAT	JUBIKOT	RENOA	ELLOLO	AKSTRE- JUA LORE	ALURE
15	0.4		0.9	1.0	0.2			46.8	0.1	0.6
16	0.2		2.7	2.6	0.3			93.1	0.3	0.8
17	0.2	0.1	5.7	4.1	0.9			98.0	0.6	0.4
18	0.2	1.1	9.6	6.2	1.4			77.7	0.9	0.9
19	0.3	2.5	14.3	6.1	2.0			73.2	1.0	0.6
20	0.2	8.4	15.9	6.1	2.7		0.1	64.4	1.8	0.5
21	0.2	10.1	21.1	7.5	3.9			53.9	2.5	0.8
22	0.2	3.6	29.5	9.1	5.2		0.1	48.6	2.7	0.6
23	0.2	4.2	39.8	9.5	5.4	0.2	0.2	22.5	5.8	1.2
24	0.2	0.6	68.8	5.4	7.0		0.1	8.9		

EDAD	N.C	SEVERE MALNUTR	T2 FEINING	BULSA FEINING	OTURAT	Subsist	RANOA	ESCOLA	RETIRADA LARGO	ALMEI
15			1.3	4.2	0.1			93.0	0.6	0.5
16	0.1		4.9	9.2	0.4			53.5	0.6	0.5
17	0.2	0.2	11.8	13.6	1.5			22.4	0.5	0.5
18	0.1	1.7	18.5	14.5	4.1			59.1	1.0	0.6
19	0.1	2.6	29.3	13.5	7.3		0.1	44.6	1.7	0.5
20	0.1	16.7	21.7	8.3	6.4		0.1	33.4	2.5	0.5
21		16.0	35.2	6.8	5.3	0.1		25.1	4.4	1.0
22	0.1	2.6	52.3	7.2	10.5	0.1		21.1	5.2	9
23	0.1	2.4	59.9	6.6	10.2	0.1		13.3	6.8	0.8
24	0.1	1.5	66.1	5.5	8.3	0.1	0.1	9.3		

EDAT	NC	Jerutí Militar	Te' Feina	Bulla Feina	Aturad	Justia	Renda	Ejoca	metallu llog	Altres
15	0.1		1.3	9.0	0.5			99.1	0.4	0.5
16			7.1	15.6	1.3			74.5	1.0	0.5
17		0.2	15.5	18.3	2.9			61.3	1.2	0.5
18		1.5	23.2	19.7	6.2			46.7	2.0	0.8
19	0.1	3.2	34.3	16.3	9.2			33.4	2.8	0.6
20	0.1	21.6	32.0	9.0	9.5			23.0	4.2	0.6
21	0.1	22.4	36.8	6.4	11.6			18.1	5.9	0.7
22	0.1	2.0	55.2	6.5	15.2			13.2	7.0	0.8
23	0.1	1.3	60.5	4.6	14.0	0.1		8.2	10.4	0.2
24		1.4	61.1	3.0	14.8	0.1		6.0	12.7	

CDAT	NC	SEVEN MILITARY	TE FEND	BULCO FEND	ADURAT	HUBIRAT	RANDA	ELCOLO	MATHREJAO LLORE	ARTRES
15			1.6	12.9	0.6			52.9	1.4	0.6
16			8.0	22.5	1.2			65.2	1.4	0.2
17		0.4	17.2	25.5	4.5			49.9	1.2	0.4
18		1.2	28.5	23.4	9.9			34.5	2.2	0.6
19		3.1	38.0	18.0	12.5	0.1		23.2	3.8	0.5
20		22.3	35.8	10.4	11.5	0.1		14.3	4.9	0.8
21		22.0	41.0	6.0	12.3	0.1		10.5	2.3	0.5
22	0.1	2.0	58.2	5.0	17.2	0.1		2.6	5.9	0.8
23		1.1	60.4	3.9	17.1	0.1	0.1	4.6	12.1	0.2
24		0.2	63.0	2.2	15.2	0.1	0.1	3.4	14.	

004 JITUACID LABORAC

SANT ANDREU (9)

COAT	N.C.	SHREI MILITAR	TE' FEINA	BURCA FEINA	ANUROT	SHURIOR	RENDQ	ESCOLO	METRELUO CLAR	AL. R. J
15			1.4	11.0	0.3			84.6	1.5	1.0
16	0.1	0.1	5.8	19.0	0.8			71.9	1.4	0.9
17	0.1	0.5	13.0	23.5	3.9			56.6	1.9	0.5
18		1.9	23.8	21.3	7.2			42.5	2.6	0.6
19		4.5	33.8	17.0	9.5			34.1	3.6	0.4
20		20.8	32.5	10.2	9.2			21.0	5.6	0.6
21		19.8	40.1	6.6	10.9	0.1		13.9	7.4	1.0
22		2.1	56.0	6.6	14.1	0.2		10.8	1.5	2.6
23		1.2	61.2	5.0	14.1	0.2		7.3	9.9	0.6
24		0.8	63.1	3.6	13.0	0.1		4.2	14.	

009 LITVACID LABORAL

SANT MARTI (10)

GAT	N.C	SECUT/ MILITAR	TE FEINO	BUSCO FEINO	AVUROT	AVUROT	RENOA	ESCOA	MEJRENO CLAR	ATREI
15	1		16	10.8	0.7			84.8	1.3	0.7
16	0.1	0.1	7.8	17.4	1.3			70.4	2.2	0.7
17		0.1	16.9	21.7	4.5			54.0	2.3	0.5
18	0.1	1.5	26.8	21.1	8.8			38.5	2.6	0.6
19		2.8	37.0	16.8	10.8			28.2	3.9	0.5
20	0.1	21.3	34.1	9.3	10.9	0.1		18.6	4.9	0.7
21		21.6	40.6	5.9	12.3			12.6	6.5	0.5
22	0.1	1.7	57.5	5.9	16.1	0.1		8.7	8.8	0.7
23		1.2	62.4	3.4	14.9	0.1		0.1	11.2	0.6
24		1.2	64.6	2.3	14.6	0.2		3.6	2.0	-

5) La distància entre les taxes d'escolarització entre els dos grups de taules ens proporcionen informacions valuoses: en primer lloc la importància de l'ensenyament no reglat i de la formació ocupacional, en segon lloc la posició dels joves davant la situació laboral, extrem aquest que ha estat analitzat monogràficament entre el Projecte Jove.

6) Prenent les dades d'escolarització per Districte les diferències comentades en l'apartat 2 s'augmenten més encara donat que en els Districtes més escolaritzats aquesta activitat és assumida com a principal mentre que en les zones obreres hi ha tendència a la activitat docent com a parcial o secundària. D'aquesta manera, doncs, les diferències encara es fan més notables. Així, per exemple, es veu en l'escolarització als 17 anys:

Ciutat vella: 48,4	Eixample: 76,0
Sants Montjuich: 58,2	Les Corts: 80,3
Sarrià S.Gervasi: 88,0	Gràcia: 72,4
Horta-Guinardó: 61,3	Ciutat Nord: 50,0
Sant Martí: 54,0	Sant Andreu: 56,6

7) El comportament desigual davant l'escolarització als 22 anys (bàsicament escolarització en nivells superiors) també és prou significatiu:

Ciutat vella: 11,7	Eixample: 28,2
Sants Montjuich: 11,0	Les Corts: 31,8
Sarrià Sant Gerv. 48,6	Gràcia: 21,1
Horta-Guinardó: 13,2	Ciutat Nord: 7,8
Sant Andreu: 10,8	Sant Martí: 8,7

- 8) Una darrera taula on pot copsar-se ben clar la desigualtat davant l'educació és la que creua la variable territorial (Districtes) amb el nivell d'instrucció assolit als 24 anys.

Els joves que al 81 tenien aquesta edat (ara en tenen 28) varen acabar l'escola primària just abans de l'aplicació de la L.G.E.: tenien 13 anys quan s'aprovà la Llei de Reforma i, per tant, formen part de la generació pont. En aquest sentit tanmateix és possible que que els nivells d'instrucció de la població que enguany té 24 anys sigui sensiblement diferent; no tant pel que fa als estudis primaris o superiors, però sí indubtablement pel que fa a l'ensenyament mitjà (batxillerat elemental i formació professional).

- 9) Hi ha dos districtes on el percentatge de joves de 24 anys que no assolixen els estudis primaris és particularment alta: Ciutat vella amb un 17,5 % i Ciutat Nord amb un 15,9 %. Amb percentatges menors, però sempre sobrepassant el 10 %, hi figuren els demés districtes on el component obrer és predominant. En aquest sentit convé, doncs, remarcar de nou la conveniència de centrar esforços entorn l'Escola Bàsica Pública, encara que aquesta recomanació pugui semblar un contrasentit atesa la política de suport a l'Escola Privada que es deriva del Decret publicat al DOG el passat 3 d'Octubre. Cal reafirmar-se, per tant, que no pot existir una política juvenil que no compti o no tingui en compte la realitat i els problemes de l'escolarització bàsica, sobretot pel que fa a les edats de 12-14 anys.

- 10) Si agreguem els joves de 24 anys que no han acabat els estudis primaris i els que només finalitzen aquets estudis, obtenim aquets percentatges sobre el conjunt de joves d'aquesta edat en cada Districte:

Ciutat vella:	42,6	Exemple:	15,6
Sants-Montjuic:	31,3	Les Corts:	15,3
Sarrià S.Gerv.:	9,4	Gràcia:	18,6
Horta-Guinard.:	33,0	Ciutat N.:	44,0
Sant Andreu:	36,0	Sant Martí:	35,8

- 11) Pel que fa als estudis de grau mig i superior els nivells d'instrucció reflexen de nou la distribució desigual: El Districte de Sarrià-Sant Gervasi té una taxa d'estudis superiors del 30 per cent, mentre que Ciutat Nord, la zona obrera per excel·lència, no arriba al 5 per cent. En aquest sentit cal tenir present que una oferta juvenil de part del Municipi excessivament centrada en els centres de Batxillerat i Universitat podria esdevenir discriminatòria.
- 12) En definitiva, malgrat l'evolució creixent de les taxes d'escolarització durant la dècada dels 60 i 70, primer en la bàsica i ensenyament mitjà i posteriorment a la Universitat, val a dir que la distribució d'aquesta escolarització reflexe i posa de relleu la desigual posició que ocupen els grups socials davant l'escola. Les zones de fort component demogràfic obrer (i les zones d'hàbitat subintegrat que sovint incorporen) són les més afectades; caldria, doncs, començar a parlar de "zones d'urgent escolarització" simulant les "zones d'urgent industrialització", donant aquestes àrees d'escoles de formació d'adults, tallers ocupacionals, i reforçar degudament amb suport material i recursos humans l'Escola Bàsica Pública.

008

NIVEL D'INSTRUCION A 24 ANOS

	CUMULATIVO	EJEMPLO	ANOS DE MONTAJE	LET (WERT)	ANOS DE ST. GENERAL	GRACIA	HORA DE GUINAR	CUMULATIVO	ST. ANTERIOR	ST. POSTERIOR
NO ENTE	1.4	0.3	0.8	0.1	0.5	0.7	0.8	1.5	1.9	1.1
PRIMARIO	16.1	4.2	9.1	4.7	3.2	4.2	9.5	14.4	9.1	10.7
PRIMARIO COMPLETO	25.1	11.1	21.4	10.5	5.7	13.7	22.7	28.1	25.0	24.0
BAYILLO AT ELEMENTAL	19.0	17.9	21.5	17.2	10.2	18.3	23.3	23.7	24.6	23.3
FORMACION PROFESIONAL	4.4	5.0	6.3	4.4	3.3	4.2	6.5	6.2	6.7	7.6
BAYILLO AT SUPERIOR	17.5	28.6	21.6	27.4	31.2	28.7	19.6	15.5	18.4	18.7
TITULACION	6.4	12.9	7.8	13.6	15.7	12.2	9.1	5.9	7.4	7.7
TITULACION SUPERIOR	9.6	19.7	8.3	21.6	29.7	17.9	9.5	4.8	6.9	6.9

N.C.

0.4

0.2

0.2

0.5

0.5

0.2

/

/

/

/

4.- L'ensenyament "no-reglat"

Després de l'ensenyament obligatori existeixen tres modalitats de formació possible: a) L'ensenyament reglat (sistema d'Ensenyança reglamentat pel Ministeri d'Educació); b) La formació ocupacional (activitats formatives proposades per Institucions diverses orientades a la qualificació o requalificació laboral o a afavorir l'inserció professional dels joves) c) La formació "no-reglada" (conjunt de Centres, generalment privats, dedicats a ensenyances específiques al marge de la regulació que estableix l'Estat per a estudis similars).

La major part dels joves es vinculen a l'Ensenyament Reglat, i sovint (ho veurem més endavant) combinen els seus estudis clàssics amb altra docència no reglada. Un sector de joves, no quantificat, es dirigeix a aquest ensenyament "no-reglat" directament.

Fora del nostre país aquest fenomen ha estat estudiat, i, pel que sembla, aquest ensenyament no reglat està adquirint cada dia més importància. En el nostre país aquest tema encara és verge en part perquè no se li dona la importància que potser té, en part per les dificultats operatives d'estudiar-lo degut a la total absència d'informacions i dades estadístiques.

Dintre l'ensenyament no reglat convé distingir l'Oferta Pública de la Privada. L'oferta pública accentúa la Formació Ocupacional en vistes a la promoció del jove parat o treballador; en segon lloc la formació de joves en els camps del lleure i de l'aminació socio cultural; en tercer lloc la formació en les arts (L'Ajuntament ofereix l'Escola de Música i l'Escola Massana) en un ensenyament no reglat però estructurat i llarg. La Oferta privada, però, gaudeix d'una gran dispersió tant des del punt de vista del tipus de centre (acadèmies i escoles de gran desigualtat) com atenent el tipus d'estudis (des de Escoles d'Idiomes, passant per Centres on es prepara en informàtica fins als Centres especialitzats en la preparació d'oposicions a cossos de l'Estat o bé banca).

Aquesta gran dispersió en l'oferta privada no-reglada fa del tot inviable que des de l'Ajuntament es pugui considerar aquest camp com a àpte per a desenvolupar activitats i programes de suport. Altre cosa és però en el cas de l'oferta pública (sobretot la provinent del mateix Ajuntament), on el centre es converteix en lloc idoni per a futures actuacions.

5.- L'Ensenyament mitjà

El conjunt de centres d'ensenyament mitjà radicats en el Municipi escolaritzen en el curs 83-84 la quantitat de 112.000 alumnes, dels quals el 42 per cent estan inscrits en la Formació Professional i el 58 per cent en el Batxillerat i C.O.U. Aquests alumnes estan regits per 7.000 professors dels quals el 41 per cent imparteixen la docència a F.P. i el 59 per cent a BUP-COU (val a dir, però, que la xifra de professors ben segur està inflada atès que forces professors imparteixen docència en ambdós branques).

A la pàgina següent hi figura la taula resum de l'escolarització en l'ensenyament mitjà a la Ciutat. La distribució de les dades mereix alguns comentaris:

- 1) L'escolarització dels 112.000 alumnes no implica que tots ells siguin resident a la Ciutat. És coneguda l'alta mobilitat o trasllat dels alumnes en l'ensenyança mitja. Alguns d'aquets, per tant, provenen d'altres municipis veïns.
- 2) La primera observació a fer gira entorn la distribució de l'escolarització segons sector públic-sector privat. Tant a la F.P. com a BUP-COU el nombre de centres privats sobre els públics és clarament major: el 88,3 %

ENSENYAMENT MITJA

DADES SOBRE ESCOLARITZACIÓ - CURS 1.983-84

(Font: Dep. d'Ensenyament)

BARCELONA-CIUTAT

FORMACIÓ PROFESSIONAL

	Nº Centres	ALUMNES F.P. 1	notes	nota	ALUMNES F.P. 2	notes	nota	ALUMNES TOTAL
PUBLICS	6	2.992	956	2.216	1.829	422	1.405	4.795
ALTRES PUBLICS	13	3.825	636	3.189	3.655	890	2.785	7.480
PRIVATS	144	20.449	10.734	9.715	14.365	7.279	7.066	34.814
TOTAL	163	27.246	12.126	15.120	19.849	8.591	11.256	49.089

B.U.P. i C.O.U.

	Nº Centres	ALUMNES B.U.P.	notes	nota	ALUMNES C.O.U.	notes	nota	ALUMNES BUP-COU
PUBLICS	30	19.925	10.644	9.281	5.880	3.306	2.544	25.805
PRIVATS	144	30.519	15.783	14.734	8.620	4.246	4.374	39.137
TOTAL	174	50.442	26.427	24.015	14.500	7.552	6.948	64.942

	C.Públics	A.Públics	Privats	Total
Professors FP	331	548	2.008	2.887
Professors BUP	1.505	—	2.620	4.125

ENSENYAMENT M.TJÀ

DADES SOBRE ESCOLARITZACIÓ - CURS 1.983-84

(Font: Dep. d'Ensenyament)

DISTRICTE: I, CIUTAT VELLA

FORMACIÓ PROFESSIONAL

	Nº Centres	ALUMNES F.P. 1	notes	nots	ALUMNES F.P. 2	notes	nots	ALUMNES TOTAL
PUBLICS	—	—	—	—	—	—	—	—
ALTRES PUBLICS	3	569	254	312	261	149	112	830
PRIVATS	13	2.268	1.516	952	2.022	1.214	808	4.290
TOTAL	16	2.837	1.773	1.064	2.283	1.363	920	5.120

B.U.P. i C.O.U.

	Nº Centres	ALUMNES B.U.P.	notes	nots	ALUMNES C.O.U.	notes	nots	ALUMNES BUP-COU
PUBLICS	2	1.076	302	496	337	174	163	1.413
PRIVATS	9	1.928	834	1.094	473	226	247	2.401
TOTAL	11	3.004	1.136	1.590	810	400	410	3.814

	C.Públics	A.Públics	Privats	Total
Professors FP	—	76	195	271
Professors BUP	90	—	147	237

ENSENYAMENT M'ICA

DADES SOBRE ESCOLARITZACIÓ - CURS 1.983-84

(Font: Dep. d'Ensenyament)

DISTRICTE: II, EIXAMPLE

FORMAT 3 PROFESSIONAL

	Nº Centres	ALUMNES F.P. 1	notes	nots	ALUMNES F.P. 2	notes	nots	ALUMNES TOTAL
PUBLICS	—	—	—	—	—	—	—	—
ALTRES PUBLICS	1	1.623	135	1.488	2.230	364	1.866	3.853
PRIVATS	43	4.892	3.186	1.906	3.759	2.383	1.376	8.351
TOTAL	44	6.515	3.321	3.194	5.989	2.747	3.242	12.204

B.U.P. + C.O.U.

	Nº Centres	ALUMNES B.U.P.	notes	nots	ALUMNES C.O.U.	notes	nots	ALUMNES BUP-COU
PUBLICS	2	2.122	1.226	896	818	533	285	2.940
PRIVATS	31	7.465	5.682	3.783	3.778	1.824	1.954	11.243
TOTAL	33	9.587	4.908	4.679	4.596	2.357	2.239	14.183

	C.Públics	A.Públics	Privats	Total
Professors FP	—	225	473	698
Professors BUP	144	—	654	828

ENSENYAMENT M'TJÀ

DADES SOBRE ESCOLARITZACIÓ - CURS 1.983-84

(Font: Dep. d'Ensenyament)

DISTRICTE: III, SANTS-MONTJUIC

FORMACIÓ PROFESSIONAL

Nº Centres	ALUMNES F.P. 1		notes		ALUMNES F.P. 2		notes		ALUMNES TOTAL
PUBLICS	1	954	66	288	861	86	775		1.815
ALTRES PUBLICS	—	—	—	—	—	—	—		—
PRIVATS	44	2.012	1.111	901	1.626	777	849		3.638
TOTAL	45	2.966	1.177	1.789	2.487	833	1.654		5.453

B.U.P. i C.O.U.

Nº Centres	ALUMNES B.U.P.		notes		ALUMNES C.O.U.		notes		ALUMNES BUP-COU
PUBLICS	4	2.493	1.363	1.130	957	517	440		3.450
PRIVATS	5	1.412	806	606	315	183	132		1.727
TOTAL	9	3.905	2.169	1.736	1.272	700	572		5.177

	C. Públics	A. Públics	Privats	Total
Professors FP	104	—	266	370
Professors BUP-COU	151	—	106	257

ENSENYAMENT MÍTJADADES SOBRE ESCOLARITZACIÓ - CURS 1.983-84

(Font: Dep. d'Ensenyament)

DISTRICTE: IV, LES CORTSFORMACIÓ PROFESSIONAL

	Nº Centres	ALUMNES F.P. 1	notes	nota	ALUMNES F.P. 2	notes	nota	ALUMNES TOTAL
PÚBLICS	—	—	—	—	—	—	—	—
ALTRES PÚBLICS	1	108	9	99	—	—	—	— 108
PRIVATS	6	658	463	195	259	213	46	917
TOTAL	7	766	472	294	259	213	46	1.025

B.U.P. i C.O.U.

	Nº Centres	ALUMNES B.U.P.	notes	nota	ALUMNES C.O.U.	notes	nota	ALUMNES BUP-COU
PÚBLICS	3	1.767	972	795	551	277	274	2.318
PRIVATS	10	2.975	1.426	1.549	951	449	502	3.926
TOTAL	13	4.742	2.398	2.344	1.502	726	776	6.244

	C. Públics	A. Públics	Privats	Total
Professors FP	—	13	65	78
Professors BUP	144	—	265	409

ENSENYAMENT M-TJADADES SOBRE ESCOLARITZACIÓ - CURS 1.983-84

(Font: Dep. d'Ensenyament)

DISTRICTE: V, SARRIÀ-S.GERVASIFORMACIÓ PROFESSIONAL

	Nº Centres	ALUMNES F.P. 1	notes	nots	ALUMNES F.P. 2	notes	nots	ALUMNES TOTAL
PUBLICS	—	—	—	—	—	—	—	—
ALTRES PUBLICS	3	307	19	288	571	239	302	878
PRIVATS	45	1.862	696	1.166	2.314	808	1.506	4.196
TOTAL	48	2.169	715	1.454	2.885	1.047	1.808	5.024

B.U.P. C.O.U.

	Nº Centres	ALUMNES B.U.P.	notes	nots	ALUMNES C.O.U.	notes	nots	ALUMNES BUP-COU
PUBLICS	1	1.000	595	405	513	303	210	1.513
PRIVATS	39	7.155	3.542	3.613	1.487	727	760	8.642
TOTAL	40	8.155	4.137	4.018	2.000	1.030	970	10.155

	C. Públics	A. Públics	Privats	Total
Professors FP	—	87	323	412
Professors BUP-COU	82	—	697	779

ENSENYAMENT MITJADADES SOBRE ESCOLARITZACIÓ - CURS 1.983-84

(Font: Dep. d'Ensenyament)

DISTRICTE: VI, GRÀCIAFORMACIÓ PROFESSIONAL

	Nº Centres	ALUMNES F.P. 1	notes	nots	ALUMNES F.P. 2	notes	nots	ALUMNES TOTAL
PUBLICS	1	544	131	413	203	38	165	747
ALTRES PUBLICS	—	—	—	—	—	—	—	—
PRIVATS	20	544	394	150	224	146	48	768
TOTAL	21	1.088	525	563	427	214	213	1.515

B.U.P. i C.O.U.

	Nº Centres	ALUMNES B.U.P.	notes	nots	ALUMNES C.O.U.	notes	nots	ALUMNES BUP-COU
PUBLICS	3	2.131	1.404	1.027	690	304	306	2.821
PRIVATS	14	2.590	1.354	1.196	598	245	323	3.188
TOTAL	17	4.721	3.348	2.223	1.288	649	629	6.009

	C. Públics	A. Públics	Privats	Total
Professors FP	57	—	87	144
Professors BUP	165	—	231	396

ENSENYAMENT MÚTUADADES SOBRE ESCOLARITZACIÓ - CURS 1.983-84

(Font: Dep. d'Ensenyament)

DISTRICTE: VII, HORTA-GUINARDÓFORMACIÓ PROFESSIONAL

	Nº Centres	ALUMNES F.P. 1	notes	nota	ALUMNES F.P. 2	notes	nota	ALUMNES TOTAL
PÚBLICS	—	—	—	—	—	—	—	—
ALTRES PÚBLICS	1	334	93	242	76	20	56	410
PRIVATS	9	1.394	608	786	1.103	443	660	2.491
TOTAL	10	1.728	701	1.024	1.179	463	716	2.901

B.U.P. i C.O.U.

	Nº Centres	ALUMNES B.U.P.	notes	nota	ALUMNES C.O.U.	notes	nota	ALUMNES BUP-COU
PÚBLICS	4	3.115	1.681	1.434	514	308	266	3.689
PRIVATS	16	3.064	1.466	1.598	540	262	270	3.604
TOTAL	20	6.179	3.147	3.032	1.114	570	534	7.293

	C. Públics	A. Públics	Privats	Total
Professors FP	—	38	147	185
Professors BUP	222	—	258	480

ENSENYAMENT MITJADADES SOBRE ESCOLARITZACIÓ - CURS 1.983-84

(Font: Dep. d'Ensenyament)

DISTRICTE: VIII, CIUTAT NORDFORMACIÓ PROFESSIONAL

	Nº Centres	ALUMNES F.P. 1	notes	notes	ALUMNES F.P. 2	notes	notes	ALUMNES TOTAL
PUBLICS	1	670	465	505	431	183	248	1.101
ALTRES PUBLICS	—	—	—	—	—	—	—	—
PRIVATS	16	2.380	1.116	1.264	886	531	355	3.266
TOTAL	17	3.050	1.281	1.769	1.317	714	603	4.367

B.U.P. i C.O.U.

	Nº Centres	ALUMNES B.U.P.	notes	notes	ALUMNES C.O.U.	notes	notes	ALUMNES BUP-COU
PUBLICS	5	2.466	1.142	1.324	429	229	200	2.895
PRIVATS	5	860	770	90	—	—	—	860
TOTAL	10	3.326	1.912	1.414	429	229	200	3.755

	C. Públics	A. Públics	Privats	Total
Professors FP	80	—	153	233
Professors BUP	195	—	62	257

ENSENYAMENT MITJADADES SOBRE ESCOLARITZACIÓ - CURS 1.983-84

(Pont: Dep. d'Ensenyament)

DISTRICTE: IX, SANT ANDREUFORMACIÓ PROFESSIONAL

	Nº Centres	ALUMNES F.P. 1	notes	notes	ALUMNES F.P. 2	notes	notes	ALUMNES TOTAL
PUBLICS	1	359	262	91	189	75	114	548
ALTRES PUBLICS	1	456	3	153	86	5	81	242
PRIVATS	10	2.458	1.048	1.410	614	399	215	3.072
TOTAL	12	2.873	1.313	1.660	889	479	410	3.862

B.U.P. i C.O.U.

	Nº Centres	ALUMNES B.U.P.	notes	notes	ALUMNES C.O.U.	notes	notes	ALUMNES BUP-COU
PUBLICS	1	533	229	304	—	—	—	533
PRIVATS	8	2.233	1.417	776	321	226	95	2.554
TOTAL	9	2.766	1.686	1.080	321	226	95	3.087

	C. Públics	A. Públics	Privats	Total
Professors FP	41	23	121	185
Professors BUP-COU	32	—	143	175

ENSENYAMENT MITJA

DADES SOBRE ESCOLARITZACIÓ - CURS 1.983-84

(Font: Dep. d'Ensenyament)

DISTRICTE: X, SANT MARTÍ

FORMACIÓ PROFESSIONAL

	Nº Centres	ALUMNES F.P. 1	notes	nota	ALUMNES F.P. 2	notes	nota	ALUMNES TOTAL
PUBLICS	2	445	132	813	143	410	103	588
ALTRES PUBLICS	3	728	120	608	464	93	368	1.189
PRIVATS	8	1.981	595	1.386	1.558	385	1.173	3.539
TOTAL	13	3.154	847	2.307	2.162	518	1.644	5.316

B.U.P. - C.O.U.

	Nº Centres	ALUMNES B.U.P.	notes	nota	ALUMNES C.O.U.	notes	nota	ALUMNES BUP-COU
PUBLICS	5	3.222	1.712	1.110	1.081	581	430	4.233
PRIVATS	7	795	406	389	197	77	123	992
TOTAL	12	4.017	2.158	1.859	1.208	655	553	5.225

	C. Públics	A. Públics	Privats	Total
Professors FP	49	84	178	311
Professors BUP-COU	250	—	77	327

dels centres de FP són privats; el 83,0 % dels centres de BUP-COU també són privats. Aquesta primera constatació mereix ser tinguda en compte més endavant donat que si bé el Centre de mitja defineix un lloc d'encorreu juvenil i un àmbit d'actuació per part de l'Àrea de Joventut, la dimensió privada dels Centres no hipoteca poc les dimensions i abast d'aquestes actuacions.

- 3) Si hom compara el nombre de Centres segons sectors i la població que escolaritzen queda de relleu la gran diferència entre els dos sectors:

Mitja d'alumnes per centre:	Públics FP:	646 al./Centre
	Privats FP:	241 al/ Centre
	Públics BUP-C:	860 al/ Centre
	Privats BUP-C:	271 al/ Centre

Ens trobem, doncs, amb una Escola Pública de grans dimensions, amb el seu corresponent risc de massificació de l'alumnat; i d'altra banda amb un sector privat on al costat de Centres de dimensions mitjes o grans hi ha una gran proliferació de Centres de dimensions ínfimes (minifundisme escolar), amb el corresponent risc d'oferir un ensenyament de baixa qualitat. Aquest fet té el seu punt àlgic en els Centres privats-no religiosos de FP (molts imparteixen només el primer cicle) radicats o bé en el centre de la Ciutat, o bé en el cor dels barris obrers.

- 4) La desigual dimensió dels Centres implica que la distribució d'alumnat per sectors sigui força diferent a la distribució de Centres; tant a la FP com a BUP-COU s'incrementen els percentatges d'escolarització:

Escolarització Pública a FP:	26,0 % alumnat
Escolarització Privada a FP:	74,0 % alumnat
Escolarització Pública a BUP-C:	40,0 % alumnat
Escolarització Privada a BUP-C:	60,0 % alumnat

Tot i aquesta correcció, però, el sector privat segueix mantenint el seu predomini dintre l'ensenyament mitjà, i, per tant, ratifica el comentari que emiten en l'apartat 2, referent a la consideració privada dels espais educatius.

- 5) La distribució de l'alumnat segons sexe ofereix sensibles variacions; en el BUP-COU hi ha un lleuger predomini de noies i en la F.P. passa exactament a la inversa; en el cas de la F.P. la distribució segons sexe està del tot esbiaixada per les especialitats (p.e. puericultura v.s. mecànica).
- 6) Entre l'escolarització a FP 1 i FP 2 per un costat i el BUP i COU per l'altre hi ha un decalaix o una pèrdua d'alumnat. Aquest decalaix és relativament curt en el cas del Batxillerat (solució de continuïtat respecte el COU), però més important en la FP atès el nombre d'alumnes que no segueixen en el segon cicle.

- 7) L'escolarització per districtes posa de relleu els trets diferencials davant de l'Escola que hem remarcat en el capítol 3.

Districte I (Ciutat Vella):

- Absència de Centres de FP de la Generalitat coberta parcialment per 3 Centres d'altres dependències públiques de dimensions reduïdes.
- Presència hegemònica de l'acadèmia privada de FP amb predomini d'especialitats no industrials.
- Escolarització en BUP-COU al ⁴⁰⁻⁶⁰ per cent entre sectors, amb predomini de l'Acadèmia privada de curtes dimensions, (moltes d'aquestes Acadèmies no imparteixen el COU).

Districte II (Eixample):

- Existència d'un sol centre públic de FP (altres públics) de grans dimensions i que recull escolarització d'altres Districtes. L'Escola Privada escolaritza el 70 % de l'alumnat, en 43 Centres (minifundisme escolar), també amb predomini d'especialitats no industrials.
- Existència de només 2 centres Públics a BUP-COU (de dimensions grans) contra 31 Centres privats (predomini del Centre tipus Acadèmia de pis que escolaritza població d'arreu de la Ciutat.

Districte III (Sants-Montjuic):

- Distribució molt desigual segons sectors (públic-privat) i branques (FP-BUP): El sector públic només escolaritza el 33% de l'alumnat; la resta pertany al sector privat en Centres de dimensions reduïdes.
- Molts Centres de FP només imparteixen primer cicle.
- L'escolarització a BUP-COU és més alta en el sector públic (67%), concentrant l'alumnat en 4 Instituts.
- És un dels Districtes amb menys Centres de BUP privats, característica d'altra banda pròpia de les zones on predomina la classe obrera.

Districte IV (Les Corts)

- Absència de Centres públic de FP, i per tant predomini absolut d'alumnes escolaritzats en escoles privades.
Val a dir, però, que estem davant d'una àrea urbana on on la Formació Professional està molt poc radicada: només un 14 per cent de l'alumnat del Districte està a la F.P. (Juntament amb el Districte 7 són les zones menys dotades en aquesta branca).
- El 37 per cent dels estudiants de BUP-COU pertanyen a Instituts de la Generalitat: tres centres de grans dimensions, que recullen escolarització també de Municipis veïns.

Districte V (Sarrià-Sant Gervasi):

- Ens trobem davant el Districte més dotat en equipaments escolars (passa igual en l'Ensenyament Bàsic) i que recull escolars d'arreu de la Ciutat, sobretot provinents de les zones benestants, atesa la distribució per sectors públic-privat.
- Pel que fa a la Formació Professional el Districte no compte amb Centres de la Generalitat; existeixen només tres centres públics (altres dependències) de reduïdes dimensions.
- El sector privat en F.P. escolaritza el 83 % de l'alumnat distribuïts en 15 Centres, alguns dels quals són de grans dimensions.
- En tot el districte hi ha un sol Institut de BUP-COU que malgrat tenir en matrícula més de 1.500 alumnes, no arriba al 15 % en termes relatius.
- El Districte compte amb 39 Centres privats de BUP-COU; és, doncs, de llarg l'àrea més dotada ja que conté el 27 % del Centres privats i el 22 % de tot l'alumnat d' de BUP privat de la ciutat.

Districte VI (Gràcia): -

- Zona mal dotada en Formació Professional en termes relatius. Només hi ha un Centre Públic que escolaritza al 50% dels alumnes; la resta està disseminada en Acadèmies o Escoles de dimensions ínfimes.
- Hi ha tres Instituts de la Generalitat que escolaritzen el 47 % de l'alumnat de BUP i COU.

Districte VII (Horta-Guinardó):

- La mancança de places públiques en aquest Districte de FP tanmateix^{es} prou clara; no hi ha cap centre de la Generalitat i només un del sector públic (altres dependències) que escolaritza solament el 15 % de l'alumnat.
- L'escolarització pel que fa al BUP-COU està repartida al 50% entre sector públic i privat.
- L'escolarització segons sectors a BUP-COU posa en clar el maxífundisme dels Instituts públics i el minífundisme escolar privat.

Districte VIII (Ciutat Nord):

- El Districte obrer per excèl·lència de la Ciutat només compte amb un centre públic de FP que escolaritza només el 25 % dels alumnes en aquesta branca. Tres de cada quatre estudiants de FP s'han d'inscriure entre els 16 centres privats de la zona.
- A l'inversa succeeix en la branca del Batxillerat: l'

l'oferta privada és pràcticament inexistent (cinc centres amb 860 alumnes en total). El demés és oferta pública a partir de cinc Instituts de la Generalitat.

Districte IX (Sant Andreu):

- Pel que fa a la Formació Professional Sant Andreu té unes constants similars -o més agreujades- que Ciutat Nord: l'oferta pública de F.P. només cobreix el 20 % dels alumnes (800 individus), mentre que el sector privat (amb 10 escoles) té matriculats 3.000 joves.
- Si a Ciutat Nord l'oferta pública de BUP-COU sobrepasa de molt l'oferta privada, no succeeix el mateix a Sant Andreu on només hi ha un Centre de la Generalitat de reduïdes dimensions al costat de 8 Escoles privades que comporten el 83% de les places.
- En un i altre cas, doncs, (les dues branques) les dades mostren elevats déficits d'oferta pública.

Districte X (Sant Martí):

- En aquest Districte l'oferta pública de places en Batxillerat és similar al cas de Ciutat Nord. La incidència de l'escola privada és relativament poca: un miler d'alumnes per més de quatre mil en els Instituts.
- En la FP, però, segueix la tònica observada arreu del Municipi i en particular de les zones obreres, on més de la meitat de l'oferta és privada.

- 8) En definitiva, doncs, estem davant d'una molt desigual localització geogràfica de l'oferta educativa: zones d'alta concentració escolar (el Districte de Sarrià - Sant Gervasi n'és el màxim exponent) ; zones d'alta densitat urbana amb una oferta bàsicament privada a partir de l'escola de dimensions mitjes o acadèmies dites de pis, i zones obreres caracteritzades per la presència d'Instituts Públics de grans dimensions (amb antiguitat inferior als 10 anys) i una oferta privada dispersa en una xarxa d'acadèmies.
- 9) Un altre tret a remarcar és la desigual distribució territorial i sectorial de l'oferta de Formació Professional.
- 10) Aquesta oferta territorial desigual i descompensada té una implicació clara en la pèrdua d'identitat local dels Instituts de FP i BUP (lligam entre Centre i unitat urbana pròpia o barri) en la major part dels Centres Educatius, sobretot els de grans dimensions, ja que recullen escolarització d'arreu. Aquest és el cas, per exemple, de l'Escola Industrial, del Patronat Ribas, a dels Centres de Formació Professional dels Religiosos.

6.- L'Ensenyament Superior

L'ensenyament mitjà dibuixa 337 punt o llocs de trobada per a adolescents arreu de la Ciutat i defineix, doncs, espais d'actuació juvenil. Tanmateix és cert que d'aquets llocs només formen part de la xarxa pública 39 Centres, atesa la baixa oferta pública que ja hem comentat.

L'ensenyament superior també dibuixa un lloc i un espai de trobada per a joves de la Ciutat (els joves universitaris) també susceptible d'actuacions juvenils. En aquest cas, però, els llocs només són dos (els campus de Pedralbes i de Bellaterra) i els espais múltiples a partir dels Centres (Facultats i Escoles Universitàries).

Un segon tret diferencial a remarcar gira entorn l'edat dels estudiants: mentre l'ensenyament mitjà delimita llocs de trobada d'adolescents, la Universitat defineix lloc de trobada bàsicament entre població de 18 a 23 anys, i per tant de joves que ja han aconseguit status com a tals (p.e. grau d'independència familiar en l'ús del temps).

Un tercer tret a posar en consideració gira sobre el perfil de l'estudiant. Els joves que accedeixen a l'ensenyament mitjà, llevat del 15 % que ^{no} s'hi incorpora, reflexe el conjunt de la població adolescent. L'estudiant

universitari ha estat filtrat pel sistema educatiu i filtrat social i culturalment per la família i l'entorn; el perfil de l'estudiant universitari ja no és reflexe del grup de joves de la Ciutat, sinó un reflexe del resultat final d'un procés continuat de selecció cultural i econòmica.

Aquest darrer aspecte que comentem posa al damunt de la taula un tema de discussió: en la mida que la oferta cultural, esportiva, de lleure, etc. que puguí dimanar de l'Àrea de Juventut s'adeqüi més al perfil de l'estudiant universitari, aquesta oferta podrà sofrir un biax social important.

Un quart aspecte referent a la població juvenil universitària rau sobre el seu lloc de residència: No tots els estudiants de Pedralbes són residents a la Ciutat; més de la meitat dels estudiants a Bellaterra provenen de Barcelona-Ciutat. Hom creu que en un i altre cas els dos espais han de ser preses en la seva totalitat i subjectes d'actuació per part de l'Àrea de Joventut.

Amb aquestes prèvies per endavant, pasem a donar les dades bàsiques sobre l'escolarització superior a Barcelona. Prenem com a punt de referència continuada les memòries docents de les tres Universitats catalanes pel curs 83-84 (curs 82-83 pel que fa a la Politècnica).

1) Les dimensions de la població universitària:

Universitat Politècnica de Barcelona:

Centres Superiors: 11.417 alumnes

Escoles Universitàries: 16.679 alumnes

Universitat de Barcelona:

Facultats: 51.048 alumnes

Delegacions prov.: 2.780 alumnes

Escoles Universitàries: 9.389 alumnes

Escoles Univers.adscrit: 2.735 alumnes

Col·legis Majors: 820 alumnes

Universitat Autònoma de Barcelona:

Facultats: 18.320 alumnes

Escoles Universitàries: 3.808 alumnes

Delegacions prov.: 2.951 alumnes

Total alumnat univers. 119.947 alumnes

La comunitat d'estudiants universitaris de Catalunya és, doncs, d'uns 120.000 joves. D'aquets evidentment cal excloure els alumnes matriculats en Centres Universitaris radicats fora dels campus: Col·legis Universitaris i Escoles Universitàries a Girona, Lleida, Tarragona-Reus, Sabadell-Terrassa, etc. Fent aquestes deduccions obtenim 91.903 alumnes universitaris radicats en els dos campus de Pedralbes i Bellaterra.

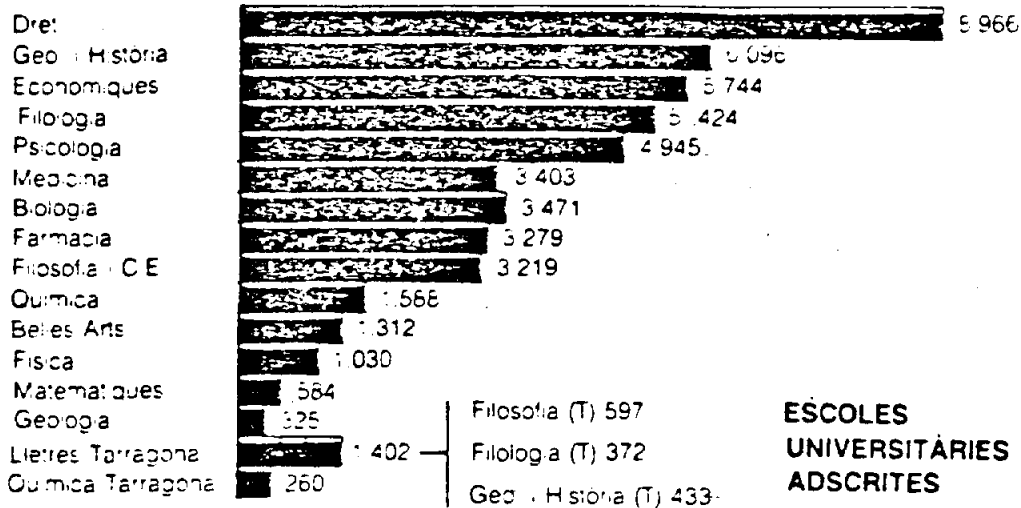
D'aquets 92.000 joves no es pot deduir estadísticament els estudiants residents a Barcelona-Municipi, per raó del processament de dades.

NOMBRE D'ALUMNES PER CENTRES - CURS 1983-84

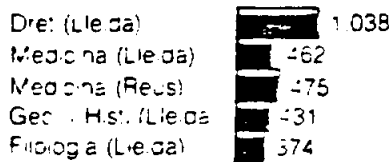
UNIVERSITAT DE BARCELONA

NOMBRE D'ALUMNES PER CENTRES

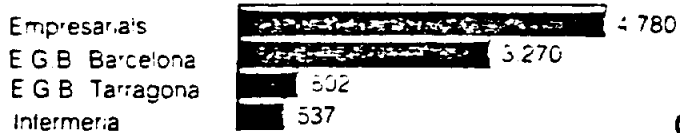
FACULTATS (51.048)

DELEGACIONS (2.780)

ESCOLES UNIVERSITÀRIES (9.389)

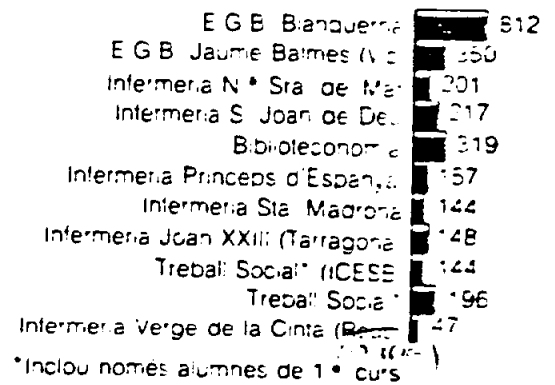
NOMBRE D'ALUMNES SEGONS TIPOS DE MATRÍCULA

OFICIAL 66.772
LLIURE 1.840
DOCTORAT 2.912
FINAL DE CARRERA 949

ALUMNES QUE HAN SUPERAT LES PROVES DE MÉS DE 25 ANYS 500

TOTAL: 72.416

ESCOLES UNIVERSITÀRIES ADSCRITES (2.735)

COL·LEGI U. ABAT OLIBA (820)

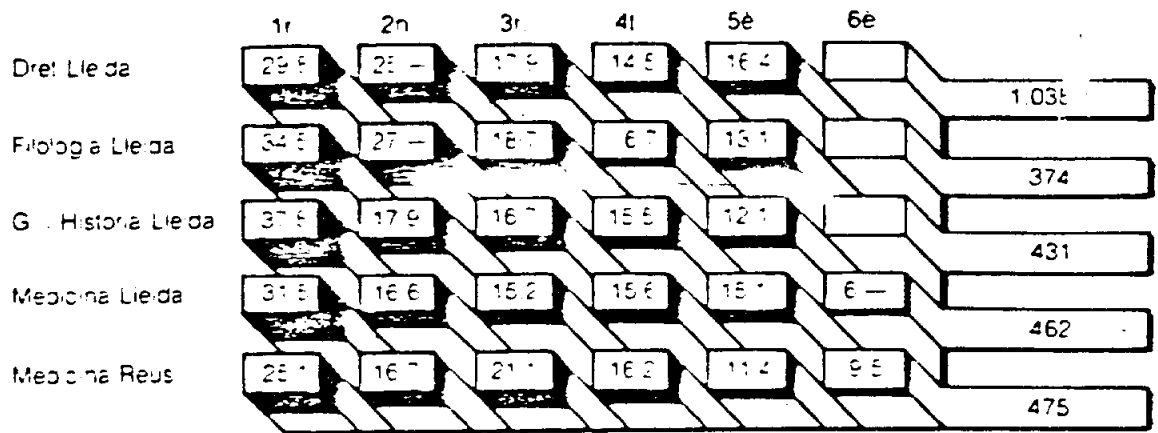

G.T.P.

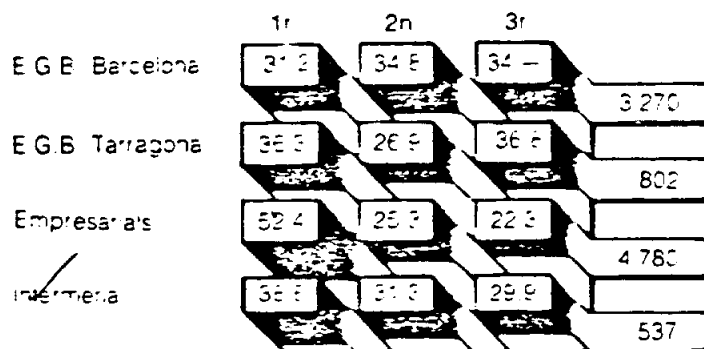
ESTRUCTURA-PER CURSOS (%)

FACULTATS	1r.	2n	3r.	4t	5è	6è	
Belles Arts	26.1	27.1	14.6	17.1	14.9		1.12
Biologia	33.1	27.4	17.3	13.5	14.8		3.71
Dret	35.4	22.6	14.6	12.7	14.7		8.56
Economia	24.1	20.5	17.5	16.7	19.3		5.744
Farmàcia	27.5	27.1	27.1	13.6	13.6		3.279
Filologia	26.1	24.7	19.1	9.8	20.5		5.424
Filosofia i C.E.	27.9	25.9	20.6	13.5	12.1		3.219
Física	34.5	27.7	17.9	10.8	9.1		1.030
G. i. Història	23.3	27.5	21.7	16.6	16.9		6.096
Geologia	30.7	23.6	16.1	12.6	17.1		325
Matemàtiques	48.1	20.4	14.9	10.3	6.3		584
Medicina	11.9	12.1	19.4	16.1	20.1	20.6	3.403
Psicologia	29.8	25.2	15.8	16.1	16.1		4.945
Química	37.7	23.1	14.7	14.6	9.9		1.588
G. i. Història Tarragona	34.2	16.5	14.3	17.1	15.9		433
Química Tarragona	26.8	26.1	22.2	12.3	12.6		260
Filologia Tarragona	32.5	26.6	21.8	6.2	12.9		372
Filosofia Tarragona	34.5	24.1	15.2	10.6	15.7		597

DELEGACIONS

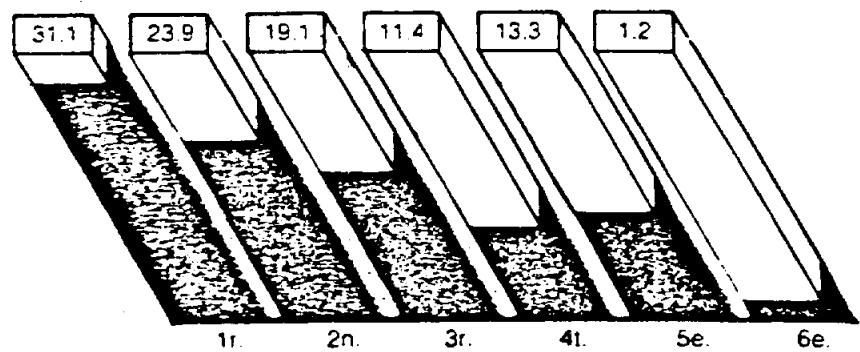

ESCOLES UNIVERSITÀRIES

TOTAL UNIVERSITAT

66.772*

* Al total hi són inclosos els alumnes dels Centres Adscrits

UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA

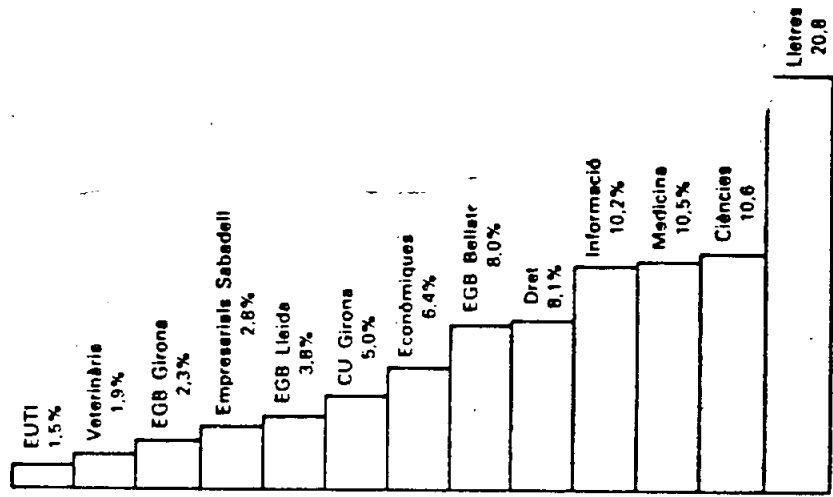
	ALUMNES	PRIMER	SEGON	TERCER	QUART	CINQUE	SISE
Ciències-Secció de Biològiques	1.175	404	247	168	204	152	
Ciències-Secció de Físiques	268	99	59	48	35	27	
Ciències-Secció de Geològiques	108	33	24	23	17	11	
Ciències-Secció de Matemàtiques	209	65	44	32	37	31	
Ciències-Secció de Químiques	460	127	77	72	87	97	
Ciències-Secció d'Informàtica	626	300	162	107	25	32	
TOTAL CENTRE	2.846 10,8%	1.028 36,1%	613 21,5%	450 15,8%	405 14,2%	350 12,3%	
Facultat de Dret	TOTAL CENTRE	2.159 8,1%	640 29,6%	632 29,3%	465 21,5%	219 10,1%	203 9,4%
Econòmiques Pla 83	466	466					
Econòmiques-Secció de General	376	8	132	89	73	74	
Econòmiques-Secció d'Empresarials	849	8	283	179	205	174	
Econòmiques-Estudis de Sociologia	19		1		4	14	
TOTAL CENTRE	1.710 6,4%	482 28,2%	416 24,3%	268 15,7%	282 16,5%	262 15,3%	
C. Informació-Cursos comuns	1.936	729	699	508			
C. Informació-Secció de Periodisme	669				314	355	
C. Informació-Secció de Publicitat	128				81	47	
TOTAL CENTRE	2.733 10,2%	729 26,7%	699 25,6%	508 18,6%	395 14,4%	402 14,7%	
Lletres-Secció d'Anglo-Germànica	357	132	78	88	23	36	
Lletres-Secció d'Hispaniques	834	255	168	167	139	105	
Lletres-Secció de Clàssica	149	53	26	30	28	12	
Lletres-Secció de Romànica	127	39	21	25	24	18	
Lletres-Secció de Geografia	117	16	23	42	20	16	
Lletres-Secció d'Història	1.239	313	242	331	174	179	
Lletres-Secció d'art	284	75	57	66	49	37	
Lletres-Secció de Filosofia	276	71	64	68	32	41	
Lletres-Secció de Psicologia	1.450	385	286	343	207	229	
Lletres-Secció de C. de l'Educació	721	169	94	213	133	112	
TOTAL CENTRE	5.554 20,8%	1.508 27,1%	1.059 19,0%	1.373 24,7%	829 14,9%	785 14,1%	
Facultat de Veterinària	TOTAL CENTRE	504 1,9%	262 52,0%	242 48,0%			
Facultat de Medicina	TOTAL CENTRE	2.814 10,5%	411 14,6%	420 14,9%	428 15,2%	428 15,2%	624 22,2% 503 17,9%
EUTI	TOTAL CENTRE	411 1,5%	170 41,3%	121 29,4%	106 25,8%	14 3,4%	
Empresarials de Sabadell	TOTAL CENTRE	750 2,8%	292 38,9%	249 33,2%	209 27,9%		
EUFP d'EGB Sant Cugat, Bellaterra	TOTAL CENTRE	2.144 8,0%	609 28,4%	693 32,3%	692 32,3%	150 7,0%	
EUFP d'EGB, Lleida	TOTAL CENTRE	1.015 3,8%	297 29,3%	373 36,7%	345 34,0%		
Col·legi de Girona-Ciències	229	119	68	42			
Col·legi de Girona-Empresarials	487	156	144	187			
Col·legi de Girona-Lletres	615	243	146	226			
TOTAL CENTRE	1.331 5,0%	518 38,9%	358 26,9%	455 34,2%			
EUFP d'EGB, Girona	TOTAL CENTRE	605 2,3%	211 34,9%	171 28,3%	223 36,9%		
EU Infermeria-Santa Coloma	TOTAL CENTRE	185 0,7%	66 35,7%	63 34,0%	56 30,3%		
EU Infermeria-Vall d'Hebron	TOTAL CENTRE	166 0,6%	59 35,5%	53 31,9%	54 32,5%		
EU Infermeria Girona	TOTAL CENTRE	152 0,5%	52 34,2%	51 33,6%	49 32,2%		
Matricula Doctorat	TOTAL CENTRE	1.639 6,1%					1.639
TOTAL UAB	28.718 100%	7.334	6.213	5.681	2.722	2.628	503 1.839

(%) Distribució percentual fent referència al conjunt de la Universitat

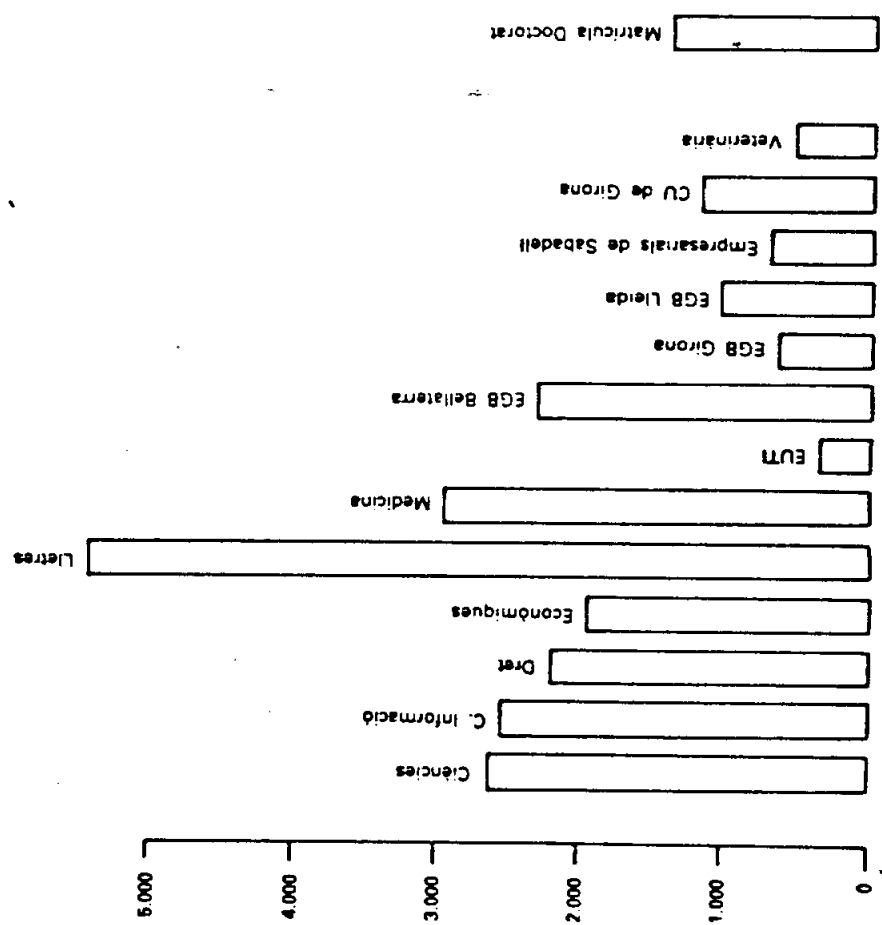
(%) Distribució percentual fent referència als centres

Gràfic de la distribució del nombre d'alumnes
per centre (Universitat Autònoma de Barcelona)

Gràfic distribució percentual

Gràfic distribució d'alumnes

NOMBRE D'ALUMNES PER CENTRES I CURSOS

(1982-83)

UNIVERSITAT POLITÈCNICA DE BARCELONA

CURSOS													
	Matriculats de nou								Treball o Projecte fi de carrera	TOTAL	Doctoral	Total General Estudiants	
		Primer	Segon	Tercer	Adaptació	Quart	Cinquè	Sisè					TOTAL
CENTRES SUPERIORS													
021 ETS. Arq. B.	375	582	385	372		335	494	503	2.671	699	3.370	380	3.750
022 ETS. E. Ind. T.	130	147	72	80	145	136	110		690	49	739	22	761
023 ETS. E. Tel. B.	377	521	496	273	36	193	142		1.661	49	1.710	37	1.747
024 ETS. E. Ind. B.	495	714	376	313		306	370		2.079	120	2.199	3	2.202
025 ETS. E. CCP. B.	140	270	89	126		60	160		705		705	29	734
026 ETS. E. Agr. LI.	35				136	61	50		247	2	249	22	271
027 Fac. Infor. B.	485	654	219	118		53	13		1.057	1	1.058	35	1.093
029 ETS. Arq. V.	142	205	175	177		120	63	65	805	54	859		859
TOTAL	2.179	3.093	1.812	1.459	317	1.264	1.402	568	9.915	974	10.889	528	11.417
ESCOLES UNIVERSITÀRIES													
031 EU. Arq. T. B.	363	641	462	533					1.636	283	1.919		1.919
032 EU. ETI. T.	190	316	170	172					658	112	770		770
033 EU. Poli. M.	198	313	248	120					681	7	688		688
034 EU. ETI. V. i G.	102	159	93	87					339	17	356		356
035 EU. ET. Agr. LI.	138	243	115	86					444	9	453		453
036 EU. Poli. G.	168	278	146	87					511	35	546		546
037 EU. Opt. T.	217	297	153	75					525	5	530		530
TOTAL	1.376	2.247	1.387	1.160					4.794	468	5.262		5.262
TOTAL UPB	3.555	5.340	3.199	2.619	317	1.264	1.402	568	14.709	1.442	16.151	528	16.679

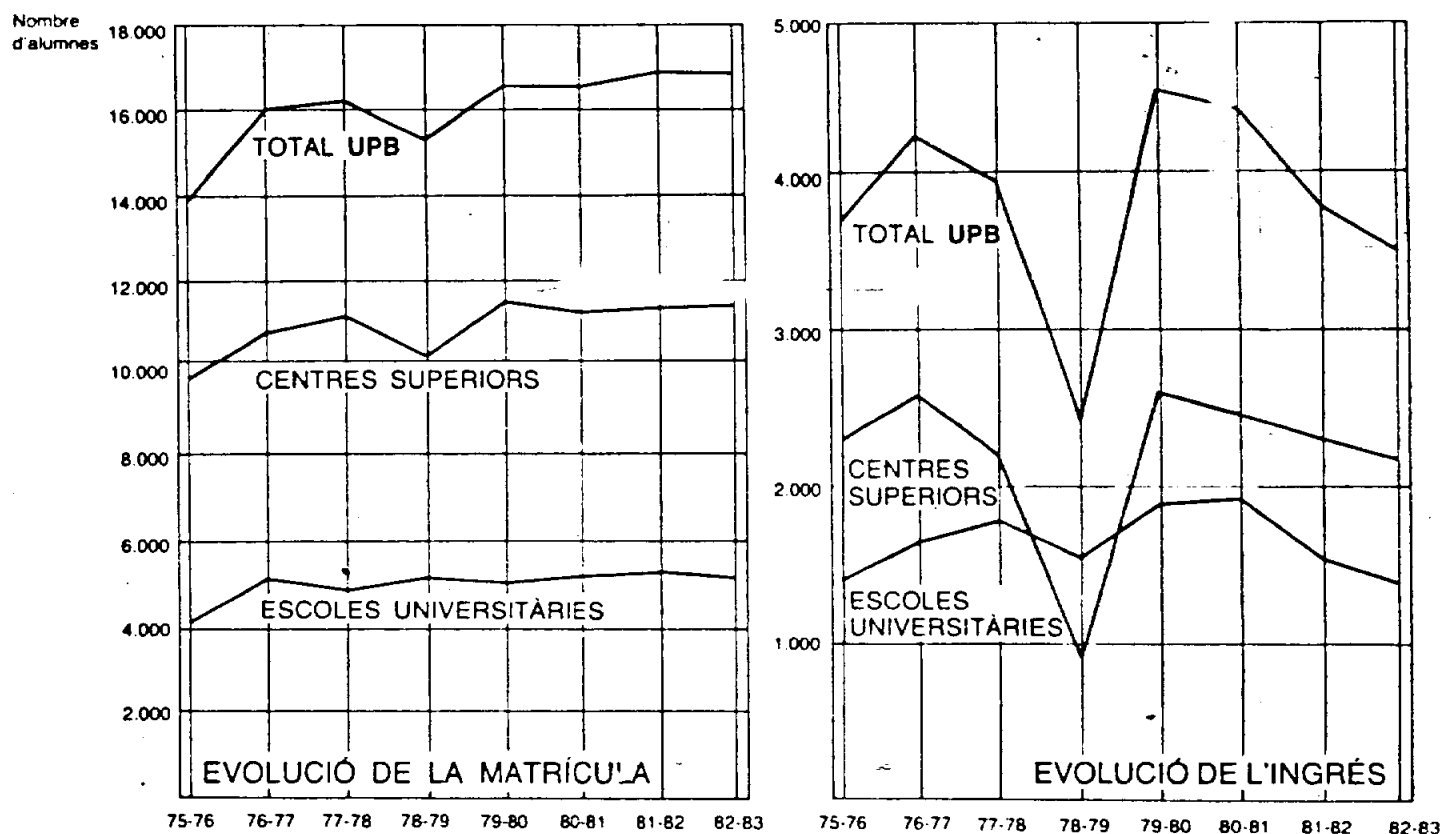
	75-76	76-77	77-78	78-79	79-80	80-81	81-82	82-83
CENTRES SUPERIORS								
021 ETS. Arq. B.	3.557	4.450	4.694	4.427	4.256	4.145	3.910	3.750
022 ETS. E. Ind. T.	1.114	1.300	1.177	927	878	818	793	761
023 ETS. E. Tel. B.	1.297	1.559	1.664	1.463	1.665	1.535	1.682	1.747
024 ETS. E. Ind. B.	3.258	2.799	2.634	2.319	2.623	2.406	2.338	2.202
025 ETS. E. CCP. B.	541	648	760	702	824	795	750	734
026 ETS. E. Agr. LI.		65	81	84	180	207	213	271
027 Fac. Infor. B.			160	227	408	597	853	1.093
029 ETS. Arq. V.					597	772	809	859
TOTAL	9.767	10.821	11.170	10.149	11.431	11.275	11.348	11.417
ESCOLES UNIVERSITÀRIES								
031 EU. Arq. T. B.	1.794	2.332	2.063	2.091	2.016	2.024	2.031	1.919
032 EU. ETI. T.	958	1.052	1.027	1.183	1.224	893	862	770
033 EU. Poli. M.	228	302	365	345	510	539	596	688
034 EU. ETI. V. i G.	699	840	681	762	461	436	387	356
035 EU. ET. Agr. LI.	188	294	324	293	345	403	449	453
036 EU. Poli. G.	181	312	415	444	501	511	561	546
037 EU. Opt. T.						411	489	530
TOTAL	4.048	5.132	4.875	5.118	5.057	5.217	5.375	5.262
TOTAL UPB	13.815	15.953	16.045	15.267	16.488	16.492	16.723	16.679

2) Evolució de l'alumnat universitari

A l'any 1.960 la taxa d'alumnes universitaris espanyols per cada 100.000 habitants era de 253; a l'any 1977 aquesta taxa era ja de 1.181 alumnes per cada 100.000 h. la qual cosa significa un increment superior al 300 per cent. Des del 1978 fins ara aquesta taxa no ha experimentat creixements tant forts: en alguns centres la matrícula ha estat inclús recessiva, en altres s'ha restringit l'entrada a partir de mesures selectives específiques. D'altra banda, l'obertura de nous centres universitaris ha extès més l'Oferta amb repercussions directes sobre la pressió de la demanda en determinades Facultats o Escoles Universitàries.

A la pàgina anterior hi figura l'evolució de l'alumnat en la Politècnica des de matats del 70. Fins al curs 79-80 la matriculació segueix un augment lleuger però constant. A partir d'aquest curs hom observa una estabilització del nombre d'alumnes totals i inclús una recessió en l'evolució de nous ingressos: els ingressos són escassos al curs 78-79 per raó de la regulació del BUP-COU; l'any següent es recupera i sobrepassa el nivell d'ingressos, però a partir del 80 les matriculacions a primer curs segueixen una línia descendent.

Evolució de matrícula i nous ingressos
UNIVERSITAT POLITÈCNICA

Evolució Nous Ingressos

	72-73	73-74	74-75	75-76	76-77	77-78	78-79	79-80	80-81	81-82	82-83
CENTRES SUPERIORS											
021 ETS. Arq. B.	714	90	558	742	880	950	162	598	469	394	375
022 ETS. E. Ind. T.	187	246	442	308	328	288	90	175	226	110	130
023 ETS. E. Tel. B.	234	274	212	328	391	183	156	383	437	465	377
024 ETS. E. Ind. B.	660	570	510	580	599	210	184	645	508	541	495
025 ETS. E. CCP. B.		79	150	171	244	240	48	209	138	142	140
026 ETS. E. Agr. LI.					65	33	9	73	59	23	35
027 Fac. Infor. B.						160	84	301	365	431	485
029 ETS. Arq. V.		408	120	150	63	120	143	189	233	155	142
TOTAL	1.795	1.667	1.992	2.279	2.567	2.184	876	4.573	2.435	2.261	2.179
ESCOLES UNIVERSITÀRIES											
031 EU. Arq. T. B.				520	536	642	482	670	667	445	363
032 EU. ETI. T.				312	330	354	428	442	271	228	190
033 EU. Poli. M.				107	163	141	102	276	211	185	198
034 EU. ETI. V. IG.				257	301	269	315	127	127	107	102
035 EU. ET. Agr. LI.				85	129	136	66	153	185	133	138
036 EU. Poli. G.				109	187	235	148	219	239	202	168
037 EU. Opt. T.											
TOTAL				1.390	1.646	1.777	1.541	1.887	1.920	1.524	1.376
TOTAL UPB	1.795	1.667	1.992	3.669	4.213	3.961	2.417	4.460	4.355	3.785	3.555

Mentre l'evolució de l'alumnat al Politècnic és recessiva les dues Universitats (Central i Autònoma) experimenten creixements: la Universitat Central del 23 % i la Autònoma del 37 %. Aquests creixements son molt desiguals segons Centres; alguns perden matrícula per desdoblament de Facultat, d'altres per l'aplicació de selectivitat específica; d'altres tenen increments nous degut a la seva recent creació com a Escoles o Facultats, etc:

Universitat Autònoma de Barcelona (matrícula)

	<u>1979-80</u>	<u>1983-84</u>
Ciències	2.323	2.846
C.Informació	2.411	2.733
Econòmiques	1.232	1.710
Lletres	3.859	5.554
Veterinària	- -	504
Dret	1.049	2.159
Medicina	4.406	2.814
E.U. EGB	2.359	2.144
E.U. Empresarials	444	750
E.U. Traductors	249	411
Col·legi Girona	904	1.331
EGB Girona	710	605
EGB Lleida	876	1.015
Infermeria	- -	503
	18.499	26.718
		(inclou 1.639 doctorants)

Universitat de Barcelona (Matrícula)

	<u>1979-80</u>	<u>1983-84</u>
Biologia	2.795	3.471
Física	750	1.030
Geologia	249	325
Matemàtiques	569	584
Química	1.516	1.588
Dret	8.286	8.966
Farmàcia	2.977	3.279
Filosofia	6.215	3.219
Psicologia	- -	4.945
Filologia	3.726	5.424
Geografia-H ^a	4.904	6.096
Medicina	6.744	3.403
Econòmiques	4.967	5.744
Belles Arts	1.065	1.312
C. Empresarials	2.293	4.780
EGB Barcelona	4.001	3.270
EGB Tarragona	792	802
Infermeria	821	537
Delegacions prov.	3.349	4.442
	54.319	66.772

3) Distribució de l'alumnat segons sexe

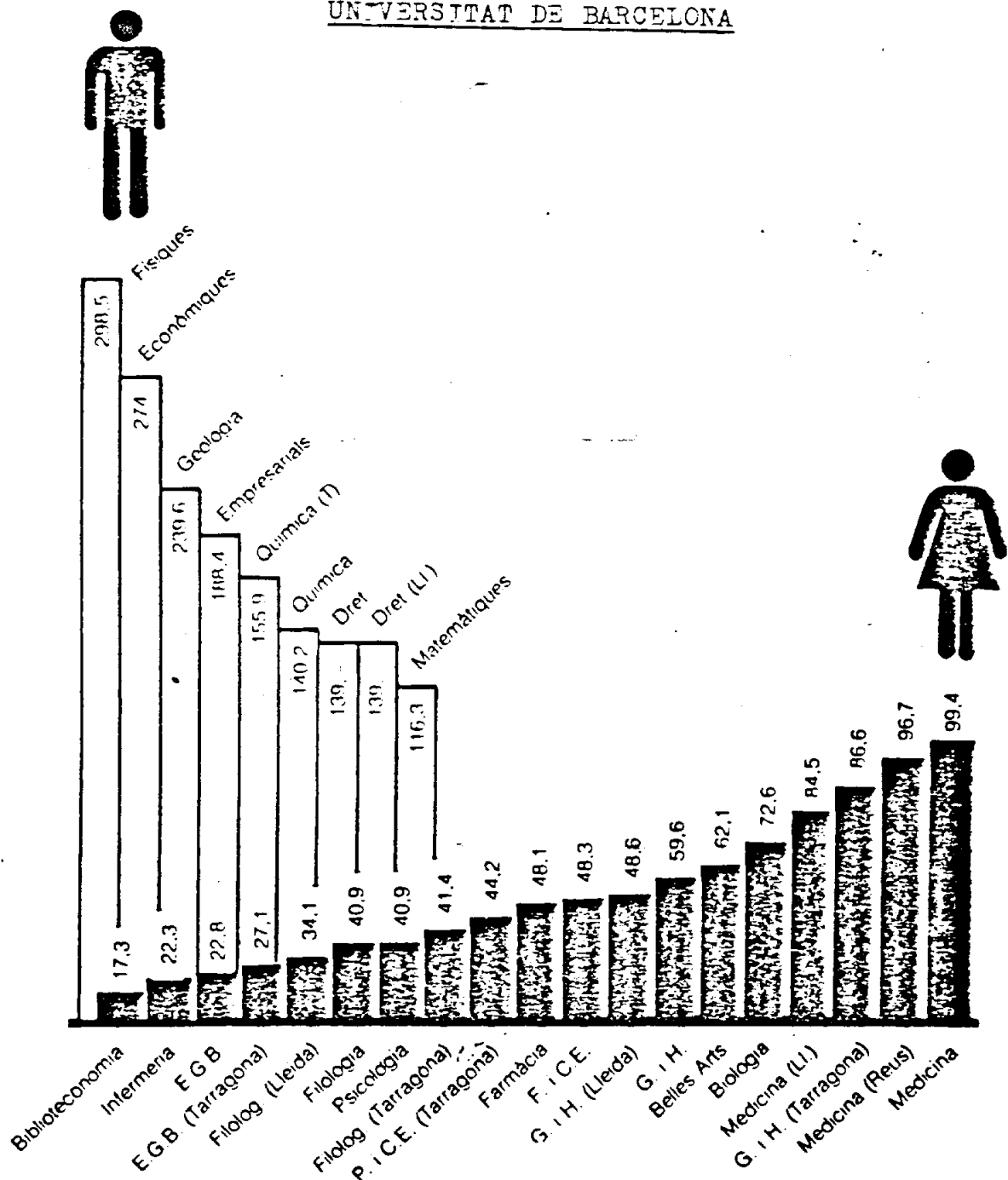
UNIVERSITAT POLITECNICA						Matriculats als Centres					Han finalitzat els estudis (1)					Matriculats a cursos de doctorat				
CENTRES SUPERIORS						Homes	%	Dones	%	Total	Homes	%	Dones	%	Total	Homes	%	Dones	%	Total
021 ETS Arq B						2 631	79,72	669	20,27	3 300	181	89	23	11	204	297	79,62	76	20,37	373
022 ETS E Ind T.						718	96,37	27	3,62	745	63	97	2	3	65	16	72,72	6	27,27	22
023 ETS E. Tel. B						1.628	95,59	75	4,40	1.703	41	95	2	5	43	37	100			37
024 ETS E Ind B.						2 106	95,20	106	4,79	2 212	148	98	3	2	151	3	100			3
025 ETS E CCP B						658	95,63	30	4,36	688	66	99	1	1	67	27	93,10	2	6,89	29
026 ETS E Agr LI						233	84,72	42	15,27	275	11	92	1	8	12	16	76,19	5	23,80	21
027 Fac. Infor B						761	72,40	290	27,59	1.051	10	100			10	30	85,71	5	14,28	35
029 ETS Arq V						694	78,77	187	21,22	881	9	100			9					
TOTAL						9.429	86,86	1 426	13,14	10.855	529	94,30	32	5,70	561	426	81,93	94	18,07	520
ESCOLES UNIVERSITÀRIES																				
031 EU Arq T. B						1 612	83,26	324	16,73	1 936	145	85	25	15	170					
032 EU ETI T.						727	95,53	34	4,46	761	33	97	1	3	34					
033 EU Poli. M.						649	95,02	34	4,97	683	31	96	4	4	35					
034 EU ETI V. IG						349	95,61	16	4,38	365	26	93	2	7	28					
035 EU ET. Agr. LI.						378	79,41	98	20,58	476	9	64	5	36	14					
036 EU Poli. G.						489	88,74	62	11,25	551	28	97	1	3	29					
037 EU Opt. T.						243	46,19	283	53,80	526	9	45	11	55	20					
TOTAL						4.447	83,94	851	16,06	5.298	281	85,16	49	14,84	330					
TOTAL UPB						13.876	85,90	2.277	14,10	16.153	810	90,91	81	9,10	891	426	81,93	94	18,07	520

UNIVERSITAT AUTONOMA			Home	Dona
Ciències			60,7	39,3
C. Informació			54,7	45,3
Dret			63,3	36,7
Econòmiques			76,7	23,3
Lletres			35,0	65,0
Medicina			54,6	45,4
Veterinària			55,3	44,7
EUTI			19,6	80,4
EUFP EGB Bellaterra			19,8	80,2
EUFP EGB Girona			16,0	84,0
EUFP EGB Lleida			19,2	80,8
Empresarials Sabadell			65,7	34,3
CU Girona			45,6	54,4
EU Infermeria			13,3	86,7
Total Universitat			47,3	52,7

La distribució de l'alumnat segons sexe és tanmateix diferent segons Universitat i segons Centre. En el cas de la Politècnica la proporció d'homes sobre dones és extraordinària: 86 % homes i 14 % dones. Si tenim en compte que en algunes Escoles Tècniques la proporció de dones arriba al 20 % (agricultura, arquitectura, farmàcia) la desproporció en altres estudis serà encara més alta (Enginyeria, p.e., amb un 5% d'alumnat femení).

RELACIÓ HOME-DONA (PER CENTRES) (NOMBRE D'HOMES PER CADA 100 DONES)

UNIVERSITAT DE BARCELONA

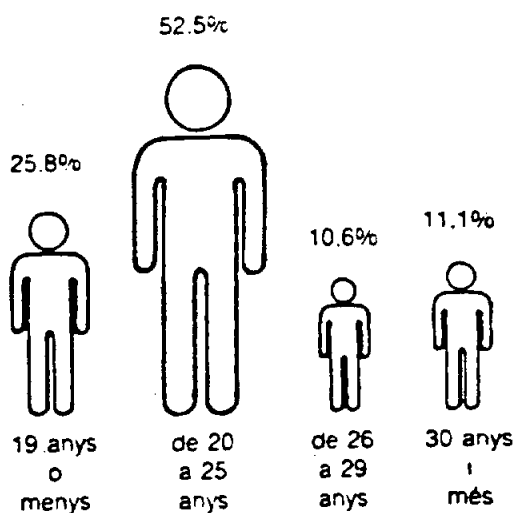
En el cas de les Universitats la proporció global és més equilibrada: en les Facultats de la Central (xifres totals curs 79-80) hi ha 108 nois per 100 noies; en les Escoles Universitàries 62 nois per cada 100 noies. En termes globals (Facultats i Escoles) a la Autònoma hi ha més presència femenina que masculina (52,7 dones sobre 47,3 h)

Tanmateix, però, aquest suposat equilibri és enganyador: en la distribució de l'alumnat per centres és on es reflecteix la desproporció en forma semblant com s'ha comentat referent a les branques d'especialitat en la Formació Professional. La gràfica de la pàgina anterior, corresponent a la Universitat de Barcelona és prou indicativa; només medicina (+ Ciències de l'Autònoma) és el centre més equilibrat. Les branques de Ciències, Dret i Econòmiques tenen un elevat índex de masculinitat, mentre que Lletres, Magisteri i Infermeria són estudis amb fort component femení.

4) Distribució d'edats:

No disposem de la distribució de l'alumnat de la Politècnica segons edats; sí en canvi en les dues Universitats.

UNIVERSITAT DE BARCELONA **EDAT DE L'ALUMNAT**

UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA															
Intervals d'edats	Ciències	C. Informació	Dret	Econòmiques	Lletres	Medicina	Veterinària	EUT	EUPP EGB Bellaterra	EUPP EGB Girona	EUPP EGB Lleida	Empresarials Sabadell	CU de Girona	EU Infermeria	TOTAL UNIVERSITAT
18-20	55,6	45,5	47,8	43,4	39,7	30,7	91,2	47,4	51,6	74,9	71,3	39,6	58,5	54,8	48,0
21-23	34,5	34,6	33,3	35,9	37,1	36,0	7,2	32,9	27,2	17,6	24,3	39,1	23,9	33,2	32,6
24-26	4,9	9,9	9,2	9,8	9,8	22,2	0,8	7,8	8,5	2,9	2,8	10,4	8,5	5,3	9,8
27 6 +	4,8	10,1	9,7	10,8	13,5	11,0	0,8	11,8	12,7	4,7	1,4	11,0	9,3	6,5	9,7

Els grups d'edats establerts no són homogènis però permeten algunes constatacions: la Universitat de Barcelona presenta un nivell més alt d'edats que l'Autònoma. El 78% de l'alumnat és menor de 26 anys i l'11% té més de 30 anys. A l'Autònoma el 80 % dels alumnes tenen menys de 24 anys. Aquesta diferència d'edats també es retroba en considerar l'estat civil dels alumnes: a la Central són solters el 81 % i a l'Autònoma el 91,5%. Possiblement la major oferta de cursos nocturn a la Central pot explicar aquest tret diferencial.

5) Nivell d'Instrucció familiar:

No es disposa informació sobre els nivells d'Instrucció dels pares dels alumnes de la Politècnica. S, en canvi, disposem de dades mínimes de la Central i dades més desagregades de l'Autònoma.

UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA

		Ciències	C. Informació	Dret	Econòmiques	Lletres	Medicina	Veterinària	EUTI	EUPP EGB Bellaterra	EUPP EGB de Girona	EUPP EGB de Lleida	Empresarials de Sabadell	CU de Girona	Infermeria
SENSE ESTUDIS	PARE	4,5	3,4	3,8	3,5	4,7	2,4	2,8	0,7	6,6	2,4	3,8	5,1	3,3	7,0
	MARE	6,6	5,6	6,0	5,6	7,2	4,3	3,1	3,0	11,0	3,7	3,6	7,7	4,7	8,8
PRIMARIS	PARE	45,2	39,4	35,5	37,7	45,9	31,8	26,9	26,1	57,9	62,6	69,5	48,9	53,3	54,6
	MARE	57,3	53,4	46,9	50,7	58,9	46,2	40,5	35,2	67,9	70,4	75,6	59,5	63,1	67,1
FORMACIÓ PROFES.	PARE	6,0	6,1	4,9	5,5	6,9	7,4	5,3	5,3	6,7	3,6	4,3	6,9	4,0	5,5
	MARE	3,5	3,3	2,5	3,0	3,7	2,7	5,0	5,9	3,1	1,5	2,6	1,7	2,3	3,0
BATXILL. ELEMENT.	PARE	12,8	14,9	11,8	13,7	11,7	10,1	13,6	10,6	10,1	12,5	10,2	10,8	12,3	11,7
	MARE	13,7	16,8	17,2	16,6	12,3	15,7	19,6	17,8	8,3	10,1	8,2	16,5	12,4	10,0
BATXILL. SUPER.	PARE	7,7	9,5	11,1	10,0	7,1	9,2	11,4	14,5	5,8	5,2	3,9	7,8	8,2	4,3
	MARE	7,7	9,6	13,0	12,6	7,0	11,2	12,8	16,8	3,7	4,8	2,2	7,1	6,8	3,3
MAGISTERI	PARE	1,3	1,4	0,5	1,1	1,2	1,0	0,3	1,0	0,8	3,2	2,8	0,5	1,5	1,2
	MARE	3,3	3,2	3,8	4,1	3,4	5,1	5,3	3,6	2,9	6,0	5,8	1,1	4,4	2,7
ESTUDIS GR. MITJA	PARE	9,8	12,6	13,6	12,7	10,3	14,3	16,9	15,5	6,6	3,7	3,3	11,1	8,1	7,7
	MARE	3,2	4,0	3,1	3,8	3,6	6,7	5,3	8,9	1,6	1,5	0,8	2,7	2,3	3,0
ESTUDIS GR. SUPER.	PARE	9,8	10,2	15,3	13,0	10,1	21,0	19,4	21,5	3,8	3,4	1,1	5,9	5,7	5,8
	MARE	2,3	1,9	2,3	1,6	2,3	5,0	3,4	4,3	0,5	0,2	0,0	0,9	1,3	1,2
ALTRES	PARE	2,7	2,6	3,6	2,8	2,1	2,7	3,6	5,0	1,7	3,4	1,1	3,0	3,7	1,8
	MARE	2,3	2,3	3,2	2,1	1,5	3,1	5,0	4,6	1,0	1,9	1,2	2,9	2,7	1,5

	ESTUDIS DEL PARE				ESTUDIS DE LA MARE	
	Primaris	Mitjos	Superiors	No consta	Total	Nº d'alumnes
Primaris	67.9	9.8	9.3	9.4	44.2	26.747
Mitjos	22.2	49.1	19.8	3.9	27.3	17.717
Superiors	7.4	36.8	68.9	2.7	19.1	12.362
No consta	2.5	2.3	2.0	84.0	9.5	6.146
Total	100	100	100	100	100	
Nº d'alumnes	38.616	16.488	4.267	5.581		64.972

El 19 % dels pares dels alumnes tenen estudis superiors, el 27, 3 % tenen estudis mitjos. En el cas de les mares els percentatges d'estudis superiors i mitjos disminueixen atesa l'estructura educativa de fa vint anys. L'elevada presència dels estudis superiors ratifica comentaris emesos anteriorment entorn la selectivitat cultural, social i econòmica respecte l'estudiantat universitari; és a dir, la probabilitat d'accés a la Universitat és alta per fills de famílies amb nivells d'instrucció mitja o superior.

El quadre de la pàgina anterior, que nostre un major grau de detall al desagregar els centres, mostre més a més que l'elecció de carrera també està segons com mediatitzada pels nivells d'instrucció familiar: les Escoles Universitàries i les carreres de Lletres tenen un major component popular que no pas Ciències o Econòmiques p.e.

6) Els alumnes universitaris i la professió dels pares

La professió dels pares dels alumnes universitaris és ve a ratificar amb més força encara els aspectes d'adscripció social i familiar en l'accés a la Universitat comentats en el darrer apartat. El següent quadre (Autònoma de Barcelona) és prou il·lustratiu al respecte.

	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Ciències	9,8	15,1	1,6	0,4	13,6	9,2	7,9	4,2	3,8	7,4	2,1	1,0	1,0	0,5	0,6	0,5	0,5	1,0	4,8	12,4
C. Informació	10,6	14,5	1,1	0,4	15,2	6,5	8,8	3,7	3,8	6,5	2,6	1,5	1,4	0,4	0,5	0,4	0,1	0,7	8,0	13,5
Dret	13,4	13,7	0,9	0,2	13,3	5,1	9,7	3,7	3,1	6,0	3,0	1,3	1,4	0,6	0,5	0,3	0,4	0,3	10,1	13,1
Econòmiques	14,1	13,6	1,2	0,5	13,6	6,2	10,4	5,2	4,2	8,4	2,3	0,7	0,8	0,5	0,4	0,3	0,3	0,4	4,7	12,1
Lletres	8,5	14,2	1,5	0,3	16,6	9,2	6,9	3,8	4,4	7,2	1,4	1,0	1,0	0,6	0,3	0,4	0,6	0,9	6,0	15,1
Medicina	10,0	12,5	1,2	0,2	10,9	5,0	9,1	3,6	4,4	6,4	2,6	0,8	0,8	1,0	0,6	0,8	0,4	0,6	16,1	13,0
Veterinària	13,0	16,7	1,2	0,0	8,4	3,2	11,5	6,6	2,6	6,6	3,5	0,3	0,6	0,6	0,0	0,9	0,3	0,3	10,7	13,3
EUTI	17,3	15,0	1,4	0,0	6,1	3,7	12,9	5,8	3,7	4,4	5,1	1,7	0,7	0,0	0,3	0,3	1,0	0,0	10,9	9,5
EUFP EGB Bellaterra	5,9	14,4	1,7	0,4	24,6	13,2	3,5	2,4	3,2	6,7	1,1	1,2	1,1	0,3	0,7	0,3	0,2	1,0	2,1	16,1
EUFP EGB Girona	10,3	19,4	6,3	0,6	15,8	9,1	4,9	1,5	2,5	5,3	2,9	1,0	1,5	0,6	1,1	0,0	0,2	3,0	1,9	12,2
EUFP EGB Lleida	5,6	32,8	10,7	0,7	13,0	6,1	2,3	0,3	0,9	3,2	1,8	1,2	1,2	0,1	1,5	0,0	0,2	2,2	1,5	14,6
Empresarials Sabadell	15,1	15,1	1,9	0,5	18,6	6,9	7,7	3,5	3,6	6,3	0,5	0,6	1,1	0,3	0,5	0,3	0,2	0,5	2,0	14,9
CU Girona	13,9	17,8	2,9	0,2	13,4	9,8	5,9	1,7	2,3	6,1	3,0	1,8	1,2	1,0	0,8	0,2	0,4	0,8	5,6	11,3
Infermeria	5,1	11,5	3,8	0,3	27,6	7,7	5,1	0,6	1,6	4,8	1,6	0,9	1,6	0,0	1,6	0,3	0,3	0,9	4,1	20,2
Total Universitat	10,3	15,3	2,0	0,4	15,4	7,7	7,6	3,5	3,5	6,6	2,2	1,1	1,1	0,6	0,6	0,4	0,4	0,8	7,0	13,6

CODIS DE LES OCUPACIONS

- 01 — Propietaris i empresaris amb assalariats
- 02 — Propietaris, empresaris, industrials i comercials sense assalariats; artesans i treballadors independents
- 03 — Obrers i treballadors agrícoles fixos
- 04 — Obrers i treballadors agrícoles eventuals
- 05 — Obrers i treballadors especialitzats de la indústria, construcció, transport i serveis
- 06 — Obrers i treballadors no especialitzats de la indústria, construcció, transport i serveis
- 07 — Gerents i directius (no propietaris) d'empreses i societats privades
- 08 — Tècnics i professionals de nivell superior d'empreses i societats privades
- 09 — Personal amb titulació mitjana d'empreses i societats privades
- 10 — Personal d'oficines en empreses i societats privades
- 11 — Funcionaris públics (excepte docents) amb titulació de facultats o Escoles Tècniques Superiors, de Carrera, interins, contractats o eventuals.
De l'Estat, Comunitats Autònomes, Províncies o Municipis
- 12 — Idem, amb titulació mitjana
- 13 — Idem, a nivell d'auxiliar subaltern
- 14 — Generals, Caps o Oficials de les Forces Armades o de Seguretat
- 15 — Suboficials i altres professionals de les Forces Armades
- 16 — Professors d'Universitat
- 17 — Professors d'Instituts de Centres Privats de BUP o de Formació Professional
- 18 — Professors d'EGB i Pre-escolar (Centres estatals o privats)
- 19 — Professions lliberals (metges, advocats, notaris, registradors, farmacèutics..., artistes, periodistes)
- 20 — Altres

(Distribució percentual per Centres)

El codi d'ocupacions emprat és massa dispers, però mostra d'entrada que a la Universitat hi ha tants fills d'obrers (en termes relatius) com d'empresaris petits. I forces més empresaris amb assalariats i gerents d'empreses que fills d'obrers qualificats (18% versus 15,4%). Agrupant el codi d'ocupacions per grups homogenis obtenim el següent resultat:

Empresaris amb assalariats i Directius	18,0%
Empresaris petits i treball autònom	15,3
Obrers fixes i qualificats	17,4
Obrers eventuais o no qualificats	8,1
Tècnics Superiors, Professionals Liberals	13,1
Tècnics mitjos, funcionaris mitjans, mestres	5,8
Administratius	7,7
altres	15,0

Si tenim en compte l'estructura ocupacional i la reflexada en aquestes dades anteriors es comprova la baixa representativitat dels fills d'obrers a la Universitat i l'alta presència de fills d'empresaris amb assalariats (menys del 3% de la població). Igualment passa als les professions intermitjies.

Aquesta adscripció de tipus econòmic-familiar a la Universitat també es retroba marcada en termes diferencials en el tipus d'estudis universitaris elegits.

Així, pe., comparant la professió dels pares dels alumnes d'Econòmiques amb els de l'Escola de Magisteri pot observar-se trets interessants: De cada quatre estudiants d'Econòmiques un és fill d'empresari amb assalariats o gerent d'empresa; en canvi aquesta distribució a l'Escola de Magisteri no arriba al 10 per cent; la proporció en el cas de Magisteri és inversa, doncs de cada quatre alumnes un i mig prové de la classe obrera. Semblantment passa també en les professions liberals i tècniques on els estudis d'Econòmiques estan molt més primats que no els de Magisteri.

III^a PART

CONSULTA A JOVES

ESTUDIANTS DE

FORMACIÓ PROFESSIONAL

I BATXILLERAT

7.- Enquesta als joves estudiants de F.P. i BUP

Com a suport a les dades d'escolarització comentades en la II^a part, s'ha realitzat una consulta a estudiants de Formació Professional i Batxillerat del Municipi. Aquesta consulta s'ha realitzat durant el mes de maig del 84 en Instituts de FP i BUP privats i públics, sota dos procediments. En primer lloc mitjançant grups de discussió formats en alguns centres ad hoc, i en segon lloc realitzant una enquesta a estudiants. En el capítol següent es fa un raport comprensiu dels grups de discussió; en aquest es presenta una síntesi dels resultats de l'enquesta realitzada.

1. Característiques de l'enquesta

-S'han seleccionat 18 Centres de Formació Professional i 18 Centres de BUP, sense pretendre l'obtenció d'una mostra representativa del conjunt d'alumnes d'en senyament mitjà, sinó un ventall de Centres representatius dels sectors (públic, privat religiós i privat no-religiós), i distribuïts arreu de la Ciutat segons tipus d'àrees urbanes (zones de radicació de la classe obrera, zones residencials amb preeminència de classes benestants i zones intermedies).

- L'enquesta es realitza a alumnes de 3er. de BUP, 2ón de FP1 i 3er. de FP2, per a ser cursos on l'alumne ha de decidir la continuïtat o no continuïtat en els estudis (finals de cicle).
- De cada centre escollit es passa l'enquesta a un aula dels cursos indicats triada aleatoriament. En els centres públics que imparteixen cursos nocturns també s'ha passat l'enquesta.
- En els centres de FP s'ha seguit, més a més, el criteri d'enquestar a 2ón de FP 1 a tots els alumnes vinculats a assignatures comuns; a 3er. de FP2 s'ha procurar un ventall ampli de les especialitats.
- L'enquesta s'ha pogut realitzar en tots els centres seleccionats llevat dels dos centres de FP religiosos de zona urbana residencial.
- En total s'ha enquestat a 1.233 estudiants: 582 de 3er. de BUP, 410 de 2ón de FP 1 i 241 de 3er. de FP 2.
- Per edats la distribució ha estat la següent: 447 de 15-16 anys, 587 de 17 i 18 anys, 163 de 19 i 20 anys i 36 de 21 o més anys.
- Per sexes la distribució ha estat de 618 nois i 610 noies (5 enquestats no ho especifiquen).

- Per àrees urbanes els enquestats han estat els següents:
 Centres radicats en "zona alta" (191 de BUP i 64 de FP)
 Centres radicats en "zona mitja" (212 de BUP i 266 de FP)
 Centres radicats en "zona obrera" (179 de BUP i 321 de FP)
- Segons tipus de Centre els percentatges són 36% de Centres públics de la Generalitat, 12% de Centres públics d'altres dependències, 35,3% de Centres religiosos i 15% de Centres privats no religiosos.
- El qüestionari consta de 89 preguntes, totes tancades excepte dues. La major part de les preguntes giraven entorn de l'historial acadèmic, estudis futurs, situació actual davant els estudis, perspectives futures d'ocupació laboral i activitats "extraescolars" en el centre.

2. La professió dels pares i mares dels alumnes

- El tipus de professió dels pares i mares dels estudiants enquestats varia substancialment entre les dues branques (BUP-FP) i segons les tres zones urbanes considerades. Els pares dels estudiants de BUP es reparteixen gairebé per igual en quatre tipus de professions (principalment): obrers qualificats, treballadors autònoms, professionals liberals i tècnics, i empresaris. Els pares d'alumnes de FP, en canvi, concentren gairebé la meitat de les professions com a obrers qualificats o no qualificats.

- Les diferències davant la professió dels pares s'aguditzen més encara considerant les tres àrees urbanes tingudes en compte en la selecció de Centres, establint-se per tant un nexa entre adscripció a tipus de Centre i origen social familiar (test, d'altra banda, demostrada abastament en multitud d'estudis).
- No obstant, l'aspecte de cobertura territorial dels Centres de mitja fa que la composició social dels estudiants en alguns centres sigui força més heterogènia. Alguns centres, per la seva domiciliació i cost familiar de l'educació, concentren fills de les classes benestants; els centres públics de les zones obreres també tenen un component social homogeni; els centres públics del centre de la ciutat (i també forces centres privats) tenen una composició social multivalent.

3. De l'E.G.B. a l'Ensenyament mitjà

- El 46% dels alumnes enquestats de FP prové d'un Ensenyament primari en escola pública; el 29 % dels enquestats de BUP va estudiar la Primària en Centres públics. Aquest tret, també observat en d'altres recerques, és sintomàtic de l'adscripció social de l'alumne. Aquestes dades s'han interpretat sovint de manera malèvola: serien indicatives de que l'escola pública no prepara gens bé

als seus alumnes, en contraposició de l'escola privada que oferiria millors rendiments acadèmics. Aquesta interpretació, a part de tenir una intencionalitat política innegable, parteix erroneament de que l'entrada a la Bàsica no està segmentada. El que determina el fluxe d'entrada en les dues branques de l'ensenyament mitjà no és tant el resultat "imparcial" aconseguit en la titulació final (Graduat-Certificat) sinó la pertinença social.

- Amb això el que volem significar és que la percepció del enomenat "fracàs escolar" té dimensions desiguals segons pertinença familiar. Per a les famílies de classes mitjanes abocar -per obligació- als seus fills a les escoles de FP és conceptuat com un gran fracàs individual per al seu fill; la possibilitat d'accés a BUP està d'entre l'òptica de la normalitat; entre la classe obrera ocorreix de manera molt diferent: el sostre cultural està molt més abocat a la recerca d'"un ofici" manual per als seus fills, mentre que l'accés al BUP és conceptuat com una veritable mobilitat social o com a promoció de l'individu.
- La titulació que s'otorga als escolars en acabar la Bàsica (doble titulació) és certament un element selectiu en abocar necessàriament als Certificats a la branca de

Formació Professional. No obstant la presència de Graduats Escolars dintre la FP (en alguns casos tres de cada quatre alumnes) ens fa ratificar en la teoria del sostre cultural determinat pel medi social i per la família (malgrat el suposat "èxit" en la primària Graduat) l'alumne s'adocria a l'ensenyament professional.

- Hi ha un trasvassament d'alumnes de BUP a FP: dels entrevistats el 8 per cent varen començar el BUP i actualment estan a la FP. El pas a la inversa (de FP a BUP) pràcticament és inexistent malgrat estigui contemplat en la normativa (pas al BUP havent superat FP 1). En aquest sentit la FP es converteix en reducte de sortida per alumnes fracassats en el BUP; la única sortida a la FP és la repetició o el carrer.

4. L'Escola com a lloc de permanència

- Actualment hi ha dues hipòtesis entorn la permanència o sortida de l'Escola; la profusió de dades sobre el fracàs escolar (en sentit de rendiment) i de percentatges d'alumnes que no acaben els estudis abona la idea de que molts alumnes abandonen l'Escola prematurament, que els joves estan decebuts dels estudis, que no els consideren com a via de promoció, etc. D'altra banda, la profusió de l'Escola conceptuada com a "parking"

per a joves sense oportunitats d'inserció laboral abona la idea d'una permanència dels joves d'intre els Centres escolars (independentment de les actituds que puguin manifestar d'adhesió o de rebuig passiu).

Les dades aportades per l'enquesta ens acosten més a la segona hipòtesis que no pas a la primera.

- Ens hem referit ja al percentatge d'escolars que no arriben ni a integrar-se a l'Escola Secundària; també és cert un al nivell de deserció d'intre la FPl. En tot cas, però, la deserció avançada de l'Escola ateny a zones urbanes subintegrades, en escoles amb forta problemàtica social, on el jove està sotmès a una forta mediatització del grup d'iguals en pro d'una estada al carrer.
- L'interés dels estudiants enquestats en la permanència d'intre el Centre escolar és força alt en les dues branques, independentment de les zones urbanes. Certament l'opció a la permanència és un xic més alta en BUP i en zones urbanes alta o mitja, però arreu és observable la tendència a romandre en el centre.
- Malgrat l'entrevista es realitza en la fi dels cicles de mitja, la proporció d'alumnes que voldrien seguir estudiant és alta (àdhuc a 3er de FP). Sovint d'ha dit que els alumnes estudien presionats formament per la

família, deduint-ne que la seva presència a l'Escola està forçada. Tanmateix és cert que les famílies (sobretot en les que tenen nivells d'instrucció mitjos o superiors) presionen els seus fills cap a l'obtenció de rendiments alts o acceptables. No obstant sempre és un 10% o menys l'alumnat que manifesta que abandonaria ja els estudis si tingués opció a l'elecció. Creiem certament que hi ha dos elements que proporcionen aquesta taxa alta de permanència: estan imbuïts (socialment i familiarment) de la necessitat dels estudis, i són conscients que l'àmbit escolar obra un lloc de trobada juvenil del grup d'iguals atractiu (amb independència del grau d'interés pels estudis).

- La posició de permanència en el Centre pot arribar a ser independent de l'interés xifrat en l'estudi i de la percepció d'utilitat.
- Per al curs pròxim el 95 % dels alumnes de 3er de BUP pensen seguir estudiant; el 90 % d'aquells té ull posat en el COU. En aquest sentit sembla com si els estudiants haguessin interioritzat una veritat pràctica: el BUP és gairebé un preuniversitari continuat; és a dir que entre el 3er. de BUP i el COU hi ha solució de continuïtat.

- Dels alumnes de 2ón de FP1, vuit de cada deu pensen seguir en l'Escola, dintre el segón cicle de FP. La línia divisòria entre aquets dos cicles també sembla ben difuminada, i la FP gairebé també seria pensada en solució de continuïtat pels cinc anys. Val a dir, però, que entre l'opció o la opció i la realització concreta dels estudis hi ha un tall, i certament no estudiaràn tots els que tentativament hi estarien disposats.
- Sorpren l'elevada proporció d'estudiants de 3er. de FP2 que l'any següent seguirien estudiant. Dos de cada deu hauràn de seguir en el segón cicle perquè preveuen ja la no superació; un de cada deu optaria per el COU; la resta seguirà carrera tècnica (Escola Unive.) o bé altres estudis no precisats. Val a dir que entre els que voldrien seguir estudiant i els que realment ho faràn hi pot haver un decalaix prou gros, però és síntoma d'aquest sentiment de pertinença a l'Escola, en part per les baixes opcions laborals, en part per a definir un espai i estructurar un temps.

5. Una Escola d'esquenes al carrer

- Els alumnes porten en la seva pell la contradicció entre la utilitat practicista dels estudis respecte el futur laboral, el futur professional, la vida quo-

tidiana pròpia i la vida ciutadana. La generalització de que els estudis "ajuden a triumfar" encara és vàlida entre els joves però degudament matitzada, tal com es comenta en la primera part: els estudis no prometen feina però poden ajudar a una millor posició per a trobar-ne. En el camp de les disciplines la contradicció reneix en la contraposició entre disciplines que "preparen tècnicament per la feina" i disciplines de espectre cultural més ampli. En el camp de la pràctica apareix la contradicció entre el llenguatge acadèmic (abstracte-formalista) i la vida quotidiana (les seves exigències i els seus interrogants).

- Aquesta qüestió apareix calrament en els grups de discussió que tractem en el proper capítol. En l'enquesta, però, s'ha aprofitat algunes preguntes per contrastar l'activitat acadèmica i la seva relació amb esdeveniments claus. Poc abans de realitzar l'enquesta hi havia alguns temes d'actualitat rabiosa: OTAN, eleccions autonòmiques, Nicaragua, Reconversió Industrial, Centrals Nuclears, Joan Miró, LODE, drogaddicció i Expo-cultura. Els temes de drogues i eleccions autonòmiques són els que han merescut més espai en els Centres Escolars. En menor grau han tingut lloc els temes de la LODE, OTAN i Centrals Nuclears. Per sota el tema de la

reconversió industrial; i sense gairebé menció Joan Miró, Nicaragua i la Expocultura.

- Les diferències en el tractament de l'actualitat en els centres de BUP i FP són notables. En el baixillerat han tingut lloc més rellevant els temes de les eleccions i de la LODE juntament amb les drogues. En la Formació Professional sobresurt el tema de les drogues com a dominant (certament pot ser un tema d'interrogació de l'alumnat), però la reconversió industrial només ha estat plantejada en una quarta part de l'alumnat de FP. Posats a dir, si sorpren aquest tema darrer, també interroga el poc lloc o ressó que ha tingut l'Expocultura entre els Centres Educatius.
- Les visites d'estudiants a fàbriques, museus, etc. tam poc són massa profuses, i menys en els centres de FP. Més d'una quarta part de l'alumnat no han realitzat cap activitat fora del centre de caràcter instructiu; el 36% només ha realitzat una activitat d'aquesta mena al llarg del curs.
- En termes generals les visites extraescolars es potencien més en els centres de BUP de zones urbanes qualificades. En alguns centres de FP de zona obrera, val a dir que també han promogut aquest tipus d'activitats.

- L'establiment de nexes entre vida acadèmica i vida ciutadana, i entre disciplina i vida quotidiana dels alumnes és, doncs, un dels aspectes a posar de relleu. Cada centre ha de crear la seva pròpia dinàmica cultural, i en aquesta qüestió el professorat hi executa un paper determinant. Sense aconseguir aquest nexa no pot haver-hi millora de la qualitat de l'ensenyament.

6. Les exigències de la vida acadèmica

- Dos de cada deu estudiants han repetit curs (19 % han repetit un curs i 3% més d'un curs) en els estudis actuals. No hi ha masses diferències quan a repetidors entre BUP i FP; les diferències cal trobar-les més en el seu historial acadèmic: els repetidors d'EGB es localitzen evidentment més a FP que no pas a BUP.
- Tant a FP com a BUP més de la meitat dels alumnes no superen el curs al més de juny; només aproven per curs el 46 % d'alumnes de FP i el 44% d'alumnes de BUP. La "normalitat" està, doncs, en la no superació, sobretot si tenim en compte que prop del 20 % sol repetir algun curs. Els percentatges de rendiments "no suficients" són tant alt que han posat el tema del "fracàs escolar" com a tema central de l'Escola, carregant tantes sobre el perfil de l'alumnat més que hipotecant o interrogant les funcions de l'aparell escolar.

- En el tema que recull les preferències dels alumnes entorn les disciplines apareix una diferència notable entre joves de FP i BUP. En el BUP es primeren les assignatures en raó del contingut temàtic; en la FP es primeren les assignatures de caracter pràctic i estrictament professional. Al punt en què d'ambdós col·lectius és que pocs arriben a considerar el paquet global de les matèries com a interessants o útils.
- La vida acadèmica és llarga en hores/treball: gairebé la meitat dels alumnes es veuen en l'obligació d'emergar hores d'estudi a casa seva. Comparativament, però, el nivell d'exigència és més fort a BUP que no pas a FP.
- Gairebé una quarta part dels estudiants enquestats fan activitats paral·leles a l'Escola (idiomes, música, informàtica, mecanografia o preparar oposicions). Aquestes ensenyances predominan en estudiants de BUP, sobretot pel que fa a l'aprenentatge d'idiomes i música, en centres de zones urbanes qualificades. A FP predomina, entre el sector d'Administratiu, el grup que prepara temes per a oposicions (Estat, banca etc). En certa manera la distribució desigual dels estudis paral·lels demostra una preocupació diferenciada entorn la qüestió laboral. Uns més en funció d'ensenyances artístiques o complementaries; els altres en vistes al treball.

7. El dilema entre treballar i estudiar

- Cada un dels tres cursos tinguts en compte mos ren pos-
tures distintes en la relació estudi-treball, algrat
els tres cursos siguin fi de cicle. Evindentme t les
grans distàncies en marquen entre alumnes de BUP i FP.
De cada 10 alumnes de BUP (3er. curs) 6 l'any vinent
seguiràn estudiant a temps complert sense cap intencio-
nalitat de compartimentar l'estudi amb possibles feines,
tres lligaràn els seus estudis amb algùn treball a bus-
car (algú ja té treball enguany) i només un no té gens
clara la seva continuïtat a l'escola com tampoc el seu
futur professional.
- A 2ón de FP1 l'opcionalitat cap el món laboral és molt
més alta. De cada 4 alumnes només 1 té clara la opció
dels estudis com a única activitat; 2 alumnes intenta-
ràn la continuïtat en FP2 (a FP1) però estaràn a la re-
cerca de treball. De cada 4 alumnes 1 ha prés l'opció
d'abandonar els estudis (independentment de si té feina
o no).
- A 3er. de FP2, final de Formació Professional, només el
6% de l'alumnat ha pres opció de seguir estudiant a
"full time", sigui o bé repetint el cicle no acabat, si-
gui saltant a carreres tècniques universitàries. Un 14%

ha aconseguir per al curs vinent una forma de treball que els permetrà seguir estudiant. El 62,5 % de l'alumnat estarà a la recerca de treball; un 15% no té gens clar el seu esdevenidor.

- En qualsevol cas, doncs, ens trobem davant dos tipus d'estudiants; els estudiants que fan opció de permanecer "fulltime" a l'Escola (una fracció de FP i una majoria de BUP) i els joves que ja fan opció d'insertar-se professionalment (encara que sigui compartimentant el treball amb estudis). Aquesta fracció de joves (la major part de F.P. de 16 a 18 anys) és la que de fet pressiona el mercat de treball com a demanda insatisfeta, i la que mereix atenció especial.
- El treball com a preocupació és viscut diferencialment segons l'alumne vingui de BUP o FP. També té, però, connotacions diferencials segons zona urbana. L'opció a seguir l'any vinent com a estudiant "full time" és evidentment molt més alta entre alumnes d'escoles de BUP radicades en zones urbanes centrals o perifèriques d'alt "standing"; certament la opció "universitària" de l'alumne de BUP de zones obreres no és ni de bon tros tant clara. En el cas de la FP, encara que aquesta distància entre centres segons zones urbanes també es dona, la veritat és que la determinació laboral de l'alum-

ne de Formació Professional és molt més alta. Es aquest sentit, l'escola com a estada llarga (segons com l'escola com a parking) opera més clarament entre els fills de les classes mitjies i benestants; són de "professió" estudiants. En el cas dels alumnes de Formació Professional, (sobretot en les barriades obreres) el demà professional és el problema clau.

8. El treball com experiència

- Són molt pocs els estudiants que han aconseguit un treball més o menys fixe i remunerat de més de quinze hores setmanals (bàsicament nois de 3er. de FP2), i que per tant no tenen tant difícil el seu pas de l'Escola a la vida activa.
- No obstant, la meitat dels alumnes enquestats, tant de BUP com de FP han realitzat alguna tasca remunerada de caracter eventual, durant el curs o durant les vacances (donar classes particulars, cangüros, vendes domiciliars o en botiga, monitors, treball en negoci familiar o feines a preu fet).

9. El treball com a futur

- Pel que hem dit anteriorment hi ha dos blocs d'estudiants: els que malgrat estar en fi de cicle preveuen la seva continuïtat a l'Escola com a alumnes a temps complert,

i els que estan abocats a l'entrada al mercat de treball independentment de si segueixen o no com a estudiants. Entre uns i altres extrems val a dir que hi ha els alumnes que accedeixen a treballs eventual circums tancialment. Aquesta posició en dos extrems fa que la percepció de la problemàtica del món del treball sigui desigual en els dos sectors.

- Dels estudiants de 3er. de BUP el 45% no buscaràn cap tipus de feina pel proper curs; dels estudiants de FP són el 10% els que no preveuen buscar treball. Val a dir més a més que forces no donen cap resposta a la qüestió (10,5% a BUP i 22,5% a FP).
- Descomptant els alumnes que pel curs proper no tenen intenció de cercar feina, es pregunta sobre quin recurs s'emprarà per a tal fi. Entre un 20 i un 30 % no contesten (26 3er.BUP, 21% 2 FP1, 30% 3 FP2). El 10 % de BUP recorriria a les Oficines d'ocupació; de FP utilitzarien aquest recurs el 20% dels afectats. El recolzament familiar per a la recerca de feina el consideren a BUP i FP1, i no en canvi a 3er. de FP2. En qualsevol cas, els percentatges més alts en els tres casos pertanyen als joves que manifesten "no tenir ni idea" de com buscar feina (33% de BUP, 29 % de FP1 i 26% de FP2).

- Tenint en compte que la fi dels cicles educatius aboca a no pocs joves a la decisió de concòrrer al mercat de treball, tenint en compte, en segon lloc, la conjuntura económic-laboral, i tenint en compte, en tercer lloc, el grau de desconexença de mecanismes, hem de convenir que el nexa entre Escola i Treball és avui el gran tema.
- Els alumnes de BUP i FP tenen objectius professionals futurs molt distints. El contexte socio-cultural familiar condiciiona la tendència professional, lligada també, al tipus d'instrucció. Les expectatives professionals estan segmentades.
- Les expectatives professionals estan afectades per la consciència assumida d'un mercat de treball difícil. A BUP com a FP està extesa la idea que el futur professional lligat a les aspiracions personals no està a l'abast de la mà.
- La generalització de l'atur juvenil com a realitat concreta i com a mentalitat fa que els joves no tinguin esperances massa cristallitzades en la identificació entre professió i especialitat estudiada. És cert que la meitat dels entrevistats afirmen que es sentiràn frustrats de no aconseguir la "seua" professió, però avui dia

predomina la idea de que el que cal és un treball malgrat no sigui identificable o corresponent a la titulació aconseguida.

- La mentalització del jove estudiant com a "futur parat" està segmentada tant pel tipus d'estudis (BUP-FP) com per la pertinença social. La problemàtica de la inserció laboral està arreu assumida, però els estudiants de FP (sobretot de zones obreres) viuen molt de a la vora el problema de l'atur concret (en la seva família i en les seves amistats).
- Dos de cada deu estudiants de BUP i tres de cada deu de Formació Professional han conegut l'atur directament a casa seva (els seus pares). Val a dir, però, que en aquest cas la pertinença social és discriminatòria: l'atur viscut com experiència concreta en els centres de BUP en les zones altes i mitges és molt reduït.

8. BUIDATGE DE CONVERSES DELS GRUPS DE DISCUSSIO

Les següents planes són el resultat de recollir i resumir les converses que tretze grups de discussió van mantenir, en uns al tres tants centres de BUP i FP de Barcelona.

Els esmentats grups de discussió estaven formats per un nombre d'alumnes que oscil.lava entre 6 i 8 persones, i comptaven amb la participació d'una entrevistadora, que limitava la seva intervenció al plantejament de temes i aclariment de conceptes que els joves li demanaven. Els membres d'aquests grups eren triats en la majoria dels casos, per algun professor del centre i a partir d'uns criteris de representativitat que l'entrevistadora els hi donava. O bé per els mateixos enquestadors que havien passat el qüestionari en aquell centre.

La conversa es realitzava de forma oberta, en la llengua que cadascú preferia i era gravada en cinta magnetofònica.

La mostra de centres va tenir en compte criteris de territorialitat, procedència socio-econòmica dels alumnes, i dependència pública o privada del centre.

La composició definitiva ha estat: 6 centres de Formació professional, tots ells públics. 7 centres de BUP, 4 Instituts, i tres centres privats.

1. VALORACIO DE L'ESTUDI

En general es valora molt positivament la iniciativa de fer un estudi que reculli l'opinió dels joves , malgrat que també és força generalitzat el sentiment d'escepticisme respecte les conseqüències i repercussions que dels seus resultats se'n derivin

Els joves creuen que és amb un excessiu retard que les institucions que tenen competències sobre joventut, i l'àrea de joventut en concret , es plantegen saber l'opinió del jovent i conèixer quins són els seus interessos , les seves preocupacions etz.

Amb tot, la seva actitud és oberta, a fer de nou un vot de confiança per la bona voluntat demostrada i esperen, això sí, veure d'una forma tangible com les seves opinions, les seves propostes i les seves preocupacions es recullen i es materialitzen fins allà on sigui possible.

Algun grup es desmarca de les possibles implicacions que per ells pugui tenir una decisió o una altra de l'ajuntament, considerant que estan en dos estaments diferents i allunyats.

Es pot dir que en molts dels pronunciaments que fan els joves es detecten sensacions de marginació que els adults i els responsables de política juvenil han produït, de ben segur sense pretendre-ho, amb les seves formes d'actuació.

2. INFORMACIÓ DE LES ACTIVITATS DE L'ÀREA I PARTICIPACIÓ EN LES MATEIXES.

El sistema a través del qual els joves de la ciutat tenen notícia de les activitats que organitza l'Àrea està fonamentat en dos canals bàsics: els cartells al carrer, i la ràdio.

Els cartells anunciadors de festivals, obres de teatre, concerts, curses, tallers, camps d'estiu, casals... que regularment s'afixen als "pirulís" i altres suports dels carrers de la ciutat, són habitualment un punt de referència per als joves.

Aquests mateixos cartells arriben normalment als instituts i escoles de formació professional públiques, però queden interferits, pels motius que siguin, en les escoles privades.

Amb tot, aquesta difusió de les activitats és considerada de forma unànime insuficient pels joves que consideren a més que és una mitjà fred i que sovint no expressa amb claredat l'abast i el contingut de la proposta anunciada. Es reclamen sistemes d'informació més directes i personals, que utilitzin, allà on n'hi hagi, els canals de representació estudiantils i que alhora ofereixin d'una forma més globalitzada les diferents propostes d'ensarjo, formatives, de treball... etc. que fa l'Àrea de Joventut.

Així doncs, es reclama una reorientació de les tasques de difusió, o més que això una ampliació dels continguts i un reforçament de les vies "personals" de comunicació, per tal d'afegir a l'eficàcia aconseguida una incidència més directa.

Hem senyalat la ràdio com un dels canals de comunicació bàsics, a través dels quals els joves segueixen les iniciatives i actes que es proposen i es duen a terme, en l'àmbit de la ciutat, per al jovent. La coincidència de diferents grups en que aquest és un mitjà de comunicació que segueixen, planteja la conveniència de reforçar encara més el seu ús en la divulgació de campanyes i actes.

Cal superar la sensació dels joves, que no els arriba informació, que l'han de buscar si els interessa, i que s'enteren d'alguna cosa perquè veuen algun cartell. Si s'ha convingut que el cartell o poster és un bon mitjà d'informació d'activitats s'ha de potenciar la seva funció, divulgant-la en primer terme i condicionant els joves a utilitzar-lo desde aquesta perspectiva. És necessari també plantejar-se l'amplitud i la viabilitat de superar el buit informatiu que els joves denuncien.

3. LES ACTIVITATS DE L'ÀREA

Hauriem de contrastar les diferents propostes que es formulen -desde l'àrea - i les seves característiques, amb les que sembla que arriben als joves, per tal de conèixer si les preferències generen d'alguna forma uns mecanismes de predisposició que fa que un noi/a sàpiga que es fa un concert de rock, una cursa atlètica, o un taller de teatre i desconegui per contra que s'organitzen uns debats, uns camps de treball o unes jornades ecològiques.

En el recull d'opinions que s'ha fet al respecte, les activitats que han tingut més acollida giren per una banda entorn de l'es-

port i per l'altra de la música. Les cativitats realitzades coincideixen amb les preferències manifestades, almenys d'una forma general.

Malgrat aquesta coincidència entre gustos i propostes a pllides, sorgeix una crítica en el sentit de que es fan coses que no interessen majoritària i es forma l'existència d'interessos més diversificats, que al capdavant hem de dir que no es formulen. En definitiva es nota una certa exigència per part dels joves de millors i més abundants iniciatives, sense que sàpiguen donar altres referències que la música o l'esport.

Cuan es participa en alguna de les coses organitzades es fa col·lectivament i en moltes ocasions, especialment en les activitats esportives, es pren part com a grups, equips o col·lectius que ja tenen alguna finalitat paral·lela. Alhora que són els joves que tenen algun tipus de vinculació amb entitats o associacions esportives, culturals, recreatives, musicals, de teatre... els que acudeixen preferentment a les convocatòries que es fan des de l'Àrea.

A les zones de la ciutat més suburbials, en el sentit de perifèriques, sorgeix la demanda que les activitats s'incrementin, sobretot d'una forma descentralitzada, i que en els seus barris, que acostumen a estar infradotats en oferta cultural i associativa s'incrementin les iniciatives i propostes per als joves. Aquest seria per exemple el cas de Ciutat Meridiana, Canyelles o el Barri del Besòs.

4. ACTIVITATS DELS CENTRES

Globalment són molt poques les activitats extraescolars que s'oferixen als alumnes en els seus respectius centres i si descomptem les coses de caire més educatiu i vinculades d'algun manera al desenvolupament dels programes ens trobarem que l'única iniciativa que té un cert anhelament, a molta llocs, com activitat extraescolar és l'esport.

Malgrat que parlarem més endavant de la valoració de programes i continguts de les matèries que fan els alumnes dels instituts i escoles de BUP i F.P., és oportú ressaltar que per la seva "excepcionalitat" algunes activitats que estan clarament en el terreny de la experimentació escolar i aprofundiment de coneixements són considerades pels nois i noies com una activitat extraescolar.

La reclamació d'un planteig diferent al d'ara, que valori la necessitat de diversificar la proposta educativa actual i que consideri seriosament la necessitat que tenen els joves estudiants d'altres elements, per un adequat desenvolupament de la seva persona queda expressada per molts joves, i de diferents centres, a través de la crítica a uns horaris excessivament extensos, on només hi ha previst l'aprenentatge de coneixements, i on no hi ha cabuda per iniciatives d'esbarjo, malgrat que tinguin algunes d'elles finalitats educatives.

Es noten diferències substancials entre centres, a l'hora de preveure, organitzar, donar suport o simplement no interferir activitats. N'hi ha que tenen algun departament o algunes persones especialment dedicades a possibles activitats paraescolars o extraescolars, i n'hi ha d'altres que segons els alumnes totes les iniciatives que sorgeixen d'ells són sistemàticament frenades, quan no paralitzades. En general, es retreu l'actitud poc col·la**l**aboradora del professorat que es manté en el marc estricte de traspàs de coneixements.

Les activitats que s'organitzen als diferents centres, sobretot quan parteixen de la iniciativa dels estudiants tenen una baixa participació per part de la resta de companys, llevat dels casos que hi ha algun projecte força comú o bé que la proposta resulta atreient. Les festes, on la música i el ball són l'element prin**ci**pal estarien entre les iniciatives que tenen més acceptació i l'elaboració d'un butlletí o revista seria dels exemples de par**ti**cipació reduïda.

La manca de suport que tenen els estudiants al engegar determinades accions també té força repercussió a l'hora de fer-ne pu**bli**citat. La inexistència de canals informatius adequats, a l'in**te**rior dels centres educatius és una mancança important, i que s'aprecia especialment als instituts i escoles més grans.

Hem comentat que l'activitat extraescolar amb més implantació és l'esport. En aquest camp es noten diferències substancials pel que fa als equipaments que disposen els centres públics i els privats. És habitual, inclús en instituts de nova planta, escoltar dels alumnes que els equipaments esportius de que dis**po**sen no són suficients o no tenen les condicions adequades.

Pel que fa a la pràctica esportiva volem destacar tres aspectes que actuen gairebé com a constants:

- El fútbol i el bàsquet, sobretot el primer, ocupen la major part de dedicació a l'esport, inclús com a pràctica organitzada a través de lligues escolars o territorials.
- La major part dels esports que es practiquen es fan de forma lliure, i per pròpia iniciativa, potser sense l'adequada orientació d'entrenadors i especialistes que orientin en el perfeccionament de l'esport en concret (potser aquesta és també una raó que reforça la pràctica continuada, i exclusiva a vegades, del futbol).
- Les noies augmenten les seves cotes de participació de forma progressiva, malgrat que es mantenen grans diferències respecte del conjunt dels nois.

5. ASPECTES POSITIVS I NEGATIVS DEL CENTRE

En expressar el seu criteri al respecte del funcionament del centre on estudien, els nois i noies que han participat als grups de discussió han fet valoracions de diferent ordre i referides a aspectes també diversos. Els fonamentals i més habitualment considerats han estat: El professorat, la elaboració i aplicació de programes, la participació dels alumnes, i els equipaments.

El professorat és lògicament la clau de volta, desde la perspectiva dels alumnes, per sentir-se més o menys integrat a l'espai i a la tasca escolars. I és evident que en els centres on la relació professors-alumnes té uns nivells de cordialitat i col·la-

boració bons l'expressió dels joves té un altre tò malgrat que descriguin deficiències estructurals o d'equipaments. Com també és evident que allà on els ensenyants adopten postures de distanciament tant personalment com professionalment, el desànim i desgana vers l'ensenyament és força superior entre els alumnes. Diríem que l'opinió dels joves requeriria la reflexió seriosa dels estaments docents perquè és una veritable interpel·lació a la seva tasca com a professionals. És molt corrent la expressió "...en deuen saber molt de la seva matèria, però de traspasar-ho gens" o bé "Ens tracten amb un aire de superioritat que ens molesta i ens fa sentir molt distants".

La crítica doncs, es formula a dos nivells diferents : El criteri i habilitat pedagògics per traspasar els coneixements específics per una banda , i de l'altra la manca de comunicació existent entre professorat i alumnes.

No és aquí lloc per entrar en consideracions de professionalitat i menys de fer-ne valoracions, però per boca dels alumnes sabem que les actituds que no incorporen com elements bàsics el respecte, la col.laboració, la disponibilitat, la seriositat i en definitiva el risc i el repte que comporta la tasca d'educador són actituds que d'alguna manera s'invaliden be sigui per "passotes" o per "paternalistes" perquè al capdavall no incorporen als nois i noies, en la seva funció d'educadors al lloc que, com element dinàmic que són, els hi correspon.

La crítica als programes educatius es fa desde l'òptica funcional d'eliminació de les matèries que hom pensa que són inútils o

o superflues per aconseguir els objectius escolars que es proposen. Això es defensa per reforçar l'ampliació i aprofundiment de les assignatures que es creuen bàsiques i necessàries i la realització de pràctiques en aquells aspectes que ho requereixen. La interrelació dels elements educatius fa que moltes matèries es considerin no per elles mateixes sino per les formes com els hi són traspassades.

Els joves estudiants reivindiquen participar d'una forma més directa i sobretot més activa tant en els seus aprenentatges com en la gestió i funcionament de les escoles on van. Pel que fa a la participació a classe la formulació és marxar dels esquemes clàssics de classes magistrals per incorporar-se a noves propostes educatives que ^uvalorin més com element actiu i on sobretot li ofereixin una metodologia de treball. En el que es refereix a intervenir d'alguna forma en el funcionament del centre, no va més enllà de poder disposar d'un cert marge de maniobra a l'hora d'organitzar activitats o bé proposar-ne amb possibilitats de ser acollides. I diem que no va més enllà perquè el cert és que no hem recollit la reclamació de canals de participació en la gestió del centre, ni tan sols de representació estudiantil, que per altra part als llocs on existeixen tenen una escassa pràctica.

6. UTILITAT DELS ESTUDIS

El jovent valora de manera diferent la utilitat que tenen els estudis segons pertanyin a uns estaments socio-econòmics o uns altres. Inclús quan existeix alguna formulació coincident, el sentit i abast que se li dona té matisos ben diferenciats.

Amplis sectors de joves informadors, primordialment procedents de capes populars i baixes de la societat estimen que tenir estudis és personalment profitós perquè :

- Dóna més seguretat en les relacions amb l'altra gent tot permetent entendre i interpretar els esdeveniments socials, polítics, científics, culturals...
- Facilita no quedar arraconat de qualsevol grup, per raó de coneixements, i
- Possibilita intervenir en l'opinió col·lectiva, en la mesura que es poden seguir els mitjans de comunicació social i cadascú pot formular els seus criteris.

Aquests mateixos sectors pensen que els estudis faciliten i reforcen la comunicació personal, citant sovint com exemple les majors facilitats de relació i entesa que esperen tenir amb els seus fills justament com a conseqüència del seu nivell cultural, tot comparant les dificultats que per raons de mentalitat i coneixements han tingut amb els seus pares.

Constatem doncs, que en aquells sectors on tradicionalment la manca de bagatge cultural ha mantingut, i fins i tot ha reforçat una situació de marginació, es fa l'equivalència entre estudis i cultura, valorant aquesta com una eina d'inserció i promoció social.

Entre els joves que pertanyen a un status socio-cultural més alt la postura més habitual és "admetre" que els estudis serveixen personalment, però viuen el fet d'estudiar com una circumstància establerta i assumida que els hi reporta una acumulació progressiva de coneixements, en alguns dels quals ja estan iniciats. Més planerament diríem que estudiar molts cops és una cosa més d'aquelles "que han de fer", com creixer o aprendre a caminar.

La diferència està doncs, en que mentres per a uns l'adquisició d'uns coneixements pot comportar trencar els marcs de la marginació cultural, per d'altres suposa cobrir una etapa que ja estava prevista i que els equipara a la resta de gent del seu entorn immediat, bé sigui familiar, d'amistats...

Gran nombre de joves coincideixen en que una de les utilitats bàsiques dels estudis és la preparació intel·lectual i tècnica que els hi reporta, sobretot en la perspectiva de la seva incorporació al món laboral. Aquesta formulació que, com hem dit, és comú a molts joves adquireix també matisos diferents si es mesurada per nois/es que pertanyen a diferents estaments socials.

En els àmbits més ben situats econòmicament i culturalment, tenir una millor preparació vol dir en moltes ocasions estar entre "els millors", assegurant al màxim l'accés als reduïts llocs de treball.

Entre el jovent menys afavorit per la situació socio-econòmica estar més ben preparat comporta tenir més recursos i augmentar així les escasses possibilitats de maniobra que els hi ofereix el món del treball, tot afegint a les feines de peonatge que els hi podria "correspondre" de fer, d'altres potser més valorades socialment.

Un dels sentits bàsics que troben en els estudis es la professionalització que veuen, lògicament, vinculada a l'adquisició